

KOMISYA EDUKACYI NARODOWEJ

1773—1794.

Zeszyt 38.

PROTOKÓŁY POSIEDZEŃ
KOMISYI EDUKACYI NARODOWEJ

1778—1780.

WYDAŁ

TEODOR WIERZBOWSKI.

Z zapomogi Kasy pomocy
dla osób pracujących na polu naukowem
im. D-ra Józefa Mianowskiego.

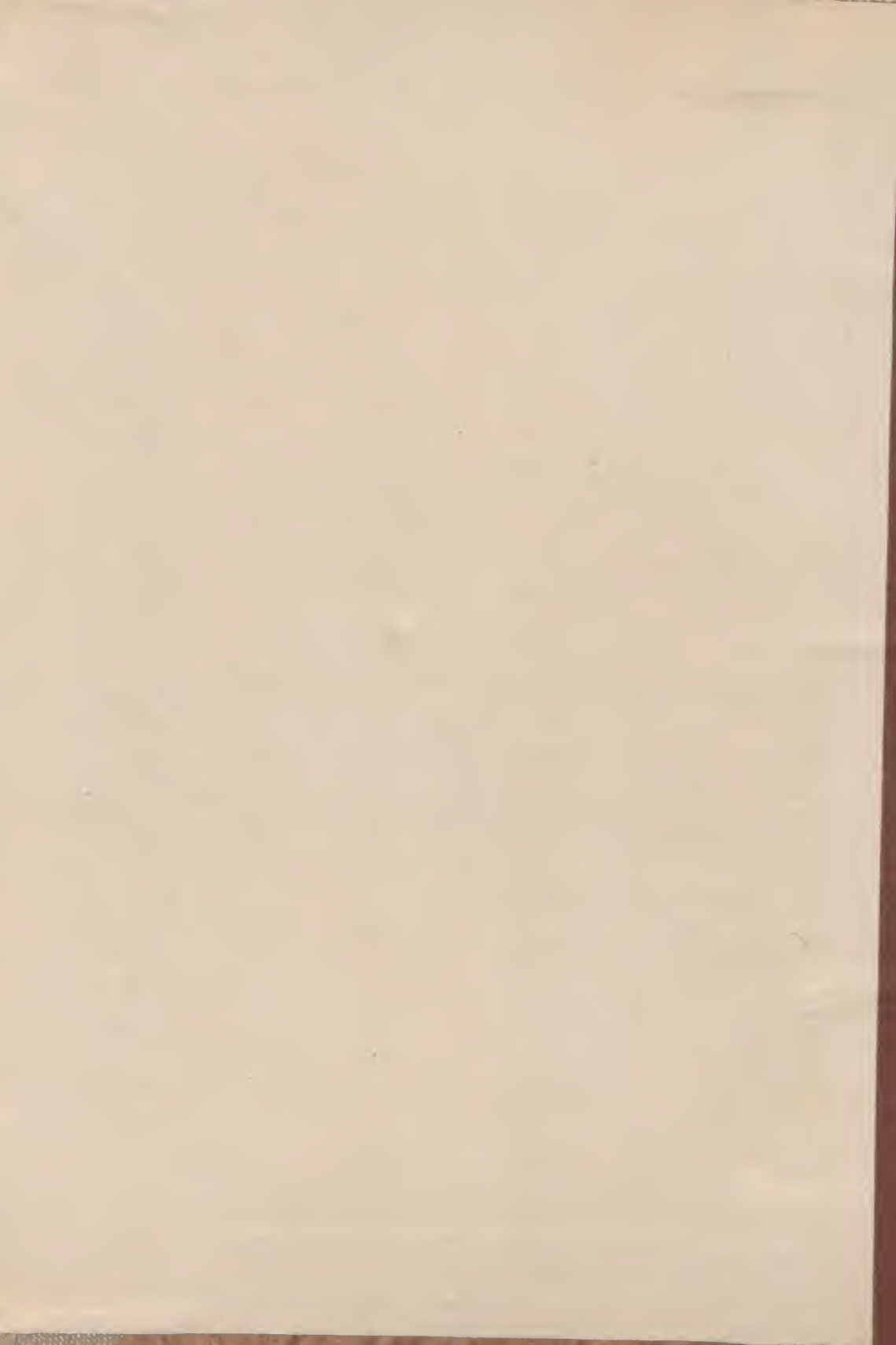

WARSZAWA.

DRUKARNIA I LITOGRAFIA JANA COTTY, KAPUCYŃSKA 7.

1913.

Cena rb. 1 kop. 50.

KOMISYA EDUKACYJNA.

KOMISYA EDUKACYI NARODOWEJ

i jej szkoły w Koronie.

1773 — 1794.

ZESZYT 38.

IV.

PROTOKÓŁY POSIEDZEŃ

Komisji Edukacyi Narodowej

1778 — 1780.

str. 329

WARSZAWA.

1913.

PROTOKÓŁY POSIEDZEŃ KOMISYI EDUKACYI NARODOWEJ

1778 — 1780.

WYDAŁ

TEODOR WIERZBOWSKI.

Z zapomogi Kasy pomocy
dla osób pracujących na polu naukowem
im. D-ra Józefa Mianowskiego.

WARSZAWA.
DRUKARNIA I LITOGRAFIA JANA COTTY, KAPUCYŃSKA 7.
1913.

Dz. N.

L-40347

37(438)

AKC 2/23

1778¹⁾.

1. Sesja dnia 2 stycznia odbyła się w przytomności: biskupa Wileńskiego²⁾, Sułkowskiego³⁾ wojewody Kaliskiego, Potockiego⁴⁾ pisarza W. Ks. L., Mniszcha⁵⁾ cześnika koronnego, Bielińskiego⁶⁾ starosty Czerskiego.

1) Komisya, konsyderując przełożenie Prymasa w memoryale do swojej Komisji podanym uczynione względem konserwacyi oraz przyzwoitego rozrządzenia kościołów i kolegiów po-jezuickich, w archidiecezyi będących w Rawie, Kaliszu i Piotrkowie, listem od Prezydenta pisany oświadczyć umyśliła wszelką łatwość w przyjęciu propozycyi jego, których podania w szczególności co się tyczy każdego miejsca ze trzech wyżej wyrażonych oczekiwać będzie.

2) Wyznaczono Gładyszowi⁷⁾ eks-jezuicie jako zasłużonemu pensyi rocznej złp. 500, którą odbierać będzie w Kaliszu⁸⁾.

I. księżę Massalski B. W. Prezydent.

2. Sesja dnia 5 stycznia odbyła się w przytomności ks. biskupa Wileńskiego, biskupa Płockiego⁹⁾, Potockiego pisarza W. Ks. L., Mniszcha cześnika koronnego, Zamoyskiego eks-kanclerza, księcia Czartoryskiego¹⁰⁾ generała ziem Podolskich, Mokronowskiego¹¹⁾ generała - inspektora wojsk koronnych, Bielińskiego starosty Czerskiego.

---

¹⁾ Porównaj Sentencyonarz z oryginalnymi podpisami obecnych w B. 42, fol. 73 sqq.

²⁾ Ignacy Massalski.

³⁾ August.

⁴⁾ Ignacy.

⁵⁾ Michał.

⁶⁾ Franciszek.

⁷⁾ Jan Kanty.

⁸⁾ A. 19 fol. 102.

⁹⁾ Michał Poniatowski.

¹⁰⁾ Adam.

¹¹⁾ Andrzej.

1) Obrachunek kasy z biskupem Wileńskim¹⁾ był produkowany i czytany na dzisiejszej sesji, który okazuje, iż biskup Wileński miał percepty a die 1 augusti 1774 ad ultimam iunii 1777 złp. 614038 gr. 14 $\frac{1}{2}$, ekspensy podobnież a 1 augusti 1774 ad ultimam iunii 1777 zł. 562099 gr. 9 $\frac{4}{6}$, a zatem że remanentem zostaje przy ks. JMci zł. 51939 gr. 4 $\frac{3}{6}$, jako obszerniej w bilansie rachunków kasy fol. 43 i w obserwacyach do rachunków Księcia JMci przez kasę uczynionych fol. 5—10.

Pretensye biskupa Wileńskiego i rezolucye Komisyi:

Na ten remanent pretedował Ksiązę JMśc:

1) Ażeby suma zł. 20629 gr. 9 za przedane ruchomości wciągnięta do percepty Księcia, a w obserwacyach kasy fol. 11 obszerniej specyfikowana była przyjęta do ekspensy w rachunkach Komisyi Rozdawniczej Litewskiej, na ~~conto~~ Komisyi.

Ad 1-um. Jeżeli suma zł. 20629 gr. 9 za przedane ruchomości w obserwacyach kasy swojej fol. 11 specyfikowana, będzie wciągnięta do percepty rachunków Komisyi Rozdawniczej Litewskiej, przyjęcie onej tamże, co do ekspensy na conto swoje Komisyja determinuje.

2) Ażeby suma 13900 zł. w racie marcowej 1775 roku na ekspens duchowną w obserwacyach kasy fol. 11 do pretendowania przez Księcia zanotowana, była przyjęta.

Ad 2-um. Gdy kwity szczególne, tak na tę sumę zł. 13900 w racie marcowej 1775, jakoteż na zł. 93000 za rat pięć ad ultimam augusti 1777 (nie inkludując w dwie rzeczzone sumy dubeltowej opłaty, wytkniętej specifice w rachunkach kasy fol. 17, 18) jako obszerniej w obserwacyach kasy fol. 6, 7, 11, 13, są objaśnione, suma rzeczona 13000 przyjęta będzie.

3) Ponieważ ekspens na konwikt ubogiej szlachty i szkoły dyrektorów parafialnych do dnia 30 czerwca 1777 tylko likwidowana była, Ksiązę zaś zastępował ją ad ultimam septembris 1777, ażeby ekspens ta trzymiesięczna, jakowa się z rachunków pokaże, do przyjęcia determinowana była.

Ad 3-um. Ponieważ już suknie dla mieszczących się w tych dwóch miejscach były sprawione i profesorowie zapłaćeni ad ultimam augusti 1777, zostaje tylko do porachunku ekspens za wikt przez czas trzymiesięczny.

4) Ażeby suma zł. 2770, zbywająca od pensyi emerytów, którzy o nią nie udawali się, remanentem przez ks. Toczyłowskiego²⁾ w racie marcowej 1777 roku położona, przyjęta była.

Ad 4-um. Albo kwity z wypłaconej pensyi emerytów, jeżeli po podaniu rachunków przez ks. Toczyłowskiego oneż odebrali, mają być produkowane, albo suma 2770 do kasy zapłaćona.

¹⁾ Wypis w A. 13, fol. 349.

²⁾ Piotr.

5) Ażeby suma zł. 17400, podana w rachunkach Księcia na skupienie materyatów przez Knapfusa, była przyjęta.

Ad 5-um. Gdy wymurowanie domu, do sposobniejszego czasu jest odłożone, materyaty, jakie są, mają się sprzedać; suma zaś zł. 17400 nie ma być do ekspensy przyjęta, ale do kasy wniesiona.

6) Ażeby zatrzymana w skarbie Księcia pensya zł. 2000 konduktowi Markowskiemu, z racyi iż Książę ma do niego pretensye, przyjęta była.

Ad 6-um. Zostaje do zmiarkowania Książęcia z konduktorem o te 2000 zł., ażeby za produkowaniem kwitu suma ta zatrzymana, przyjęta była.

7) Naddane przez ks. Houwalda ks. Courier zł. 250, aby przyjęte były.

Ad 7-um. Ponieważ z tej sumy jest kwit ks. Couriera, przyjmując go Komisya determinuje.

Pretensye Komisyi do Księcia JMci i rezolucye na nie:

1) Pleban w Łuczaju miał tylko naznaczoną pensyę roczną zł. 1500, w rachunkach zaś Księcia kładą go zawsze po zł. 1500 na półroku. Przebrana zatem suma zł. 750 na ratę wynosi za rat sześć zł. 4500, jako w obserwacyach kasy fol. 12.

Ad 1-um. Suma zł. 4500 przebrana ma być do kasy wrócona.

2) Położono w ekspensie rachunków Księcia asygnowane na szkoły Pińskie i Brzeskie zł. 2300, na szkoły Nieświeskie pro sartis tectis zł. 1881, jako w obserwacyach kasy fol. 12, na które niemasz kwitów, ani szkoły do percepty nie podają.

Ad 2-um. Albo kwity i rachunki od szkół Pińskich, Brzeskich i Nieświeskich mają być oddane, albo pieniądze wrócone do kasy.

3) Suma zł. 29981 gr. 9 jest położona na ekspens fabryki konwiktów ubogiej szlachty, jako w obserwacyach kasy fol. 13, na którą kontraktów i kwitów od rzemieślników nie dostaje.

Ad 3-um. Kontrakty i kwity na rzeczoną sumę zł. 29981 gr. 9 powinny być przystawione.

4) Z sumy zł. 2000 wyekspensowanej na klawikordy i pozytywy, jakoteż z sumy zł. 22125, wziętej przez Regnier'a na ufundowanie gabinetu historyi naturalnej, ogrodu botanicznego i na instrumenty anatomiczne, jako w obserwacyach kasy fol. 13, nie są oddane obrachunki i inwentarze.

Ad 4-um. Obrachunki i inwentarze na wzwyż rzeczone sumy mają być oddane do kasy.

Drugie pretensye Komisyi do Księcia JMci i rezolucye na nie:

1) Miczkiewicz, mający komis z ramienia Księcia do sprzedania żyta z dóbr Litewskich, do Warszawy spławionego, pozostał winien za korcy 257 à fl. 11¹/₂ podług ceny naówczas, co wynosi zł. 2955 gr. 15.

Ad 1-um Będzie dane zlecenie kasyerowi w Wilnie zapoznać o tę sumę Miczkiewicza.

2. Gdy dotąd pokalkulowanie się o sumy wzięte przez Księcia i z prowizyi od nich nie nastąpiło, żądane jest jak najprędsze uskutecznienie.

Ad 2-um. Będą podane Księciu zaległości od sum i z dóbr, które Książę zaspokoić deklaruje.

3. Ażeby Książę, jako prezes Komisyi Rozdawniczej Litewskiej, zalecił subalternom jej zdanie rachunków.

Ad 3-um. Znajdujący się tu Żyniew pisarz Komisyi Rozdawniczej Litewskiej, zda rachunki kasie, o co i drudzy subalterni przez Księcia będą mieli zlecenie.

2) Ponieważ Łoyko¹⁾ eks-jezuita, umieszczony dawniej w Towarzystwie Elementarnem, dla wieku podeszłego i słabego zdrowia, odstąpił tego miejsca i pensyi w Towarzystwie, nie wymawiając się jednakże od prywatnego pracowania i pomocy Towarzystwu: Komisya przez konsyderacyę i zasługi i doświadczenia wyznaczyła odtąd onemuż pensyę emeryta złp. 800 rocznie²⁾.

3) Ks. Roussel rekomendowany Komisyi przez Potockiego pisarza W. K. L. z doskonałości w naukach i językach, a mianowicie z tłumaczenia różnych pism w języku francuskim dokładnie wykonanego, przyjęty jest na miejsce ks. Łoyka do Społeczeństwa Elementarnego tym końcem, ażeby, cokolwiek znajdzie się do tłumaczenia na język francuski, tak z pism Towarzystwa, jakoteż innych, które Komisya drukować zechce, on bez innej nagrody, szczególniej tą pracą zatrudniając się, równie także z drugimi udzielał się zwyczajnym Towarzystwa robotom.

4) Komisya, odbierając memoriał Ostrowskiego proboszcza Bilińskiego z doniesieniem o ufundowanej przy tymże kościele szkole parafialnej przez księżnę Radziwiłłową³⁾ miecznikową W. K. L., oświadcza, iż jako mile bardzo przyjmuje początki tak użytecznego ustanowienia, i tem więcej pochwała gorliwe w przykładaniu się do instrukcyi publicznej intencye, że one właśnie zgadzają się z dawniejszym Komisyi swojej zamiarem zaprowadzenia po całym kraju szkół podobnych: tak go nie może zostawić bez upewnienia swojej protekcyi dla tej szkoły i starania aby zamysł tak piękny w spodziewanych pożytkach, ziszczeniem swem mógł być innym obywatelom przykładem i pobudką do wzięcia żywszego coraz interesu w pomnożeniu i utrzymywaniu szkół parafialnych.

5) Konwencya z księciem biskupem i dyecezyą Wileńską udecydowana i podług odmian w niej uczynionych sekretarzowi do przepisa-

¹⁾ Feliks.

²⁾ Por. A. 19, fol. 103.

³⁾ Żona Michała Hieronima.

nia oddana z zaleceniem podania onejże na przyszłą sesję do podpisów.

3. Sesja dnia 9 stycznia odbyła się w przytomności Potockiego pisarza W. K. L., Mniszcha cześnika koronnego, książęcia Czartoryskiego generała ziem Podolskich, Mokronowskiego generała-inspektora wojsk koronnych, Poniatowskiego¹⁾ generał-leutnanta.

1) Komisya, rezolwując memoriał księcia Michała Czetwertyńskiego, dopraszającego się, aby dobra wieś Hubin w województwie Wołyńskim w powiecie Włodzimierskim leżącą, którą za rozrządzeniem Komisji Rozdawniczej Koronnej i za otrzymaniem od JKMei diploma posiada, mógł ustąpić z tymi samymi warunkami na osobę Franciszka Grocholskiego, miecznika koronnego, przychyliwszy się teraz do prawa, jakoteż do uczynionej między stronami, gdy w tem ustąpieniu dostateczne dla funduszu edukacyjnego upatruję bezpieczeństwo, na odstąpienie dóbr przeznaczonych zezwała; obowiązuje przytem przyszłego dóbr wsi Hubina dziedzica, aby ewikcyę prawem przepisaną na wsi jego dziedzicznej Mączynicach w województwie Wołyńskim w powiecie Krzemienieckim leżącej, urzędownie zeznaną być mającą do archiwum Komisji swojej nieodwołalnie odesłać starał się.

2) Komisya, mając okazany sobie przez kasę generalną uczyniony porachunek z Księciem Radziwiłłem²⁾ kasztelanem Wileńskim o prowizye zaległe od sum po-jezuickich u niego lokowanych, podług którego suma zł. 56891 gr. 21 na tymże ks. Radziwille remanentem do zapłacenia Komisji zalega, stosując się do dawniejszej rezolucyi swojej pod dniem 23 grudnia w roku przeszłym 1777 wydanej i przez wzgląd, iż tenże książę nie żałował kosztu dla obrony funduszu edukacyjnego w sprawie sukcesorów Kłokockich, który mu w małej bardzo części jest zwrócony, przyłącza Komisya do sumy dawniej u niego lokowanej i w kapitał obraca 40000 zł. zaległych prowizyi, 10000 zł. za pretensye przy ugodzie przyjęte potrąca, resztę zaś 6891 zł. gr. 21 z wzwyż rzeczzonego remanentu pozostałą do kasy wypłacić dysponuje, oraz przy zaspokojeniu się zupełnem, zamianę obligów na rzecz funduszu służących uczynić zaleca (A. 19, fol. 104).

3) Decydowano wydać asygnacyę na zł. 3000 dla sekretarza Komisji, a to in vim pensyi onemu należącey.

4) Podobnie rozkazano wydać asygnacyę na czerw. zł. 100 Zawadzkiemu³⁾ architektowi Komisji, ad rationem także jego pensyi.

5) Komisya, stosując się do danego zabezpieczenia Szydłowskiemu⁴⁾ kasztelanowi Mazowieckiemu przy zawarciu ugody z strony fundu-

¹⁾ Stanisław.

²⁾ Michał Hieronim, przedtem miecznik litewski.

³⁾ Stanisław.

⁴⁾ Teodor.

szu z sukcesorami niegdyś Hieronima Kłokockiego, iż sumę 200000 zł., przy windykacyi z miejsc niepewnych kapitałów po-jezuickich za okazaną dostateczną ewikcyą u niego lokować będzie; toż zabezpieczenie niniejsza rezolucya potwierdza, warując sobie w dysponowaniu sum przeznaczonych po-jezuickich wolność zupełną podług prawa i dawniejszych rezolucyi Komisyi swojej (por. A. 19, fol. 104).

4. Sesya dnia 13 stycznia odprawiła się w przytomności Potockiego pisarza w. W. K. L., Mniszcha cześnika kor., Mokronowskiego generała inspektora wojsk kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Ustrzycki patron stawający w sprawach Komisyi odbierze asygnacyę in vim pensyi swojej na zł. 3000.

2) Wyznaczono Burakowskiemu kancelarzyście^{*} Komisyi swojej gratyfikacyę zł. 900.

3) Nakazano wydać asygnacyę Popławskiemu zasiadającemu w Towarzystwie do ksiąg elementarnych na zł. 837 gr. 15, czyli czerw. zł. 50, to jest pensyę jego półroczną.

4) Wydała Komisya uniwersał obwieszczający wszystkich obywateli o przepisanej od JKMci ordynacyi sądów Komisyi, który wydrukowany do grodów i ziemstw rozesała zaleciła.

5) Pozwolono wyjazdu sekretarzowi Komisyi¹⁾ którego tymczasem powinność zastępować będzie Kołłątaj kanonik Krakowski.

5. Sesya dnia 16 stycznia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Mniszcha cześnika kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Biskup Płocki na dzisiejszej sesyi przełożył, iż za najpotrzebniejszą rzecz sądzi, ażeby zatrzymane nauczycielom pensye jak najprędzej wypłacić można i z tej przyczyny radził, ażeby przychodzące do kasy raporta zatrzymane były potąd, pokądby dla tychże nauczycieli wystarczająca do zapłacenia nie zebrała się suma, co ażeby wykonano było Komisya decydowała.

2) Starosta Czerski podał ułożoną od siebie tabelę zatrzymanych sum i procentów po-jezuickich na dobrach ziemskich lokowanych. Podobną tabelę wygotować obiecał zaległych sum na kahałach żydowskich; z tej okazji Komisya zaleciła kancelaryi swojej, ażeby o te wszystkie sumy, do których dostateczne u siebie znajdzie dokumenta, pozwy powydawała.

3) Procent z Zameczku, ażeby podług submisyi ks. Toczyłowskiego²⁾ był opłacany Komisya nakazała (A. 19, fol. 105).

4) Na żądanie biskupa Wileńskiego względem otrzymania nowych sum do funduszu edukacyjnego należących, Komisya odpowiada, iż na

¹⁾ Grzegorz Piramowicz.

²⁾ Piotr Samson Toczyłowski, oficyał Wileński, płacił 3700 zł. rocznie od sumy 30000.

dniu 22 miesiąca listopada roku 1776 *pro lege curiata* ustanowiwszy, ażeby żaden z zasiadających nie mógł konkurować o dobra, sumy, ani o żadną inną rzecz z majątku funduszu edukacyjnego, wzajemnie prawem pomienionem obowiązali się zamysłem jednego wszyscy sprzeciwiać i żadnym nie dopuszczać sposobem. Z tej przyczyny wnosi Komisya, że biskup Wileński zna się być temże samem prawem obowiązany i uskutecznienia jego gorliwie przestrzegać będzie. Względem zaś uczynionej propozycji, ażeby na zaległe u Księcia prowizye asygnacye dla komisarzów sądowych wydane były, Komisya rezolwuje, że ma za pierwszą potrzebę uspokoić zatrzymane nauczycielów pensye, a zatem asygnacye dla komisarzów sądowych do lepszych kasy czasów chce mieć odłożone.¹⁾

5) Na memoriał Franciszka Uniechowskiego, sędziego ziemskiego Mińskiego Komisya odpowiada, iż z okazji wydanych pozwów przez Niesiołowskiego wojewodę Nowogrodzkiego rezolucyę swoją do aktoratów kadency Litewskiej odkłada.

Michał ksiązę Poniatowski, biskup Płocki.

6. Sesa dnia 20 stycznia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Mniszcha cześnika koronnego, Mokronowskiego generała-inspektora w. kor., Poniatowskiego generał-leutnanta.

1) Na departament biskupa Płockiego Komisya wydała asygnacye ręką prezydującego podpisane. Pierwszą za kwitem ks. Wyszkwowskiego na szkoły Płockie i emerytów zł. 600, na szkoły Pułtuskie zł. 5075, na szkoły Łomżyńskie zł. 2000, na szkoły Górskie zł. 1100, na Węgrowskie zł. 2000, na szkoły Warszawskie zł. 3900, na emerytów płatnych od zawiadującego departamentem zł. 4581 gr. 17; drugą za kwitem ks. Lipiewicza prefekta Krakowskiego dla emerytów zł. 6835, które to asygnacye, ażeby wypłacone były, kasie generalnej zaleciła. Wydana jest podobna asygnacya na szkoły Łomżyńskie do Badowskiego, ażeby za kwitem rektora wypłacił zł. 6773.

2) Suma od Dąbskiego²⁾ kasztelana Kowalskiego Rudnickiemu ustąpiona, ażeby z zaległych prowizyi zaspokojoną była, kasie generalnej zleciła i zupełną na to moc dała.

3) Względem porachunku z kasztelanem Wileńskim³⁾ Komisya kasie swojej zaleca, ażeby o sumę złp. 15814 gr. 6 sz. 2 pro re funduszu per sancitum Komisji Rozdawniczej Litewskiej de die 25 septembris 1776 roku odtrąconą, potrzebną zachowała salwę.

4) Kahał żydów miasta Kazimierza przy Krakowie w żądaniach swoich odesłany jest na sesye sądowe; tymczasem z zatrzymanych pro-

¹⁾ Pełny urzędowy wypis w A. 19, fol. 105.

²⁾ Józef.

³⁾ Michał Radziwiłł.

wizji ażeby kasa generalna tyle od nich odebrała, ile mieć będą, Komisya zaleca (A. 19, fol. 106).

7. Sesja dnia 22 stycznia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Potockiego pisarza w. WKŁ., Mniszcha cześnika kor., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Na doniesienie ks. Ancyppy prefekta szkół Łuckich i pięciu profesorów, Komisya nakazała ekskluzję trzech uczniów klasy IV; to jest Kazimierza Kulczyckiego lat 23, Marcina Bielowskiego lat 24 i Jerzego Kroińskiego lat 26 mającego, która to kara, ażeby tembardziej korespondowała występkom studentów pomienionych i tem mocniejszy dla innych zostawiła przykład, ekskluzya ich przez gazety wszystkim szkołom ma być do wiadomości podana.

2) Przychylając się do konwencji między Franciszkiem Poniatowskim, skarbnikiem Mścisławskim, a Ignacym Kurzenieckim, porucznikiem k. n. w. kor. dnia 31 decembris 1777 roku zaszłej, którą obligował się Poniatowski uczynić cesyę folwarku Ochowa po-jezuickiego, w powiecie Pińskim leżącego, a to in personam Ignacego Kurzenieckiego i jego sukcesorów, Komisya cesyi pomienionej pozwala, salva tamen sufficienti evictione, o którą Kurzeniecki starać się powinien; a oraz że dobra wyżej wzmiankowanej cesyi, in pignus sufficiens wyznaczone, są w aktualnej Kurzenieckiego posesyi, świadectwo dostateczne ma okazać. Po wypełnieniu zaś takowych o ewikcyach kondycyi i po uczynionej zupełnej cesyi na rzecz Ignacego Kurzenieckiego, Poniatowski od ewikcyi dawniej zapisanej uwolniony będzie, a Kurzeniecki z sukcesorami swymi przy posesyi Ochowa zostanie, i czynsz z niego do kasy Komisji od objęcia posesyi opłacać zacznie (A. 19, fol. 107).

3) Komisya nakazała kancelaryi swojej, ażeby zapozwała wszystkich posesorów dóbr funduszu edukacyjnego, którzy nie dali dostatecznych dokumentów submissionis, ubezpieczających o dochodzeniu punktualnych intrat z dóbr pomienionych.

4) Ma być także zapozwany posesor wsiów Wierbuszele, Dworzyszczce i Łubuniszek do poprawienia dokumentu submissionis, w którym opuszczona jest karczma, przy Wierszczbuszkach będąca.

5) Rezolwując memoriał Dakisiewicza i Dolińskiego, Komisya obiecuje ich przyjąć za delatorów do sum po-jezuickich Krzemienieckich.

6) Podał starosta Czerski tabelę sum zatrzymanych na kahałach i ziemstwach żydowskich, jakoteż i innych partykularnych żydowskich familiach, których windykację Komisya kancelaryi swojej zaleciła.

8. Sesja ekstraordynaryjna dnia 26 stycznia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego woj. Kaliskiego, Potockiego pisarza w. WKŁ., Mniszcha cześnika koronnego, Zamoyskiego ekskanclerza i Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Kółtąj kanonik katedralny Krakowski na dniu 1 miesiąca kwietnia roku 1777 do akademii Krakowskiej i szkół Nowodworskich delegowany

wizytator, na dzisiejszej sesji uczynił raport o wizycie i reformie szkół pomienionych¹⁾, na którego przełożenie Komisyja do szkół Krakowskich przyczynia dwóch nauczycieli do języków francuskiego i niemieckiego z pensją roczną dla każdego po zł. 1200; nauczyciela do rysunków z pensją 600 zł. rocznie, a drugie zł. 600 na gipsy, rysunki i inne szkoły malarskiej potrzeby wyznacza; że zaś kanonik, widząc potrzebę poprawienia charakterów liter, w szkołach Krakowskich osobnego na ten koniec wybrał nauczyciela, Komisyja, chcąc mieć lekcję tak potrzebną na czas dalszy utrzymaną, nauczycielowi rocznie zł. 360 nadaje; kapelana zaś podobną jak kaznodzieję kontentuje pensją, któremu 800 zł., a na potrzeby kaplicy zł. 300 corocznie z kasy wypłacone mieć chce. Aby zaś dozór i ochędóstwo szkół w jak najlepszym stanie utrzymywane były, Komisyja dla dozorczy czyli ekonoma wyznacza zł. 300 i dla tercjana zł. 200 (A. 19, fol. 108).

2) Ponieważ ks. Kołłątaj z powierzonych na fabrykę szkół Krakowskich 5400 zł. kasie generalnej zdał rachunek, z którego pokazało się, iż na pomienioną fabrykę swoich własnych naddał zł. 3060; więc ażeby naddana suma z kasy ks. Kanonikowi wrócona była, Komisyja zaleca i asygnację z kancelaryi swojej wydać na to rozkazuje.

3) Dalsza kontynuacja raportu, na następujące odłożona jest sesya.

9. Sesya dnia 27 stycznia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Potockiego pisarza, Mokronowskiego generała - inspektora w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Komisyja nakazała kasie generalnej, ażeby Józefowi Iżychowskiemu braciszkowi niegdyś zakonu jezuickiego in vim zaległości jemu należących i na drogę wypłaciła zł. 50. Temuż samemu od dnia 1 octobris roku terażniejszego 1778 pensję emerytów wyznaczyła.

2) Na memoriał Podoskiego²⁾ kasztelana Ciechanowskiego względem ustąpienia dóbr Olszyny i na drugi memoriał Daszkiewicza³⁾ pod czasowego powiatu Grodzieńskiego, względem ustąpienia dóbr Hać zwanych w województwie Mińskiem leżących, do funduszu edukacyjnego należących, Komisyja odpowiada, iż żądający nabycia dóbr pomienionych, żądanie swoje w osobnym memoryale przełożyć powinni, z zaświadczeniem o do-brach, które in pignus sufficiens et evictionem ofiarować zechcą.

3) Komisyja pozwala Augustowi ordynatowi Sułkowskiemu, wojewodzie Kaliskiemu, ustąpić dobra Kobyłkę i Jurow cum attinentiis, na rzecz Unruga⁴⁾ starosty Hamersztyńskiego, który dobra Kargowa z przyległo-

---

¹⁾ Wydany przez Jana Lenieka w „Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce“, tom XIII, str. 180.

²⁾ Franciszka.

³⁾ Ignacego.

⁴⁾ Aleksander.

ściami, w województwie Poznańskim w powiecie Kościańskim będące, in pignus et evictionem oddaje i zaświadczenie Franciszka Szczanieckiego, sędziego grodzkiego Poznańskiego, o pewności dóbr składa.

4) Na memoriał Wołodkowicza¹⁾ sędziego ziemskiego Mińskiego, Komisya odpowiada, iż podług ostatniego traktatu ma prawo szukania papierów w collegium Płockiem i wyszukanych na swoją potrzebę użyć może.

5) Z okazji czynionego raportu o szkołach Nowodworskich ks. Kołłątaj, kanonik Krakowski, wniósł na dzisiejszej sesyi, iż rzeczą potrzebną jest, ażeby dawne szkół tych dochody, które częścią przez profesorów, częścią przez prokuratorów akademii i dawnego szkół prowizora odbierane były, teraz do rządu i zawiadowania prefekta jako kasyera Komisyi należały. Z tej przyczyny Komisya intraty pomienione dozorowi prefekta oddaje i one do kasy szkół wojewódzkich Krakowskich przyłączone mieć chce. A że dla polepszenia stanu szkół Krakowskich i powiększenia w nich kilku nauczycieli, Komisya na przeszłej sesyi wyznaczyła pensye, przeto deklaruje teraz, iż pomienione pensye od raty marcowej roku terażniejszego 1778 dla tychże nauczycieli wypłacone będą (A. 19, fol. 109).

6) Czytanie dalszego raportu o akademii Krakowskiej na następującą sesyę odłożono.

10. Sesya dnia 30 stycznia odbyła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Mokronowskiego generała-inspektora wojsk koronnych, Poniatowskiego generała-leutnanta.

1) Ponieważ Czarnocki pisarz Komisyi doniósł, iż księżna Jabłonowska wojewodzina Bracławska,²⁾ wypłaciła należące się od niej 24060 zł. i tenże Czarnocki,³⁾ jak donosi w liście do kasy i Rzętkowskiego⁴⁾ pisanym, ma w rękach swoich asygnacę na pomienioną sumę od komisant Teppera, na dzień terminu przypadający mającą być w Warszawie wypłaconą: przeto gdyby w przypadku na termin nie zjechał, publikata na księżnie Jabłonowskiej do dnia 10 ma być odłożona.

2) Gdy na dzisiejszej sesyi czytane były listy pod dniem 20 stycznia ze Lwowa pisane, w których Czarnocki łowczy Drohicki i pisarz Komisyi kasie generalnej doniósł, iż księżna Jabłonowska wojewodzina Bracławska, zapłaciła we Lwowie na ręce komisanta Teppera, za należącą od niej prowizyę zł. 24060, na którą sumę tenże Czarnocki, odebrawszy asygnacę od komisanta do Teppera, ma nieodwłocznie za przybyciem swoim do Warszawy rzeczzone zł. 24060 importować do kasy, przeto Komisya zaleca, ażeby tak z sumy wyżej wspomnianej, jakoteż i z będących w kasie 5000 zł. wypłacone były pensye na Spółeczeństwo Elemen-

¹⁾ Tadeusz.

²⁾ Z domu Wielhorska, żona Jana Kajetana

³⁾ Jan.

⁴⁾ Piotr.

tarne, szkoły i ekspens sądową w kwocie zł. 28840 gr. 19, na które w szczególności asygnacye wydane: Towarzystwu Elementarnemu z pensją osobną ks. Narbuta reszty należitości a 1 martii ad ultimam septembris zł. 5278 gr. 26; naddane przez Kołłątaja kanonika na reparacyę szkół Nowodworskich zł. 3056 gr. 3; na szkoły Toruńskie reszta należitości ad ultimam martii 1778 zł. 3975, gr. 20; na szkoły Łęczyckie reszty należitości ad ultimam martii 1778 zł. 2000; na szkoły Łowickie reszty należitości ad ultimam martii 1778 zł. 1000; na szkoły Wieluńskie podobnie zł. 1000; na Radziejowskie podobnie zł. 1000; na Lubelskie podobnie zł. 5000; na Krasnostawskie podobnie zł. 4780; na Łukowskie podobnie zł. 1500; instygatorowi Komisji, na woźnych i inne potrzeby sądowe zł. 250. In summa zł. 28840 gr. 19.

3) Komisja zaleca kasie generalnej, ażeby wydała asygnacyę do kasy Piotrkowskiej na zł. 800 dla szkół Rawskich.

4) Ażeby kasa wypłaciła ks. Janockiemu i Koźmińskiemu pensję półroczną a 1 iulii ad ultimam decembris 1777 roku wynoszącą zł. 2931, Komisja wydaje asygnacyę, która zapłacona ma być czynszem z placu do Biblioteki należącego, przez skarb JKMcí opłacanego.

5) Kasa generalna ma potrącać Bogatkowi zł. 1372 gr. 15 z dóbr funduszowych, w pensji należącej mu, jako komisarzowi sądowemu, a to za ratę Trzech Królów 1778 roku.

6) Na memoriał Raczyńskiego¹⁾ starosty Czerwonogrodzkiego, żądającego, ażeby suma za wartość wsi po-jezuickiej Machlina zwanej, w województwie Poznańskim leżącej mogła być przeniesiona na dobra Krzyckiego²⁾ stolnika Poznańskiego, Komisja odpowiada, iż nie mając mocy przemieniać stanu dóbr do funduszu edukacyjnego należących, do żądania jego przychylić się nie może.

7) Daszkiewiczowi podczaszemu powiatu Grodzieńskiego Komisja pozwala dobra Hać w województwie Mińskim będące, do funduszu edukacyjnego należące, ustąpić na rzecz Józefa Zambrzyckiego, sędziego ziemskiego Orszańskiego, który dobra Pańskie zwane, w powiecie Orszańskim będące, in pignus evictionis ofiaruje, dóbr pomienionych istotę dokumentami dostatecznymi probuje i świadectwo grodu Orszańskiego o dobrach tychże produkuje (A. 19, fol. 110).

8) Na memoriał Łętowskiego³⁾ pisarza ziemskiego Krakowskiego, w którym doprasza się lustracyi do folwarku Zagorzan, w województwie Sandomirskim powiecie Wiślickim będącego, z przyczyny iż należącej się z tego folwarku sumy, jako nadto wyciągnięonej opłacać nie może, Komisja odpowiada, iż jeżeli Łętowski na swoje nie wychodzi, ma uczynić reces od folwarku pomienionego.

¹⁾ Kazimierz.

²⁾ Józef.

³⁾ Michał.

11. Sesja dnia 6 lutego odbyła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Mniszcha cześnika koronnego i Mokronowskiego generała-inspektora wojsk koronnych.

1) Na dzisiejszej sesji kasa doniosła, że księżna Jabłonowska, wojewodzina Bracławska, wypłaciła na terminie na ręce Czarnockiego pisarza Komisji zł 24060, a zaś Bierzyński¹⁾ kasztelan Żytomirski i Franciszek Sułkowski, generał-leutenant wojsk kor. na tymże samym terminie jako nie czyniący zadosyć, publikowani byli.

2) Na memoriał Krzysztofa Frankowskiego względem zyskania wolności odstąpienia dóbr po-jezuickich wsi Lize, w województwie Podlaskiem a ziemi Bielskiej leżącej, na rzecz Macieja Frankowskiego, majora regimentu książąt Massalskich, Komisja obiecuje się przychylić do prośby jego, byle tylko Maciej Frankowski zachował kondycję w prawie przepisane, poddając dobra swoje in pignus sufficiens, i zaświadczenie proprii districtus Komisji prezentował.

3) Ponieważ ks. Więckowski²⁾ prefekt szkół Łęczyckich doniósł, iż za popełnione występki ekskludował Stępowskiego, studenta szkoły retoryki, a do takowej ekskluzji nie miał prawa, przeto Komisja suspendując tę dla Stępowskiego karę, nakazała, ażeby o jego występkach wraz ze wszystkimi profesorami doniósł, podług przepisu w uniwersale dnia 25 miesiąca kwietnia roku 1777; za którym doniesieniem dopiero ekskluzja nastąpi i przez gazety publikowana będzie. Może jednak prefekt prosekować sprawę o wiołencję in foro competenti cum complicibus facti.

4) Na memoriał Wincentego Żurawskiego, świeżo przybyłego z zakordonu kraju rosyjskiego, gdzie dotąd w zgromadzeniu zniesionego zakonu jezuickiego znajdował się, Komisja nakłoniona świadectwem biskupa Płockiego o talentach i zdatości jego, pensję emeritorum półroczną onemuż wyznacza, a oraz do szkół w przypadku potrzeby użyć go obiecuje.

5) Kołłątaj kanonik Krakowski kontynuował czytanie raportu o akademii Krakowskiej, którego dokończenie na dalsze odłożono sesję.

12. Sesja dnia 9 lutego odbyła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Małachowskiego referendarza koronnego, Mokronowskiego generała-inspektora w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Na memoriał Wojczyńskiego³⁾ prefekta domu emeritorum w Krakowie, w którym doprasza się, ażeby mógł mieć przy sobie dwóch swoich synowców i onym w collegium Św. Piotra prywatną sam dawać edukację, Komisja odpowiada, iż ponieważ zupełny rząd nad naukami początkowymi prefektowi szkół Nowodworskich oddała i zaczęty bez jej wiadomości

¹⁾ Onufry.

²⁾ Joachim.

³⁾ Ignacy Skarbek.

w temże collegium konwikt przez delegowanego od siebie wizytatora zniosła, przeto żadnej osobnej w tem collegium szkoły nawet prywatnej nie dopuści; jeżeliby zaś ks. Woyczyński chciał mieć tylko pod dozorem swoich synowców, byle na nauki do szkół wojewódzkich chodzili, tego prefekt zapewne nie odmówi.

2) Z tejże samej okazji Komisyja znosi wszystkie pensye czyli partykularne metrów szkółki, które dotąd bez wiadomości prefekta są utrzymywane i od dnia 1 kwietnia roku teraźniejszego stanowi, ażeby dzieci znajdujące się u pomienionych metrów, do szkół wojewódzkich odprowadzone były; te zaś, które nie mają lat 10, podług woli rodziców i rozporządzenia prefekta mają być oddane dozorowi ludzi zdalnych, mając wzgląd na wygodę rodziców i sposobność tych, którym byłyby powierzone. Rodzice zaś wiedzieć odtąd mają, iż wszyscy urzędu dyrektorskiego podejmujący się w interesie nauk i obyczajów prefektowi od Komisyi są poddani, od niego na kondycye wyznaczeni być mają i żadnej bez jego wiadomości podejmować się nie mają.

3) Z okazji memoriału podanego od studentów akademii Wileńskiej uskarżających się na oddalenie ich ze szkół z prywatnej woli tamtejszego prefekta, bez zachowania w tej mierze przepisu Komisyi nakazującej, aby ekskluzję uczniów poprzedzał sąd prefekta z naradzeniem się profesorów i dopiero po zaszłem onej aprobowaniu winni przyzwoitą odbierali karę: Komisyja zaleciła kancelaryi swojej komunikować eksceptu wspomnionego memoriału, z rekwizycją prefekta, aby podług przepisu w uniwersale sub die 25 aprilis w roku przeszłym wydanego wraz z profesorami urzędownie w ten wejrzał interes i dostatecznie o nim Komisyję swoją informował.

4) Na memoriał Krassowskiego¹⁾ eks-jezuity dopraszającego się, ażeby prócz pensyi sobie qua emerito zł. 500 wyznaczonej mógł mieć jeszcze osobną na poratowanie słabego zdrowia, Komisyja daje rezolucję, iż w wyznaczonej emerytom pensyi wszystkie ich potrzeby umieszczone mieć chciała. Atoli dla okazania mu względów pozwala, aby się z Pułtusza przeniósł do takiego collegium, gdzieby była apteka, gdzie podług generalnej dyspozycyi Komisyi dla wszystkich inwalidów i słabych, tak lekarstwa, jak dozór aptekarza nakazującej, łatwiej swoją kurację kontynuować może.

5) Komisyja, odpowiadając na podany memoriał od ks. Sapięhy²⁾ generała artyleryi litewskiej, oświadcza, iż gdy kasa generalna, zadosyć czyniąc dyspozycyi Komisyi, wypłaciła naprzód za kwitem grodowym tegoż księcia generała Sapięhy zł. 55245; powtórę za asygnacyami Mierzejewskiego³⁾ strażnika polnego koronnego, jako plenipotentą specyal-

¹⁾ Stefan.

²⁾ Kazimierz.

³⁾ Józef.

nego tegoż księcia, dla Mokronowskiego generała inspektora wojsk kor. na zł. 18000, tudzież dla Rudnickiego¹⁾ wojskiego Brzeskiego na zł. 7600 wydała za kwitem pierwszego zł. 10000, a za kwitem drugiego zł. 3123 gr. 8: będzie wydane zalecenie kasie do lokowania u księcia generała reszty sumy determinowanej przez konstytucję roku 1776, nie wprzód jednak to nastąpi, póki książę generał tak od wzwyż rzeczonych sumek, jako też od tych, które Komisya Rozdawnicza Litewska u tegoż księcia lokowała, o zaległą prowizję obrachunku nie uczyni z kasą generalną dla wiadomości Komisji o należitości od tegoż księcia (A. 19, fol. 119).

6) Na memoriał Bogusława Tomaszewicza, sędziego grodzkiego Brasławskiego, Komisya Edukacyi Narodowej referuje się do rezolucyi Wołodkowiczowi sędziemu ziemskiemu Mińskiemu na podobny memoriał pod aktem dnia 27 stycznia roku terażniejszego zaszłej, to jest: iżby sędzia grodzki Brasławski na fundamencie traktatu roku 1775, o dokumencie w sprawie swojej potrzebne, udał się z rekwizycją do collegium Połockiego, i do zwierzchności przyzwoitej.

Michał ks. Poniatowski B. Płocki, jako prezydujący.

13. Sesja 13 lutego odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Potockiego pisarza W. K. L., ks. Poniatowskiego generała - leutnanta w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Komisya, nadgradzając koszt podróży z Krakowa do Warszawy, kazała wypłacić czerw. zł. 50 dla ks. Bogucickiego²⁾ akademika Krakowskiego, którego dawniej do Towarzystwa Elementarnego przyjęła i na pomienioną kwotę asygnację do kasy swojej wydała.

2) Na prośby ks. Leśniewskiego³⁾ emeryta w collegium Krzemienieckiem mieszkającego, Komisya zobligowała Mniszcha cześnika kor., ażeby zalecił kasyerowi komory Krzemienieckiej, żeby pomienionemu emerytowi stancyi, w której oddawna mieszka, nie zabierał.

3) Komisya, stosując się do dawniejszej dyspozycyi swojej pod dniem 25 miesiąca kwietnia roku przeszłego wydanej, ażeby oficjaliści przy kasie będący pensye swoje bez osobnych na nie asygnacyi odbierali, dysponuje i teraz wypłacenie onymże pensyi kwartalnej ad ultimam martii anni currentis wynoszącej in summa zł. 4500, to jest — kasyerowi⁴⁾ zł. 2000, kontraregistrantowi⁵⁾ 1500, subalternowi⁶⁾ 625, kancelaryście⁷⁾ 375. In summa zł. 4500.

¹⁾ Józef.

²⁾ Józef.

³⁾ Franciszek.

⁴⁾ Adam Cieciszewski, łowczy Liwski.

⁵⁾ Jan Zygmunt Tolkemit, komisarz Jego Król. Mści.

⁶⁾ Karol Lelewel, chorąży gwardyi pieszej koronnej.

⁷⁾ Mikołaj Moroz.

4) Zaleciła Komisyja wydać asygnacye za kwartał dla oficyalistów Komisyi swojej, to jest: dla Czarnockiego¹⁾ pisarza i jego manualisty reszty zaległej pensyi ad ultimam martii anni currentis zł. 600; Ustrzyckiemu²⁾ patronowi za kwartał zaległy a 1 septembris ad ultimam novembris 1776 zł. 1500; Rzętkowskiemu patronowi za kwartał ad 1-am octobris 1777 — 750; Rzętkowskiemu³⁾ regentowi za kwartał ad 1 octobris 1777 1000; Dąbrowskiemu⁴⁾ instygatorowi za kwartał ad ultimam decembris 1777 — 500; Idzkowskiemu⁵⁾ archiwście podobnie — 750; Zarembie, Jabłońskiemu i Dakisiewiczowi à fl. 500 podobnie — 1500; Dolińskiemu za półroku podobnie 750; Zabłockiemu⁶⁾ protokółście za kwartał podobnie 750; Burakowskiemu i Cernerowi à fl. 500 za kwartał podobnie — 1000; Zawadzkiemu⁷⁾ architektowi — za kwartał ad 1 octobris 1777 — 837 gr. 15. In summa zł. 9937 gr. 15.

5) Wyłożony ekspens in rem Towarzystwa w kwocie zł. 54 gr. 6 nakazano zapłacić kasie za osobną asygnacją i kwitem ks. Piramowicza⁸⁾ sekretarza Towarzystwa Elementarnego.

6) Komisyja na raport uczyniony przez kasę generalną, iż szkoły Litewskie nie podały regestrów ex sartis tectis od czasu ustanowienia Komisyi, ekskluzując się, że nie mając na to wyraźnej dyspozycyi Komisyi, ekspensy tej spisaćby wiernie teraz nie mogły: rezolwując, iż kasa może kontentować się podaną ryczałtową przez też szkoły na sarta tecta kwotą, ale odtąd zaleca zawiadującym pieniędzmi, ażeby rachunki z każdego artykułu ekspensy dawali i na dane rzemieślnikom pieniądze kwity do regestrów przyłączali (A. 19, fol. 120).

14. Sesja dnia 16 lutego odprawiła się w przytomności biskupa Wileńskiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Małachowskiego⁹⁾ referendarza kor., Potockiego pisarza W. K. L., Mniszcha cześnika kor., Bieleńskiego starosty Czerskiego.

1) Konwencya z biskupem Wileńskim imieniem dyecezyi swojej o fundusze duchowne po zgastym zakonie jezuickim pozostałe z Komisyją Edukacyi zawarta, na wielu sesjach poprzedzających czytana i egzaminowana, na dzisiejszej sesyi zupełnie jest umówiona i podpisana, której egzemplarz jeden biskupowi Wileńskiemu, a drugi do archiwum Komisyi oddany zostanie, nie prędzej jednak aż za następem ułatwieniem ze strony biskupa Wileńskiego punktów podanych onemuż od kasy ge-

¹⁾ Jan, łowczy i sędzia grodzki Drohicki, pisarz kancelaryi sądowej.

²⁾ Mateusz.

³⁾ Piotr.

⁴⁾ Jan.

⁵⁾ Michał Korwin, komornik ziemi Bielskiej.

⁶⁾ Franciszek.

⁷⁾ Stanisław, profesor architektury w korpusie kadetów.

⁸⁾ Grzegorz.

⁹⁾ Jacek.

neralnej Warszawskiej względem porachunków, które dotychczas nie są zakończone, tak co do sum funduszu Litewskiego, na lokacyi u niego będących, jakoteż co do percepty i ekspensy naprzód przez kasyera Komisji Rozdawniczej Litewskiej, a potem z kasy w Wilnie będącej za wolą i dyspozycją jego czynionych

2) Na wniesienie Potockiego pisarza W. K. L. Komisya pozwoliła sprzedać dworek w Krasnymstawie przy konwikcie eks-jezuickim będący przez licytację.

3) Komisya przywraca Dolińskiego do dawnej pensyi, jaką dawniej równie ze wszystkimi kancelarystami odbierał, nakazując podług terażniejszej dyspozycji onemuż asygnacye napotem do kasy wydawać.

4) Potocki pisarz W. K. L. obligowany jest, ażeby z tymi, którzy papier sprowadzają, lub z kim sam sądzić będzie, o papier na książki elementarne potrzebny ugodził się, koszt zaś na papier pomieniony kasa wypłaci.

5) Biskup Wileński, proszony jest, ażeby odpisał ks. Strzeckiemu¹⁾ astronomowi akademii Wileńskiej i dał na jego ręce list imieniem Komisji do akademii Paryskiej scientiarum, żądając stowarzyszenia z nią collegium astronomicznego Wileńskiego, z tym warunkiem, iż go nie ma oddać, pokąd nie wyrozumie łatwości ze strony tejże akademii w żądaniu Komisji.

15. Sesja dnia 20 lutego odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Małachowskiego referendarza kor., Poniatowskiego generała-leutenaanta i Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Komisya, rezolwując memoriał przysłany od urzędników powiatu Wołkowyskiego, decydowała dać respons ad contenta onegoż listownie Marszałkowi Wołkowyskiemu²⁾ i wyznaczyć wizytę do szkół Wołkowyskich na roztrząśnienie skarg w osobnych punktach podanych, podług których obszerną instrukcyę rektorowi Grodzieńskiemu³⁾ przepisawszy, nieodwłoczne onychże na miejscu wyegzaminowanie i raportu wizyty do Komisji swojej nieodwłoczne przesłanie zaleciła.

2) Kasa przełożyła Komisji uwagi i zdanie swoje względem potrzeby nieodwłocznego zakończenia rachunków z biskupem Wileńskim, które Komisya potwierdzając, pismo to biskupowi przez sekretarza swego nieodwłocznie komunikować zleciła, i upraszać o rezolucyę kategoryczną na przyszłą sesyę.

3) Komisya, stosując się do dawniejszej rezolucyi swojej pod dniem 27 miesiąca maja roku przeszłego 1777 zapadłej, przez którą su-

¹⁾ Andrzej.

²⁾ Jan Bychowiec.

³⁾ Ks. Józef Muczyński.

my po-jezuickie dawniej do misyi Żeromińskiej należące, dysponowane są na utrzymanie obligów duchownych dyecezyi Płockiej, zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby procent od sumy zł. 44333 gr. 10 na Poniatowie u Zamoyskiego¹⁾ lokowanej, poczynszy od terażniejszej Trzechkrólskiej raty, płacony był napotem, do rąk i za kwitem ks. audytora Płockiego, końcem utrzymywania przyrzeczonych obligów duchownych.

4) Komisya dysponuje kasie gen. Warszawskiej, ażeby ad complementum percepty na szkoły Łomżyńskie wyznaczonej zł. 1108 dotąd z procentu od sumy na Poniatowie lokowanej opłacane, teraz z innych przychodów zastępując, przerzeczzone quantum za ratę ostatnią Trzechkrólską wypłaciła za kwitem ks. Wyszkowskiego²⁾

Michał ks. Poniatowski, biskup Płocki, jako przydujący.

16. Sesja dnia 24 lutego odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Małachowskiego referendarza kor., Potockiego pisarza W. K. L., Mokronowskiego generała-inspektora wojsk kor.

1) Komisya wyznaczyła pensję Maliszewskiemu³⁾ eks-jezuicie, zł. 500 rocznie qua emerito, którą odbierać ma w Sandomierzu i mieszkanie tamże w collegium po-jezuickiem mieć będzie.

2) Podobnie Szmurło⁴⁾ laikowi eks-jezuicie, będącemu aktualnie na usługach przy collegium Sandomierskiem, wyznaczona pensya zł. 300 rocznie, którą tamże odbierać będzie (A. 19, fol. 121).

3) Zalecono wydać asygnacyę do kasy gen. Warszawskiej, za którą wypłacić ma zł. sto, to jest na uspokojenie podatku kwaterniczego zaległego do konwiktu na Nowem Mieście po-jezuickiego.

4) Komisya na żądanie Wyganowskiego⁵⁾ podkomorzego Brzeskiego Litewskiego względem zaległego prowentu z dóbr Wysocka po-jezuickich do kasy Komisji należącego, daje niniejszą rezolucję, iż ponieważ zaszedł już o to proceder w sądach Komisji swojej, a prawo wyraźne jest, że prowent anticipative dwiema ratami opłacany być powinien, od którego płacenia nulla calamitas publica i żaden pretekst ekskluzować nie będą mogły: więc Komisya partykularnych w tym punkcie używać względów i od egzekucyi tego, co prawo przepisało, dyspensować się nie może.

5) Komisya na żądanie ks. Gurowskiego⁶⁾ proboszcza Gnieźniewskiego względem sumy 1500 zł. po-jezuickiej, o którą jest zapozwany

¹⁾ Andrzej, eks-kanclerz koronny.

²⁾ Kanonik Płocki, zawiadywał departamentem Poniatowskiego Michała, biskupa Płockiego.

³⁾ Ludwik.

⁴⁾ Łukasz.

⁵⁾ Ignacy.

⁶⁾ Melchior.

następującą daje rezolucję, iż potrzebne jest stawienie się onegoż do sądu Komisji swojej przez umocowanego na to plenipotentą tak dla porachunku o prowizję od ostatniego kwitu zaległą, jakoteż dla ubezpieczenia się o samym kapitale i lokacji onegoż.

6) Komisya, mając sobie uczynione przełożenie względem zakwitowania z procederu w sądzie Komisji swojej otrzymanego na niestawiających z instancyi instygatora, uczyniła następującą dyspozycję raz na zawsze, iż kasa generalna Warszawska za odebraniem raportem o wypłaceniu zaległości przez posesorów, na których przewidziany jest proceder, lub też za nastąpionym istotnie przez nich do kasy uiszczeniem się, na każdą onychże rekwizycję, może kwit ze strony funduszu urzędownie zeznany zaspakajający proceder wydać lub przesłać.

7) Komisya na żądanie imieniem Platerów zanesione następującą daje rezolucję, iż prawa onymże do kamienicy Wołłowiczowskiej w Wilnie będącej po-jezuickiej wprzód wydawać nie może, aż póki dostateczniejszej informacji mieć nie będzie o potrzebie zamiany pałacu Massalskich i kondycyach onejże.

9) Komisya, rezolwując memoriał Zyniewa starosty Bereźnickiego oświadcza, iż co się tyczy żadanego wydania papierów z archiwum Komisji swojej, te za uczynioną rekwizycją ekstraktami z kancelaryi każdego czasu wyjęte być mogą; względem zaś przykładania się do kosztów prawnych, które posesorowie dóbr po-jezuickich, wiodąc proceder o granice,łożyć zechcą dla własnego pożytku, zastępować oneż nie jest powinnością Komisji.

10) Przy końcu sesyi ks. Kołłątaj, kanonik Krakowski, kontynuował czytanie wizyty akademii Krakowskiej.

17. Sesya dnia 27 lutego odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Małachowskiego referendarza kor., Potockiego pisarza W. K. L., Mniszcha cześnika kor. i Poniatowskiego generała-leutnanta wojsk koronnych.

1) Komisya, dogadzając żądaniu biskupa Wileńskiego, prezesa swojego, zaleciła kasie gen. Warszawskiej, aby jeszcze raz komunikowane były onemuż rachunki i retenta na księciu JMci zalegające, dla zakończenia onychże dotychczas nieuskruteznione.

2) Komisya, dając odpowiedź Zyniewowi staroście Bereźnickiemu pisarzowi bywszej Komisji Rozdawniczej Litewskiej, oświadcza, iż Zyniew sam najlepiej osądzić powinien, jeżeli odpisanie jego na kwestye od kasy generalnej podane tak rzecz dostatecznie ułatwiło, iżby na tem przestać można; zaczęł Komisya wysłuchanie onegoż przysięgi i zakwitowanie podług prawa zawiesza jeszcze, dla dostatecznego oświecenia się w interesach funduszu Litewskiego tyczących się.

3) Biskup Płocki raczył przyjąć na siebie zjednanie kredytu u którego z bankierów Warszawskich na zapłacenie tymczasem połowy sumy

determinowanej już na kupienie papieru do drukowania ksiąg elementarnych potrzebnego.

18. Sesja ekstraordynaryjna dnia 2 marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Małachowskiego referendarza kor., Potockiego pisarza W. K. L., Mniszcha cześnika, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Postanowiła Komisya utrzymywać drugiego profesora chirurgii w akademii Wileńskiej z pensją roczną zł. 1500, która ma się zaczynać od 1 dnia miesiąca kwietnia roku terażniejszego.

2) Komisya determinuje w przeciągu dwóch lat szpital doktorski i cyrulicki przy akademii Krakowskiej przyprowadzić do porządku i fundusz na ten koniec ubezpieczyć, na co tymczasem 12000 zł. z kasy generalnej w tym roku wypłacić determinowała. Pensję dla profesora chirurgii już zamówionego 2000 zł. wyznaczyła, która od raty terażniejszej marcowej zaczynać się ma (A. 19, fol. 122).

3) Komisya na memoriał miasta JKMcI Kamieńca Podolskiego, w którym doprasza się o umniejszenie prowentu z części po-jezuickich w bliskości miasta sytuowanych a od niego aktualnie posydownych, daje rezolucję, że ta sprawa, będąc już wyniesiona przed sąd Komisji swojej, sądownie kończyć się powinna.

4) Dzieło z zlecenia Komisji przez ks. Piramowicza, sekretarza w Towarzystwie Elementarnem pracowicie zebrane¹⁾ Potocki pisarz W.K.L. z wielką aprobacją prezentował Komisji, które ażeby po Dykcyonarzowi łacińskiem wyszło z druku, uczynione jest ostrzeżenie i aby jeżeli to być może autor przy końcu artykułów przydać starał się cytacye autorów. W nagrodę pracy wyznacza Komisya zł. 1800 i 60 egzemplarzów dzieła.

5) Produkowany na sesji projekt licytacji, przejrany i w niektórych punktach poprawiony od Komisji, wziął zlecenie Czarnocki pisarz sądowy przetonować podług uczynionych uwag i przestróg.

19. Sesja dnia 6 marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Małachowskiego referendarza kor., Potockiego pisarza W.K.L., Mniszcha cześnika kor., Czartoryskiego generała ziem Podolskich, Mokronowskiego generała inspektora w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Ks. Kołłątaj kanonik Krakowski czytał dalszy raport wizyty dokładnie odprawiony. Komisya, tak chwaloną pracę chcąc zaszczyścić przyzwoitem zawdzięčeniem, postanowiła rekomendować go JKMcI podczas publicznego popisu Towarzystwa Elementarnego, do którego tenże ks. kanonik należąc, publiczne zasług swoich od Komisji odbierze zaświadczenie.

2) Z okazji zabranego krucyfiksu w Ostrogu zlecono obligować Lipińskiego²⁾ podkomorzego Łatyczowskiego, aby rekwirował u ks. Ko-

¹⁾ Dykcyonarz starożytności. Warszawa, 1779.

²⁾ Kazimierz.

marnickiego¹⁾ przełożonego w temże collegium powrócenia pomienionego krucyfiksu, lub też podług taksy zapłażenia.

20. Sesja dnia 10 marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Małachowskiego referendarza kor., Mniszcha cześnika kor.

1) Komisya, mając wzgląd na ks. Podgórskiego²⁾ i Bagińskiego³⁾ eks-jezuitów, dotąd na żadnem beneficium duchownem nie umieszczonych i bez sposobu sustentowania się zostających, postanowiła onych umieścić na pensyi emerytów w domu św. Piotra w Krakowie.

2) Decydowano wydać do kasy generalnej asygnacye. a) na szkoły łączyckie zł. 2000 in vim należitości ab aprili roku terażniejszego za kwitem ks. Więckowskiego⁴⁾ prefekta; b) na szkoły Rawskie zł. 975 in vim należitości od tegoż czasu za kwitem Górskiego⁵⁾ prefekta; c) na opłacenie podatku podymnego z domów do akademii Krakowskiej należących na zł. 1674 gr. 23 za kwitem Kołtąja kanonika Krakowskiego.

3) Komisya, postanowiwszy utrzymywać w akademii Wileńskiej drugiego profesora chirurgii dla dawania lekcyi publicznych, podwyższyła onemuż pensyi do 2000 zł. rocznie przez wzgląd zdatności i sprowadzenia jego z zagranicy. Wyplacenie pomienionej pensyi, ma się zaczynać od czasu przybycia jego do Wilna (A. 19, fol. 123).

4) Komisya po przeczytaniu zdań prefekta i profesorów szkół Łęczyckich w sprawie Stępowskiego, który za wykroczenia swoje przykładowej kary godnym jest osądzony, konsyderując przełożenie prefekta i innych z nim sądzących, zawiesza tymczasem ostatnią decyzję swoją co do gatunku kary, której tenże zdaje się być winnym, oczekując za nim wdających się urzędników województwa Łęczyckiego odezwy na piśmie do Komisyi i zaręczenia o poprawie i spokojności napotem tegoż Stępowskiego, niemniej uczynienia przez niego satysfakcyi i zaspokojenia zupełnego pokrzywdzonemu Kwitlińskiemu. Co gdy uskutecznionem zostanie, Komisya karę ostateczną ekskluzyi ze szkół w inną łagodniejszą zamieni.

5) Komisya na żądanie Radeckiego⁶⁾ chorążego Grabowieckiego, dopraszającego się, ażeby suma funduszu edukacyi zł. 15000, resztująca z większej sumy 30000 zł. originaliter przez ks. jezuitów na dobrach Zdzarach, Zdzarkach i Bubnowie, w województwie Wołyńskim powiecie Włodzimirskim sytuowanych, lokowana na miejscu się została, daje rezolucyę, iż jeżeli tenże chorąży Grabowiecki ewikcyę dostateczną według prawa i uniwersału Komisyi swojej okaże i procent zalegający zupełnie

¹⁾ Hilarion.

²⁾ Michał.

³⁾ Kazimierz.

⁴⁾ Joachim.

⁵⁾ Leopold.

⁶⁾ Józef.

do skarbu Komisji opłaci, przerzeczona resztująca suma 15000 zł. na pierwszej u niego podług prawa lokacyi zostanie.

6) Przepis licytacji od Komisji udecydowany zalecono kancelaryi podać do druku i per modum uniwersału do ziemstw i grodów porzysłać.

21. Sesja ekstraordynaryjna dnia 11 marca odprawiła się w przytomności biskupa Wileńskiego, biskupa Płockiego i Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Komisja, stosując się do rezolucyi swojej pod dniem 21 stycznia roku przeszłego wydanej, przez którą Kazimierz Ośniałowski zapewniony został, iż przy posesyi wsiów z kordonu pruskiego powróconych Młynica i Mierzynka, dawniej do zgromadzenia jezuitów Toruńskich należących, utrzyma się, a to na fundamencie nastąpiącej favore onego decyzji w bywszej Komisji Rozdawniczej Koronnej; gdy teraz lustracja wsiów przerzeczonych na gruncie sporządzona, do Komisji swojej odesłana została, wyegzaminowanie onejże dostateczne Bielińskiemu staroście Czerskiemu zaleciwszy, następujące od niegoż intraty wyprowadzenie przyjęła i takoweż do opłacenia z tychże dóbr dwiema ratami podług prawa raz na zawsze ustanowiła.

Wyprowadzenie intraty Młynica i Mierzynka, na którym suma 15000 zł. zastawna: 1587 zł. 15 gr.¹⁾ A że podług zaprzysiężenia dziedzica teraźniejszego znaczna w tychże dobrach z pod kordonu pruskiego przychodzących znajduje się dezolacja, które teraz w posesyę obejmując, na zakłady gruntowe i na zaprowadzenie pierwszego w nich gospodarstwa nieuchronną mieć będzie ekspens, więc w rekompensę onejże intratę pierwszego roku onemuż ustępuje i tej opłacać nie będzie, aż w następującej racie Św. Jana roku teraźniejszego 1778.

2) Gdy urodzony Mioduski jako zasiadający dawniej w komisji sądowej koronnej na pensyę sobie podług prawa należącą in summa 1366 zł. asygnacyę od Komisji swojej otrzymał, zaczęł opłacenie onejże z rat następujących procentu z dóbr Młynica i Mierzynka, taż Komisja determinuje, zalecając kasie generalnej przy wydaniu kwitów sumy prze-rzeczonej potrącenie.

3) Komisja, mając wzgląd na ks. Sumowskiego²⁾ eks-jezuitę mieszkającego w Młyncu przy kościele blizkim collegium Toruńskiego, wyznaczyła mu pensyę jako emerito eks-jezuicie zł. 500 rocznie, którą na raty następujące z collegium Toruńskiego odbierać będzie (A. 19, fol. 125).

22. Sesja dnia 17 marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha cześnika kor., Mokronowskiego generała-inspektora w. kor., Poniatowskiego generał-leutnanta.

¹⁾ Opuszczam szczegółowe pozycye tej intraty; są podane dosłownie w urzędowym wypisie w A. 19, fol. 124, i A. 12, fol. 2.

²⁾ Dwóch było w Wielkopolsce tego nazwiska: Bartłomiej i Stanisław.

1) Ks. Kołłątaj kanonik Krakowski kontynuował czytanie raportu wizyty akademii Krakowskiej.

2) Z prezentowanego Komisji raportu o stanie kasy generalnej Warszawskiej okazało się tylko remanentu od rozmaitych expens specificie wyrażonych zł. 500.

3) Starosta Czerski proszony jest od Komisji, ażeby dwie lustracje dóbr Jurewicz cum attinentiis funduszowych, w powiecie Mozyrskim sytuowanych, pierwszą i późniejszą skonfrontowawszy, dostatecznie informował Komisję de censu, jaki najsprawiedliwiej ustanowićby należało do wypłacenia przez posesora onychże Adama Steckiego, sędziego granicznego Mozyrskiego.

4) Komisya zaleciła kasie gnlnej zaspokoić należytość wojewodzie Łęczyckiemu ¹⁾ jako komisarzowi Komisji przeszłej Sądowej Koronnej przy sposobności kasy.

23. Sesja dnia 20 marca odbyła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Potockiego pisarza WKL., Poniatowskiego generał-leutnanta.

1) Komisya, rezolwując memoriał Trompczyńskiego eks-jezuity, żądającego zapłacenia onemuż pewnej sumy za instrumenta sprowadzone dawniej przez niegoż do szkół Poznańskich jezuitów, decydowała otrzymanie i nabycie tychże instrumentów potrzebnych do nauk ciekawych w szkołach publicznych. Umówienie się zaś względem quantum za nie należącego i o sposobie wypłacenia onegoż, kasie generalnej Warszawskiej jest zlecone (A. 19, fol. 131).

2) Zalecono kasie gnlnej, ażeby expens na wydrukowanie mowy sekretarza Piramowicza, tudzież na wydrukowanie uniwersału świeżo wydanego względem licytacji powróciła podług rejestru drukarni ks. pijarów i za kwitem ks. Zdziebłowskiego prefekta onejże zł. 157.

3) Na żądania prymasa ²⁾ w nocie do Komisji swojej przełożone tak względem misji Koniecpolskiej, jakoteż ustąpienia onemuż konwiktu po-jezuickiego w Kaliszu dana jest odpowiedź w nocie, per extensum w protokół not Komisji wpisanej.

24. Sesja dnia 24 marca odbyła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Potockiego pisarza WKL., Mniszcha cześnika kor., Poniatowskiego generał-leutnanta, Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Komisya zaleca terazniejszą dyspozycją kasie generalnej Warszawskiej, ażeby dług zaległy Dzierzbickiego wojewody Łęczyckiego w sumie zł. 5631, jemu jako dawniej komisarzowi sądowemu należący asygnowała do opłacenia od posesora terazniejszego ³⁾ dóbr Kobyłki po-

¹⁾ Szymon Dzierzbicki.

²⁾ Antoni Ostrowski.

³⁾ Aleksander Unrug, starosta Hamersztyński.

jezuickich w ziemi Warszawskiej leżących, prowentem z dwóch rat następujących, to jest: Św. Jana roku bieżącego i Trzechkrólskiej roku 1779 (A. 19, fol. 132).

2) Komisyja, mając uczynione sobie doniesienie, iż terazniejszy posesor¹⁾ dóbr Zodziszek, po-jezuickich, budynki i place tamże pozostałe po-jezuickie zabierając sobie, przywłaszcza i poddanych znacznie ucie-mięża, listowną w tej mierze rekwizycyę tymczasem zanieść postanowiła.

3) Na zapytanie departamentu sprawiedliwości w interesie żydów synagogi Kazimierskiej, Komisyja, stosując zdanie swoje do konstytucyi sejmu 1773 roku zaczętego, w 1775 skończonego i do ostatniego sejmu 1776 względem płacenia prowizyi po pięć od sta, zdanie przerzeczone w nocie odpowiadającej departamentowi wyrazić postanowiła. Ta nota wpisana jest per extensum w osobny protokół not Komisyi.

25. Sesya dnia 27 marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Mniszcha cześnika kor., Poniatowskiego generał-leutnanta, Mokronowskiego generała inspektora w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Komisyja po zapadłym dekrete w sprawie sukcesorów Jelcow-skich, przez który przyznane im jest dziedzictwo czyli bardziej pierwszeństwo do posiadania dóbr funduszowych, to jest: Ksawerowa i Bazaru cum attinentiis w Koronie, oraz Łuczyna i Fedorowki wraz z jurydyką w Owrczu i folwarkiem Zarzeczanskim, a w Wielkiem Księstwie Litew-skiem dóbr Jurewicz cum attinentiis, oraz Ramezy i Dziwiszki dawniej Jelcowskich, mając okazane przed sobą ewikcyje względem tychże dóbr w trzeciej części podług prawa wartości onychże korespondujące, przez hr. Krasickiego pułkownika w wojsku koronnem i Ferdynanda Wołynieckiego, którzy pryncypalnie do recesu imieniem swych konsukcesorów podpisali się, niemniej przez Adama Steckiego, sędziego Mozyrskiego, swym i braci imieniem o fundusz Litewski czyniącego w przyzwoitej prawa formie złożone: postanowiła tychże wyżej wymienionych składają-cych ewikcyje JKMści rekomendować końcem otrzymania dla nich dyploma-tów wieczystych na dobra przerzeczone.

2) Gdy Łaszczczyński²⁾ dał sprawę przyzwoitą z funkcyi lustrator-skiej do rezydencyi Wschowskiej i Międzyrzeckiej dokładnie wypeł-nionej, Komisyja, mając wzgląd na czynność jego, która chociaż szczupłą, we wszelkich jednak okolicznościach funduszu tyczących się, czysta i do-statecznie jest sporządzona: decydowała w rekompensę onemuż wyznaczyć teraz zł. 1000, które kasa generalna w wydanej asygnacyi do zaległych prowizyi od sum po-jezuickich prowincyi Wielkopolskiej onemuż wypłaci.

26. Sesya dnia 3 kwietnia odprawiła się w przytomności biskupa

---

¹⁾ Teodor hr. Laskaris, pułkownik wojsk litewskich.

²⁾ Ignacy, skarbnik Wschowski.

Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Potockiego pisarza WKL., Mniszcha cześnika kor., Mokronowskiego generał-inspektora w. kor.

1) Gdy Chajęcki¹⁾ konkurujący o kupno dóbr Nadarzyna po-jezuickich w ziemi Warszawskiej leżących na ewikcyę funduszowi podaje dobra swoje dziedziczne wieś Załęże w ziemi Warszawskiej i in supplementum onej sumę własną 16000 zł., u Kurowskiego dóbr Konopnicy i Zagórza z przyległościami w ziemi Rawskiej znajdujących się dziedzica lokowaną, więc Komisya, przyjmując takową ewikcyę za dostateczną, zapisanie onejże w grodzie Warszawskim na rzecz funduszu uczynić zaleciła (A. 19, fol. 137).

2) Decydowano wydać do kasy generalnej asygnacye: a) na szkoły województwa Podolskiego zł. 1260 za kwitem Lipińskiego podkomorzego Łatyczewskiego lub zlecenie od niego mającego; b) na podymne z collegium i biblioteki Warszawskiej za ratę marcową roku 1778 zł. 434 gr. 7¹/₂; c) na podymne z konwiktu Warszawskiego na Nowem Mieście zł. 247 gr. 22¹/₂; d) na kwaternicze z tegoż konwiktu zł. 20; e) dla szwajcara pałacu, gdzie Komisya sądy swoje odprawiała, zł. 50.

3) Na przełożenie Potockiego pisarza WKL. uczynione względem pozostałych należitości Hubie,²⁾ autorowi pracującemu około książki elementarnej fizyki, i Towarzystwu Elementarnemu: Komisya decydowała uspokojenie Hube na św. Jan Chrzciciel roku bieżącego, a Towarzystwo Elementarne z pierwszych dochodów, które in sufficienti quanto do kasy wejdą.

4) Gdy po zapadłym na kadencyi koronnej marcowej w sądach Komisji dekrete, nakazującym synagom Swarzędzkiej od sumy zł. 18500 a Wronieckiej od sumy zł. 18000 zapłacenie prowizyi zaległej na dzień 23 czerwca roku terażniejszego 1778, też synagogi dla obrachowania się z kasą generalną produkowały kwity, wprzód Swarzędzka od sumy 10000 winnej rezydencyi Wschowskiej z wypłaconej zupełnie prowizyi, aż do św. Jana 1773, a od tego czasu za asygnacyą Komisji z wypłaconych od tej sumy do rąk i za kwitem ks. Grabskiego³⁾ rektora Wschowskiego zł. 350, od drugiej zaś sumy zł. 8500 należące do collegium Poznańskiego, gdy niewątpliwe pokazała kwity, aż do zakwitowania przez ks. Franciszka Misternskiego; kwit zaś z reszty za rok 1769, 1770, 1771, 1772, do Św. Jana 1773 z prowizyi razem wynoszącej zł. 2860 dany w Poznaniu dnia 20 septembris 1773 przez ks. Aleksandra Prusaka, prefekta kościoła, podpada wątpliwości i wyciąga wybadania się w Poznaniu o rzetelności tej opłaty, przeto Komisya zaleca kasie generalnej ażeby w obrachunku z tąż synagogą zachowała potrzebną salwę względem przyjęcia tego kwitu, a oraz żeby zleciła ks. Rogalińskiemu rektorowi

¹⁾ Kajetan, szambelan królewski.

²⁾ Michał.

³⁾ Paweł.

akademii Poznańskiej indagację na miejscu, czyli kwit ten jest rzetelny i czyli zupełna za niego nastąpiła satysfakcja; po której indagacji kwit ten przyjmie, lub o zapłacenie prowizji za wyrażone w kwicie ks. Prusaka lata od synagogi Swarzędzkiej ks. rektor dopomni się. Synagoga zaś Wroniecka, gdy produkowała kwit ks. Orłowskiego¹⁾ rektora Poznańskiego, czyli raczej darowiznę prowizji tejże synagodze za lat cztery aż do roku 1771 inclusive od sumy zł. 18000, z racyi pogorzenia miasta i winnych zaległości dnia 20 października 1768 datowany: przeto Komisya, determinując przyjęcie tego kwitu, zaleca porachowanie się o zaległość w kwicie ks. Orłowskiego wyrażoną, jakoteż o prowizję od Trzech królów 1772 należącą. A że obydwie te synagogi nie są w stanie uspokojenia razem zaległej prowizji, przeto Komisya, mając wzgląd na ich nędzę, zezwala i daje moc kasie głej do umówienia się z temi synagogami względem zaległej prowizji w ten sposób, ażeby też synagogi z prowizji zaległej według umiarkowania kasy, wiele na którą przypadnie, wypłacały do rąk ks. Rogalińskiego rektora akademii Poznańskiej na dzień 23 czerwca roku teraźniejszego zł. 7500, i osobno, na tenże dzień przypadającą ratę Św. Jana 1778 roku, poczynszając zaś od raty przyszej Trzech Królów 1779, ażeby oprócz przypadającej prowizji przy każdej racie płacili z prowizji zaległej i za grzywny kwotę półtorej raty wynoszącą aż do zupełnego wypłacania się, po którym dopiero kwit grodowy, tak za prowizję, jako i za grzywny dany im będzie. Na wypłacić mające się dnia 23 czerwca przez też synagogi za prowizję zaległą zł. 7500 zaleca Komisya kasie generalnej wydać asygnację do ks. Rogalińskiego rektora akademii Poznańskiej na zapłacenie za kwitem ręcznym Łaszczyńskiego skarbnika i lustratora Wschowskiego zł. 1000, a mieszczanom Poznańskim, podług dekretu przeszłej Komisji Sądowej Koronnej za kwitem lub kwitami grodowymi czerw. zł. 70 złotem lub monetą à fl. 16³/₄, czyniących zł. 1197 gr. 15, i osobną monetą zł. 5059, alias ogólnej sumy w złocie lub monetą zł. 6256 gr. 15 wynoszącej (A. 19, fol. 137).

5) Na żądanie Lutomskiego²⁾ kasyera Wileńskiego, o pozwolenie wyjazdu dopraszającego się, dana jest rezolucya, iż to onemuż dane będzie, nie wprzód jednak aż odbierze rachunki od szkół departamentu biskupa Wileńskiego³⁾ i z nim samym zakończy likwidację, o czem przez kasę generalną uwiadomiony będzie.

6) Ex ratione tej likwidacyi posłana mu jest od Komisji instrukcja, która się per extensum wypisuje.

Instrukcja panu Lutomskiemu, kasyerowi Wileńskiemu. Ponieważ porachunek przyłączony sub A. z biskupem Wileńskim a kasą glną, o perceptę i ekspens branych pieniędzy z Wilna i Warszawy,

¹⁾ Michał.

²⁾ Józef.

³⁾ Por. J. Bieliński, Uniwersytet Wileński, tom I, str. 304—317.

już jest udecydowany przez rezolucję Komisji, która się posyła sub B.¹⁾ w wzajemnych z obu stron pretensjach, których specyfikacja sub C., przeto in ordine uskutecznienia decyzji Komisji, będzie obowiązkiem Lutomskiego, sprawić się podług niniejszej instrukcji. 1. Dla zakończenia zdanych przez biskupa Wileńskiego rachunków dopomni się Lutomski o oddanie kwitów, kontraktów, obrachunków na ekspens, poczynszy od artykułu drugiego pod tytułem „pretensye Komisji do biskupa Wileńskiego“ aż do siódmego inclusive wyrażoną sumę razem złączoną zł. 151887 gr. 9 wynoszącą, stosując się zupełnie w przyjęciu dowodów do rezolucji Komisji. 2. Po zakończeniu zdanych rachunków uformuje perceptę nowych, która składa się z remanentu ad ultimam iunii 1777 u księcia JMci pozostałego zł. 51939 gr. 4⁵/₆, wynoszącego, tudzież z kwoty zł. 4500 udecydowanych przez rezolucję Komisji do powrócenia, jako nadrachowcnnych dla plebana Łuczajskiego. 3. Jeżeli suma zł. 20629 gr. 9 wyekspensowana z importacji za ruchomości będzie położona Lutomskiemu do ekspensy na wyznaczoną perceptę, odwoła się, iż ta nie przez niego, ale przez kasę glną po zdaniu rachunków rozdawniczych, rezolucją Komisji do przyjęcia determinowana. 4. Sumę zł. 13900 w racie marcowej 1775 roku na ekspens duchowną, przez biskupa Wileńskiego naddać się mianą, przyjmie do ekspensy, jeżeli na nie będą złożone dowody exclusive tych, które dane są ks. Żabie²⁾ na sumę zł. 11200 w racie tej przez niego na ekspens duchowną wydane. 5. W przyjęciu ekspensy erogowanej na konwikt ubogiej szlachty i szkołę dyrektorów parafialnych, od dnia 1 lipca do ostatniego września 1777 roku regulować się ma do dyspozycji Komisji. 6. Upomni się u ks. Toczyłowskiego³⁾ o zł. 2770, remanentem przez niegoż do ekspensy duchownej w racie marcowej 1777 r. podanych, albowi też odbierze dowody, jeżeli co z tej kwoty niedopominającym się naówczas o pensye emerytom później zapłacił, które odeśle kasie glniej dla zweryfikowania ich z rachunkami ks. Toczyłowskiego w tej racie. 7. Ponieważ biskup Wileński pensję konduktora w kwocie zł. 2000 zatrzymał z przyczyny mianych do niego pretensyi, przeto Lutomski starać się będzie o kwit ze zł. 2000, to jest pensyi Markowskiego ad ultimam augusti 1777. 8. Po zakończeniu rachunków z biskupem Wileńskim odeśle Lutomski do kasy glniej dla zweryfikowania dowodów i dalszej dyspozycji Komisji; co jednak przeszkadzać nie ma do odebrania od księcia JMści takowej sumy, która się okaże po zakończeniu z nim rachunków przez Lutomskiego. 9. O zaległe procenta od sum i z dóbr Litewskich uczyni obrachunek z księciem JMścią i o wypłacenie onych rekwirować będzie. Jeżeliby zaś jakowa zachodziła kontrowersya, tak względem kapitałów, których

¹⁾ Kopja jest w A. 13, fol. 331—337.

²⁾ Ignacy, rektor Szkoły Głównej Litewskiej.

³⁾ Piotr Aleksander.

specyfikacja przyłącza się sub D., jakoteż względem zaległych od nich procentów, doniesie rzecz całą do dalszej decyzji Komisji, co jednak przeszkadzać niema odebraniu tego, coby sam Książę z przyznania in vim generalnego obrachunku chciał wypłacić do kasy Wileńskiej. Na wyrażone w specyfikacji sumy, gdy dotąd niema danych od Księcia JMści obligów, o danie ich upomni się i oryginały onych autentycznie przyznane dla złożenia w archiwum Komisji odesłać. 10. Ponieważ biskup Wileński oświadcza, iż obligu na sumę Brunnowaską zł. 56000 kapitału nie ma oddanego sobie od ks. oficjała Inflanckiego¹⁾, zaczem nadgłosi się Lutomski imieniem Komisji do tegoż oficjała, prosząc go o odesłanie na ręce jego rzeczzonego obligu, lub doniesienia, jeżeliby go komu oddał; a jakową odbierze rezolucję, będzie o niej informował Komisję. 11. W obrachunkach o procenta od sum z dawnej lokacji na nowe podniesionych będzie obowiązany Lutomski zachować tę generalną regułę, ażeby od nowego lokatora dopominał się o ostatnie kwity po-jezuickie z prowizji i dopytywał się, jeżeli zaległa prowizja nie była w kapitał jemu policzona. A jeżeliby nowy lokator tak ostatniego kwitu po-jezuickiego nie komportował, jakoteż do policzenia zaległej prowizji w kapitał nie przyznawał się, tedy o to uczyni odezwę do dawnego lokatora, a gdyby i ten odmówił obrachowania się, naówczas tak dawnego jako i nowego lokatorów o zaległą prowizję imieniem instygatora Komisji przypozwie. 12. Ponieważ Dydyński²⁾ trzymał kasę Komisji Rozdawniczej Litewskiej i złożył w archiwum rachunki kilkorakie, które dla niezgadzenia się potrzebują objaśnienia, przeto obwieści go imieniem Komisji, ażeby do Warszawy przyjeżdżał jak najprędzej dla zdania tych rachunków; jeżeli ma jakowe u siebie dowody, przywiózł dla niepuszczenia rachunków zakończenia w dalszą zwłokę. 13. Gdy Komisya życzy uskutecznić jak najrychlej podpisaną z biskupem Wileńskim konkordatę, a tej wydanie nie prędsze udecydowała, póki zupełnie wszystko co pozostaje do czynienia przez tegoż Księcia JMści wypełnione nie będzie: przeto zaleca Lutomskiemu, ażeby się starał niebawnie zakończyć to wszystko, co mu jest zlecono przez terazniejszą instrukcję (A. 19, fol. 133).

27. Sesa ekstraordynaryjna dnia 4 kwietnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha cześnika kor., Mokronowskiego generał-inspektora w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Ks. Kolałaj kanonik krakowski czytał zanotowane punkta w raporcie wizyty akademii Krakowskiej potrzebujące decyzji Komisji. Komisya rezolucyje na nie postanowiła wydać w osobnej instrukcyi dla tegoż ks. kanonika Krakowskiego przepisać się mającej.

2) Z tej okazji Komisya wyznaczyła pensye dla niektórych osób akademickich, jakoto: dla rektora akademii Krakowskiej zł. 4000; dla

¹⁾ Grzegorz Powstowski.

²⁾ Józef.

dziekana filozofii zł. 2000, dla bibliotekarza zł. 2000, dla dwóch adjunktów po zł. 500 in summa zł. 1000, dla archiwisty prawnego zł. 1000; a termin, od którego opłacać się mają, dzień 1 oktobra. Także dla układających bibliotekę po-jezuicką zaleciła kasie wypłacić na ręce bibliotekarza zł. 1000 gratyfikacyi.

3) Ks. Trzciński¹⁾ akademik Krakowski wiele zalecany Komisji z talentów i aplikacyi swojej, mając teraz wyjeżdżać za granicę dla doskonalenia się w naukach, otrzymał wyznaczenie Komisji na lat trzy wożowania swego pensyę po 2000 (A. 19, fol. 139).

4) Po zapadłym dekrete na teraźniejszej kadencji sądów Komisji swojej względem sumy kapitałnej i zaległych prowizyi od żydów synagogi Łuckiej do funduszu edukacyjnego należących, gdy też synagoga w memoryale podanym dnia 30 marca żąda rezolucyi, iż gdy na następujący z dekretu termin zapłacenia sumy kapitałnej wynajdzie ewiktora za sobą i o pewności takowej ewikcyi zaświadczenie sądu ziemskiego złoży: suma przerzeczona kapitałna na dawnej lokacyi nieporuszoną zostanie. Komisyja, przychylając się do takowego żądania, dla potrzebnego w tym punkcie zabezpieczenia rezolucyę niniejszą wydaje.

28. Sesa dnia 1 kwietnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Potockiego pisarza W. K. L., Mniszcha cześnika kor., Zamoy-skiego eks-kancelerza, Poniatowskiego generał-leutnanta.

1) Komisyja, mając wzgląd na zasługi Ihnatowicza²⁾ eks-jezuity wyznaczyła onemuż jako emerytowi pensyę roczną zł. 500, którą odbierać ma z kasy Wileńskiej, będąc zapisanym na rejestrze eks-jezuitów emerytów w Litwie pensyonowanych od Komisji a die 1 octobris 1777 r.

2) Komisyja, mając sobie podany przez kasę glnną rejestr emerytów eks-jezuitów w Litwie mieszkających, którzy teraz o pensyę zgłosili się, decydowała dla nichże a 1 octobris roku przeszłego 1777 wypłacenie onej podług następującego rejestru: ks.ks. Rafał Korsak mieszkający w Nieświeżu zł. 500, Jakób Lentz mieszkający w Wojstomiu 500, Ignacy Jankowski mieszkający w Wilnie 500, Ignacy Woronowicz mieszkający w Mereczu 500, Jan Krasnodębski mieszkający w Wilnie 500, Kazimierz Koszko mieszkający w Pińsku 500, Tomasz Łokuciewski mieszkający w Łauksodziach 500, Jan Wojtkiewicz mieszkający tamże 500, Mateusz Eysenbletter mieszkający w Szembergu 500, Jan Fedrau mieszkający tamże 500, Józef Barcz mieszkający tamże 500, Michał Worm mieszkający w Wilnie 500, Jakób Linbenheier mieszkający tamże 500, Ihnatowicz mieszkający w Wołkowysku 500, laicy: Marcin Rukaniec mieszkający w Grodnie zł. 300, Franciszek Rostkowski mieszkający w Wilnie 300, Andrzej Szmiera mieszkający tamże 300, Andrzej Braun mieszkający tam-

¹⁾ Andrzej.

²⁾ Marcin.

że 300, Jan Dylkiewicz mieszkający tamże 300, Józef Irzykowski mieszkający tamże 300, Andrzej Sokołowski mieszkający w Grodnie 300. In summa — zł. 9400.

3) Gdy podług obrachunku podanego przez kasę od sumy zł. 127388 z dyspozycji Komisji Rozdawniczej Litewskiej przez księcia Sapiechę¹⁾ generała artylerii Litewskiej, od księcia Sapiehy²⁾ kanclerza Litewskiego, Prozora³⁾ kasztelana Witebskiego, Łopotta starosty⁴⁾, Matuszewiczów i Korzeniowskich podniesionej, od czasu podniesienia tych sumek, aż do dnia 24 czerwca roku teraźniejszego 1778 należąca od ks. generała prowizya wynosi zł. 23023 gr. 7 $\frac{1}{2}$, od sumy zaś podniesionej od Koberzyckiego zł. 55245 in vim sumy zł. 360000, przez konstytucję roku 1776 do ulokowania u tegoż księcia na dobrach Koźminie i Radlinie udeterminowanej, przypada do dnia 24 czerwca 1778 r. prowizya zł. 2762 gr. 7 $\frac{1}{2}$ i gdy kasa glnna, zadosyć czyniąc dyspozycji Komisji pod dniem 28 lutego 1777 roku wypadłej, z odkładanej prowizyi od kapitałów wynikających z obrachunków lub przysądzenia aż do raty Trzech Królów 1777 na tymże terminie akceptowawszy, za insynuacją na sesyi Komisji, wyszłe od księcia generała asygnacye dla generała Mokronowskiego na zł. 18000 i dla Rudnickiego na zł. 7912 gr. 23 wypłaciła pierwszemu zł. 10000, drugiemu zł. 3123 gr. 8, od których wypłaconych należy prowizya aż do Św. Jana 1778 r. w kwocie zł. 656 gr. 4 $\frac{1}{2}$, teraz zaś, gdy przy obrachunku generalnym z książęciem o należące i wybrane pieniądze, po podniesieniu rzeczonej sumy zł. 55245 in vim sumy zł. 360000, na dopełnienie wydanych dla Mokronowskiego i Rudnickiego asygnacji niedostaje zł. 12792 gr. 15, na które Mokronowski, nabywszy prawo od Rudnickiego, przyjął asygnację do kasy Kowieńskiej oświadcza: przeto Komisya zaleca kasie generalnej, ażeby wydała asygnację do kasy Kowieńskiej na zapłacenie zł. 12792 gr. 15 za kwitem Mokronowskiego in vim summy zł. 360000, wyznaczonej do lokowania u ks. Sapiehy, na conto percepty kasy glnnej, nie wprzód jednak asygnacya ta wydana będzie, aż książę Sapieha lub specyalny plenipotent jego za wypłacone asygnacye i kwotę asygnować się do kasy Kowieńskiej mającą, tudzież za zaległe prowizye do Św. Jana roku teraźniejszego 1778 z wynikającej sumy zł. 52492 gr. 12 $\frac{1}{2}$ in vim sumy 360000 kasy Komisji nie pokwituje. A po takowem pozakwitowaniu kasa generalna wpisze do percepty swojej asygnowane do kasy Kowieńskiej zł. 12792 gr. 15, jakoteż należącą prowizyę od tej sumy już wypłaconej Mokronowskiemu i Rudnickiemu, wraz z zaległościami od sum podniesionych, do ekspensy zaś sumę zł. 52492 gr. 12 $\frac{1}{2}$ z tej percepty wynikającą zapisze, a książęciu Sapieże na wypłacone tym sposobem, czyli raczej w kapitał policzone prowizye zaległe do Św. Jana roku 1778 kwity powydaje. (A. 19, fol. 140).

¹⁾ Kazimierz.

²⁾ Józef.

³⁾ Michał Aleksander.

⁴⁾ Starosta Bobrujski.

4) Komisya wyznaczyła na utrzymanie misji Tylżańskiej, zł. 4950, to jest, procent roczny od sumy na Bortkiszkach dawniej, a teraz na Niemenczynie u biskupa Wileńskiego lokowanej.

5) Sprawy, jakie były sądzone i odeszły podczas sądów na kadencji koronnej w miesiącu marcu roku terażniejszego, w raporcie przez prezydującego podpisanym, Komisya Najjaśniejszemu Panu i Radzie doniosła.

6) Komisya na memoriał ks. Rymaszewskiego prokuratora causarum bazylianów prowincyi Litewskiej, dopraszającego się imieniem klasztoru bazylianów Włodzimirskich o wyznaczenie onymże subsidii na szkoły, oraz o uczynienie instantialium do prezydenta Komisji wyznaczonej na zlikwidowanie długów kahału synagogi Włodzimirskiej z kredytarami, u której wyzręczony klasztor Włodzimierski ma także swój kapitał; aby wyderkał krubka zwany, a z dawnego zwyczaju co rok przez studentów na kahale wybierany, nie był im w kapitale potrącany, z przyczyny, że nie bazylianie ale studenci z tego percypowali: daje rezolucyę, quoad 1-um że pensya onym dla szczupłości kasy nie może być natychmiast wyznaczona; ekspensa jednak, jeżeli jakie ex ratione Komisji podjęli i podejmą, jako to: na przesyłanie pozwów, ich relacyi, oraz pocztę z raportami od szkół do kancelaryi Komisji swojej, za przysłaniem do kasy specyfikacyi onych będą mieli powrócone. Ad 2-um prezydujący Komisji swojej uczyni interesowanie jej imieniem do prezydenta komisji likwidującej długi synagogi Włodzimirskiej podług żądania podającego ten memoriał.

7) Komisya, przychylając się do rezolucyi swojej pod dniem 6 grudnia roku 1776 wydanej dla de Raes¹⁾ sędziego grodzkiego Trockiego o pensyę jemu należącą, jako komisarzowi i pisarzowi przeszłej Komisji Sądowej Litewskiej, której potrącenie decydowane jest z rat przeszłych i przyszłych z prowentu do kasy Komisji swojej opłacić się mającego z dóbr Massaliszek w posesyi tegoż de Raes będących, zaleca niniejszą dyspozycyą kasie gnlnej Warszawskiej, aby przy obrachunku czynić się mającym względem przerzeczonej pensyi suma zł. 701 gr. 24 i prowiży od niej przypadająca zł. 140 gr. 10, wynikająca za ruchomość gruntową przez terażniejszego posesora Massaliszek na rzecz Komisji do zapłacenia należącą, onemuż pro persoluto przyjęta była.

8) Komisya, rezolwując memoriał Adama Steckiego, sędziego grodzkiego Mozyrskiego, do siebie podany, ponieważ dobra Jurewicze, Kryszyce, Prudek, Pinnica, Chobno, Tulchomycze, Remezy i Dziwiszki z swojemi przyległościami w powiecie Mozyrskim leżące, jedno dla złożenia przywilejów dyplomatycznych, drugie dla nieopłacenia należących prowentów przez dawniejszych dziedziców opuszczone, z mocy prawa pod sekwestr podpadły i dotąd w sekwestrze zostają, do których końcem ich zlustrowania i pewnego prowentu ustanowienia Komisya za rezolucyą swoją pod dniem 22 miesiąca kwietnia roku 1777 zapadłą Joachima Jan-

¹⁾ Franciszek.

kowskiego, krajczego Mozyrskiego, na lustratora wyznaczyła, ten zaś lustrator z wymienionych wyżej dóbr wszystkich prowent roczny dla funduszu edukacji płaćć się mający w sumie generalnej zł. 10065 i $\frac{1}{2}$ grosza polskich wyprowadził, lubo zaś dobra wszystkie tak w Koronie, jako i Litwie będące, podług wyszłego w tej mierze od Komisji swojej uniwersału, nie z ustanowienia lustratorskiego, ale z licytacji najwięcej dającemu wypuszczane być powinny; gdy jednak dobra te w większej daleko części z fundacyi Jelcowskiej składają się, których posesya dekretem pod dniem 7 marca w roku niniejszym zapadłym przez sposób preferencyi szczególnie do osoby z liczby sukcesorów Jelcowskich jest przywiązana, a o pensję tych dóbr jedynie sam Stecki, jako sukcesor Jelcowski, konkuruje, inni zaś jego konsukcesorowie tego nie żądają, a przeto licytacja tych dóbr, przez niekonkurencyę o też innych konsukcesorów, którym szczególnie tylko samym prawu praeferibilitatis (z przyczyny uczynionego recesu od pretensyi wszelkich do tychże dóbr i procesu o dziedzictwo toczonego służy i dekretem jest przyznane) być nie może; do tego, gdy tenże Stecki nad wyprowadzony ostatnią lustracyą prowent, sumą zł. 3434 gr. 29 $\frac{1}{2}$ (jako mający sam tylko diploma od Najjaśniejszego Pana sobie dane) powiększa, tak iżby cały prowent wynosił zł. 20500: zaczem Komisya, przyjąwszy oferencyą Steckiego stanowi, iżby z wyżej pomienionych dóbr wszystkich prowent roczny sumę 12500 zł. wynoszący podług prawa dwiema ratami anticipative raz na zawsze był wypłacany. Przytem Komisya obowiązuje tegoż Steckiego, aby za czas posesyi swojej przez sekwestr dóbr rzeczonych, podług wyższego ustanowienia, miarkując z dóbr wszystkich po 12500 zł. na rok, w zaległym procencie fundusz edukacyi narodowej (za poprzedzającym z kasą generalną obrachowaniem się i wszystkich expens gruntowych potrąceniem) zaspokoił pieniędzmi gotowemi, lub daniem oblięu z determinacyą czasu, zalecając kasie generalnej, aby rozmiar podwyższonej sumy zł. 3424 gr. 29 $\frac{1}{2}$, na wszystkie wsie proporcjonalny uczyniła (A. 19, fol. 141).

29. Sesa dnia 23 kwietnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego. Potockiego pisarza W.K.L., Mniszcha cześnika kor., Mokronowskiego generała-inspektora w. kor., Poniatowskiego generała-leutnanta.

1) Komisya oblięowała Potockiego pisarza, ażeby zawarł kontrakt z drukarnią, która podejmie się drukowania książek elementarnych.

2) Komisya odpowiadając na memoriał Nasiorowskiego w żądaniu jego, tyzącem się wypłacenia sumy na rzecz funduszu edukacyi dekretem przysądzonej, aby to nie w grodzie Warszawskim ale w Kaliskim nastąpić mogło: odsyła go do kasy gnlnej, która ma sobie zlecone od Komisji dać mu na to rezolucyę.

3) Komisya przez rezolucyę swoją pod dniem 20 miesiąca marca roku teraźniejszego, udecydowawszy nabycie od ks. Trąbczyńskiego¹⁾

¹⁾ Ignacy.

eks-jezuity instrumentów potrzebnych do nauk, dawniej przez niego do szkół Poznańskich jezuitów sprowadzonych, a później przez niegoż z Poznania odebranych, i zleciwszy kasie gnlnej umocnienie się względem quantum za nie należącego i o sposobie wypłacenia onegoż; gdy na dzisiejszej sesji taż kasa przełożyła, iż ks. Trąbczyński zamiast pretendowanej znacznej sumy w gotowiznie, której kasa nie jest w stanie uspokojenia, proponował nakoniec, ażeby wieś Lachowo zwana, dawniej do collegium Łomżyńskiego jezuitów należąca, w województwie Mazowieckiem sytuowana, przez Komisję Rozdawniczą Koronną Chełkowskiemu za przywilejem dyplomatycznym, pod obowiązkiem płacenia do kasy Komisji Edukacyjnej na każdy rok zł. 2294 oddana, a potem przez tegoż Chełkowskiego dla nieopłaconego procentu opuszczona i dotąd w sekwestrze zostająca, była jemu czyli raczej Józefowi Otto Trąbczyńskiemu, bratu i sukcesorowi jego, do lat dwudziestu bez opłacenia żadnego z niej procentu wypuszczona, i gdy ułożony w tej mierze projekt do zawarcia ugodzonej transakcyi był złożony, Komisya po przeczytaniu onego, zważywszy stan terażniejszy funduszu i że nie ma innego w tym czasie sposobu do nabycia tak potrzebnych dla wydoskonalenia młodzieży w fizyce, matematyce, astronomii, sztuce wojennej i różnych tych nauk częściach instrumentów, przyjmuje uprojektowaną ugodę, do której zawarcia i w aktach publicznych przyznania, daje moc zupełną Adamowi Cieciszewskiemu, łowczemu ziemi Liwskiej, oświadczając, iż zawarte przez tegoż na ten koniec transakcyje aprobować będzie, skoro przepisane w nich obowiązki przez ks. Trąbczyńskiego i brata jego dopełnione będą (A. 12, fol. 4).

4) Lniski przyjęty jest do kancelaryi ekspedycyi Komisji, z pensją zł. 2000 rocznie.

30. Sesja dnia 28 kwietnia odprawia się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Potockiego pisarza W.K.L., Mniszcha cześnika koronnego.

1) Rozkazano wydać kancelaryi asygnacyę na zł. 13 wyekspensowanych od Burakowskiego kancelarysty Komisji na przesłanie listów do rektorów i prefektów szkół.

2) Na zapytanie kasy gnlnej, wieleby od Kwileckiego¹⁾ konsyliarza Rady Nieustającej, dotąd posesora dóbr Łuczyna i Fedorówki w województwie Kijowskiem leżących, dopominać się miała? Komisya rezolwuje, iż jeżeli Kwilecki wypłacił wszystkie raty kasie Żytomirskiej aż do Trzechkrólskiej tegorocznej, tedy nic więcej od niego pretendować nie będzie, jak tylko zł. 2000 za ratę tegoroczną Trzechkrólską.

3) Ponieważ przez komplanacyę pod dniem 20 grudnia roku przeszłego z sukcesorami niegdy Hieronima Kłokockiego na rzecz funduszu zawartą wszelkie między funduszem edukacyjnym z jednej, a sukcesorami Kłokockiego zachodzące i w procederach prawnych obustronnie wy-

¹⁾ Adam, kasztelaniec Łędzki.

rażone pretensye wiecznie są umorzone i zobopólnie pokwitowane: przeto Komisya zaleca kasie generalnej, ażeby o zaległe z dóbr Rumoki, Grąda, Bogurzynna i Bogurzynka w województwie Płockiem leżących rat sześć aż do raty Św. Jana 1778 zł. 18000 wynoszące, jako też za podobne rat sześć z dóbr Zamościa w województwie Nowogrodzkim leżących zaległe zł. 10200 wynoszące, przez tychże sukcesorów trzymany, nie tylko żadnej nie czyniła pretensyi, ale też jakoby wypłacone przez nich do percepty swojej umieściła, a podobnie do ekspensy jako potrącone tymże sukcesorom w zobopólnych pretensyach, bez pretendowania od nich kwitów, które w rzeczonej komplanacyi są zawarte zapisała. Nadto Komisya zaleca kasie generalnej, ażeby od raty św. Jana 1778 nic już podług otaksowania przez komisye rozdawnicze, ale podług osnowy wyżej wspomnianej komplanacyi o należący nadal z tych dóbr procent dopominała się, to jest: z dóbr Zamościa na rok zł. 2955 gr. 24, szelągów 2, z dóbr Rumoki i Grąda na rok zł. 2000, z dóbr Bogurzynna i Bogurzynka na rok zł. 1636 (A. 12, fol. 5; A. 19, fol. 142).

31. Sesa dnia 1 maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Chreptowicza¹⁾ podkancelerzego W.K.L., Potockiego pisarza W.K.L., Mniszcha cześnika kor., Mokronowskiego generał-inspektora w. kor.

1) Wydane asygnacye na zł. 250 do wypłacenia instygatorowi sądowemu²⁾, aby z nich wożnym miesięczne płać i na zł. 1000 dla drukarni ks. Bohomolca³⁾ in vim mających się u niego drukować książek elementarnych.

2) Komisya, rezolwując memoriał Kurdwanowskiego⁴⁾ generał-majora w. kor., w którym doprasza się spuszczenia go z procesu intentowanego w sądach Komisyi swojej o nieopłacony procent z dóbr Oknin po-jezuickich w posesyi jego będących, tudzież o naznaczenie terminu, na którymby wspomnioną funduszowi należytość opłacił: odsyła go do kasy gnlnej dla uczynienia w tej mierze porachunku, gdzie mu i termin wypłacenia naznaczony będzie, nie dalszy jednak, jak dnia 20 tego miesiąca.

3) Komisya na memoriał Chomętowskiego⁵⁾ następującą daje rezolucyę, iż gdy książę Poniński podskarbi w. kor. obrachunek z kasą Komisyi swojej uczyni i należytość z strony jego dla funduszu edukacyjnego, oraz kasę tak w procentach, jak i w procesie zaspokoii, natenczas i przy takowym obrachunku sumę Chomentowskiemu resztującą za komisarstwo sądowe, do tegoż księcia Ponińskiego Komisya asygnować będzie.

¹⁾ Joachim.

²⁾ Jan Dąbrowski.

³⁾ Franciszek.

⁴⁾ Kajetan.

⁵⁾ Stefan, wojski mniejszy Stężycki.

32. Sesja dnia 5 maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Potockiego pisarza W.K.L., Mniszcha cześnika kor., Poniatowskiego generał-leutnanta.

1) Na oświadczone przez prezydującego żądanie, ażeby nabyte od ks. Trąbczyńskiego instrumenta, w szczególności co do obserwacji astronomicznych i sztuki wojennej, dla przejścia i użycia do czasu, tu do Warszawy sprowadzone były, Komisya z najmiłą powolnością, dogadując w tem woli Najjaśniejszego Pana, do sprowadzenia takowych instrumentów wyznacza ks. Gawrońskiego¹⁾.

2) Cel, który zamierzyła sobie Komisya w ustanowieniu Opolskiego²⁾ za profesora do uczenia języka hebrajskiego, gdy nie mógł być dopełnionym, przeto Komisya tegoż Opolskiego od dalszej kontynuacji uczenia tego języka uwalnia i że już odtąd w liczbie profesorów i pensjonowanych mieścić się nie ma, oświadcza.

3) Zalecono kancelaryi wydać asygnacye na zapłacenie zł. 300 in vim zaległego brukowego z placów do biblioteki Załuskich należących, za kwitem oficjalisty marszałkowskiego toż brukowe odbierającego.

4) Na żądanie księżęcia Prymasa, aby Komisya wyznaczyła jednego z pomiędzy komisarzów do ułożenia z księciem JM. względem pretensyi duchownych archidiecezyi do funduszu: Komisya uprosiła na ten koniec Sułkowskiego wojewodę Kaliskiego, który podług instrukcyi, której ułożenie do aprobaty Komisyi wziął na siebie, oświadczył traktować za powrotem ks. Prymasa.

5) Gdy podług ustanowionej proporcji, przez rezolucyę Komisyi pod dniem 10 kwietnia roku teraźniejszego percepta z dóbr Jurewicz, Tulchowicz, Remezów, Dziwiszek i Prudka podanych w sekwestr ultimis augusti 1776, jako świadczą inwentarze tychże dóbr spisane, tudzież z dóbr Chobna oddanych w sekwestr dnia 9 iulii roku 1777, jako świadczy list podawczy Bogusława Wolbeka, sędziego powiatu Mozyrskiego, z pierwszych rachując od święta Św. Jana Chrzciciela roku 1776, z drugich od tegoż święta w roku 1777, jest zgodnie między kasą generalną a Steckim sędzią grodzkim Mozyrskim, tychże dóbr sekwestratorem, za czas sekwestracji do dnia 23 czerwca roku teraźniejszego umówiona na 23700, a z tego prowentu gdy Stecki wypłacił w czasie sekwestracji szkołom Mozyrskim zł. 4800, Bujalskiemu sekwestratorowi 300, Jankowskiemu lustratorowi 420, na ekspensa kancelaryi 40, na dyspozytorów w tychże dobrach 3391 gr. 15, co wynosi zł. 8951 gr. 15, przeto Komisya potrącenie zł. 8951 gr. 15 z należącey za czas sekwestracji percepty zł. 23700, wynoszącey, za daniem kwitu przez Steckiego kasie generalnej zaleca. A że Stecki doprasza się, ażeby resztująca suma zł. 14748 gr. 15 była mu do wypłacenia na raty podzielona, przeto Komisya

¹⁾ Andrzej.

²⁾ Antoni, profesor w Poznaniu.

takowe czyni rozporządzenie: a) Zaleca kasie generalnej wydanie asygnacyi do tegoż Steckiego na zł. 1433 gr. 10 należące za resztę pensyi prefektowi i profesorowi, sarta tecta szkół Jurewickich, tudzież dla ks. Kłodnickiego¹⁾ emeryta pensyi rocznej ad ultimam septembris 1778 roku, na resztę zaś zł. 13315 gr. 5 odbierze taż kasa od Steckiego dwa obligi; pierwszy na zapłacenie dnia 30 octobris 1778 zł. 6657, drugi do wyliczenia na dzień 30 octobris roku 1779 zł. 6658 gr. 5, które obligi do kasy Nowogrodzkiej dla przypilnowania terminu odesłane być mają. b) Ponieważ zaś wyszło diploma favore Steckiego na dobra Jurewicze, Tulchowicze, Chobno, Remezy, Dziwiszki, Prudek, z których ogólna suma do płacenia corocznie z każdych dóbr w szczególności quantum przyjmując, zaleca kasie generalnej, ażeby od raty św. Jana roku 1778 nie pretendowała więcej z tych dóbr jak tylko: z Jurewicz i Prudka na rok zł. 4000, z Tulchowicz na rok zł. 3000, z Chobna na rok zł. 1300, z Remezów i Dziwiszek na rok zł. 2200, z Prudka zł. 2000; in summa 12500 zł. (A. 19, fol. 143).

6) Gdy przez rezolucję Komisji pod dniem 4 marca roku 1777 prowent z dóbr Jeziorka, Słupia funduszowych jest determinowany do potrącenia Radolińskiemu²⁾ chorążemu Wschowskiemu w sumie kapitałnej i prowizjonalnej czerw. zł. 880 wypłaconej z tych dóbr Gajewskiemu³⁾ kasztelanowi Rogozińskiemu, za dekretem Komisji Sądowej Koronnej pod dniem 1 marca w roku 1775 wypadłym, teraz zaś przy obrachunku z kasą generalną, tak względem ewaluacyi złota, jakoteż względem prowizyi należącej od tej sumy do czasu determinacyi potrącenia prowentu z dóbr, tudzież grzywien za kontrawencyą dekreтови Komisji Sądowej Koronnej na dniu 4 marca roku 1776 między Radolińskim a plenipotentami Komisji Edukacyi zapadłemu zachodzą kwestye, przeto Komisya, za umową kasy generalnej z Baczyńskim, plenipotentem Radolińskiego, tak za wypłacone czerw. zł. 880 Gajewskiemu, jakoteż za prowizyę i pretensyę, determinuje do przyjęcia i potrącenia przez kasę generalną Radolińskiemu z zaległego procentu z dóbr sumę ogólną zł. 15840; resztę zaś zbywającą dla Radolińskiego zaległości ostrzeże kasa do potrącenia w następujących ratach, a Radoliński lub jego plenipotent, przy obrachunku generalnym z kasą tak z wypłaconych Gajewskiemu czerw. zł. 880, jakoteż z prowizyi i grzywien za kontrawencyą grodownie pokwituje (A. 19, fol. 146).

7) Kasa generalna wyda asygnacye dla zapłacenia przez kasę Pińską dla Towarzystwa Elementarnego pensyi półrocznej a 1 octobris 1777 ad ultimam martii 1778 zł. 8375, osobnej pensyi Popławskiego⁴⁾ a 1 iulii

---

¹⁾ Wojciech.

²⁾ Józef.

³⁾ Rafał.

⁴⁾ Antoni.

1777 ad ultimam martii 1778 zł. 1256 gr. $7\frac{1}{2}$ i podobnej osobnej pensyi ks. Narbutta¹⁾ za pół roku a 1 octobris 1777 ad ultimam martii 1778 zł. 418 gr. $22\frac{1}{2}$; in summa zł. 10050.

8) Wyda też kasa generalna asygnacyę do kasy Poznańskiej²⁾ na zł. 1292 za kwitem Gurowskiego kasztelana Przemęckiego, na pensyę jemu jako komisarzowi sądowemu należącą, skoro o sposobności tejże kasy uwiadomiona będzie.

9) Ponieważ z raportu kasy generalnej pokazuje się, iż od czasu importaty rat z dóbr do funduszu, to jest: od raty św. Jana roku 1777 aż do czasu objęcia dóbr Tulchowicz w sekwestr na św. Jan roku 1776 należało się wypłacić z tychże dóbr Tulchowicz, podług otaksowania Komisji Rozdawniczej Litewskiej na każdą ratę, licząc po zł. 1500, za rat cztery zł. 6000, z tych zaś wypłacono tylko do kasy Wileńskiej zł. 1500, a do kasy generalnej zł. 1400, o resztę zaś zaległości zł. 3100 gdy stała się kondemnata na Kopernickim administratorze tych dóbr, ten zaś przez memoriał swój podany Komisji, będąc złożony od dwóch lat chorobą, doprasza się, ażeby dla wysłuchania kalkulacyi był kto przysłany na miejsce złożenia jego: przeto Komisya uprosiła Chreptowicza podkanclerzego Litewskiego, ażeby na ten koniec zdatną wyznaczył imieniem Komisji osobę, któraby, wysłuchawszy kalkulacyi i rzecz całą roztrząsnawszy, raport o wszystkim dokładny Komisji uczyniła i zdane przez Kopernickiego rachunki odesłała do dalszej rezolucyi Komisji.

10) Komisya wyznaczyła pensyę Józefowi Chojeckiemu eks-jezuicie emeryta laika zł. 300 ab ultimis martii 1778, którą z kasy Poznańskiej odbierać ma.

11) Ponieważ Józef Ossoliński, wojewoda Podlaski, zapisawszy sumę 18000 zł. z kupna i sprzedaży domu konwiktu zowiącego się w Sandomirzu sytuowanego wynikającą, dla funduszu edukacyi narodowej zapłacić mianego podług prawa procentu i onę na dobrach Byszowa i Przybysławia w województwie Sandomirskim leżących, przed aktami grodzkimi Warszawskimi die 4 miesiąca lipca roku 1777 przez plenipotentą swego do tego umocowanego upewniwszy na dopełnienie uniwersałów niniejszej Komisji, świadectwo z grodu Sandomirskiego przez Adama Maciejewskiego, subdelegata susceptanta tegoż grodu, pod dniem 24 miesiąca stycznia roku bieżącego 1778 onemu na to, jako dobra wyżej wymienione są jego dziedziczne, długami nie obciążone i 340000 wartujące dane, składa: przeto Komisya, przyjąwszy rzeczzone świadectwo, sumę 18000 zł. po-jezuicką na pomienionych dobrach z opłacać mianego podług prawa procentu zostawać deklaruje a złożone świadectwo w archiwum Komisji swojej konserwowane mieć chce (A. 19, fol. 143, 144).

¹⁾ Kazimierz.

²⁾ Rafał.

12) Na zadosyć uczynienie transakcyi zawartej o instrumenta do nauk inieniem Komisyi z ks. Trąbczyńskim czytany był wygotowany list do podpisu biskupa Płockiego, jako prezydującego, w którym zaleca Badowskiemu spisanie inwentarza, zdanie kalkulacyi za czas sekwestru i podanie dóbr Lachowa w posesyą Trąbczyńskiego, niewprzód jednak, aż póki ewikcyja przez tegoż Trąbczyńskiego zapisana nie będzie (A. 19, fol. 147).

33. Sesya dnia 13 maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Chreptowicza podkancle-rzego WKL., Potockiego pisarza WKL., Mniszcha cześnika kor., Małachow-skiego referendarza kor.

1) Czytany był memoriał ks. Manasterskiego¹⁾ eks-jezuity mie-szkającego dawniej w Lublinie i rezolucja nań zawieszona do zaświad-czenia prefekta Lubelskiego²⁾, po które pisarz WKL. jako komisarz de-partamentowy pisać będzie.

2) Zawadzki architekt Komisyi podał raport o fabryce Lubelskiej, której egzekucya zostawiona czasowi, winna zaś pensya architektowi, że-by go regularnie dochodziła zalecono kasie.

3) Komisya zaleca przez terazniejszą dyspozycyę kasie generalnej Warszawskiej, ażeby do podniesienia tak sum funduszowych, jakoteż pro-wizyi od nich należących podług dekretów Komisyi swojej na różnych terminach i miejscach od siebie odległych, ustanowiła osobnych plenipo-tentów, których specyfikacya niżej wyraża się: w Krakowie ks. Andrzej Lipiewicz, kanonik Krakowski, prefekt szkół Nowodworskich; w Poznaniu ks. Rogaliński³⁾, rektor akademii Poznańskiej; w Wschowie ks. Rychłow-ski⁴⁾, prefekt szkół Wschowskich; w Krasnymstawie ks. Paweł Kobylin-ski, prefekt szkół Krasnostawskich; w Krzemieńcu ks. Kamiński⁵⁾, pre-fekt szkół Krzemienieckich; w Łucku ks. Kuczkowski⁶⁾, kanonik łucki, rektor szkół Wołyńskich (A. 19, fol. 148).

4) Za przełożeniem ksiązęcia Czartoryskiego generała ziem Podol-skich, zawiadującego departamentem szkół ruskich, iż dla znacznej rozległo-ści departamentu tego potrzebnyby był podział onegoż i że Mniszech sekre-tarz WKL., mający dobra w województwie Wołyńskiem, mógłby zręcznie dopilnować szkół na Wołyniu będących: Komisya zobligowała sekretarza, aby podjął się dozoru szkół Łuckich, Krzemienieckich, Ostrowskich, Mię-dzyrzeckich, Włodzimierskich i Ołyckich, odtąd departament Wołyński formować mających i lub sam, lub przez wyznaczyć się mającą od Ko-misyi osobę odprawił wizytę szkół rzeczonych. Na ten koniec gdy tenże

¹⁾ Trzech było tego nazwiska: Antoni, Floryan, Józef.

²⁾ Ks. Michał Wiercieński.

³⁾ Józef.

⁴⁾ Michał.

⁵⁾ Stanisław.

⁶⁾ Jan Józef.

sekretarz proponował Komisji wyznaczenie na wizytatora szkół departamentu Wołyńskiego ks. Franciszka Bieńkowskiego, Komisya chętnie wybór tak zdatnej i znajomej sobie osoby aprobując, onegoż za wizytatora szkół Wołyńskich wyznacza, zalecając rektorowi Wołyńskiemu, tudzież prefektowi i profesorom szkół Łuckich, Krzemienieckich, Ostroskich, Międzyrzeczkich, Włodzimierskich i Ołyckich, ażeby we wszystkich sprawach, tak co do rządu szkolnego, jako i ekonomicznego, rzeczonemu Bieńkowskiemu, wyznaczonemu wizytatorowi, powolni byli, co im od niego zleczone będzie egzekwowali i w przepisach jego wolą Komisji uznawali.

5) Prezydujący wziął na siebie pisać list imieniem Komisji do Lipińskiego,¹⁾ podkomorzego Łatyczewskiego, obligując go, aby się chciał podjąć wizyty do szkół Żytomierskich, dla wysłuchania na miejscu skarg przeciwko Mikoszewskiemu²⁾, rektorowi tamecznemu zanoszonych.

6) Komisya, rezolwując podany przez opiekunów Potockiego³⁾ starościca Guzowskiego dopraszających się o pozwolenie na przejęcie sumy po-jezuickiej kilkunastu tysięcy z ewikcyi Trzcinińskiej stolnikowej Sochaczewskiej, czyli na przeniesienie tej ewikcyi na dobra dziedziczne tegoż starościca Guzowskiego leżące w województwie Sandomirskim w powiecie Chęcińskim, deklaruje, iż gdy za poprzedzającą umową z Trzcinińską zupełne bezpieczeństwo względem rzeczonej sumy od Potockiego przez zapisanie ewikcyi podług prawa dla funduszu edukacyjnego opatrzone będzie, Komisya też Trzcinińską z lokacyi i ewikcyi pomienionej sumy zakwitować zaleci.

34. Sesa dnia 16 maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza WKŁ., Potockiego pisarza WKŁ., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Komisya zaleca kasie generalnej zakwitowanie Unruga⁴⁾ starosty Hamersztyńskiego z ewikcyi zapisanej na dobrach jego za sumę po-jezuicką, którą z przedaży argenteryi miał sobie dawniej przez Komisję Rozdawniczą Koronną na lokację destynowaną, a nie odebrał, ani odebrać spodziewa się.

2) Starosta Czerski przyjął na siebie dozór archiwii papierów prawnych, dotyczących się funduszu Komisji.

3) Komisya na memoriał kapituły Poznańskiej do siebie podany w pretensyi onej względem zapłacenia czynszu od sumy grzywien sta na wsi Krzeszkowie zapisanej odpowiadając, daje rezolucję, iż zostawuje się wolność wielebnej kapitule czynienia prawnego tak z funduszem edukacyi, jakoteż z dziedzicem pomienionej wsi.

¹⁾ Kazimierz.

²⁾ Kanonik Kijowski.

³⁾ Syn Antoniego, wojewody Bełzkiego, starosty Guzowskiego.

⁴⁾ Aleksander.

4) Uproszony jest od Komisji referendarz koronny do traktowania z kanclerzem wielkim koronnym¹⁾, jako biskupem Poznańskim, imieniem dycieżyi swojej czyniącym o fundusze duchowne.

5) Komisya, przychylając się do prośby Hadziewicza²⁾ w memoriale sobie podanym przełożonej, daje onemuż pozwolenie ustąpić dobra po-jezuickie Worczyn i Puzów w powiecie Włodzimierskim leżące, na osobę Rybickiego³⁾ sędziego grodzkiego Czarniechowskiego, z tą kondycją, iżby kupujący od niego dobra, wszelkie solenności z przepisu prawa względem dóbr po-jezuickich postanowione wprzód dopełnił.

6) Komisya edukacyi narodowej, stosując się do rezolucyi swojej pod dniem 3 kwietnia anni currentis dla Chajęckiego, przez którą wieś jego dziedziczną Załęzie w ziemi Warszawskiej sytuowaną i 16000 zł. na dobrach dziedzicznych Kurowskiego Konopin i Zagórzec z przyległościami w ziemi Barskiej leżących lokowaną, ofiarowane od tegoż Chajęckiego na ewikcyi za dobra Nadarzyn nabyte od Franciszka Branickiego, hetmana wiel. koronnego, dyplomatycznego tychże dóbr Nadarzyna dziedzica, za dostateczne przyjęła i akceptowała, tudzież na dopełnienie prawa sejmu ostatniego roku 1776 tit.: „Edukacya narodowa“, ważność tranzakcyi w sprzedażach i zamianach dóbr funduszowych na zezwoleniu Komisji swojej gruntującego, przychyła się do żądania hetmana koronnego i pozwala onemuż ustąpić pomienione dobra Nadarzyn na rzecz Chajęckiego.

7) Komisya, stosując się do prawa 1776 roku tit.: „Edukacya narodowa“, na żądanie Mielżyńskiego⁴⁾ kasztelana Poznańskiego, dziedzica dóbr klucza Surazkiego po-jezuickich w województwie Wołyńskim leżących, daje niniejszą rezolucją pozwolenie ustąpienia prawa dyplomatycznego do tychże dóbr; waruje przytem, iż nabywający niewprzód do posesyi onychże brać się powinien, aż za okazaniem zupełnego bezpieczeństwa i zapisaniem ewikcyi podług prawa i obwieszczenia od Komisji swojej w tej mierze wydanego (A. 19, fol. 149).

35. Sesja dnia 18 maja odprawiła się w przytomności Sułkowskiego wojewody Käliskiego, Mniszcha sekretarza WKL., Potockiego piersza WKL., Poniatowskiego generała - leutenaanta, Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Czytany był projekt do uniwersału wyjść mającego od Rady Nieustającej z obwieszczeniem o wyznaczeniu komisarzy do likwidacyi pretensyi wzajemnych mianych od poddanych państw Rzplitej do poddanych Galicyi i Lodomeryi, który że w wielu okolicznościach wyciągał poprawy, Komisya z swojej strony całości sum funduszu edukacyjnego przestrzegając projekt inny z nadmienionemi poprawami do rzeczzonego uniwersału podała.

¹⁾ Andrzej Młodziejowski.

²⁾ Piotr, podstoli Łukowski.

³⁾ Józef.

⁴⁾ Józef.

2) Komisya będąc informowaną o nieprzyzwoitych krokach uczynionych przeciwko dekretovi swojemu na ostatniej kadencji koronnej w sprawie sukcesorów Jelcowskich zapadłemu i gwałtownych w opieraniu się czyli raczej niedopuszczeniu egzekucyi rzeczzonego dekretu od strony prawem przekonanej, postanowiła na fundamencie wyrazów konstytucyi ostatniego sejmu 1776 roku tytuło „Edukacya narodowa“, podać notę do departamentu wojskowego, dopraszając się o przydanie pomocy wojskowej dla podania w posesyą dóbr stronie prawem konwiktujucej przysadzonych.

3) Komisya zaleca terażniejszą dyspozycyą kasie gnlnej Warszawskiej asygnowanie długu czerw. zł. 37 winnego ks. Kłosowskiemu kustoszowi Kaliskiemu do wypłacenia z kasy Wielkopolskiej, który dług wyższemi rezolucyami Komisyi onemuż jest przyznany.

4) Komisya decydowała, aby imieniem jej pisany był list przydującego do biskupa Wileńskiego, prosząc o determinacyą finalną względem rachunków wielorakich z onym zachodzących, gdzie i w którym czasie one zakończyć zechce, z tem oświadczeniem, że nakoniec przymuszoną będzie Komisya do wzięcia przyzwoitych kroków dla ocalenia funduszu sobie powierzonego.

5) Gdy Tolkmidt ukazał Komisyi swojej księgę przez siebie ułożoną funduszu edukacyjnego Litewskiego, Komisya, przyjmując z ukontentowaniem to dzieło, pilną pracę pochwaliła z oświadczeniem pamięci na zasługi. Niemniej asygnacyą na zł. 52 za oprawę tejże księgi wyłożone wydać zleciła.

6) Komisya edukacyi narodowej zaleca Janowi Dąbrowskiemu, instygatorowi swemu, aby uczynił plenipotencyą w grodzie Warszawskim do atentowania dwóch kondescencyi, jednej z Pałuskim ¹⁾ podstolim Włodzimirskim w dobrach Jezioro, drugiej z pozostałą wdową i sukcesorami niegdy Przyłuskiego ²⁾ miecznika Horodelskiego w dobrach Dubinki na fundamencie zapadłych dekretów w Komisyi swojej agitować się mających, a to na osoby księży Ancypy ³⁾ Łuckiego, Kamińskiego Krzemienieckiego prefektów.

7) Bienkowski eks-jezuita szczególnie zalecony Komisyi, teraz wyznaczony będąc wizytatorem do szkół województwa Wołyńskiego, do departamentu Mniszcha sekretarza WKL. należących, ma naznaczone sobie na ekspens tejże podróży zł. 1000.

8) Komisya, mając wzgląd na zasługi Manasterskiego, zasłużonego jezuitę dawniej uczeniem szkół, umieściła onegoż w liczbie emerytów z pensyą roczną zł. 500.

9) Komisya dysponowała, aby złożone teraz w archiwum jej 12 egzemplarzy kronik polskich i Zdanowskiego, starosta Czerski podług woli swojej rozdał między oficyalistów Komisyi.

¹⁾ Stanisław.

²⁾ Jan?

³⁾ Feliks.

10) Asygnacya na zł. 300 in vim podatku brukowego opłacać się повинnego do kasy gnlnej Warszawskiej jest wydana.

A. ksiązę Sułkowski, wojewoda Kaliski.

36. Sesja dnia 26 maja odprawiła się w przytomności Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Chreptowicza podkanclerzego, Mniszcha sekretarza, Potockiego pisarza WKL., Małachowskiego referendarza kor. i Poniatowskiego generała-leutenaanta.

1) Komisya, rezolwując memoryał Rychterskiego na wyrażone w nim żądanie pod względem otrzymania kaduku na dobra pewne po-jezuickie, dała odpowiedź negative, nie na piśmie, lecz tylko ustnie przez wojewodę Kaliskiego.

2) Memoryał mieszczan obywatelów miasta Krzemieńca oddany jest komisarzowi departamentowemu jako odjeżdżającemu do województwa Wołyńskiego, aby tam na miejscu wszedł w ścisłe roztrząśnienie za-skarżeń w nim wyrażonych. Co tymczasem mieszczanom listem donieść zalecono.

3) Komisya na memoryał Downarowicza, dopraszającego się o ze-zwolenie Komisji na kupienie dóbr Olszyny po-jezuickich za prawem dy-plomatycznem w posesyi Podoskiego ¹⁾ kasztelana Ciechanowskiego będących, dała rezolucyą najprzód, aby dokładniejsze okazał zaświadczenie względem pewności ewikcyi od urzędu grodu lub ziemstwa własnego podpisać miane. Zaleciła przytem oświadczyć onemuż, iż Komisya ostrze-żoną będąc o zniszczeniu i wycięciu lasów w dobrach przerzeczonych, za które w czasie swoim fundusz edukacyi słuszną pretensyę do posesora mieć będzie, fundusz repetitionis zawsze sobie wakuje na dobrach w ewik-cyą funduszowi urzędownie podanych.

4) Wydane są 3 asygnacye od Komisji, jakoto: Bieńkowskiemu wyjeżdżającemu na wizytę szkół Wołyńskich na zł. 1000, na szkoły War-szawskie zł. 2200, na szkoły Toruńskie zł. 1800.

5) Komisya zaleciła kasie gnlnej Warszawskiej wydanie następują-cych asygnacyi do kasy Wileńskiej: 1-ej na sumę 19500 zł. dla Kłokoc-kiego ²⁾ wojskiego Mińskiego dekretem Komisji swojej przysądzoną; 2-ej na sumę 5000 na pensyą dla szkół Grodzieńskich. Także na uspo-kojenie długów za dekretemi Komisji dla Lipskiego kupca Toruńskiego zł. 238 gr. 12, dla Manzonowej kupcowej zł. 1228 gr. 4 ¹/₂ przysądzo-nych, z najpierwszych pieniędzy kasie gnlnej asygnować zaleciła.

6) Komisya edukacyi narodowej, mając wielokrotne na różnych miejscach z strony funduszu z lustratorami z dekrétów Komisji swojej wypadłe kondescenzye, zobligowała do ekspedywania onychże Moszkow-skiego oficjalistę przysięgłego, którego niniejszą rezolucyą zapewnia, iż po zakończeniu przerzeczonych kondescenzyi, ekspens przez niego czy-

¹⁾ Franciszek

²⁾ Jan.

niona w porachunku przyjęta i wrócona mu będzie, oraz za pracę przyzwolną odbierze nadgodę.

7) Komisya niniejszą rezolucją daje moc kasie gnlnej Warszawskiej asygnowania z kasy prowincjonalnej Nowogrodzkiej sumy 5400 zł. wyłożonej na papier i druk do ksiąg elementarnych.

8) Na sesyi dzisiejszej ułożenie względem egzaminowania raportów szkolnych półrocznych przyjęte jest od Komisyi, i zdane do jak najprędszej egzekucyi tak komisarzom, jakoteż kancelaryi Komisyi swojej.

9) Komisya edukacyi narodowej za przełożeniem Czarotorskiego generała ziem Podolskich, zawiadującego departamentem szkół Ruskich, iż dla znacznej rozległości departamentu tego potrzebnym był podział onegoż i że Mniszech sekretarz WKL., mający dobra w województwie Wołyńskim, mógłby zręcznie dopilnować szkół na Wołyniu będących: Komisya zobligowała sekretarza, ażeby podjął się dozoru szkół Łuckich, Krzemienieckich, Ostroskich, Międzyrzeczkich, Włodzimierskich i Ołyckich, odtąd departament Wołyński formować mających, i lub sam, lub przez wyznaczyć się mającą od Komisyi osobę odprawił wizytę szkół rzeczonych. Na ten koniec, gdy tenże sekretarz proponował Komisyi wyznaczenie na wizytatora szkół departamentu Wołyńskiego ks. Franciszka Bieńkowskiego, Komisya chętnie wybór tak zdatnej i znajomej sobie osoby osoby aprobowanej, onegoż za wizytatora szkół Wołyńskich wyznacza, zalecając rektorowi Wołyńskiemu, tudzież prefektom i profesorom szkół Łuckich, Krzemienieckich, Ostroskich, Międzyrzeczkich, Włodzimierskich i Ołyckich, ażeby we wszystkich sprawach tak co do rządu szkolnego, jako i ekonomicznego rzeczonemu Bieńkowskiemu wyznaczonemu wizytatorowi powolni byli, to, co im od niego zlecone będzie egzekwowali i w przepisach jego wolą Komisyi uznawali.

37. Sesya dnia 29 maja odprawiła się w przytomności Poniatowskiego biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego, Mniszcha sekretarza, Potockiego pisarza WKL., Małachowskiego referendarza koronnego i Poniatowskiego generała-leutenaanta.

1) Asygnacya dla Sustrzewitowskiego na zł. 250 za pół roku ab aprili podpisana

2) Kapitał dekretem Komisyi na kadencyi tegorocznej koronnej przez podkomorzego Wschowskiego¹⁾ na dzień 23 czerwca roku terażniejszego do opłacenia funduszowi przed aktami grodu Wschowskiego nakazany, kasa generalna za najpierwszą wiadomością o opłaceniu będzie miała moc lokować na dobrach Koźminie i Radlinie in vim sumy zł. 360000 przez konstytucją sejmu 1776 do ulokowania na tychże dobrach determinowanej za poprzedzającym zakwitowaniem grodowem przez Sapięgę generała artylerii litewskiej i obrachunkiem o prowizyą winną

---

¹⁾ Ignacy Niezychowski.

przez księcia funduszowi do zapłacenia na ratę święto-Jańską od sum u niego już lokowanych.

Michał książę Poniatowski B. Pł. jako prezydujący.

38. Sesja dnia 2 czerwca odprawiła się w przytomności Poniatowskiego biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego lit., Małachowskiego referendarza kor., Potockiego pisarza W.K.L. i Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Po zapadłym ostatnim dekrete z Hadziewiczem¹⁾), rezolwując memoriał terazniejszy, pozwala onemuż najprzód ustąpić prawa swego dyplomatycznego do dóbr Worczyna służącego praevia securitate providenda dla funduszu podług prawa; powtóre, pozwala podług dawniejszej dyspozycji opłacanie prowentu z tychże dóbr do szkół Krasnostawskich na ręce prefekta; nakoniec z pewnych względów sobie wiadomych daruje onemuż winy prawne i kary dekrety swymi tak dawniejszymi, jakoteż terazniejszymi na nim sądzone, z których kasa Komisji swego czasu onegoż kwitować będzie.

2) Komisja edukacji narodowej na przełożenie sobie uczynione za Tolkmidtem kontraregestrantem kasy generalnej wyznacza onemuż stancję tymczasem w konwikcie po-jezuickim na Nowem Mieście, tę którą miał dawniej ks. Bieńkowski przeszły rektor; zdaje onemuż przytem rząd i dozór tegoż konwiktu, to jest: budynków i placów wraz z ogrodem do niego należących.

3) Komisja edukacji narodowej, rezolwując memoriał Piotra Sumińskiego, starosty grodowego Bobrownickiego ziemi Dobrzyńskiej, teraz komisarza komisji skarbowej kor., podany względem otrzymania zezwolenia Komisji na sprzedaż dóbr po-jezuickich Niestępowo z przyległościami, w ziemi Zakroczymskiej leżących, których on jest dziedzicem dyplomatycznym: wydaje niniejsze zezwolenie, stosując się do konstytucji sejmu ostatniego 1776 tit. „Komisja Edukacji Narodowej“, a co się tyczy bezpieczeństwa funduszu edukacyjnego, tak względem ewikcji, jakoteż wszelkich pretensji gruntowych, ex possessione wyniknąć mogących, ponieważ Jakób Górski, regent Zakroczymski, terazniejszy iuriskwezytor, okazując zaświadczenie urzędu grodzkiego Zakroczymskiego na dniu 29 maja sobie dane, dopełnia w tej mierze, co prawo mieć chce, i ewikcję na dobrach swoich dziedzicznych wsi Zbrożki w powiecie Serockim a ziemi Zakroczymskiej zapisać ofiaruje się: przeto ewikcję przeznaczoną Komisja za dostateczną uznając, zapisanie onejże grodownie przez terazniejszego dóbr Niestępowo po-jezuickich iuriskwerytora potrzebnem osądziwszy, zakwitowanie z ewikcji dawniej przez starostę Bobrownickiego na dobrach swoich dziedzicznych zapisanej instygatorowi swojemu Janowi Dąbrowskiemu in forma authentica uczynić zaleca, zaświadczenie zaś urzę-

¹⁾ Piotr, podstoli Łukowski.

du Zakroczymskiego w archiwum swoim złożone i konserwowane mieć chce (A. 19, fol. 161).

4) Raport z archiwum Komisji prezentowany przez starostę Czerskiego i od prezydującego jest zakonotowany.

5) Lustracje potrzebne na kondescensye in originali za rewersami z archiwum wydane być mają.

6) Zakończenie z lustratorami w Litwie podług projektu od podkanclerzego Litewskiego podanego jest udecydowane.

39. Sesja dnia 5 czerwca odprawiła się w przytomności Poniatowskiego biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Chreptowicza podkanclerzego lit., Małachowskiego referendarza kor., Potockiego pisarza lit. i Poniatowskiego generał-leutnanta.

1) Asygnacye do kasy generalnej wyszły na pensję roczną Malczewskiego pisarza sądowego lit. ad ultimam septembris roku 1778 należącą zł. 6000; na manualistę onemuż zł. 1200; na pensye subalternom kasy zł. 4500; na pensję kwartałów trzech Cieciszewskiego pisarza sądowego Komisji zł. 5400; z dekretemi Komisji do zapłacenia w Toruniu Lipskiemu i Manzonowej zł. 1466 gr. 16 $\frac{1}{2}$; za pocztę i ekspensa prawne Malczewskiemu zł. 293; za dekretem Pozerowi księgarzowi zł. 179 $\frac{1}{2}$.

2) Pensya braciszkowi Józefowi Drągowskiemu eks-jezuicie wyznaczona 300 corocznie a 1 iulii, na którą pensję kasa zapłaci ad praesens zł. 75 za kwartał jeden.

3) Memoryał Ferdynanda Leo szwajcara profesora Iwerduńskiego, chcącego dawać lekcye w gabinecie literatury tu w Warszawie będącym czytany z aprobacją Komisji.

4) Katalog jezuitów wydrukowany w roku 1778 oddany przez wojewodę Kaliskiego i w archiwum Komisji złożony.

5) Komisya edukacyi narodowej, chcąc okazać szczególniejsze względy Toupet francuzowi, trzymającemu pensję publiczną w Poznaniu, żądającemu teraz, ażeby planta przez niego podana na utrzymowanie pensyi publicznej od Komisji potwierdzoną była, nie tylko zdatność i wiadomość jego w ćwiczeniu młodzieży równie skutkiem samym, jakoteż ułożeniem tej planty okazaną pochwałą, ale też gorliwym jego chęciom wszelaką pomoc z strony swojej oświadcza. Gdy jednak tak o stanie pensyi publicznych, jakoteż o nadgodzie dla utrzymujących one, nic dotychczas pewnego Komisy Edukacyi w ułożeniach swoich nie postanowiła, z przyczyny, iż w zamiarze swoim rozkrzewienia instrukcyi powszechnej w kraju, porządne i dokładne szkół publicznych utrzymanie najpierwszą potrzebą i czynnością swoją być osądziła. Z tego więc powodu niniejszem zezwoleniem utrzymywanie tymczasem pensyi podług planty komunikowanej sobie przez tegoż Toupet za pożyteczne dla młodzi krajowej być sądząc, to zaświadczenie onemuż z kancelaryi swojej wydać zaleciła.

6) Opolski ma pensją sobie ubezpieczoną końcem pracowania z roz-

kazu Komisji nad tłumaczeniem pism z hebrajskiego języka, które pod dyktando pisarza W.K.L. czynić będzie.

7) Gdy Krzysztof Frankowski doprasza się przez memoriał do Komisji swojej podany pozwolenia na sprzedaż dóbr wsi Lizy po-jezuickich, w województwie Podlaskim w ziemi Bielskiej leżących, o które on jako dziedzic dyplomatyczny spisał kontrakt przedaźny pod dniem 4 miesiąca teraźniejszego roku z Joachimem Gintowtem Dziewiałtowskim, szambelanem JKM., i donację urzędownie zeznać za poprzedzającym zezwoleniem Komisji swojej obowiązują się: Komisya, stosując się w tym punkcie do prawa sejmku ostatniego 1776 roku niniejszą rezolucją daje zezwolenie. A co się tyczy ewikcyi, podług prawa przez nabywającego dziedzictwo dóbr po-jezuickich okazać się powinna, ponieważ Potocki pisarz W.K.L. na dobrach swoich dziedzicznych w trzeciej części sumy szacunkowej dóbr Lizy ubezpiecza i urzędownie zapisać przyrzeka: przeto Komisya onę przyjmuje pro pignore responsionis funduszowi edukacyjnemu w przypadku dochodzenia prawnego dezolacji lub jakichkolwiek pretensyi gruntowych, któreby się za posesyi teraźniejszego dziedzica okazać mogły. Względem zaś podobnych pretensyi, jakiekolwiek teraz na gruncie przy ustąpieniu Frankowskiego i za posesyi onegoż dla funduszu edukacyjnego okazaćby się mogły, tych repetitionem u niego jako dostatecznego ewiktora Komisya dla funduszu w każdym czasie ostrzega i po uspokojeniu się wzajemnem zakwitowanie imieniem funduszu instygatorowi swemu zaleca (A. 19, fol. 162).

8) Pozwolenie odjazdu Zabłockiemu¹⁾ protokółicznie na niedziel cztery.

40. Sesa dnia 19 czerwca odprawiła się w przytomności Chreptowicza podkanclerzego lit., Potockiego pisarza W.K.L., Mokronowskiego generał-inspektora wojsk kor. i Poniatowskiego generała-leutenaanta.

1) Komisya na żądanie Szydłowskiego²⁾ kasztelana Mazowieckiego, które ustnie na sesyi dzisiejszej wyraził względem sumy przysądzonej Kowalewskiemu i innym konsukcesorom pretensję do funduszu przez niegdyś Hieronima Kłockockiego dla jezuitów uczynionego formującym: dała następującą w odpowiedzi rezolucję, iż zalecono będzie Cieciszewskiemu łowczemu Liwskiemu, kasyerowi Komisji swojej, aby uskuteczniając dekret Komisji swojej w tem, co się tyczy wypłacenia na terminie pomienionej sumy, potrzebne pomiarkowanie się i ułożenie uczynił, tak z samymiż kasztelanem Mazowieckim, jakoteż Kowalewskim i innymi.

2) Czytany był projekt do listów okólnych, które imieniem Komisji pisane być mają do lustratorów względem lustracyi i rachunków i prefektów względem raportów szkolnych czytany. Obadwa zupełnie aprobowane zostały.

¹⁾ Franciszek, komedyopisarz.

²⁾ Teodor.

3) Zalecono wydać asygnację dla Opolskiego na zł. 600, to jest, pensję półroczną ad ultimam septembris onemuż należącą.

4) Komisya edukacyi narodowej, uprosiwszy biskupa Płockiego, ażeby się raczył zatrudnić sprzedażą placów konwiktu, gdy ta skutku swego w roku przeszłym wziąć nie mogła, z racyi, iż za gotowe pieniądze placów tych sprzedaż była determinowana, gdy na dzisiejszej sesyi wydane z woli Komisyi obwieszczenie czytane było, przez które place te nie za gotowe pieniądze, lecz za zapisaniem ewikcyi na sumę z licytacji każdego placu wynikającą przedane być mają; przeto Komisya obwieszczenie zupełnie aprobeuje, do licytacji onychże Adama Cieciszowskiego lub z ramienia jego osobę wyznaczyć się mającą nominuje, do zeznania tranzakcyi wieczystości dla najwyżej licytujących umacnia i poczynione przez niego tranzakcye aprobeować będzie, a na ten koniec z zupełną mocą dany mu będzie instrument imieniem Komisyi od biskupa Płockiego (A. 19, fol. 164).

5) Ponieważ Mokronowski generał-inspektor wojska kor. oświadczył zapisać ewikcyę za Trąbczyńskiego mającego prawo od Komisyi do lat dwudziestu na Lachowo in casum dezolacyi tychże dóbr, przeto Komisya rzeczoną ewikcyę przyjmuje i skoro zeznana będzie, zleca kasie generalnej, ażeby o tem obwieściła sekwestratora dla puszczenia rzeczonych dóbr nieodwłocznie w posesyę Trąbczyńskiego. Regestr zaś kupionych rzeczy i instrumentów ma być przesłany przez kasę generalną do Rogalińskiego rektora akademii wielkopolskiej dla odebrania onychże (A. 19, fol. 163).

6) Komisya interes kościoła Św. Szczepana w Krakowie staraniu biskupa Płockiego oddaje.

7) Ponieważ Komisya przez dekret między instygatorem swoim a Ledochowskim¹⁾ wojewodą Czarniechowskim na kadencyi ostatniej marcowej zapadły lokacyę sumy kapitalnej zł. 200000 zostawiła do woli swojej, a na dzisiejszej sesyi wojewoda Czarniechowski okazuje dane sobie od grodu Krzemienieckiego zaświadczenie na to, jako dobra jego dziedziczne Chocim, Połomizna, Ryłkowo i Korytno w województwie Wołyńskiem leżące nie są długami obciążone i są dostarczającą ewikcyą na sumę zł. 200000. Przeto Komisya determinuje zostawienie tej sumy na dobrach wojewody z obowiązaniem płacenia prowizyi po 5 od sta dwiema ratami anticipative; a że Alexandrowicz²⁾ kasztelan upewnia Komisję, iż prowizya i grzywny podług dekretu Komisyi od wojewody Czarniechowskiego mają być w Łucku złożone, gdy do Warszawy na termin nie mogą być sprowadzone: przeto Komisya daje moc Cieciszowskiemu, jako plenipotentowi swemu, do prolongowania terminu aż do dnia 24 lipca pod obowiązkiem publikaty i rygoru dekretu, gdyby prowizya i grzywny na rzeczonym terminie wypłacone nie były (A. 19, fol. 165).

¹⁾ Franciszek.

²⁾ Tomasz, kasztelan Wizki.

8) Komisya na żądanie Czapskiego¹⁾ wojewody Malborskiego następującą dała rezolucję: gdy Czapski wojewoda Malborski okaże zaświadczenie względem bezpieczeństwa ewikcyi co do kapitału i prowizyę podług dekretu opłaci, zostanie suma na dawnej lokacyi i mansyonarze teraz eks-jezuici, a napotem emeryci w szkołach, pensyę z tej prowizyi po zł. 500 rocznie odbierać będą.

9) Ponieważ suma Ubyszów, na edukacyę młodzi ich imienia destynowana, znajduje się na bezpiecznej lokacyi u eks-kanclerza Zamoyskiego, więc aresztowanie onejże, aby wypłaconą i z lokacyi poruszoną nie była, Komisya zaleca do rozsądzenia.

10) Asygnacya sekretarzowi Komisyi na pensyę półroczną zł. 3000 za wniściem pieniędzy do kasy ma być wydana. Temuż dane pozwolenie oddalenia się dla własnych interesów do pierwszych dni miesiąca augusta.

11) Komisya sesye swoje ekonomiczne do dnia 1 septembris limituje i odkłada, mieć chcąc, aby w interesach tak do kasy należących, jako i innych wszelkich pilnych, rezolucyi potrzebujących, podług decyzyi Komisyi na wyższych sesyach w tej mierze zapisanych rezolucye i asygnacye imieniem Komisyi wydawał biskup Płocki (A. 19, fol. 165).²⁾

Joachim Chreptowicz Podkanclerzy W.K.L. jako przysiędzący,

¹⁾ Michał.

²⁾ W czasie limity Michał Poniatowski w imieniu Komisyi wydał następujące rozporządzenia:

1. Komisya edukacyi narodowej za poprzedzającym publicznem obwieszczeniem, iż place konwiktu po-jezuickiego na Nowem Mieście, tu w Warszawie na ulicy Zakroczymskiej leżącego, przez licytację dnia 9 miesiąca lipca zacząć się mającą, przedawane będą do ekspedycyowania tej licytacji niniejszym instrumentem wyznacza Adama Cieciszowskiego, łowczego Liwskiego, lub tego, któryby w przypadku słabości lub ważnych zatrudnień był przez niego ustanowiony, a to według przepisu następującego: 1-mo. Licytacya ta ma się zaczynać porządkiem placów w obwieszczeniu wyrażonym od najwyższej ceny przez konkurentów zapisanej, lub gdyby się nikt nie pisał do którego placu, od taksy urzędownie uczynionej. 2-o. Sposób licytacji ma być takowy: dnia 9 lipca każdy plac przez kwadrans licytowany będzie na dwóch sesyach, rannej i poobiedniej, a wielkość ceny, którą w przeciągu trzech dni podawać będą, przez trzymającego pióro zapisywana być ma. Po skończonej zaś sesyi licytujący, którzy zechcą, sami cenę podaną zapisywać będą z wyrażeniem ewikcyi, najwyższej zaś licytujący bez żadnego pretekstu na to co podał, i na czem ma zapisać ewikcyę w protokóle podpisać się z obowiązkiem przystawienia ekspedycyującemu licytację w czasie umówionym zaświadczenia od ziemstwa, grodu lub magistratu, podług obwieszczenia publicznego. Dnia 10 lipca jeżeliby kto znajdował się, któryby chciał podwyższyć na plac już licytowany, licytacya ta znowu powtórzy się i trwać będzie na każdy plac minut 10. Dnia 11-go jeżeliby kto jeszcze więcej podawał od licytujących przez dwa dni, wolno mu będzie, tak jednak, ażeby porządkiem placów uprzedził podawanie pięciu minutami na każdy plac przed godziną 7-mą wieczorną, o której licytacya zupełnie ustawać ma. 3-o. Przed licytacją wszyscy mają być uwiadomieni, iż od sumy za plac licytowany prowizya po 5 od sta dwiema ratami anticipative płacić się powinna, to jest: na Św. Jan

41. Sesja dnia 28 września odbyła się w przytomności biskupa Płockiego, wojewody Kaliskiego, Mniszcha sekretarza W.K.L., Potockiego pisarza W.K.L., Mokronowskiego generała-inspektora wojsk kor., Poniatowskiego generała-leutenaanta.

1) Komisja na dniu dzisiejszym, rozpoczynając sesję swoje ekonomiczne, odebrała raport od kasy gnlnej Warszawskiej uczyniony przez Mniszcha sekretarza W.K.L., zawiadującego departamentem kasy, który tu per extensum wypisuje się.

Mając zlecony sobie departament kasy powinienem dać sprawę P. Komisji z dwóch letnich rachunków, których likwidacja zakończona ma być podana na sejm.

---

i Trzy Króle, i że przy zawarciu transakcji zaraz Św. Janiską uspokoić trzeba. 4-o. Jako jest obowiązkiem pisarzy i regenta Komisji, ażeby uważali bezpieczną lokację i ewikcję dla Komisji, tedy tak podczas licytacji, jako i po skończonej, należy wezwać którego z nich i upewnić się przez pismo o pewnej ewikcji. Gdyby zaś najwyższej licytujący nie pokazał sufficiens pignus na sumę podaną, mniej zaś ofiarujący dowiódł bezpieczną lokację, tedy w tym przypadku biskup Płocki od Komisji decydować będzie. 5-o. 'Obwieścić należy, iż gdyby kto z licytujących lub z tych, którzy się już do kupna zapisali, po wpisaniu się chciał odstąpić od kupna, tedy o niedotrzymanie słowa, jako podstępnie czyniący, do sądów Komisji pociągnięty będzie. 6-o. Ponieważ natura licytacji terazniejszej wcale jest różna od przeszłorocznej, na której trzy tylko place kupić chciano, przeto licytujący tak rok nie mogą się dopominać, ażeby za podaną dawniej cenę place przedane im były. 7-o. Ponieważ do kupna dziesięciu placów już się zapisali konkurenci, tedy choćby inne licytowane nie były, te jednak przedane być mogą. 8-o. Gdyby kto jakie formował do komitetu pretensje w czasie licytacji, tedy te do przedania przeskądzać nie będą, ale o to biskup Płocki z pretensjami bez najmniejszej repetycji do kupujących umówi się. Naostatek po zakończeniu licytacji, zapisaniu ewikcji za dostateczną uznaną i umówieniu się o rumację ze stancyi przez niektóre osoby teraz posiadanych, tudzież o zbiór owoców z ogrodu ks. Bienkowskiego dawniej tym konwiktem zawiadującego należący, będzie miał moc Cieciszowski łowczy Liwski imieniem Komisji zeznać transakcyje na place kupione, które przez rezolucję Komisji na rekwiżycję każdego aprobowane będą i terazniejszym aprobują się instrumentem. W Warszawie dnia 20 miesiąca czerwca 1778 roku (S. 4, fol. 1).

2. Komisja Edukacji Narodowej daje moc kasie generalnej Warszawskiej asygnowania do kasy Wileńskiej na wypłacenie ks. Sobolewskiemu, przez lat 3 przy kasie Wileńskiej dobrze sprawującemu się, gratyfikacyi zł. 600. Dan w Warszawie dnia 20 lipca 1778 roku (S. 4, fol. 3).

3 Komisja Edukacji Narodowej przez rezolucję na sesji dnia 19 miesiąca czerwca roku terazniejszego termin z dekretu swego do zapłacenia prowizyi i grzywien od sumy 200000 zł. przez Ledochowskiego wojewodę Czarniechowskiego funduszowi winnej, na dzień 23 czerwca przypadający, prolongowany do dnia 24 lipca, jeszcze ten raz z powodów w tejsze rezolucyi wytkniętych powtórny termin do dnia 4 sierpnia roku bieżącego przedłuża i na to daje moc Cieciszowskiemu, pod obowiązkiem atoli publikaty i rygoru dekretu gdyby prowizya i grzywny na rzeczonym terminie wypłacone nie były. W Warszawie dnia 23 miesiąca lipca 1778 roku (S. 4, fol. 5).

4. Komisja Edukacji Narodowej troskliwa o przysporzenie dochodów funduszu, będąc uwiadomioną, iż w departamencie Wołyńskim apteki, domy i place mniej teraz czynią profitu, niżby wynikło z procentu za przedaniem onych, obliguje

Dla łatwiejszego o całej percepcie i ekspensie funduszowej rozumienia będę prezentował P. Komisji wszystkie rachunki i dowody tym porządkiem, jakowego istota rzeczy wyciąga.

A najprzód dziennik percepty i ekspensy rocznej od św. Jana 1776 do tegoż święta 1777 roku, w którym kasa glna ze wszystkich łak swoich, jako i innych prowincjonalnych kas percept likwiduje się, ekspens zaś w tej książce zapisana i dowodami w osobnej księdze zawartymi stwierdzona, jest tylko kasy glnnej prawdziwa, oraz remanent w gotowiznie na niej pozostały; departamentowe zaś ekspensa są tylko w tej kwocie osiągnięte, w której były percepty, gdyż to jest właściwie księga kalkulująca kasę glnną.

i umacnia Mniszcha sekretarza W.K.L., jako komisarza departamentowego, ażeby wyznaczył osobę duchowną lub świecką do licytacji aptek, domów i placów pod jakimkolwiek nazwiskiem w miastach, gdzie szkoły departamentu jego zostają, znajdujących się, której osobie przez instrument swój sposób licytacji stosujący się do uniwersału wydanego od Komisji przepisze, a sprzedaż za gotowe pieniądze lub za zapisaniem grodownie bezpiecznej ewikcyi z płacenia po 5 procentu na rok, jeżeli to sądzi z lepszym dla funduszu, udeterminuje, do zeznania tranzakcyi najwyższej podającemu imieniem Komisji licytującego umocni, które to tranzakcye za rekwizycją każdego Komisyja aprobować będzie i terazniejszym aprobuje instrumentem. W Warszawie dnia 28 lipca 1778 roku.

5. Komisyja Edukacyi Narodowej na przełożenie listowne Mniszcha sekretarza W.K.L. daje moc Kuczkowskiemu (Janowi) kanonikowi Łuckiemu, rektorowi szkół departamentu Wołyńskiego, lub temu, któryby od Mniszcha, jako komisarza departamentowego, do tego był instrumentowany, do arendowania wsi Jeziora tradowanej na rzecz funduszu, z tą ostrożnością, ażeby arendując/ zapisał ewikcyę na to, iż we wszelkich pretensjach z posesyi tych dóbr formować się mogących, jako trzymający też dobra, fundusz zastępować obowiązany będzie. W Warszawie dnia 28 lipca 1778 roku.

6. Komisyja Edukacyi Narodowej naznacza dla ks. Ignacego Drozdowicza i Józefa Żurawskiego eks-jezuitów pensję roczną emerytów dla każdego po zł. 500 po 250 na ratę, którą od dnia 1 octobris roku terazniejszego z kasy Łuckiej odbierać będą. W Warszawie dnia 28 lipca 1778 roku.

7. Komisyja Edukacyi Narodowej, stosując się do dekrétów, w sądach swoich na kadencyi sądowej koronnej pod dniem 28 marca roku terazniejszego zapadłych, z mocy których przypadają termina wypłacenia dwóch sumek w aktach wójtowskich miasta Torunia z dóbr funduszowych, pierwszej zł. 238 gr. 12 Filipowi Lipskiemu na dniu 23 czerwca, drugiej 1228 zł. 4½ gr. Jadwidze Marszonowey na dniu 15 lipca roku terazniejszego 1778, zaleca kasie generalnej, ażeby wyż rzeczzone kwoty sumę zł. 1466 gr. 16½ wynoszące w gotowych pieniądzech lub przez asygnacyę skarbu koronnego przesłała do rąk ks. prefekta szkół Toruńskich dla zaspokojenia przez niego za kwitami autentycznymi. Dan w Warszawie (S. 4. fol. 13).

8. Komisyja Edukacyi Narodowej, dogadzając wygodzie obywateli, place konwiktu po-jezuickiego tu w Warszawie leżącego najwyższej licytujących, a dotąd zaświadczenia urzędowego na pewną ewikcyę nie okazujących, dozwala, ażeby place przez nich licytowane wypuszczone im były za najpierwszą ich rekwizycją pod temi dwiema kondycjami: ażeby przed objęciem posesyi wypłacili do kasy generalnej ratę św.-jańską, 2) ażeby dali rewers, jako najdalej w niedziel kilka okażą ewikcyę z zaświadczeniem od ziemstwa, grodu lub magistratu i onęż urzędownie zapiszą, skoro za dostateczną uznana będzie, tudzież wszelki koszt przy zawarciu

Księga perceptowa objaśni wszystkie gatunki percept tak do kasy gnlnej, jako i po departamentach od św. Jana 1776 do tegoż święta 1777 weszłych, tudzież jakowe zaległości pozostały na posesorach dóbr od początku, to jest: od św. Jana 1774 roku. Słuchając kalkulacyi z tej księgi, należało mi się wprzód upewnić, jakowa powinna była być importata, wiele z niej weszło, a wiele zaległo. Począwszy od remanentów zaległych w gotowiznie, widziałem z radością, że lubo w podanej tabeli na sejm roku 1776 przez delegowanych od stanów Rzplitej do egzaminowania naszej Komisyi były zapisane remanenta na kasie koronnej zł. 5887 gr. 10¹/₂, na Litewskiej 20634 gr. 29¹/₂, in summa zł. 26522 gr. 10.

Kasa jednak gnlna z przedsięwziętej i ułatwionej likwidacyi z tymi, którzy ekspensa trzymali, wynalazła i podaje prawdziwego naówczas remanentu w gotowiznie zł. 181997 gr. 2, jako w kategorii pod tytułem:

transzakcyi tak pro iuribus cancellariae, jakoteż i za papier stemplowy na siebie wzmą. Do zawarcia takowych transzakcyi imieniem funduszu wyznaczony Cieciszowski łowczy Liwski, ponieważ różnymi jest zatrudniony interesami, przeto na miejsce jego Czarnockiego podstolego Drohickiego, Piotra Rzętkowskiego, regenta Komisyi, niniejszem unacnia rozrządzeniem; tak, że którykolwiek z nich po pilnem i ostrożnem roztrząśnieniu bezpiecznych ewikcyi za sumę przez najwyżej licytujących podaną transzakcyę zawrze, te Komisya aprobować będzie, jakoż terazniejszym aprobuje instrumentem. Działo się w Warszawie dnia 1 miesiąca sierpnia 1778 roku (A. 18, fol. 22; S. 4, fol. 14).

9. Komisya Edukacyi Narodowej daje moc kasie generalnej Warszawskiej wydania asygnacyi do kasy Owruckiej na zapłcenie szkołom Żytomirskim za kwitem ks. Omiecińskiego (Ignacego) proboszcza Tuczyńskiego zł. 4500. W Warszawie dnia 30 miesiąca sierpnia 1778 roku (S. 4, fol. 9).

10. Komisya Edukacyi Narodowej, ustanawiając a die 1 octobris roku terazniejszego konwikt na osób 12 ubogiej szlachty w Łęczycy, następujące względem wydatków i dozoru onegoż czyni rozrządzenie. 1-o. Wybór osób do tego konwiktu z dzieci prawdziwie ubogiej szlachty najlepiej się w szkołach aplikującej uczyni na ten raz ks. Więckowski, rządzący szkołami Łęczyckimi, który nieodwłocznie imię i przezwisko przyjętych osób z wyrażeniem wielości ich lat do Komisyi przesła, nadal zaś w przyjmowaniu konwiktorów stosować się będzie do nastąpić mającego przez Komisję rozrządzenia. 2-o. Konwikt ten będzie zawsze pod dozorem rządzącego szkołami Łęczyckimi, który o obyczajach i postępkach w naukach konwiktorów Komisyi raporta dawać a z wydatków wyznaczonych co pół roku rachunki kasie generalnej zdawać powinien. 3-o. Na wydatek roczny tego konwiktu zł. 4000 dwiema ratami anticipative z kasy generalnej płacić się miane Komisya wyznacza, to jest: na 12 konwiktorów i dyrektora, rachując od osoby za wikt, stancję i opał po zł. 200 na rok zł. 2600; na odzież 12 konwiktorów, to jest: mundurek, buty, czapkę, pas, na każdego po zł. 70 na rok — 840 zł.; pensyi dyrektorowi na rok 160 zł., pensyi zawiadującemu konwiktem na rok 400 zł.; in summa 4000 zł. 4-o. Dozór mający nad konwiktem będzie miał moc zawrzeć kontrakt o wikt, stancję i opał dla konwiktorów i dyrektora podług wyżej ustanowionej ceny, wyrażając w nim potrawę i inne wygody, o jakowe zgodzi się z kontraktującym i aby przyjęte przez kontraktującego obowiązki dopełnione były wglądać i Komisyi donosić będzie powinien, a kontraktu tego kopję do kasy generalnej odesłać. Będzie oraz sprawował odzież wyżej wyrażoną podług wyznaczonej kwoty. Dan w Warszawie dnia 30 miesiąca sierpnia 1778 roku (S. 4, fol. 11).

Michał książę Poniatowski B. P., jako prezydujący.

„z remanentów pozostałych w gotowiznie“ Komisya obaczy. Wiele zaś zostawało zaległości z rat 4 na posesorach dóbr, a najprzód koronnych, za dowód jasny służyły mi rachunki kasy glnnej do Św. Jana 1776, podpisane przez delegowanych od stanów Rzplitej; na litewskich zaś uformowane przez kasę glnną z likwidacji rachunki tym dowodniejsze pokazywały się, że z nich urósł remanent pozostały w gotowiznie. O te wszystkie zaległości pozwani byli posesorowie, z których jedni po większej części popłacili, jako się da widzieć w późniejszych rachunkach, na drugich przewidziany proces i sekwestrowane lub potradowane dobra, z innymi sprawy jeszcze nie doszły. Jakowa zaś powinna była być importata za raty Św. Jana 1776 i Trzech królów 1777, dowiodły tabele podane in anno 1774 przez Komisye Rozdawnicze obojga narodów, podług których kasa glna likwidowała się z importaty i zostających zaległości na posesorach, tudzież zmniejszonych lub przybyłych intrat. Że zaś dotąd nieuformowana tabela sum i należących od nich prowizyi, wiele z tego gatunku było percepty, dowodzą księgi obrachunkowe Koronne i Litewskie. Ci zaś, którzy dotąd nie uczynili obrachunków, dostawali kwity in vim do dalszego obrachunku, a ten skoro uczynią, do ksiąg zapisywany będzie. Są jasne dowody i na inne kategorie, ale że te były tylko przypadkowe, wiedzieć nie można, wiele ich było wyjść powinno. Z tych tedy dowodów uformowała się likwidacya rocznych percept funduszowych na końcu tej księgi wciągniona.

Teraz następuje księga ekspens funduszowych. Te, które przez kasę glnną czynione były, są stwierdzone niewątpliwymi dowodami, jakoto: asygnacyami, dyspozycyami, rezolucyami Komisyi, tudzież kwitami tych, którym wypłacano, jako już Komisya widziała w księdze dokumentów, stosującej się do dziennika. Że zaś kasa glna rachuje się nie tylko za siebie, ale i za wszystkie kasy, tu Komisya widzieć może pod każdym departamentem, wiele która szkoła lub kasa miała percepty zapisanej na ekspens kasy glnnej, a wiele w eksplikacyi tej ekspensy było wydatków przy każdej szkole lub kasie przez szczególne podziały, tudzież wiele zostaje przy kimkolwiek remanentu w gotowiznie od ekspensy. Na wydatki po szkołach służą za dowód najprzód rozrządzenia Komisyi ekspensy każdego departamentu; powtóre, asygnacye od kasy glnnej, z których żadna wydawana nie była, tylko z mocy na każdy wydatek danej sobie do asygnowania od Komisyi; po trzecie, dyspozycye wydawane przez komisarzów departamentowych lub zawiadujących; po czwarte, kwity od tych, którzy płatni byli; po piąte, registra ex sartis tectis i ekspensy potocznej. Każdy departament ma swoją księgę osobną, w której zawarte są likwidacye percepty i ekspensy uformowane z szczególnych rachunków każdej kasy i szkoły; oprócz departamentu biskupa Wileńskiego, w którym kasa tylko Wileńska zdała kalkulacyą z tego, co wydała na szkoły, akademia zaś i szkoły inne od niej dependujące swoich nie podały rachunków. Na końcu tej księgi jest likwida-

cya, która wyłuszcza każdy gatunek ekspensy, tak z kasy głnej, jako i po departamentach, i sumę ogólną onych; wypisane są takie remanenta w gotowiznie ogółem przy kasie generalnej i departamentach pozostałe, które okazują wielość sumy zgadzającej się z perceptą. Tym sposobem zakończywszy roczną likwidacyę a skonfrontowawszy z dowodami wyżej wyrażonymi likwidacye tak kasy głnej, jako i departamentowych podpisałem.

Przystąpiłem potem do rachunków drugiego roku, to jest: od Sw. Jana 1777 do tegoż święta 1778 i pokładam najprzód dziennik kasy głnej; powtóre, dokumenta do ekspensy tejże kasy; potrzebie, księgę perceptową przez kategorye; poczwarte, księgę ekspensową podobnie przez kategorye; popiąte, złożone już księgi obrachunków koronnych i litewskich; poszoste, sześć książek likwidacyi i rachunków departamentowych. Na to wszystko tak w pierwszym, jako i w tym drugim roku są jasne dowody, które wszystkie w szczególności przejrzawszy, likwidacye kasy głnej i departamentowe podpisałem. W tym roku kasa Wileńska likwidowała się także z wydatków na szkoły, lecz akademia i szkoły od niej dependujące rachunków swoich nie podały, równie jako i szkoły Podolskie, za które się tylko kalkulował Lipiński podkomorzy Łatyczowski. Biskup Wileński z remanentu pozostałego u siebie ad 1777 annum lubo nadesłał tu rachunki przez Łutomskiego, te jednak nie mogły być likwidowane bez rezolucyi Komisyi, o którą za przybyciem Księcia JMci dopraszać się będę. Powinienem także donieść, iż remanent pozostały na Mikoszewskim eksrektorze szkół Żytomierskich zł. 5491 gr. 6 ciężko będzie wydzwignąć, a chorąży Drzewiecki z remanentu zł. 6270 od roku nie zdał kalkulacyi; Komisya raczy obmyślić sposób ubezpieczenia remanentów od kasy trzymających.

Że w likwidacyi niemasz wyrażonych ogółem pozostałych na posesorach dóbr kor. i lit. zaległości, przyłączają się osobno sub A.

Że kasa glna oprócz rachunków miała jeszcze włożone na siebie liczne obowiązki, a te wszystkie wypełniła, usprawiedliwiła czynności swoje z księgi dyspozycyi i rezolucyi Komisyi, które pokłada. Pokłada oraz i księgę raportów oryginalnych od kas prowincjonalnych o importacie i niedoborze intrat do św. Jana 1778 odbieranych. Niech P. Komisya sądzi o mnogości interesów z korespondencyi, której w jednym roku jest książek 4. Jedna zawierająca listy od kasy generalnej do departamentowych; trzy zaś oryginalnych listów tychże kas do generalnej pisanych, a rozdzielonych na prowincye Wielkopolską, Małopolską i Litewską. Oprócz tego jest księga osobna co do interesów Komisyi z biskupem Wileńskim, a inna pod tytułem „Miscellanea“, zawierająca różne okoliczności w interesach ekonomicznych. W tych księgach okaza się przyczyny postępowania dla wprowadzenia najlepszego porządku, dowody

likwidacyi i odpowiedzi na zająć mogące zapytania. Po odbytych dwuletnich rachunkach składam raport o importacie i ekspensie kasy gnlnej od Św. Jana do dnia 27 septembris roku terażniejszego, z którego pozna P. Komisya, jakowy zostaje remanent. Powinienem dać świadectwo o pilnej pracy i nieposzlakowanem postępowaniu wszystkich osób składających kasę glną i donieść Komisyi, iż od roku 1776 dnia 5 października kasa glna na pocztę, papier i inne potoczne ekspensa żadnego nie położyła wydatku i że Cieciszowski nie tylko powrócenia onegoż nie pretenduje, ale i owszem chętnie jako obywatel prosi, ażeby ta przysługa dla funduszu mile od Komisyi przyjęta była.

Mnogość interesów i tych jako najporządniejsze nadal rozrządzenie jest mi powodem do proponowania projektu, który spodziewam się, że P. Komisya za koniecznie potrzebny uzna.

Przez projekt podany przez podkanclerzego WKL. i aprobowany od Komisyi były wyznaczone 5 osób składające kasę glną, to jest: kasyer z pensją zł. 8000, kontraregistrant z pensją 6000, subaltern z pensją 2500, dwóch manualistów z pensją na każdego po zł. 1500 — 3000. Jeden atoli dotąd był manualista Moroz¹⁾, który z zdatności i aplikacyi swojej wystużył sobie, ażeby był porównany z innymi po departamentach zł. 2000 biorącymi. Powinno było zatem wychodzić na kasę podług ustanowienia zł. 19500. Nie idzie tu rzecz o pomnożenie osób, ale o rozdział obowiązków dla założenia gruntownego porządku z podwyższeniem zł. 500 tylko na rok ekspensy.

Do obowiązków przepisanych przez podkanclerzego Litewskiego przybyły inne liczne, to jest: obrachunków od sum i z różnemi osobami, trzymania korespondencyi z kasami prowincjonalnemi, których jest w Koronie i Litwie 24, przesyłanie pozwów i informacji w prawnych interesach etc., te wszystkie powinności spływały dotąd na samego Cieciszowskiego, który nie żąda najmniejszego podwyższenia pensyi, ale tylko ulgi przez uwolnienie go od trzymywania rachunków, odbierania i ekspensowania pieniędzy, do czego jest zdatnym Lelewel²⁾ subaltern i ma płgnus do zaręczenia, któremu zdałby rachunki i remanent Cieciszowski.

Jeżeliby zatem zaszła wola P. Komisyi, przeczytałbym projekt do uregulowania departamentu kasy.

2) Komisya w porządku urzędu na przyszły czas kasy gnlnej Warszawskiej przyjęła projekt podany sobie od Mniszcha zawiadującego tym departamentem, który od prezydującego podpisany w niniejszy protokół per extensum wpisuje się.

Projekt do uregulowania departamentu kasy generalnej.

Departament kasy składałby się odtąd z osób czterech, to jest:

¹⁾ Mikołaj.

²⁾ Karol.

a) Z zawiadującego tym departamentem Cieciszowskiego pod dozorem Komisji i komisarza wyznaczonego.

b) z kontraregestranta Tolkmita,

c) z kasyera glnego Lelewela,

d) z manualisty Moroza. Obowiązki ich byłyby takowe:

a) Zawiadującego departamentem kasy. 1. Trzymać będzie księgi następujące: W pierwszej zapisywane będą wszystkie asygnacye wychodzące od Komisji do kas tak generalnej, jako i prowincjonalnych pod tytułem każdej kasy. W drugiej także pod tytułem każdej kasy będą wpisywane rozrządzenia Komisji wieczyste na perceptę i ekspens każdej raty. W trzeciej raporta od kas o percepcie i niedoborze. W czwartej wpisane być mają wszystkie listy, które pisywać będzie do kas, a osobno przyłączone responsa od kasyerów prowincjonalnych. W piątej zawierać będzie obrachunki od sum, które w Koronie sam czynić będzie, w Litwie zaś sporządzone przez kasyerów przysyłać sobie zleci. 2. Ma odbierać od kasy Warszawskiej co tydzień raport o stanie tejże kasy, a od prowincjonalnych co ratę podług przepisu Komisji, których bilans podawać będzie Komisji przez komisarza, ażeby ta wiedziała o gotowych pieniądzach po kasach. 3. Utrzymywać będzie korespondencye z kasami, posyłać asygnacye i donosić im o rozrządzeniach i dyspozycjach Komisji. 4. Przysyłać ma odebrane od pisarza Komisji pozwy kasyerom dla rozesłania ich retentorom i tych relacye od kas odebrane zleci oddawać pisarzowi. 5. Trzymać archiwum rachunków już wylikwidowanych z dokumentami do nich przyłączonymi.

b) Kontraregestranta: 1. Likwidować będzie wszystkie rachunki tak od kasy generalnej, jako i prowincjonalnych przychodzące. 2. Trzymać będzie księgę funduszową, w której zapisywać ma pewne intraty z dóbr i od sum, tudzież zachodzące z woli Komisji rozmaite odmiany posesorów dóbr i sum. 3. Po skończonej likwidacyi podawać będzie bilanse do rachunków kasy glniej, tak z jej percepty i ekspensy, jakoteż i prowincjonalnych. 4. Ułożyć tabele w każdej racie tak należących Komisji od posesorów długów, jakoteż wzajemnie należnych od Komisji. 5. Raporta przysyłać się mające od szkół corocznie o przybytku i ubytku inwentarza ma egzaminować i informować o tem Komisję przez zawiadującego.

c) Kasyera: 1. Odbierać będzie wszystkie intraty, które mu będą podane na tabeli lub dekretem i dyspozycją Komisji zalecone do odbierania; z nich kwity ręczne lub autentyczne dawać i ekspensować podług asygnacyi wychodzących od Komisji. 2. Trzymać ma trzy księgi: w pierwszej zapisze perceptę podług dni każdego miesiąca wchodzącą po lewej stronie, a podobnież ekspens po prawej z dowodami na nie; w drugiej kategoriami każdą perceptę, jakoto: remanentów z dóbr i od sum, potoczną, prawną, ekstraordynaryjną etc.; w trzeciej ekspens także kategoriami wprowadzać ma, jakoto: na departamenta, emerytów, oficyalistów

etc. 3. Każdego skończonego roku poda rachunki swoje do likwidacyi kontraregistrantowi, od którego odebrawszy wiadomość o intratach i ekspensach po kasach prowincjonalnych, zapisze je najprzód do generalnego dziennika, potem kategorjami do perceptowej i ekspensowej księgi, a na końcu likwidacyę podaną od kontraregistranta. 4. Co tydzień poda zawiadującemu z podpisem swoim raport o percepcie i ekspensie.

Pensye ich takowe: zawiadującego departamentem kasy zł. 8000, kontraregistranta 6000, kasyera 4000, manualisty 2000; a tak wynosiło by odąd ekspensy na nich zł. 20000.

3) Komisya po przewidzionym zupełnie procesie i wypadłym dekrete executionis w sądach Komisji swojej przeciwko księciu Woronieckiemu szambelanowi JKMości i Czarneckiemu w interesie sum po-jezuickich, postanowiła podać rekwizycyę do Prześwietnego Departamentu Wojskowego o przydanie pomocy wojskowej do uskutecznienia wyroków sądowych i tradowania dóbr funduszowi edukacyjnemu pod ewikcyę oddanych.

4) Komisya wyznaczyła pensye eks-jezuitom emerytom: ks. Peterszowi¹⁾ eks-prefektowi szkół Płockich zł. 1000 rocznie a 1 octobris 1778; ks. Bystrzanowski²⁾ będzie brał pensyę z kasy Krasnostawskiej wakującą teraz po śmierci ks. Lasockiego eks-jezuita; ks. Stanisław Jaworski, qua emeritus dłużej już w szkołach publicznych pracować nie mogący, ma wyznaczone sobie rocznie zł. 700 a 1 octobris 1778; Paszkowski³⁾ dla słabego zdrowia bez sposobu utrzymowania się zostający ma wyznaczoną pensyę od Komisji zł. 900 rocznie, którą z departamentu biskupa Płockiego odbierać będzie.

Michał ksiązę Poniatowski B. P., jako prezydujący.

42. Sesya dnia 2 octobris odprawiła się w przytomności Poniatowskiego biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza W.K.L., Potockiego pisarza W.K.L., Mokronowskiego generała-inspektora, Poniatowskiego generała-leutenaanta, Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Po zapadłym dekrete o kamienicę dawniej po-jezuicką ze szkołami w Starem-Mieście sytuowaną do objęcia onejże na rzecz funduszu edukacyi wyznaczony jest ks. Jakukiewicz⁴⁾ prefekt tychże szkół, a do spisania inwentarza tejże kamienicy Idzkowski⁵⁾ archiwista Komisji.

2) Decydowana asygnacya na zł. 800 za kwitem Dąbrowskiego intygatora na ekspensa sądowe i oporządzenie woźnych Komisji.

3) Komisya przyjęła projekt ułożony formy aprobowania ksiąg elementarnych przez sekretarza Piramowicza podany.

¹⁾ Ignacy.

²⁾ Wojciech.

³⁾ Tadeusz

⁴⁾ Adam.

⁵⁾ Michał.

4) Potocki pisarz Litewski prezentował Komisji logikę elementarną, którą ks. Condillac¹⁾ dawniej nauczyciel księcia Parmy i Placencji napisał i na ręce jego odesłał. Prócz wyznaczonego w programie premium postanowiła Komisya posłać autorowi dwa medale złote: jeden królewski merentibus, drugi od p. Rieul dla Komisji wybity.

5) Wychodzącą elementarną arytmetykę stwierdzić formą aprobacyi przyjętą, podpisać i podpisy zwykłym porządkiem wydrukować postanowiła Komisya.

6) Decydowana asygnacja zł. 500 za kwitem Bohomolca²⁾ in vim zł. 1075 za wydrukowanie arytmetyki elementarnej onemuż należące.

7) Czytany był memoriał Ossolińskiego³⁾ wojewody Podlaskiego, w którym fundusz od siebie obmyślony na utrzymanie szkoły parafialnej w mieście jego dziedzicznym Turzysku do przyjęcia podaje i o przepisanie w nim sposobu nauki prosi. Komisya sekretarzowi swojemu zleciła oświadczyć wojewodzie wdzięczność sprawiedliwie winną za gorliwe staranie około edukacyi, aprobatę zaś tego funduszu do poznania onego zawiesiła.

43. Sesja dnia 6 października odprawiła się w przytomności Poniatowskiego biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Mniszcha sekretarza W.K.L., Andrzeja Zamoyskiego, Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Na wniesienie biskupa Płockiego, iżby kazanie przy zaczęciu sejmu ordynaryjnego na dniu wczorajszym miane przez ks. Rogalińskiego rektora akademii Poznańskiej kosztem Komisji wydrukowane było, Komisya, chcąc okazać szczególniejszy szacunek tak samego dzieła, jakoteż autora onegoż, zezwoliła dać ten dowód publicznej aprobacyi swojej, zalecając, aby w druku na czele dzieła położono było, iż z rezolucyi i nakładem Komisji jest wydrukowane⁴⁾.

2) Pensya Słabniewicza⁵⁾ jako prefekta szkół Łuckich zostać ma jak zwyczajnie zł. 1600, któremu Komisya jako emerytowi ze wszech miar zasłużonemu osobną pensją zł. 500 wyznacza.

3) Memoriał ks. Więckowskiego prefekta szkół Łęczyckich rezoluwując, Komisya zezwala na przyjęcie sprowadzonego profesora do języków francuskiego i niemieckiego ks. Hepnera⁶⁾, który tamże dawniej

¹⁾ Stefan.

²⁾ Franciszek.

³⁾ Józef.

⁴⁾ Kazanie na zaczęcie sejmu walnego ordynaryjnego 5 października 1778 w kolegiacie Warszawskiej miane przez W. Ks. Rogalińskiego, w katedrze Poznańskiej koadjutora, archidyakona Śremskiego, proboszcza Wschowskiego, rektora akademii Poznańskiej. Z rezolucyi i nakładem Komisji Edukacyi Narodowej do druku podane. Warszawa, w drukarni nadwornej J.K.Mości. 16°, kart 1, 16.

⁵⁾ Andrzej.

⁶⁾ Jan.

uczył języka niemieckiego, w liczbie emerytów mieszcząc, pensję zł. 500 onemuż wyznacza.

44. Sesa dnia 9 października odprawiła się w przytomności Poniatowskiego biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Bielińskiego starosty Czerskiego, Andrzeja Zamoyskiego.

1) Komisya Sierakowskiego¹⁾ kanonika Krakowskiego umieściła w liczbie osób zasiadających w Towarzystwie Elementarnem bez pensyi.

2) Postanowiono wybite medalu na premium od Komisyi dla osób, które przez pisma swoje lub inną usługę edukacyi publicznej użytecznymi się okażą: takowy medal złoty jeden odbierze Condillac autor książki elementarnej logiki.

3) Zaleciła Komisya powtórzyć dawniejszy rozkaz Żabie²⁾ rektorowi akademii Wileńskiej względem powrócenia papierów do archiwum Komisyi należących, jakiegokolwiek jeszcze w ręku jego znajdować się mogą.

45. Sesa dnia 13 października odprawiła się w przytomności Poniatowskiego biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Andrzeja Zamoyskiego, Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Komisya, rezolwując memoriał podany imieniem sukcesorów niegdy Niezychowskiego podkomorzego Wschowskiego względem zastawienia sum winnych funduszowi edukacyi, które między prawami kredytorskiemi dekretem potioritatis świeżo wypadłym na dobrach Małe Długie onychże dziedzicznych sub Nr. 2 są kolokowane, tudzież względem przedłużenia terminu opłacenia prowizyi dotąd zalegających, zakłada następującą do dopełnienia kondycyę: najprzód okazanie zaświadczenia urzędowego o bezpiecznej lokacyi kapitału podług uniwersału Komisyi swojej; powtórę, komportowanie oryginalnego dekretu potioritatis, o który rzecz jest; po trzecie, co do prowizyi, aby dozwolony był termin do zapłacenia od ostatniego kwitu połowy na Trzy Króle w roku 1779, a drugiej połowy podobnie na Trzy Króle w roku 1780, a to sub rigore nietylko podniesienia in casu niedotrzymania samego kapitału na każdym z tych terminie, ale też warując, aby pozostali sukcesorowie uprosili owdowiałą matkę una cum curatore do zapisania się na wnioskach swoich, co się tyczy bezpieczeństwa sumy, która, z prowizyi dla funduszu edukacyjnego należących urosła, do zapłacenia przypadać będzie (S. 4, str. 15).

2) Inwentarze kamienicy za szkołami jezuickimi na ulicy Brzozowej sytuowanej sporządzone, i przez Idźkowskiego archiwistę Komisyi podpisane, jeden z nich do archiwum Komisyi, a drugi do rąk ks. Jakukiewicza mającego dyspozycyę oddać zleciła.

46. Sesa ekstraordynaryjna w sobotę dnia 31 października odprawiła się w przytomności Chreptowicza podkanclerzego Litewskiego, Mniszcha sekretarza W.K.L. i Małachowskiego referendarza koronnego.

¹⁾ Sebastyan.

²⁾ Ignacy.

Komisya, rezolwując memoriał przez Zamoyskiego do siebie podany, kiedy tenże ordynat Zamoyski eks-kanclerz w. k. reformatom pruskiej do Żeromina dóbr jego dziedzicznych sprowadzonym i kościół tamże oraz grunta przy nim będące po księży przeszło jezuitach pozostałe z rozrządzenia dawnej Komisji Rozdawniczej Koronnej oraz z woli biskupa Płockiego jako miejsca tamtego pasterza oddane sobie mającym, za te grunta i ogrody po-jezuickie inne swe grunta dziedziczne także w Żerominie sytuowane reformatom daleko zdawniejsze i przyleglejsze podał, albo raczej względem onych zamianę uczynił, tak iżby grunta i ogrody po-jezuickie odtąd były jego dziedziczne, a zaś inne grunta przez reformatów wybrane, ażeby przy misji ich nazawsze prawem własności zostawały; na co z strony swojej donacę in forma iuris w aktach grodu Płockiego w roku bieżącym dnia 8 lipca przez plenipotentę swego na rzecz reformatów zeznał, zeznaną zaś takową donacę w grodzie Warszawskim tegoż roku z osobistego stawienia się aprobował. Przeto Komisya zważywszy, iż rzeczona zamiana jest dla użytku i dobra reformatów nastąpiona, onęż w całym jej opisie utwierdza i że grunta oraz ogrody po-jezuickie przez Komisję rozdawniczą Koronną reformatom oddane, a przez nich na inne grunta zamienione mają być nazawsze dziedziczne pomienionego ordynata Zamoyskiego, stanowi. Co ażeby przy przyszłej konkordacie z biskupem Płockim o fundusze duchowne czynić się mającej ze strony Komisji swojej z opisaniem oddanych gruntów dołożone było mieć chce (S. 4, str. 23).

Joachim Chreptowicz, podkanclerzy W.K.L.

47. Sesja dnia 13 listopada odprawiła się w przytomności Poniatowskiego biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Chreptowicza podkanclerzego W.K.L., Mniszcha sekretarza W.K.L., Małachowskiego referendarza kor., Poniatowskiego generała-leutenaanta.

1) Komisya odbierając memoriał podany przez Franciszka Sułkowskiego, generał-inspektora wojsk koronnych, w którym nieprzyzwoity krok plenipotentę swojego jako bez wiedzy i dołożenia jego uczyniony przeciwko dekretowi Komisji swojej odwołując, powolność wyrokom sądowym z strony swojej i uiszczenia się w zaległościach należących skarbowi Komisji Edukacji oświadczając, daje następującą rezolucję, iż takowy postępek plenipotentę dla poprawy i wniesienia onegoż potrzebujący dekretu zostanie do decyzji sądowej; co zaś do porachunku i opłaty procentów dotąd na księciu zalegających należy, w tem wszystkiem kasa generalna Komisji, mając zupełną dyspozycję, przyzwolite zaspokojenie się z księciem w każdym czasie uczynić jest gotowa.

2) Komisya, odbierając memoriał przez ks. Bohomolca do siebie podany, w którym wyraża, iż sumę 1500 złp. na mury kamienicy stante Societate swoją własną dał, z upewnieniem sobie do życia procentu, a po śmierci sufragiów nieustannych, tudzież iż tę sumę podług szczególniejszej umowy u Loberta lokował, od której odpadając byłby w odpowie-

dzi powrócenia wybranej już prowizyi, taką daje rezolucyę, iż gdy przez dekret zjazdowy likwidacye sum za szacunek kamienicy danych, niemniej ustanowienie od nich prowizyi po stateczne rozsządzenie do sądów Komisyi swojej są odesłane: przeto gdy sprawa przypadnie Komisya nie ubliży wymierzenia sprawiedliwości, owszem jeżeli przełożenia ks. Bohomolca wyż wyrażone słusznemi się być okażą, do nich się przychyli.

3) Komisya, rezolwując memoriał posłów księstwa Żmudzkiego podany względem utrzymania konwiktów przy szkołach Krozkich z funduszu na to uczynionego przez niegdyś Piotra Szuksztę, sędziego ziemskiego Żmudzkiego, oświadczając, iż ponieważ Jan Szukszta, pisarz ziem powiatu Upickiego, rozpoczął w Komisyi Sądowej Litewskiej proces przeciwko plenipotentom Komisyi swojej oraz przeciwko Janowi Burbie, sędziemu grodzkiemu Starodubowskiemu i Jerzemu Goyżewskiemu, podstaroście Żmudzkiemu, jako posesorowi dóbr przeszło jezuickich Wołmiszek, Jawgielów i Gilwicz, i w tym interesie w roku 1776 dnia 6 iunii zapadł dekret użyzający dla pozwanych dylacyę copiarum spraw i nakazujący komunikacyę dokumentów przez archiwistę Komisyi swojej dla Szukszty pisarza ziemskiego Upickiego: przeto Komisya, decyzyę względem funduszu quaestionis do rozprawy sądowej zostawując, terażniejsze przełożenie posłów księstwa Żmudzkiego mieć będzie na pamięci w czasie ogólnego rozrządzenia tychże konwiktów dla ubogiej szlachty przy szkołach publicznych ustanowić się mających.

4) Komisya, rezolwując memoriał ks. Kazimierza Krokowskiego, eks-jezuity potrzebującego opatrzenia, wyznacza onemuż qua emerito pensyi rocznej zł. 500 a die 8 octobris roku terażniejszego zaczynać się mającą, której wypłacenie za kwitem onegoż z kasy prowincjonalnej w Sandomierzu będącej na każde pół roku anticipative kasa gnlna Warszawska dysponować będzie (S. 4, str. 25).

5) Komisya, rezolwując memoriał ks. Szumiłło¹⁾ eks-jezuity potrzebującego opatrzenia, wyznacza onemuż qua emerito pensyi rocznej zł. 500, a die 1 octobris roku terażniejszego zaczynać się mającą, której wypłacenie za kwitem onegoż z kasy prowincjonalnej w Brześciu Litewskim będącej na każde pół roku anticipative kasa gnlna Warszawska dysponować będzie (S. 4, str. 25, 27).

Michał książę Poniatowski, biskup Płocki.

48. Sesja dnia 17 listopada odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Chreptowicza podkanclerzego W.K.L., Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza W.K.L., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Wydano kwit dla kasy generalnej Warszawskiej, który się per extensum w protokóle zapisuje: Komissya, mając podane sobie przez ka-

¹⁾ Marcin.

sę generalną dwuletnie rachunki od dnia 1 lipca 1776 do dnia ostatniego czerwca 1778 roku, z zapisaniem znacznego remanentu po szkołach i kasach do Św. Jana 1776 roku z likwidacji ułatwionej wynikłego, a z nich wiernie wyegzaminowanych uczyniwszy dokładną przed delegowanymi od stanów Rzplitej kalkulację i tak z percepty, jako i ekspensy dwuletniej ad 1 iulii 1778 przez konstytucję sejmu świeżo zeszłego będąc zakwitowaną: zaleciła w niniejszym kwicie dla Adama Cieciszowskiego, do owego czasu kasę generalną trzymającego, inserować sumaryusz dwuletniej percepty i ekspensy funduszu edukacji narodowej takowy, jaki z bilansu dwóch lat okazał się i był stanom Rzplitej podany¹⁾. Zaczem Komisyja tak perceptowej, jako i ekspensowej wyżej rzeczonych sum dwuletnich do dnia 1 lipca 1778 roku Adama Cieciszowskiego kwituje, zaś Lelewelowi terażniejszemu kasyerowi generalnemu zaleca, ażeby pozostały na kasie generalnej i prowincjonalnych podług wyżej wyrażonej specyfikacji remanent zł. 129321 gr. 24 wynoszący, w percepcie rachunków a 1 iulii 1778 do dalszej likwidacji zapisał, z oddanych zaś przez kasy prowincjonalne rachunków, kasa generalna zawiadujących perceptą i ekspensą pokwituje (S. 4, str. 37—41).

2) Gdy Szydłowski²⁾ starosta Uszycki przy podaniu memoryału do Komisji swojej, złożył dostateczne zaświadczenie od urzędu grodzkiego Radomskiego wydane, jako dobra Zborzenna zwane w województwie Sandomirskiem a powiecie Radomskim leżące jego dziedziczne, nie są długami obciążone i jako na tychże dobrach ewikcyja³⁾ z Przysławowic i Bąkowa przez starostę przeniesiona pewną i bezpieczną jest dla funduszu edukacji narodowej: przeto Komisyja takowe przeniesienie ewikcyi dnia 4 octobris 1775 roku w grodzie Warszawskim uczynione teraz przyjmując na fundamencie konstytucyi roku 1776 tit. „Edukacya Narodowa“ dobra Przysławowice i Bąków od zapisanej na nich dla funduszu ewikcyi zupełnie uwalnia, ekstrakt zaś przeniesienia onejże wraz z zaświadczeniem urzędu grodzkiego Radomskiego archiwum Komisji swojej komunikować zaleca.

3) Komisyja przez komplnację między sukcesorami niegdyś Hieronima Kłokockiego a funduszem edukacji narodowej dnia 20 miesiąca grudnia roku 1777 zawarłą obowiązawszy się wypłacić Jakóbowi i Andrzejowi Szydłowskim na święto Św. Jana Chrzciciela roku terażniejszego 1778 sumę zł. 20000 i zaleciwszy kasie generalnej obmyślenie sposobu do uskutecznienia tegoż obowiązku, gdy ciż Szydłowscy dopraszali się,

¹⁾ Sumaryusz ten wykazujący w dochodzie sumę 2510076 zł. 21 gr. a w rozchodzie 2380749 zł. 27 gr. opuszcza się, gdyż szczegółowe bilanse K. E. będą ogłoszone w całości w zeszytach 43—45.

²⁾ Karol.

³⁾ Za Symeona Kazimierza Szydłowskiego, kasztelana Żarnowskiego, pose-sora dóbr edukacyjnych Suprunkowce w powiecie Kamienieckim województwa Po-dolskiego.

ażeby też suma była im wypłacona takowym sposobem, to jest: 1. Potrąceniem czyli asygnowaniem raty Św. Jana 1778 z dóbr Chodla cum attinentiis wynoszącej zł. 5028 gr. 6; 2. Potrąceniem raty Św. Jana 1778 roku z Rumoki wynoszącej zł. 1000; 3. Asygnowaniem do Stempkowskiego¹⁾ kasztelana Kijowskiego in vim prowizyi od niego należących zł. 13971 gr. 24; in summa zł. 20000; a zyskawszy na to przyrzeczenie kasy generalnej, też kasę pod dniem 24 miesiąca oktobra roku terazniejszego z rzeczonej sumy zł. 20000 przez Walentego Kormanowskiego, wyżej rzeczonych Szydłowskich specjalnego plenipotenta, autentycznie w grodzie Warszawskim pokwitowali: przeto Komisya zaleca kasie generalnej, ażeby wyżej rzeczonym sposobem Szydłowskich zaspokoila i kwity na wypłaconą ratę Św. Jana 1778 roku z dóbr Chodla cum attinentiis i Rumoki onymże wydawszy, a przy porachunku z kasztelanem Kijowskim, sumę zł. 13971 gr. 24 przez niego zaspokojoną potrąciwszy, sumę zł. 20000 jako wypłaconą Szydłowskim w ekspens zapisała (S. 8, str. 13).

4) Komisya przez wzgląd iż ks. Ręczyński²⁾ przesłży rektor Kowieński nie ma sposobu do sustentowania się, wyznacza mu pensję roczną zł. 500, którą kasa Kowieńska od czasu oddalenia się onegoż od rektorstwa, to jest a die 1 octobris 1777 dwiema ratami anticipative po zł. 250 na ratę wypłacać będzie. Że zaś ks. Ręczyński kasie Kowieńskiej za odebraną ratę św. Jana 1777 z Giełgudyszek pozostał winien zł. 375 z pensyi tegoż ks. Ręczyńskiego kasie Kowieńskiej dysponuje.

5) Komisya, mając wzgląd na wiek podeszły i stargane siły na usługach kościelnych ks. Ciemnińskiego³⁾ eks-jezuity, postanowiła umieścić onegoż w liczbie emerytów, z wyznaczeniem pensyi zł. 500 rocznie. Zaleca przytem kasie gnlnej Warszawskiej, aby na przyszły czas opłacanie rzeczonej pensyi w kolegium Pułtuskim wraz z innemi osobami tamże płatnemi asygnowała.

6) Komisya na zgłoszenie się ks. Sobolewskiego⁴⁾ eks-jezuity, zostającego teraz bez sposobu utrzymywania się, wyznacza onemuż pensję zwyczajną qua emerito zł. 500 rocznie, którą kasa generalna wypłacać w Krasnymstawie zaleci, równie z innemi osobami extinctae Societatis tamże od Komisyi płatnemi. (S. 4, str. 35).

7) Gdy Downarowicz dopraszający się zezwolenia Komisyi swojej na kupienie dóbr po-jezuickich Olszyny, Gutów i Wyłudzina z przyległościami w ziemi Wizkiej leżących, po zapadłej w tej mierze rezolucyi na dniu 26 miesiąca maja roku bieżącego, składa teraz dostateczniejsze zaświadczenie ziemstwa Wizkiego względem pewnej i niezawodnej ewikcyi dla funduszu edukacyi na dobrach jego dziedzicznych Lisy i Misołki zwanych,

1) Józef.

2) Jakób.

3) Jakób.

4) Kajetan.

w ziemi Wizkiej będących, którą nieodwłocznie zapisać obowiązują się, a oraz względem wycięcia lasów w dobrach wyż namienionych po-jezuickich czyni warunek, iż gdyby z tej okazji znaczna dezolacja i upadek intraty w czasie okazać się miał, terażniejszy iuris quaesitor, dobra swoje własne pod ewikcyą funduszowi edukacyi poddający, tak za przeszłego posesora, jakoteż i za siebie będzie w odpowiedzi: przeto Komisyja, stosując się do konstytucyi 1776 roku, niniejsze zezwolenie na ustąpienie prawa dyplomatycznego do dóbr Olszyny cum attinentiis, Podowskiemu kasztelanowi Ciechanowskiemu służącego, onemuż wydaje, chcąc mieć, aby zapis urzędownie uczynionej ewikcyi z warunkiem odpowiedzi za dezolację, w archiwum Komisyi swojej był złożony.

8) Na wniesienie Potockiego marszałka Rady Nieustającej, jako prezydującego komisarza w Towarzystwie Elementarnem, ażeby sesye tegoż towarzystwa tygodniowe, co piątek odprawujące się, na inny dzień przeniesione być mogły: Komisyja oddała do woli i wybrania onegoż inny dzień w tygodniu, na sesye elementarne wyznaczyć się mający.

9) Komisyja, stosując się do konstytucyi roku 1776, przez którą suma zł. 360000 do ulokowania na dobrach Koźminie i Radlinie księcia Kazimierza Sapiehy, generała artylerji Litewskiej, dziedzicznych jest determinowana, zaliczywszy na tę sumę zł. 107737 gr. 12 $\frac{1}{2}$ za kwitami, pierwszym dnia 12 marca 1777 roku, drugim dnia 11 miesiąca kwietnia 1778 w grodzie Warszawskim zeznanymi, zaleca przez terażniejszą dyspozycyę kasie generalnej Warszawskiej, ażeby na konto determinowanej do ulokowania sumy za podobnym kwitem grodowym Sapiehy lub plenipotenta jego wypłaciła i teraz sumę zł. 40029, a to takowym sposobem: 1. Potrąci temuż księżęciu prowizyę półroczną za ratę Św. Jana 1778 od sumy zł. 127388 na dobrach Kodniu w województwie Brzeskiem Litewkiem lokowanej wynoszącą zł. 3184 gr. 21. 2. Potrąci temuż za podobną ratę od sumy zł. 107737 gr. 12 $\frac{1}{2}$ na dobrach Koźminie i Radlinie w Wielkiej Polsce lokowanej, wynoszącą zł. 2693 gr. 13. 3. Wypłaci gotowymi odebrane z Oknin za raty Trzechkrólską i Św. Jana roku 1778 zł. 9000; item od Hurtigha odebrane in vim zł. 14560 za place pod liczbą 3 i 4 konwiktu Warszawskiego licytowane zł. 10355 gr. 28; item podniesiony kapitał w Poznaniu od ks. Gurowskiego¹⁾ proboszcza Gnieźnieńskiego zł. 1600; item podniesiony w Kaliszu kapitał z Mącznik zł. 3000; item podniesiony kapitał w Warszawie od Wołodkowicza zł. 4815; item wypłaconą resztę od Orzeszka lustratora collegium Pińskiego zł. 4547. 4. Potrąci temuż księżęciu należącą od tejsze sumy zł. 33317 gr. 28 prowizyę za ratę św. Jana 1778 zł. 832 gr. 28. In summa zł. 40029. Prócz wyż wyrażonej sumy asygnacyę dla Byszewskiego szambelana JKMści, imieniem tegoż księcia generała artylerji Litewskiej wydaną do

¹⁾ Melchior.

kasy generalnej i od Komisji już przyjętą w sumie zł. 18000, na mocy niniejszej rezolucji kasa opłacić będzie powinna z pierwszych funduszy przez Komisję asygnowanych na ulokowanie sumy prawem 1776 roku determinowanej. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. (S. 4, str. 47).

10) Udecydowano asygnacye pierwszą dla drukarni pijarskiej na zł. 1058 za kwitem ks. Zdziebłowskiego, drugą dla drukarni po-jezuickiej za kwitem ks. Bohomolca na zł. 978 gr. 10.

11) Ponieważ Rzplita w czasie zniesionego zakonu jezuitów, wyznaczając lustratorów do spisania i administracji wszelkich dóbr i majątków po nich pozostałych, zostawiła sobie obmyślenie przyzwoitej za prace ich nagrody: więc Komisya Edukacji, wchodząc teraz w roztrząśnienie czynności lustratorskich i na uspokojenie tych, którzy z funkcji swojej zupełnie usprawiedliwili się, nie mając funduszu, tę z swojej strony chwalebnej ich usługi wdzięczność okazać postanowiła, iż oni do konwiktu ubogiej szlachty przy szkołach wojewódzkich, expensem Komisji utrzymywanych, rekomendować będą mogli jedną lub więcej osób, bądź własnej familii, bądź z innej, dobrze urodzonych synów obywatelskich na edukacyę, którzy za dyspozycyą Komisji swojej tamże przyjęci i umieszczeni będą.

Michał książę Poniatowski, biskup Płocki.

49. Sesja dnia 20 listopada, odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL. i Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Komisya udecydowała asygnacyę do kasy generalnej na zł. 3000 dla szlachetnego Roberta kupca Warszawskiego, które onemuż ad rationem sumy winnej za wyprowadzenie i dokończenie murów kamienicy po-jezuickiej tymczasem wypłacić zalecono.

2) Komisya mając sobie uczynione przełożenie od Cieciszowskiego pisarza swego sądowego względem wyznaczenia oficyalistów potrzebnych do ekspedowania kondescencji z lustratorami, które na grunt są odesłane, zaleciła onemuż imieniem swoim zobligować do tego Jaczewskiego¹⁾ pisarza i Góyskiego²⁾ komornika ziemskich Liwskich, którym tak za drogę, jako i pracę nadgrode przyzwoitą wypłacić deklaruje.

3) Komisya, rezolwując memoriał podany imieniem Borzysławskiego o wydanie papierów do dóbr wsi Niżborka, dawniej do collegium Kamienieckiego należącej, oświadcza, iż gdy te papiery od lustratorów do archiwum komportowane zostaną ekstrakty onychże podług prawa na rekwizycyę żądającego wydane będą.

4) Komisya, rezolwując memoriał ks. Rogalińskiego rektora akademii Poznańskiej daje następujące rezolucye:

¹⁾ Antoni.

²⁾ Dominik.

1. Pretensję jego, jako proboszcza Wschowskiego, o powrót funduszu sumy 400 reichstalarów, zapisanej na palenie lampy przed statuą Św. Jana Nepomucena w Wschowie, i czynszu od niej zaległego, zostawuje Komisy w zawieszeniu do przyszłej kompozycji, która względem wszystkich funduszy duchownych z biskupem Poznańskim¹⁾ nastąpić ma.

2. Pozwolenie dla de Virion francuza, żądającego trzymać pensję prywatną w Poznaniu, wojewoda Kaliski departamentowy z zlecenia Komisji na piśmie wyda.

3. Sprzedanie kamienicy Bursa zwanej w Poznaniu rektor niezwłocznie na mocy niniejszej rezolucji wykona, a to przez licytację, której sposób dawniej w uniwersale Komisji jest przepisany.

4. Rüll²⁾ profesor I klasy w szkołach Toruńskich dla słabego zdrowia może przybrać sobie za adjunkta jednego ze zdutniejszych dyrektorów, aby go w dawaniu lekcji zastąpił, za co połowę pensji swojej onemuż odstąpi, sam zaś, kontentując się drugą połową, języka niemieckiego będzie uczył.

5) Komisya, rezolwując memoriał Kozakowskiego³⁾ sędziego Kowieńskiego, bywszego lustratora collegium i dóbr jezuitów Kowieńskich, daje zalecenie kasie generalnej w następujących punktach:

1. Po zupełnie zakończonej kalkulacji remanent, który na lustratorze jest pozostały, tenże do kasy prowincjonalnej najbliższej nieodwłocznie w gotowiznie oddać powinien; względem zaś nadgrody za funkcję, o którą doprasza się, rezolucję Komisji w tej mierze wydaną ekstraktem onemuż komunikować będzie.

2. Ruchomość niesprzedana, jakkolwiek jeszcze w collegium Kowieńskim znajduje się, kasa nieodwłocznie rektorowi zaleci, aby onej takse i sprzedaż uczynił na miejscu przez licytację podług instrukcji, w uniwersale od Komisji wydanym przepisanej.

3. O pretensjach ks. Wieliczko⁴⁾ plebana Swednickiego względem kosztu i reparacji utrzymanych przez niego stancyi w collegium Kowieńskim, lub wzajemnie do niego z najmu tychże stancyi wynikać mogących, kasa generalna dokładną informację Komisji przez rektora miejscowego uczynić się mającą komunikować będzie.

4. Podobnej informacji żądać ma względem Hintza doktora trzymającego aptekę w starem collegium w Kownie, tak co należy do dzierżenia samejże apteki, jako i mieszkań przez niegoż dotąd zajętych.

50. Sesja dnia 24 listopada odbyła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Mniszcha sekreta-

¹⁾ Andrzej Młodziejowski, kanclerz koronny.

²⁾ Karol.

³⁾ Adam.

⁴⁾ Mikołaj.

rza WKL., Poniatowskiego generał-leutnanta w. k., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Komisya, odpowiadając na memoriał Adama Lenkiewicza, pisarza ziemskiego Mozyrskiego, w którym wyraża, iżby w pretensjach swoich, to jest, w przyjęciu danych czerw. zł. 134 do rąk ks. Towiańskiego, oraz czerw. zł. 10 na skrypt ręczny przez ks. Tadeusza Podleckiego zaciągnionych, niemniej pretensyi gruntowych bonifikowania miał uczynioną sobie satysfakcyę, takową daje rezolucyę: naprzód co się tyczy dwóch kwot specyfikowanych, jeśli te w rachunkach biskupa Wileńskiego w percepcie i ekspensie są umieszczone (które to rachunki dotychczas nie są skończone), te wrócić deklaruje, co zaś należy do pretensyi gruntowych, po których rozsądzenie i weryfikacyę na gruncie sąd zjazdowy był przez dekret wyznaczony, a tenże swego skutku nie wziął, pretensya zaś takowa, nie inaczej tylko na gruncie poznana być może, przeto gdy sprawa o też pretensye do sądenia przypadnie, na uskutecznienie wyroków swoich kondescencyę wyznaczy, z tej zaś gdy pretensye Lenkiewicza słusznemi być się okażą, wymiar sprawiedliwości uczyni.

2) Komisya, stosując się do zaświadczenia przez Malczewskiego¹⁾ podstarostę i sędziego grodzkiego Chęcińskiego dnia 10 sierpnia roku teraźniejszego podpisanego, ewikcyę sumy zł. 40000 na dobrach Chrząstowie z przyległościami i mieście Koniecpolu, w województwie Sandomierskiem powiecie Chęcińskim leżących, Czapskiego²⁾ wojewody Malborskiego dziedzicznych, funduszowi należącej za dostateczną uznawszy, oświadcza, iż gdy podług prawa prowizya po 5 od sta na rok, regularnie dwiema ratami anticipative do kasy Komisji swojej wypłacona będzie, suma przerzeczona zł. 40000 na tychże dobrach zostawać ma, za poprzedzającym atoli z kasą generalną o wielość prowizyi zaległej, jakoteż o należytość za proces i kontrawencyę dekretowi obrachunkiem. Przy którym obrachunku kasa generalna wypłacone za dziewięcią kwitami księżom Tadeuszowi Sieratowskiemu, Augustowi Danileckiemu, Franciszkowi Zalewskiemu i Janowi Ryben emerytom eks-jezuitom, jako mansyonarzom Koniecpolskim, do święta Trzech Królów 1778 pensye, z należącej od wojewody Malborskiego prowizyi potrąci. Należytość zaś roczną od Trzech Królów 1778 do Trzech Królów 1779 roku, na tychże emerytów, rachując na każdego po zł. 500, w kwocie zł. 2000 na osób cztery, po odebraniu prowizyi od wyżej rzeczonej sumy zł. 40000 kasa generalna wypłaci. A od święta Trzech Królów 1779 Komisya na pensye czterem wyżej rzeczonym osobom, po zł. 500 na każdego rocznie, prowizyę od teje sumy 40000 wyznacza, z tym warunkiem, ażeby wojewoda Malborski z wypłaconej od Trzech Królów 1779 roku pensyi mansyonarzom

¹⁾ Szymon.

²⁾ Michał.

kwity odsyłał do kasy generalnej, a wzamian od tej na wypłaconą funduszowi prowizyę kwity odbierał (S. 8, str. 17).

3) Komisya, mając zaleconego sobie ks. Koszewskiego¹⁾ eks-jezuitę, dawniej około edukacyi młodzi, tak w szkołach publicznych, jakoteż w konwikcie chwalebnie pracującego, wyznaczyła onemuż pensyę a 1 octobris roku terażniejszego zł. 500, którą onemuż z departamentu szkół Wołyńskich opłacać zaleca, dopóki nie będzie miał pewnego dla siebie umieszczenia, bądź przy szkołach publicznych, bądź na innym urzędzie z dalszego rozporządzenia Komisyi (S. 4, str. 57).

4) Komisya, mając wzgląd na zasługi i lata strawione w zgaszonym zakonie jezuitów ks. Jagniałkowskiego²⁾, wyznacza onemuż dożywotnie pensyę zł. 900, którą co pół roku, zaczynając od dnia 1 października roku terażniejszego kasa generalna onemuż w Sandomierzu do opłacenia asygnować będzie; drukarnię zaś, którą on tamże trzymał za kontraktem od Komisyi, z opisaniem stanu, w jakim się teraz znajduje, oddać powinien do dyspozycyi Komisyi, mającemu rząd w Sandomierzu ks. Potoczyńskiemu³⁾ i takowe opisanie do kasy Komisyi na drugą rękę uczynione odesłać. Tymczasem zaś kasa generalna wypłaci na potrzeby i ekspens podróży temuz Jagniałkowskiemu za terażniejszą dyspozycyą i kwitem onegoż zł. 200.

5) Komisya względem apteki w Sandomierzu będącej, czyni następujące rozrządzenie: ks. Potoczyński, mający rząd collegium Sandomierskiego, spisze kontrakt imieniem Komisyi z laikiem Jarkiewiczem⁴⁾, który też aptekę za zł. 300 rocznie opłacać się z niej mających i razem w pensyi jako emeryt eks-jezuita, dożywotnie z woli Komisyi trzymać będzie (S. 4, str. 59).

6) Komisya, mając uczynione sobie przełożenia o wyznaczenie funduszu dla proboszcza i dwóch księży przy kościele parafialnym Winnickim potrzebnych, tudzież o obmyślenie sposobu reparacyi tegoż kościoła w pogorzałych niedawno dachach, postanowiła naprzód porozumieć się listownie z biskupem Łuckim⁵⁾ względem kompozycyi z nim o wszystkie generalnie fundusze i obliży duchowne nastąpić mające, do której nieodwłocznie przystąpić chcąc, ułożenie się względem funduszu dla kościoła parafialnego Winnickiego zawiesza; tymczasem wyznaczenie mieszkania dla proboszcza i księży farnych w collegium Winnickiem uczynić zaleci wizytatorowi swojemu, wkrótce tamże znajdować się mającemu. A że terażniejszy ks. proboszcz przyjmuje na siebie obowiązek zawiadowania sumą 2000 zł. destynowaną z kasy Komisyi na sarta tecta i oraz

---

¹⁾ Karol.

²⁾ Józef.

³⁾ Józef.

⁴⁾ Mikołaj.

⁵⁾ Onufry Okęcki.

kalkulowania się z niej kasie, przeto Komisya płacenie onejże do rąk jego w następujących ratach prefektowi miejscowemu dysponuje.

7) Komisya Edukacyi, odbierając memoriał Kłokockiego wojskiego Mińskiego, żądającego opłacenia sumy 30500 zł. na folwarku Bułhowiczach będącej i przez urzędową komplancję onemuż przekazanej, tudzież udysponowania, aby czynsz z dóbr Zamościa w posesyi jego będących nie do kasy Wileńskiej, lecz do Nowogrodzkiej był importowany: rezolucyę swoją w wyż wyrażonych żądaniach do dalszego czasu zawiesza.

8) Komisya pozwala Gintowtowi sekretarzowi swojemu oddalenia się z Warszawy na czas dla ułatwienia własnych interesów, któremu opłacenie pensyi półrocznej w sumie zł. 3000 kasa generalna do kasy prowincjonalnej Pińskiej asygnować będzie, oraz porachunek pieniędzy wydanych na pocztę za ekspedycyę Komisyi przyjmie i za terazniejszą dyspozycyą opłaci¹⁾.

51. Sesya dnia 27 listopada odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego W.K.L., Potockiego marszałka Rady Nieustającej i Poniatowskiego generała-leutnanta.

1) Ks. Strzecki astronom JKMci, wysłany w roku przeszłym do Londynu dla ordynowania i zakupienia tamże instrumentów matematycznych do obserwatorium Wileńskiego, oraz zegaru longitudinum przez Haryssona wynalezionego, potrzebnego do zrobienia mapy krajowej, podług ułożenia Komisyi od astronomów Wileńskich egzekwowaną być mającej, oddał na piśmie raport całego swojego w tym zamiarze wojażu i czynienia, który w archiwum Komisyi jest złożony, wraz z kontraktem ordynowanych zegaru i instrumentów, tudzież z regestrem tak samychże instrumentów, jakoteż ekspensy na nie opłaconych pieniędzy i opłacić się jeszcze mających.

2) Komisya z okazji przełożonych potrzeb i nieodbitych wydatków dla kolegium astronomicznego Wileńskiego pomnożyć się mających, postanowiła przystąpić nieodwłocznie do ułożenia plany reformowania akademii Wileńskiej, oddzielając naprzód szkoły wojewódzkie połączone dotąd z innymi naukami, które szczególnie ad universitatem należą.

3) Komisya, rezolwując memoriał podany przez Michała Kończę, posesora dóbr wsi po-jezuickiej Linkow zwanej, w powiecie Kowieńskim leżącej, o wydanie konsensu do ustąpienia onejże na osobę Jerzego Konarskiego, oberstleutnanta regimentu buławy polnej WKŁ., dawniej dostatecznie obwarowana jest, przez też Komisję przyjęta, aby i napotem

¹⁾ W S. 4, str. 55 jest następująca decyzja, podpisana przez Michała Poniatowskiego i z pieczęcią K. E.: Komisya Edukacyi Narodowej dysponuje kasie generalnej Warszawskiej wydać asygnacyę do kasy prowincjonalnej Nowogrodzkiej na sumę 3700 zł. na opłacenie Gintowtowi sekretarzowi Komisyi swojej pensyi półrocznej a 1 octobris 1778 roku i wydanych pieniędzy na ekspens kancelaryi całego roku terazniejszego. Co przy generalnym porachunku przyjęte będzie. Dan w Warszawie na sesyi dnia 24 listopada 1778 roku.

w opisie swoim nienaruszoną zostawiła, mieć chce, oraz podług konstytucji sejmu 1776 roku na ustąpienie rzeczonych dóbr Linkowa po-jezuickich Kończy niniejsze daje zezwolenie.

4) Komisya wydaje niniejszą do kasy generalnej dyspozycję na zapłacenie z prowizyi i grzywien od Dydyńskiego¹⁾ kasztelana Lubaczewskiego funduszowi należących pensyi następującym osobom: Ignacemu Cieciszowskiemu pisarzowi za pół roku pensyi jego i manualisty zł. 3600, zawiadującemu departamentem kasy za kwartał a 1 octobris zł. 2000, kontraregistrantowi za kwartał zł. 1500, kasyerowi generalnemu zł. 1000 za kwartał, manualiście kasy także za kwartał.

52. Sesya dnia 1 grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Mniszcha sekretarza WKŁ., Poniatowskiego generał-leutnanta.

1) Komisya, rezolwując memoriał Stanisława Krajewskiego, instygatora koronnego, do siebie podany a oraz dopełniając opis rezolucyi na żądanie Ignacego Scypiona, podstolego WKŁ., pod dniem 28 miesiąca listopada roku przeszłego wypadłej, kiedy tak Krajewski instygator koronny dóbr Żyżyna z przyległościami po-jezuickich, jakoteż Scypion podstoli WKŁ., dóbr Koźnina także z przyległościami swoich własnych dziedzice, przekładając Komisyi, iż wioski Skruda czyli Stoczek, Parafianka i Strzyżowice, a bardziej grunta w tychże wioskach sytuowane wspólnie do obojej strony należące, w szachownicach zostające, sprawują im nieużytek, a częstokroć w sąsiedztwie zakłócenie: żądają, iżby mogli między sobą w czasie przyszłej kondescencyi granicznej, z limity przypaść mającej, tychże gruntów szachownicą idących zamianę uczynić, ażeby każda strona dla lepszego gospodarstwa razem gruntów swoich miała położenie. Przeto Komisya z przyczyn powyższych, przychyliwszy się do żądania stron obydwóch, na uczynienie zamiany gruntów pozwala; ażeby zaś ta zamiana in aequivalenti nastąpiła, do jej atentowania Ignacego Cieciszowskiego, pisarza dekretowego Komisyi swojej, od strony funduszu edukacyi narodowej wyznacza, który zjechawszy na grunt pomienionych dóbr na dzień 22 miesiąca kwietnia roku przyszłego z limity przypadający, nade wszystko wioski czyli w nich grunta szachownicą idące zlustruje, zlustrowanych użyteczność zważy, zamianie między powyższemi stronami uczynić mianej, aby ta w jak najrówniejszej wartości i użyteczności gruntów nastąpiła, mając to sobie za najistotniejszy cel, ażeby fundusz w zamianę tej uszkodzenia jakowego nie poniósł, asystować będzie, czego i dziedzie dóbr po-jezuickich ma dopilnować, albowiem raz z pomienionych dóbr Żyżyn, z przyległościami ustanowiony prowent, w takiejże wielości będzie na zawsze wybierany, i nigdy pod żadnym pretekstem zmniejszony nie zostanie.

---

¹⁾ Marcin.

2) Komisya na memoriał imieniem Tomasza Jagnińskiego do siebie podany daje następującą rezolucję: ad 1-um co do sumy kapitałnej 2000 zł, gdy Jagniński okaże dostateczną ewikcyę, iż zostanie na dawnej lokacyi; ad 2-um, co się zaś tyczy prowizyi i adjudykatów za proces to jest rzeczą funduszu, a nie osób zasiadających w Komisyi, a zatem Jagniński należność funduszowi opłacić powinien, a w przypadku nie zapłacenia dalszemu rygorowi prawa podlegać będzie.

3) Komisya na memoriał podany względem apteki przy collegium Pińskiem będącej, przychylając się do dawniejszych rezolucyi, następująco czyni rozrządzenie: ponieważ Antoni Krydel, jako siostrzeniec i najbliższy sukcesor zmarłego niegdyś Wolganga Reingrubera aptekarza, który od Komisyi Rozdawniczej Litewskiej miał sobie sprzedaną aptekę w Pińsku, doprasza się teraz zezwolenia od Komisyi swojej, aby onę Mikołajowi Meierowi temże prawem ustąpić mógł: przeto Komisya przychyła się do żądania jego pod następującemi kondycjami: 1. aby suma 8000 zł. za szacunek tej apteki należącą dla funduszu, przez dostatecznie zapisaną ewikcyę ubezpieczona była, i procent od niej niezawodnie opłacany po zł. 400 rocznie; 2. ażeby ta apteka nie tylko dla wygody szkół, ale i całego powiatu Pińskiego w należyтым porządku utrzymywaną zawsze w Pińsku została; 3. aby odbierający w posesyę aptekę dał submisję na siebie dostarczania bez płacy wszelkich lekarstw dla rektora, prefekta i profesorów szkół Pińskich, które to rozrządzenie, aby w swoich warunkach do skutku przyprowadzone było, Komisya szczególnie staraniom rektora Pińskiego poleca.

4) Komisya, gdy zeszył Ignacy Pruszanowski, podkomorzy Reczycki, ojciec podającego teraz memoriał Józefa Pruszanowskiego, na płacenie procentu z dóbr Ryni, podług wyciągnionej z nich przez lustracyą roku 1774 intraty, dokument submissionis pod aktem roku 1774 miesiąca lipca 12 dnia wydał i tenże dokument przed aktami metryki WKL. przyznał, oraz podług niego w racie Św. Jańskiej roku 1774 i Trzechkrólskiej roku 1775 rzeczony procent wypłacił, i gdy za zaległy w późniejszych ratach, po zejściu z tego świata ojca swego takowy procent dekretem oczywistym sądu Komisyi swojej dla tegoż wzwyż wyrażonego dokumentu submissionis płacić obowiązany został, więc dla zaszłego wspomnionego przyznanego submissionis dokumentu i dekretu oczywistego, tudzież innych w prawie wyrażonych przyczyn, że żadne zmniejszenie procentu dla Pruszanowskiego następować nie może, deklaruje.

5) Komisya, rezolwując memoriał Polanowskiego¹⁾ stolnika Horodelskiego, gdy dobra Łyszczce i Botyn po zniesionym zakonie jezuitów pozostałe, natury i własności swej, że nie są po-jezuickie, odmieniać nie

¹⁾ Jan.

mogą, i lubo względem nich Przyłuski¹⁾, przedtem podczaszy Bracławski, a teraz starosta Piotrkowski, z rozrządzenia bywszej Komisji Rozdawniczej za przywilejem dyplomatycznym posesyę ich z opłacać mianego procentu prawem dziedzictwa oddane sobie mający, na inne dobra swoje dziedziczne zamianę uczynił, to jednak niniejsza Komisya, do której doзору i rządu wszystkie dobra po-jezuickie z obmowy prawa należą, nie aprobowata i dotąd nie przyjęła, zaczem zapisania ewikcyi przez Polanowskiego względem sumy zł. 5000 z kupna przez licytację konwiktu w Łucku będącego wynikającej na pomienionych dobrach Łyszczu i Botyniu ofiarowanego nie przyjmuje, ale iżby Polanowski, lub inne własne swe dobra w Koronie na ewikcyę przerzeczonej sumy podał, lub też sumę gotowizną zapłacił, Komisya deklaruje.

6) Dysponowała Komisya asygnacyę na sumę 5000 zł. do kasy generalnej Warszawskiej, a to dla emerytów płatnych za kwitem Wyszkowskiego.

7) Komisya, uznawszy potrzebę zniesienia szkół będących w Żodziszkach, następującą z tej okazji czyni dyspozycyę ks. Chodźko dawniej prefektowi szkół pomienionych, ażeby jako mający rząd kościoła i mieszkający na miejscu przy collegium Żodziszkiem od publikacyi bulli w roku 1773, kontynuował mieszkanie swoje in collegio z woli Komisji, oraz inwentarze pozostałych majątków i ruchomości, tudzież regestr biblioteki dokładnie spisane mieć starał się, do dalszego w tej mierze rozporządzenia Komisji. A co się tyczy profesorów, ci jeżeli w zaczętem już roku szkolnym do nauk użytymi być nie będą mogli, kontentować się mają tymczasem pensyą emerytom wyznaczoną, która im z kasy Wileńskiej za odezwaniem się do Komisji wypłacona będzie.

8) Komisya, rezolwując memoriał Laskowskiego²⁾ posesora dyplomatycznego majątności Derewna po-jezuickiej, w województwie Brzeskiem Litewskim leżącej, względem wyniesionego przywileju iuris caduci na pewną część tejsze majątności, oraz względem powrócenia ekspens i kosztów prawnych z okazji kwestyonowanych granic tejsze majątności podjętych, odpowiada ad 1-um, iż o złożenie rzeczonego przywileju Laskowski w sądzie przyzwoitym podług opisu konstytucyi anni 1776, tyczącej się dóbr po-jezuickich, czynić będzie; ad 2-um, referuje się Komisya do dawniejszych rezolucyi swoich, posesorom dóbr po-jezuickich w tej mierze danych, iż do procederów i kosztów granicznych wdawać się nie jest należnością Komisji, ani też do powracania wydatków obowiązana jest³⁾.

¹⁾ Jan.

²⁾ Ignacy, cześnik Brzeski-Litewski

³⁾ W S. 4, str. 59 jest następująca decyzja z podpisem Michała Poniatowskiego, biskupa Płockiego: „Komisya Edukacyi Narodowej, mając sobie przełożone oświadczenie księcia Czartoryskiego generała ziem Podolskich, iż należące za pensyę trzechkwartalną od 1 kwietnia do dnia ostatniego miesiąca grudnia roku terażniejszego Towarzystwu Elementarnemu zł. 12562 gr. 15, a księdzu Popławskiemu za

53. Sesja dnia 9 grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Mniszcha sekretarza.

1) Dysponowała Komisya wypłacenie kasie generalnej dla ks. Kondillak czerw. zł. 100, wyznaczone onemuż za napisanie książki elementarnej logiki dla szkół narodowych; wraz z procentem na przesłanie tej kwoty przez weksel.

2) Kasa wypłaci drukarni pijarów podług spisane go kontraktu o drukowanie Dykcyonarza polskiego z łacińskim sumę zł. 1000.

3) Komisya na uczynione sobie przełożenie imieniem ks. Wińczy¹⁾ eks-jezuity, mieszkającego dawniej w prowincyi Litewskiej, a teraz opatrzenia potrzebującego, wyznaczyła onemuż qua emerito pensyę dożywotnią zł. 500 rocznie od dnia 1 października roku terażniejszego rachować się mającą, którą kasa generalna asygnować onemuż będzie do Wilna, aby tamże za kwitami onegoż niezawodnie opłacona była (S. 4, str. 61).

4) Decydowała Komisya, aby kasa generalna Warszawska wypłaciła szlachetnemu Lobertowi kupcowi Warszawskiemu in vim długu onemuż od Komisji należące go sumę zł. 3000 do dalszego porachunku.

5) Komisya, mając sobie doniesiono, iż ks. Ślawniewicz prefekt szkół Łuckich na mocy instrumentu onemu wydanego po uczynionej wprzód licytacji aptekę w Łucku będącą ze wszystkimi instrumentami i ziołami za sumę 8000 zł. Franciszkowi Wojakowskiemu sprzedał i względem tej sprzedaży transakcyę na dniu 4 miesiąca listopada roku terażniejszego 1778 zawarł, a z sprzedaży takowej sumę wypadającą do siebie odebrał: przeto Komisya, aprobując pomienioną transakcyę, wydanie namienionej sumy na lokacyę deklaruje.

54. Sesja dnia 10 grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Mniszcha sekretarza WKŁ., Mokronowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Po dostatecznem sprawieniu się ks. Strzeckiego astronoma JKMści w danem onemuż zleceniu Komisya oświadczyła ukontentowanie swoje z czynności, które w obszernym raporcie są zawarte, i przychylając się do przełożeń w nim wyrażonych, przyjęła rachunek najpierwszy z sumy czerw. zł. 1556 zł. 6 dawniej destynowanej na sprowadzenie i zakupienie instrumentów matematycznych i astronomicznych do obserwatorium Wileńskiego potrzebnych, z przydatkiem czerw. zł. 56 zł. 6 nad sumę asygnowaną wprzód 1500; powtórny zaś rachunek uczynić się mające-

---

tenże czas zł. 1256 gr. 7¹/₂, tudzież ks. Narbuttowi zł. 628 gr. 3³/₄, in summa wszystkiego zł. 14446 gr. 26¹/₄ ofiaruje awansować za poprzedzającą na takowy awans asygnacyą do kasy Pińskiej, przez niniejszą dyspozycyę daje moc kasie generalnej wydania asygnacyi do kasy Pińskiej dla wypłacenia za kwitem tegoż księcia generała ziem Podolskich na zł. 14446 gr. 26¹/₄ awansowanych na wyż rzeczone pensye. W Warszawie dnia 5 miesiąca grudnia 1778.

¹⁾ Wilhelm.

go wydatku na instrumenta potrzebne do akademii Wileńskiej fizyczne, geograficzne, księgi do historyi naturalnej oraz fizyki należące podług okazać się mających w czasie kontraktów, kwitów i dokładnej specyfikacyi wszelkiej ekspensy Komisya przyjąć deklaruje.

55. Sesya dnia 14 miesiąca grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Mokronowskiego generał-inspektora w. kor.

1) Komisya wyznaczyła pensję dożywotnią zł. 500 rocznie ks. Tomaszewiczowi¹⁾ eks-jezuicie, która zaczynać się ma od dnia 1 października roku teraz bieżącego i za kwitami onegoż z kasy Wileńskiej opłacana będzie (S. 4, str. 65).

2) Komisya, mając wzgląd na wiek podeszły i stargane siły na usługach kościelnych ks. Racewicza²⁾ eks-jezuity, wyznaczyła onemuż pensję dożywotnią qua emerito zł. 500 a 1 octobris roku terazniejszego, którą kasa generalna asygnować będzie do opłacania za kwitem jego w Mińsku, a względem dawniejszych zaległości przy zdawać się mających rachunkach z departamentu biskupa Wileńskiego, kasa generalna dostateczną uczyni inwestygację (S. 4, str. 65).

3) Dysponowała Komisya asygnacye: 1. na zł. 80 ks. Gawrońskiemu³⁾ za kwitem onegoż, wydane na transport instrumentów do Krakowa, 2. na zł. 121 gr. 12 za kwitem Idzkowskiego archiwisty.

56. Sesya dnia 16 grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Mniszcha sekretarza WKL.

1) Komisya przez rezolucję swoją pod dniem 10 kwietnia roku terazniejszego wyznaczwszy na utrzymanie misyi Tylżyńskiej na rok zł. 4950 zaleca ks. Roszkowskiemu⁴⁾ rektorowi kasę Kowieńską trzymającemu, ażeby za terazniejszą dyspozycją i kwitem ks. Archettego⁵⁾ arcybiskupa Chalcedońskiego, nuncjusza stolicy apostolskiej w Polsce, lub osób też misyę składających wypłacił zł. 4950, to jest, pensję roczną od dnia 1 kwietnia roku terazniejszego do dnia ostatniego marca roku przyszłego 1779, dla osób rzeczoną misyę Tylżyńską składających należącą, 1-go zaś kwietnia kasa Kowieńska wypłacać będzie na tę misyę co półtroku za poprzedzającymi kwitami po zł. 2475.

2) Asygnowano do kasy generalnej Warszawskiej zł. 3431 dla Okęckiego⁶⁾ biskupa Chełmskiego in vim pensyi jemu qua prezesowi bywszej Komisji Sądowej Koronnej należącej in summa zł. 9431.

¹⁾ Antoni.

²⁾ Mikołaj.

³⁾ Andrzej.

⁴⁾ Ludwik.

⁵⁾ Andrzej.

⁶⁾ Antoni Onufry.

3) Komisya, będąc zapewnioną od ks. Narbuta o bezpiecznym transporcie pieniędzy z Kowna do Warszawy, przez Mejera¹⁾ wojskiego Kowieńskiego, ofiarującego uczynić tę przysługę Komisji bez żadnej ekspensy, zaleca ks. Roszkowskiemu rektorowi trzymającemu kasę Kowieńską, ażeby za terażniejszą dyspozycją wypłacił do rąk tegoż Mejera wojskiego Kowieńskiego zł. 26115 gr. 15, a to za poprzedzającym rewersem na transportowanie tejże sumy z Kowna do Warszawy i oddania jej do rąk Lelewela kasyera generalnego, kasa zaś Kowieńska w ekspensie swojej zapisze rzeczoną sumę na niżej wyrażone pensye, to jest: Czarnockiemu pisarzowi z pensją manualisty na kwartał a 1 octobris ad ultimam octobris 1778 zł. 1800; Malczewskiemu pisarzowi podobnie z pensją manualisty za kwartał ad ultimam octobris 1778 zł. 1800; Rzętkowskiemu²⁾ regentowi za trzy kwartały od 1 kwietnia ad ultimam decembris 1778 3000; Rzętkowskiemu³⁾ patronowi za tenże czas trzechkwartalny 2250; Ustrzyckiemu⁴⁾ patronowi a 1 octobris 1777 ad ultimam decembris za 5 kwartałów 3750; Idźkowskiemu archiwiszczie za pół roku a 1 iulii ad ultimam decembris 78 1500; Zabłockiemu protokuliście za toż półrocze 1500; Dąbrowskiemu instygatorowi, Jabłońskiemu, Zarembie, Danisiewiczowi, Dolińskiemu, Burakowskiemu, Cyrnerowi, Lni-skiemu za pół roku a 1 iulii ad ultimam decembris 1778 po zł. 1000 zł. 8000; Zawadzkiemu architektowi za 3 kwartały a 1 aprilis ad ultimam decembris anni 1778 zł. 2572 gr. 15.

57. Sesa ekstraordinaryjna dnia 28 grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Mniszcha sekretarza WKŁ.

1) Zalecono wydać asygnacye do kasy generalnej na zł. 200 dla odźwiernych JKMści, a zł. 60 dla froterów, a to w nagrodę ich usług podczas sesji Komisji czynionych.

2) Komisya, mając wzgląd na stan prawdziwie potrzebujący opatrzenia ks. Świtkowskiego⁵⁾ eks-jezuity waletudynariusza, wyznacza onemu pensję dożywotnią qua emerito zł. 500, którą z kasy Poznańskiej od dnia 1 kwietnia roku następującego odbierać będzie (S. 4, str. 67).

58. Sesa dnia 29 grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza WKŁ.

1) Decydowała Komisya wypłacenie przez kasę generalną zł. 4000 dla Roberta kupca Warszawskiego, a to in vim długu onemuż od Komisji winnego do dalszego porachunku.

¹⁾ Jan z Wolda Meyer.

²⁾ Piotr.

³⁾ Walenty.

⁴⁾ Mateusz

⁵⁾ Piotr.

2) Kasa generalna wypłaci za tą dyspozycją i kwitem Kadau egzaktora podatku podymnego zł. 500, a to in vim zaległości tegoż podatku z placów do biblioteki Załuskich zwanej należących.

Michał książę Poniatowski, biskup Płocki, jako prezydujący.

1779.¹⁾

1. Sesja dnia 9 stycznia odprawiła się w przytomności Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Mokronowskiego generał-inspektora wojsk kor., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Udecydowano asygnacye dla biskupa Chełmskiego na zł. 4280 gr. 24 in vim pensyi onemu, qua prezesowi bywszej Komisji Sądowej Koronnej należące, a to z zaległych prowizyi i grzywien od sumy 40000 zł. u wojewody Czapskiego.

2) Komisya zaleca przez terażniejszą dyspozycję kasie generalnej Warszawskiej, aby sumę zł. 20000 lokowała na procent prawem przepisany po zł. 5 od sta na terminie dnia 1 marca roku teraz bieżącego u Bierzyńskiego kasztelana Żytomirskiego, za poprzedzającym okazaniem pewnej i bezpiecznej ewikcyi i urzędowym zapisem na dobrach jego dziedzicznych i długami nie obciążonych.

3) Komisya, rezolwując memoriał Hormańskiego, specjalnego plenipotenta Andrzeja Szydłowskiego, miecznikowicza Ciechanowskiego, w którym imieniem pryncypała swego doprasza się o zezwolenie ustąpienia służącego onemu diploma na dobra wieś Rumoki i Grąd po-jezuickie, w województwie Płockiem i w ziemi Zawskrzyńskiej leżące, na osobę Teodora Szydłowskiego, kasztelana Mazowieckiego: zezwala na wspomnianą sprzedaż, nie pierwej jednak, aż kasztelan Mazowiecki okaże bezpieczeństwo dla funduszu, podając na ewikcyę dobra swoje dziedziczne, długami nie obciążone, tudzież zaświadczenie od ziemstwa lub grodu proprii districtus, jako oneż aequivalent ostrzeżonej prawem podających się dóbr na ewikcyę wartości. Co gdy dostatecznie dopełnione będzie, tak zapis ewikcyi przez kasztelana urzędownie uczynić się mający, jako i zaświadczenie grodu lub ziemstwa, aby w archiwum Komisji swojej złożone było, mieć chce.

4) Pozwoliła Komisya Idżkowskiemu archiwście swemu wyjazdu z Warszawy na niedziel dwie, a nad archiwum zaleciła dozór Czarnockiemu pisarzowi.

Joachim Chreptowicz, P. W. K. L.

2. Sesja dnia 12 stycznia odprawiła się w przytomności Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Mokronowskiego generał-inspektora w. kor., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

¹⁾ Sentencyonarz B. 42 fol. 135 sqq.

1) Komisya Edukacji Narodowej, przystępując do uskutecznienia rezolucyi swojej pod dniem 27 miesiąca listopada w roku niedawno zeszyłym zapadłej względem reformy akademii Wileńskiej, ks. Żabie rektorowi akademii oświadcza wdzięczność za sprawowanie dotąd urzędu rektorstwa, a chcąc go od prac dalszych uczynić wolnym, nominuje rektorem ks. Jana Chevalier, relative do dalszych rozrządzeń, względem obowiązków dla rektora od Komisji swojej przepisać się mających. Czas objęcia przezeń tego urzędu zamierza się od następującego semestru, to jest, od dnia 1 miesiąca marca, instrukcyja zaś doń stosująca się będzie mu dana przy ekspedycyi instrumentu na rektorstwo służącego.

2) Z okazji dwóch memoriałów przesłanych do Komisji od Andrzeja Kadłubowskiego i Józefa Jakóbowskiego braciszka eks-jezuitorów, w których uskarżając się na wyrzucenie ich z rejestru emerytów od lat dwóch, dopraszają się wyznaczenia dla siebie pensyi emerytów: Przydujący pisać będzie z woli Komisji do rektora Grodzieńskiego po przesłanie informacji o tychże osobach, jeżeli stan ich jest stanem prawdziwej potrzeby, a wiek, jak twierdzą, podeszły i do użycia w żadnej posłudze publico niesposobny.

3) Czytany był memoriał ks. Harasimowicza¹⁾ profesora III klasy w szkołach Stuckich, w których informując Komisję, że Pawłowski aptekarz tamtejszy trzyma aptekę, ogród i znaczną część zabudowania pojezuickiego bez żadnego kontraktu i czynszu do kasy funduszowej, użala się oraz na to, że z rejestru emerytów wymazany, mimo słabe i do żadnych prac niezgodne zdrowie swoje, z ostatniej potrzeby musiał chwycić się uczenia szkół, a jako onym na czas dalszy wydołać nie mogący, doprasza się o umieszczenie go w liczbie emerytów, Komisya zleciła przydującemu w obydwóch tych punktach zasięgnąć listowną informacyą od ks. Suchodolskiego rektora Nowogrodzkiego, dla stosowania potem do niej rezolucyi swoich.

4) Komisya wyznacza pensję dożywotnią Piotrowi Pietkiewiczowi, braciszce eks-jezuitorowi, po zł. 300 rocznie, którą a 1 aprilis odbierać będzie z departamentu biskupa Płockiego (S. 4, str. 69).

3. Sesa dnia 15 stycznia odprawiła się w przytomności Chreptowicza podkanclerzego WKL., Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mokronowskiego generał-inspektora, Adama Czartoryskiego, generała Połdolskiego, Poniatowskiego generała-leutnanta.

1) Komisya zaleca przez terażniejszą dyspozycję wypłacić za kwitem pisarza WKL. czerw. zł. 50, wydane od niego na medal bity z woli Komisji dla ks. Condillac autora Logiki elementarnej dla szkół narodowych.

2) Ks. Piramowicz sekretarz Towarzystwa Elementarnego czytał na

¹⁾ Stanisław

dzisiejszej sesji raport czynności onego z satysfakcją i pochwaleniem Komisji.

3) Komisja na memoriał podany od ks. Chrzanowskiego¹⁾ eks-jezuity, w którym dopraszał się o wyznaczenie sobie pensji qua emerito, zawiesiwszy pierwszą rezolucję swoją do zaświadczenia o nim ks. Kobylińskiego²⁾ prefekta szkół Krasnostawskich, kiedy teraz dostatecznie informowaną została przez raport o zdrowiu jego słabem i do prac szkolnych nieużytecznem, przychyliła się do prośby dawniej w memoriale do siebie podanym przełożonej i naznacza mu pensję dożywotnią zł. 500 rocznie, którą w departamencie pisarza WKŁ. zwykłemi ratami co pół roku anticipative odbierać będzie.

4) Podobnie wyznacza pensję dożywotnią po zł. 300 rocznie do opłacania w departamencie pisarza WKŁ. dwóm laikom eks-jezuitom Jasińskiemu³⁾ i Łagockiemu⁴⁾.

5) Komisja, mając sobie sądownie okazane przełożenie ze strony Chomińskiego⁵⁾ dóbr funduszowych Merecza posesora, iż w lustracyi tychże dóbr omyłką półtoraletnią intrata do zł. 3800 zalikwidowana, do opłacania corocznie wyżej wyrażonemu posesorowi przez Komisję Rozdawniczą Litewską wyznaczona była, zleciła kasie swojej generalnej, przez dekret na kadencyi ostatniej sądowej Litewskiej zapadły, umówienie się z tymże Chomińskim o proporcję opłaty, tak nadal, jakoteż za zaległe raty niezawodnie importować się mającej, która to kasa generalna doniósłszy Komisji, iż Chomiński, zadosyć czyniąc rzeczonemu dekretovi na opłatę corocznie z dóbr Merecza po zł. 2700 umówił się i za zaległe raty, potrąciwszy zapłacone do kasy Wileńskiej w racie Trzech Królów roku 1777 zł. 1900, w tejże proporcji zapłacić obligował się, przez niniejszą dyspozycję procent roczny z dóbr Merecza do zł. 2700, to jest, dwiema ratami na każdą ratę po zł. 1350 do opłacenia anticipative podług prawa determinuje i ażeby podług tej proporcji kasa generalna lub prowincjonalne procent odbierały, mieć chce.

6) Generał ziem Podolskich prezentował Komisji duże tablice wydrukowane dla szkół: jedną, zawierającą definicje i podział historii, drugą systema kształcone umiejętności ludzkich, która zleciła je przyznać i roztrząsnąć Towarzystwu Elementarnemu dla rozesłania ich potem po szkołach.

7) Asygnowano zł. 700 in vim należności szkołom Rawskim, a to za kwitem Górskiego, tychże szkół i kolegium rektora.

4. Sesja dnia 26 stycznia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego, Małachowskiego referendarza kor., Mokronowskiego generał-inspektora w. kor.

¹⁾ Józef.

²⁾ Paweł.

³⁾ Zygmunt.

⁴⁾ Wojciech.

⁵⁾ Ksawery.

1) Komisya na przełożenie generała ziem Podolskich, uznawszy być potrzebną wizytę departamentu tego szkół Ukraińskich i Podolskich, wysłała na zwizytowanie tychże szkół ks. Adama Jakukiewicza, prefekta szkół normalnych Warszawskich, aktualnego tegoż departamentu wizytatora, i następującą co do czynności jego daje mu instrukcję: 1. W oskarżenia na rektora szkół Podolskich zasze wejźrzy i jeżeli się być godnemi okażą zmienienia rektora, o potrzebie tej odmiany Komisję uwiadomi, a na jego miejsce zdolną jaką osobę, pod którąby i szkoły Ukraińskie zostawały, upatrzy i Komisji o tem doniesie. 2. Rozmówi się dokładnie z biskupem Kamienieckim¹⁾ o dziesięcinę Barską i będzie go prosił Komisji imieniem, aby względem obligacyi, przedtem od jezuitów wypełnianych, a teraz na fundusz edukacyjny spadłych, chciał na wzór innych biskupów przystąpić z Komisją do konkordaty. 3. Będzie się starał powziąć wiadomość o sumach po-jezuickich, nie zupełnie jeszcze w owym kraju Komisji wiadomych, równie jak o innych rzeczach, podług informacji komunikowanej sobie w tej mierze od kasy generalnej. 4. Gdzie niepowydawane są pozwy o rzecz na fundusz edukacyjny, lub też wydanych nie przesłane relacye, tam dołoży starania, aby w tym punkcie i innych stało się dosyć żądaniom kancelaryi edukacyjnej na piśmie sobie podanym. 5. O założeniu konwiktów ubogiej szlachty w szkołach wojewódzkich Kamienieckich na wzór Łęczyckiego umówi się zupełnie z podkomorzym Łatyczowskim i dokładny opis założenia takowego konwiktów uczyni. 6. Co do kościoła i collegium Winnickiego, zważywszy rzecz na miejscu, urządzi względem reparacyi miejsc pogorzałych i wydzielenia mieszkań dla księży do kościoła należących, podług możliwości i potrzeby miejscowej i zasze już w niektórych punktach, co się tyczy tego interesu, od Komisji rezolucyi. 7. W szkołach Żytomierskich in vim długu rzeczy ks. Mikoszewskiego, z woli Komisji, przez ks. Omiecińskiego zatrzymane, w przytomności obydwóch stron przejźrzy, zregestruje, wartość ich oznaczy, o sposobie zaspokojenia tego długu naradzi się i całą rzecz do Komisji odeszle. 8. Względem żądania ks. metropolity Ruskiego, wzięcia kościoła i collegium Żytomierskiego na katedrę ruską a szkół z mieszkaniem dla profesorów na innem miejscu wystawienia, rozmówi się z jegoż ks. metropolity plenipotentem w Żytomierzu, plac mający się dać na też szkoły zobaczy, wygodność jego zważy i dostateczną o tej rzeczy informację Komisji uczyni. 9. W collegium Owruckiem zajęcie niektórych mieszkań, przez złożenie ksiąg kancelaryi grodzkiej, z niewygodą profesorów i szkodą miejscową, wywie się dokładnie i za czyjem stało się pozwoleniem, to pozwolenie na piśmie (ut supponitur) dane, pokazać nakaże i jeśliby dalej tych mieszkań zajęcie cierpiane być mogło, w raporcie wizyty dokładnie Komisji opisze. Na koniec, co się tyczy nauk, ich porządku i rozłożenia na każdą lekcję

¹⁾ Adam Krasinśki.

czasu, równie jak rządu ekonomicznego po szkołach, kościołach i kolegiach, we wszystko to, z zupełną od Komisji sobie nadaną mocą wejźrzy, co będzie poprawy potrzebnego, według myśli Komisji dobrze sobie wiadomej poprawi, i co tylko osądzi być w rzeczach do nauk i gospodarstwa szkolnego należących, ujęcia, przydania lub odmiany godnego, we wszystkiem tem będzie obowiązany ująć, przydać lub odmienić, zawsze stosując się do układu i rozrządzenia Komisji różnymi czasami w tych rzeczach wyszłego. Dla którego to delegowanego wizytatora, aby wszyscy tak nad szkołami mający rządy, jako i onych nauczyciele przyzwolą w jego czynnościach i dyspozycjach zachowali powolność, Komisya mieć chce. Na podróż ma sobie wyznaczone zł. 2000 i ubezpieczenie nie potrącania absencji w Towarzystwie Elementarnem.

2) Z okazji memoriału Wielądka, w którym dopraszał się ogłoszenia licytacji na dworek po-jezuicki w Łomżyę sytuowany, Komisya zleciła kancelaryi swojej, ażeby się listownie informowała od rektora miejscowego, jeżeli pomieniony dworek nie jest koniecznie potrzebny do wygody lub użytku collegii, tak iżby sprzedanie onego było z pożytkiem dla funduszu.

3) Podobnie czytane były dwa memoriały Kornalewskiego proboszcza szpitala Piotrkowskiego i Maruszewskiego mieszczanina tegoż miasta dopraszających się o licytację dwóch placów pustych na ulicy Łaziennej w Piotrkowie sytuowanych. Komisya zawiesiła rezolucję swoją do informacyi zaciągnąć się mających przez swoją kancelaryę od Berenta mającego rząd w collegium po-jezuickiem Piotrkowskiem.

4) Dla zapobieżenia przypadkom ognia w okolicy biblioteki Żałuskich przez podnoszenie przy ulicy fabryk, Komisya zaleciła protokółicznie swemu ostrzeżenie Rafałowicza kupca Warszawskiego, iż jeżeli fabryki swojej, gdzie leżą pochodnie i воск, na której niedawne było doświadczenie pożaru, na inne nie przeniesie miejsce, prawnie o to od przyzwolitej jurydykcyi rekwirowanym będzie.

5) Komisya, umyśliwszy lokować księgi w korpusie i bocznych pawilonach Biblioteki, a księży bibliotekarzów w oficynie, z tego powodu odmówiła mieszkania w tejże oficynie proszącemu o nie Czarnockiemu pisarzowi swojemu i aby nikomu napotem mieszkanie przy Bibliotece dozwalane nie było, stanowi.

6) Komisya, mając wzgląd na wiek podeszły, po większej części strawiony na usługach zakonnych Dominika Przemyckiego, braciszka eks-jezuity, dozwala onemuż mieszkania w collegium po-jezuickiem w Brześciu Litewskim i wyznacza pensję dożywotnią zł. 300 rocznie qua emérito, którą a 1 aprilis roku bieżącego w departamencie podkanclerzego Litewskiego, podług udysponowania kasy generalnej odbierać będzie (S. 4, str. 71).

M. książę Poniatowski B. P.

5. Sesja dnia 5 lutego odbyła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza WKL.

1) Do liczby osób zasiadających w Towarzystwie Elementarnem przyjęty Dubois¹⁾, zalecony Komisji z dzieł swoich i pracy w pismach do edukacji należących. Ten przyjął obowiązek pracowania w rzeczonym Towarzystwie bez pensji.

2) Komisja z pozostałej pensji po odejście ks. Roussel czerw. zł. 36 na utrzymanie kopisty do języka francuskiego dla Towarzystwa Elementarnego wyznacza, resztę zaś do dalszej dyspozycji zostawuje.

3) Zalecono kancelarii wypisanie ekstraktu z protokołu czynności Komisji dotyczących się akademii Wileńskiej i Krakowskiej, a to do mowy przy rocznicy ustanowienia Towarzystwa Elementarnego w marcu mieć się mającej.

4) Komisja dała instrukcję ks. Chevalier rektorowi akademii Wileńskiej, która w osobnym protokole, zawierającym ekspedycje do ulepszenia stanu tejże akademii stosujące się, słowo w słowo zapisana znajduje się.

5) Komisja zleciła listownie podziękować ks. Żabie bywшему rektorowi akademii Wileńskiej za sprawowanie tegoż urzędu, żądając, aby stancję, które dawniej in collegio academico dla wygody swojej zajmował odstąpił i sprzęty wszelkie podczas lustracji rejestrem sobie oddane Lu-tomskiemu kasyerowi Komisji podobnie oddał.

6) Komisja, rezolwując memoriał Czaplickiego²⁾ prefekta szkół Międzyrzeckich, przyznaje za sprawiedliwą pretensję onegoż do funduszu, to jest, dług sumę 2850 zł. gr. 24 wynoszący. Dysponuje oraz kasie generalnej Warszawskiej, ażeby in vim takowego długu wypłaciła teraz za kwitem ks. Czaplickiego zł. 450, na resztującą zaś kwotę asygnację do kasy prowincjonalnej Poznańskiej onemuż wydała.

7) Komisja wydała asygnacje do kasy generalnej Warszawskiej na sumy wyż wyrażone, które w protokole osobnym asygnacji per extensum są wyrażone: na szkoły Krakowskie zł. 3000, Sandomierskie 2414, Warszawskie i Łomżyńskie 10232, Łęczyckie 3000, Toruńskie 4200, Wieluńskie i Radziejowskie 1500, kasie generalnej na subalternów 5000, Janockiemu i Koźmińskiemu 2931 gr. 7½, służącemu Biblioteki 502 gr. 15, Radzickiemu 850, Lobertowi 3044 gr. 19, ks. Piramowiczowi 331, dla ks. Czaplickiego 450. In summa zł. 37456 gr. 4½.

8) Ponieważ Wyganowski³⁾ podkomorzy Brzeski Litewski od sumy funduszowej zł. 10350 prowizję do Św. Jana Chrzciciela 1779 roku zapłacił i proces o to otrzymany uspokoił, przeto onegoż z prowizji i pro-

---

¹⁾ Jan.

²⁾ Wojciech.

³⁾ Ignacy.

cesu instygatorowi zakwitować zaleca. A gdy tenże na kapitał wyżej wspomniany zaświadczenie ziemstwa Brzeskiego Litewskiego pod dniem 14 ianuarii roku niniejszego względem bezpiecznej lokacyi na dobrach swoich Żyrowicka Kamienica zwanych w województwie Brzeskiem leżących podług przepisu Komisji swojej dane pokłada, przeto rzeczoną sumę na tychże dobrach evictionaliter in pendendum censum lokowaną mieć chce, tę zaś ewikcyę w archiwum konserwować zaleca.

9) Komisya, odbierając memoriał Alojzego Sulistrowskiego, porucznika husarskiego w wojsku WKL., dopraszającego się pozwolenia na ustąpienie dóbr Kobylanki po-jezuickich w jego posesyi będących na osobę Jesmana¹⁾ kapitana w wojsku koronnem, okazującego przy memoryale swoim zaświadczenie urzędu grodzkiego Mińskiego w roku 1778 dnia 10 grudnia dane o bezpieczeństwie ewikcyi na dobrach jego dziedzicznych Sliziń czyli Januszkiewiczze zwanych, przychyła się do takowego żądania; ustąpienia rzeczonych dóbr na osobę Jesmana pozwala, z obowiązkiem przyznania ewikcyi podług prawa i ekstraktu onejże do archiwum Komisji odesłania.

10) Komisya dała raport do P. Rady Nieustającej o odeszłych sprawach w sądach Komisji swojej na kadencji Litewskiej grudniowej roku 1778 tak z regestrów Litewskich cywilnego i ekonomicznego, jakoteż z regestrów koronnych ekonomicznego i executionis processus.

11) Komisya przez wzgląd dla Piotra Rzędkowskiego tytuł agenta sądów swoich w regenta aktualnego zamienia i przyznaje bez nowej osobnej pensyi.

6. Sesya dnia 12 lutego odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza WKL., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Komisya zleca instygatorowi swojemu z Brzozowską wnieść w poznanie interesu i pretensyi przez nią do funduszu roszczonej, oraz spisać, gdy tego potrzeba będzie, transakcyę ugodliwą.

2) Ks. Skłodowski²⁾ eks-jezuita ma wyznaczoną pensyę zł. 500 rocznie, którą odbierać będzie w Drohiczynie z departamentu Potockiego. Podobnie ks. Machciński³⁾ eks-jezuita pensyę emeryta zł. 500 w departamencie biskupa Płockiego ma wyznaczoną, obydwaj a die 1 aprilis 1779 roku.

7. Sesya dnia 19 lutego odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Mniszcha sekretarza WKL., Małachowskiego referendarza kor.

1) Komisya zaleca kasie generalnej, ażeby wydała asygnacyę do

¹⁾ Jakób.

²⁾ Ludwik.

³⁾ Dyonizy albo Teodor.

kasy prowincjonalnej Poznańskiej na zapłacenie długu niewiernemu Samuelowi Izaakowi, faktorowi dawniej collegium Poznańskiego ks. jezuitów; podług dwóch kart, pierwszej na zł. 180, na dniu 1 lipca 1773 roku, drugiej, na zł. 244 gr. 7 na dniu 30 października roku tegoż przez ks. Adama Chrzanowskiego rektora danych, in summa zł. 427 gr. 7, należącego (S. 4, str. 73).

2) Ponieważ kontrakt trzechletni, dawniej z woli Komisji, uczyniony o aptekę w mieście Rawie po-jezuicką z Chrystyanem Fryderykiem Wilke aptekarzem we wszystkich punktach został dopełnionym: przeto Komisya daje zlecenie i moc kasie generalnej Warszawskiej do zawarcia, z rzeczonym aptekarzem powtórnego trzechletniego kontraktu o arendę rzeczonej apteki za sumę zł. 500 rocznie (S. 4, str. 75).

3) Komisya, przestrzegając całości funduszu, zaleca kancelaryi sądowej zapozwanie dziedzica i posesorów, tak przeszłych, jakoteż terażniejszego dóbr Łyswia i Botynia po-jezuickich, z przyczyny uczynionej alienacyi onychże i sprzedaży jakoby za dziedziczne mianych, które to zapozwanie nieodwłocznie przed następującą sądów kadencją koronną nastąpić powinno.

4) Komisya, chcąc przystąpić do rozrządzenia apteki po-jezuickiej w Piotrkowie i oną sprzedać konkurującemu o kupno aptekarzowi, tamże mieszkającemu, daje niniejszą dyspozycję kasie generalnej Warszawskiej, aby imieniem jej zleciła ks. prefektowi szkół pijarskich w Piotrkowie opisanie stanu tejże apteki i uczynienie inwentarza porządnego, który przed wnięciem umowy o sprzedaż ma być sporządzony (S. 4, str. 75).

5) Wydano asygnacye do kasy generalnej; pierwszą na sumę 10637 zł. gr. 15 dla oficyalistów za kwartał a 1 ianuarii anni currentis, drugą na zł. 490 gr. 26 brukowego z placów do biblioteki Żałuskich należącego.

6) Listy de l'abbé Condillac, odpowiadające na przesłane onemuż premium i medal od Komisji za napisanie książki Logiki Elementarnej, czytane były; pierwszy do biskupa Płockiego, jako prezydującego pisany, drugi do Potockiego marszałka Rady Nieustającej.

7) Komisya, chcąc zupełne uczynić zaspokojenie z lustratorami dóbr po-jezuickich, czyni niniejsze zlecenie pisarzowi sądowemu Litewskiemu¹⁾, aby na przyszłą kadencję majową zapozwani byli do rozprawy sądowinie ci lustratorowie, do których pozostają jeszcze pretensye od funduszu, tak o zdanie rachunków de perceptis et expensis, jakoteż o komportację dokumentów i wszystkich papierów do archiwum, jako to z kasy generalnej oddane onemuż będzie na piśmie.

8) Komisya na memoriał Franciszka Unichowskiego, sędziego ziemskiego Mińskiego, nie tylko w sumie zł. 30000 przez fundusz jemu z mocy rezolucyi i dekretu winnej i drugiej 20000 zł. za ekspensa na ekadywizję pretendowanej za sumę 40000 zł. funduszowi na jego dobrach lokowaną wzajemnego z funduszem zakwitowania się, ale też dóbr Ko-

¹⁾ Andrzej Malczewski, podczaszy Smoleński.

ścieniewicz za część Poczapowa, niedawnym sądu Komisji swojej dekretem temuż przysądzoną, zamiany uczynienia żądającego, odpowiadając: a naprzód co do sumy zł. 30000 Unichowskiemu rezolucją i dekretem przyznanej na satysfakcję dekretu sądu swego na wzajemne zakwitowanie, albo w czasie dekretem Komisji swojej niedawno zapadłym determinowanej, to jest, z sumy tylko 30000 zł. z większej zł. 40000 przez tegoż Unichowskiego funduszowi winnej wynikającej pozwala, a zaś aby od resztujących zł. 10000 czyli większej, jeżeli się wyżej opisane potrącenie zaległą prowizją bonifikowane okaże, procent prawem ostrzeżony Unichowski do kasy funduszowej regularnie płacił, mieć chce; sumy zaś 20000 zł. na ekspens wyłożonej eksdywizji pretendowanej, że Unichowski żądać nie może, deklaruje. Co się zaś ściaga do zamiany dóbr części Poczapowa Buzdykowczyzny na Kościeniewiczze, że tej Komisja nie mająca mocy natury dóbr funduszowych odmieniać, nie uczyni i zezwolić nie może, oświadcza. Lecz jeżeli Unichowski dziedzictwa rzeczonych dóbr Kościeniewicz nabyć sobie życzy i o to się z terazniejszym dyplomatycznym posesorem ugodzi, Komisja onemu za daniem submisji, że procent z tych dóbr regularnie kasie edukacyjnej opłacać będzie, oraz za okazaniem podług uniwersału Komisji swojej ewikcyi, i o tej za złożeniem sądowego zaświadczenia, nabyć dozwoli.

9) Komisja dysponuje kasie generalnej Warszawskiej wypłacenie za kwitem Brzozowskiej zł. 500, a to umarzając jej pretensye do funduszu edukacyi w tej kwocie miane.

10) Komisja, rezolwując trzy memoriały, jeden od Jakóba Rukiewicza, sędziego ziemskiego powiatu Grodzieńskiego, pod aktem dnia 10 miesiąca października roku 1778 i pozwolenie ustąpienia dóbr przeszło-jezuickich w posesyi onego będących Zahacie zowiących się, w województwie Połockiem leżących, na osobę Benedykta Kaweckiego, kapitana JKMści, drugi od rzeczzonego Kaweckiego o pozwolenie nabycia tych to dóbr posesyi, trzeci zaś od Józefa Ciechanowieckiego, generała-adjutanta w wojsku WKL., o przyjęcie ewikcyi za tegoż Kaweckiego względem pomienionych dóbr Zahacia, z własnych dóbr tegoż Ciechanowieckiego, Boczekow, Zapole i Wronkowicze zwanych z atynencyami swojemi w województwie Połockiem leżących, dla bezpieczeństwa funduszu edukacyjnego ofiarowanej, dopraszające się pod aktem dnia 24 tegoż wyż wyrażonego miesiąca i roku podane; widząc oraz z zaświadczenia od sądu ziemskiego województwa Połockiego w roku terazniejszym 1779 miesiąca stycznia 12 dnia wydanego, a nazajutrz w księgach tegoż ziemstwa aktykowanego, iż powyżej nadmieniona ewikcyja na przerzeczonych Ciechanowieckiego dobrach, jako żadnym ciężarem nie podległych, dla funduszu edukacyjnego bezpiecznie lokowaną być może: przychyła się do żądania stron w górze wyrażonych i ustąpienie dóbr przeszło-jezuickich Zahacia na osobę Kaweckiego Rukiewiczowi pozwala, z obowiązkiem wszakże na nadmienioną ewikcyę przyznanego w własnem województwie

dokumentu submissionis wydania i onego w oryginale, wespół z autentycznym ekstraktem do archiwum Edukacyi Narodowej nieodwłocznego złożenia.

11) Komisya, przyjąwszy memoriał od Ignacego Mogilnickiego swoim i braci swoich Jerzego i Marcina Mogilnickich imieniem pod aktem dnia 10 miesiąca lutego roku terażniejszego 1779 podany, dalszego dla tychże Mogilnickich sumy kapitałnej 12000 zł. za opisem w naturze prawa zastawnego dnia 24 miesiąca listopada roku 1764 na wieś Wiazewicze w województwie Nowogrodzkim leżące od Maryanny z Korsaków Mogilewskiej surrogatorowej grodzkiej województwa Nowogrodzkiego ks. Wincentemu Przyborowskiemu podtenczas rektorowi i wszystkim przeszło-księży jezuitom collegium nieświeżkiego Św. Michalskiego wydanym, funduszowi edukacyi narodowej winnej, kredytu dopraszający się, widząc oraz z zaświadczenia od sądu ziemskiego województwa Nowogrodzkiego, na dniu 29 miesiąca stycznia roku terażniejszego 1779 zaszłego i tegoż samego czasu w księgi tegoż ziemstwa przez oblatę wprowadzonego, iż dobra rzeczonych Mogilnickich dziedziczne Filipowicze, a Szczepowszczyzna i Wieś Wiazewicze Zastawne, w województwie Nowogrodzkim znajdujące się, warunkowi ewikcyi względem pomienionego kapitału i należnych od niego procentów, są dostatecznymi, żadnym ciężarom nie podległymi, na dalszą lokacyę u Mogilnickich przerzeczonego 12000 zł. kapitału zezwala; z tem wszelako ostrzeżeniem, iżby Ignacy, Jerzy i Marcin Mogilnicki, jako nieudzielnii dóbr zwyż wyrażonych pod ewikcyę poddających się dziedzice i posesorowie, ku ubezpieczeniu względem nie-raz wspomnianego kapitału i przychodzących od niego procentów, zapis obligacyjny oraz ewikcyjny na rzecz funduszu edukacyjnego wspólnie wydali i ony w właściwej juryzdykcyi przyznawszy, w oryginale swoim wespół z autentycznym ekstraktem do archiwum funduszu edukacyi narodowej nieodwłocznie oddali.

8. Sesya dnia 26 lutego odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza WKL., Poniatowskiego generał-leutnanta wojsk kor.

1) Z okazji świeżo wyszłej z druku Grammatyki Elementarnej, uczynił uwagę biskup Płocki, ażeby przy rozestaniu onejże, tudzież innych ksiąg elementarnych do szkół publicznych Towarzystwo wyznaczone do tychże ksiąg przepisało wcześniej instrukcyę dla profesorów, jakim sposobem postąpić mają w używaniu tychże książek przy lekcjach swoich; co komisya Towarzystwu Elementarnemu czynić napotem zaleciła.

2) Wyznaczono gratyfikacyi ks. Bogucickiemu zasiadającemu w Towarzystwie Elementarnem zł. 500 za osobną asygnacyą i kwitem onegoż.

3) Komisya, stosując się do dawniejszej dyspozycyi swojej, zaleca kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby przy odbieraniu zaległej prowizyi od sumy zł. 239157 u Twardowskiego¹⁾ wojewody Lubelskiego lokowanej,

¹⁾ Ignacy.

potrąciła wypłacone przez tegoż na pensye bywszych komisarzów sądowych koronnych za dwiema cesyami sumy, to jest: pierwszą zł. 3986 reszty pensyi Kochanowskiemu¹⁾ wojskiemu Radomskiemu, jako bywшему komisarzowi sądowemu należącą; drugą zł. 6141 Rudnickiemu²⁾ wojskiemu Brzeskiemu Kujawskiemu, przez Dąbskiego³⁾ kasztelana Kowalskiego komisarza bywszego sądowego ustapioną.

4) Komisya, stosując się do konstytucyi roku 1776, przez którą suma zł. 360000 do ulokowania na dobrach Koźminie i Radlinie Kazimierza Sapiehy, generała artyleryi litewskiej, dziedzicznych jest determinowana, zaliczywszy na tę sumę zł. 147766 gr. 12 $\frac{1}{2}$ za kwitami, pierwszym dnia 12 marca roku 1777, drugim dnia 11 miesiąca kwietnia roku 1778, trzecim dnia 21 miesiąca listopada roku 1778 w grodzie Warszawskim zeznanymi, zaleca przez terażniejszą dyspozycyę kasie generalnej Warszawskiej, ażeby na conto determinowanej do ulokowania sumy, za podobnym kwitem grodowym Sapiehy lub plenipotentą jego, wypłaciła i teraz sumę zł. 19286 gr. 10, a to takowym sposobem: 1. Potrąci temuż księżęciu prowizyę półroczną za ratę Trzech Królów 1779 od sumy zł. 127388 na dobrach Kodniu w województwie Brzeskiem Litewskiem lokowanej wynoszącą zł. 3184 gr. 21; 2. Potrąci temuż za podobną ratę od sumy zł. 147766 gr. 12 $\frac{1}{2}$ na dobrach Koźminie i Radlinie w Wielkiej Polsce lokowanej wynoszącą zł. 3694 gr. 5; 3. Wypłaci gotowemi odebrane za aptekę Łucką zł. 8000. 4. Od Hartigha odebraną resztę kapitału za place pod liczbą 3 i 4 konwiktu Warszawskiego fl. 4204 gr. 2; 5. Potrąci temuż księżęciu należącą od tejże sumy zł. 12204 gr. 2 za 4 miesiące prowizyę do Św. Jana 1779 zł. 203 gr. 12. In summa zł. 19286 groszy 10.

5) Komisya, mając wzgląd na prace ks. Gawrońskiego z zlecenia Komisyi naszej w napisaniu Gramatyki Łacińskiej i Polskiej i w wyttomaczeniu arytmetyki podjęte i chcąc mu tak te, już dokonane dzieła, nagrodzić, jako i innych przez niego rozpoczętych, to jest: do wyłożenia na polskie dwóch tomów Geometrii i trzeciego Algebry, tem skuteczniej go zachęcić, pozwalamy mu mieszkania w domu jurysdykcyi naszej podległym tu w Warszawie, w tyle szkół po-jezuickich będącym na lat dzieścięć, bez żadnej zapłaty, to jest: dwóch pokojów na trzeciem piętrze, kuchni naprzeciwko tychże pokojów i piwnicy jednej, aby lub on sam tegoż dopiero wyrażonego mieszkania mógł przez ten przeciąg lat dzieścięć używać, lub komu innemu na swój użytek najmować, aż do wyjścia tegoż dziesięcioletniego czasu, zaczawszy a 1 ianuarii 1779 ad 1 ianuarii 1789. Cokolwiek zaś na reperacyę wyżej wspomnianych pokojów, na

¹⁾ Stefan Ksawery.

²⁾ Józef, wojski mniejszy.

³⁾ Józef.

obicia w nich, sufity, malowania etc.łożył ze swego tenże ks. Gawroński, za to żadnej od Komisji nagrody dopominać się nie ma.

6) Wydano asygnacye do kasy generalnej: na szkoły Sandomierskie 3500 zł., na emerytów departamentu biskupa Płockiego 7500 zł., na szkoły pijarów 1500 zł., na szkoły Łęczyckie 1600 zł.; w sumie ogólnej na zł. 14100.

9. Sesya dnia 4 marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Mniszcha sekretarza WKŁ.

1) Komisya memoriał Tadeusza Ogińskiego, wojewody Trockiego, pod aktem dnia 4 miesiąca lutego roku terażniejszego 1779 pisany w żądaniu, iżby suma 60000 zł. za zapisem obligacyjnym w roku 1766 miesiąca lipca dnia 17 dla przeszłych ks. jezuitów prowincji Litewskiej misji Łuczajskiej od rzonego wojewody Trockiego wydanym, a na dniu 23 tegoż miesiąca i roku w trybunale głównym W.K.L. przyznanym, nadmienionym przeszło-jezuitom Łuczajskim, a teraz funduszowi edukacyi narodowej należąca, na dalszej lokacyi została u tegoż wojewody Trockiego, z oświadczeniem dla takowej sumy na hrabstwie onego Mołodeczno zwanem, częścią w powiecie Oszmiańskim, częścią zaś w województwie Mińskiem leżącym, i na wszelkich atynencyach tegoż hrabstwa najwarowniejszej ewikcyi podany rezolwując, będąc oraz zapewniona przez zaświadczenie od urzędu grodzkiego powiatu Oszmiańskiego pod aktem dnia 1 miesiąca grudnia roku niedawno upłynionego 1778 wydane, a na dniu 11 tegoż samego miesiąca i roku w akta grodu Oszmiańskiego wprowadzone, iż przerzeczzone Ogińskiego wojewody Trockiego dziedziczne Mołodeczańskie hrabstwo żadnym innym ewikcyom, ani też żadnym kwestynom i ciężarom nie podlega, na dalszą lokacyę powyżej wyrażonego 60000 złp. funduszowego edukacyi narodowej kapitału u wojewody Trockiego i na tem to hrabstwie Mołodeczańskim zezwala, z dołożeniem obowiązku wydania od tegoż wojewody na rzecz funduszu edukacyjnego, ku ubezpieczeniu tej sumy prawnego zapisu i onego przed urzędem czyli aktami ziemskimi lub grodzkimi właściwego, gdzie nieraz wspomniane hrabstwo leży, województwa czyli powiatu, przyznanego w oryginale swoim razem z ekstraktem nieodwłocznego w archiwum funduszu edukacyi narodowej złożenia. Kwestycę zaś względem procentów od nieraz wspomnionego kapitału po czas niniejszy przychodzących, oraz o udzielną sumę kapitałną 4000 złp. na wsi Kukiszach atynencyi dóbr Łuczaja, niegdy dla ks. jezuitów misji Łuczajskiej zapisaną, i proces względem tego obojga przez instygatora na rzecz funduszu edukacyjnego czynić prawo mającego rozpoczęty, do rezolucyi sądowej przy aktoracie nastąpić mającej, zostawuje.

2) Komisya dysponuje kasie generalnej wypłacić Norblein za kwitem jego cz. zł. 40 monetą za uczyniony przez niego wydatek na wy-

bicie tablicy *Definicji i podziału historii*, tudzież wydrukowanie drugiej pod tytułem *Systema kształcone umiejętności ludzkich*.¹⁾

3) Udecydowano asygnacye: na szkoły Nowodworskie w Krakowie 5000 zł., na szkoły i emerytów departamentu ks. biskupa Płockiego 5000 zł., na szkoły Sandomierskie zł. 2500, na szkoły Łęczyckie zł. 1200, na ekspensy sądowe i miesięczne dla woźnych złp. 600; ogólnej sumy na złp. 14600.

M. ks. Poniatowski, biskup Płocki.

10. Sesja ekstraordynaryjna dnia 8 marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego W. K. L., Mniszcha sekretarza W. K. L., ordynata Zamoyskiego, kawalera orderu Orła Białego.

1) Kółtąj kanonik Krakowski, wizytator wyznaczony od Komisji do akademii Krakowskiej i kolonii od niej dependujących, dla uczy-nienia podług rozrządzenia Komisji reformy onejże, kontynuujący chwałebnie i dokładnie to dzieło sobie zlecone, czynił Komisji dalszy raport wizyty swojej, zdając sprawę z niektórych urzędzeń na miejscu uczynionych, co Komisya z zupełną aprobacją przyjąwszy, w zamiarze dalszych układów, do dobra i najlepszego stanu akademii Krakowskiej dążących, to względem niej w następujących punktach postanowiła:

1. Komisya, chcąc mieć w jak najlepszym porządku archiwum akademii Krakowskiej, na ułożenie onegoż wyznaczyła sumę 4000 złp., która to kwota, przy oddaniu Sumaryuszu do archiwum Komisji wypłacona będzie, dawniej zaś wyznaczony na archiwistę zł. 1000, gdy dotąd na pensję jego obróconym nie był, ma teraz być wzięty na reparacyę i wygodne oporządzenie archiwu, po którego ułożeniu i dokończeniu, archiwista dozór mający pensję brać zacznie. 2. Rozporządzenie prokuratorowi w akademii Krakowskiej przez ks. Kółtąją uczynione, Komisya zupełnie potwierdza, zalecając, ażeby dobra akademii podług sprawiedliwie opisanego inwentarza w trzechletnią puszczone były arendę. Prokurator zaś Akademii, jako wszystkich intrat dozorca, kaucyę okazać powinien, w kwocie przynajmniej półrocznej Intracie wyrównywającej. 3. Sumy należące do akademii Krakowskiej potrzebujące windykowania ma prokurator odzyskiwać w sądzie Komisji swojej, a to ad instantiam instygatora, za delacją prokuratora akademii. Koszt w prawnych procederach akademii zastępować ma, oprócz patronów w sądach Komisji stawających, których z kasy funduszu płatnych przydanych mieć będzie. Inne zaś sprawy, tak za kordonem, jako i w różnych subseliach przypadać

¹⁾ Oba te druki w formie tablic wielkości rozłożonego arkusza zwyczajnego papieru są bardzo rzadkie. Lewicki, Bibliografia druków odnoszących się do Komisji Edukacji Narodowej, str. 122, № 1797, zna tylko rękopis pierwszej tablicy; mam w swych zbiorach tylko pierwszą połowę arkusza tablicy drukowanej z połową tytułu: „Układ Umiejętności... (historii narodowej)*. Druga tablica w druku nie jest mi znana i Lewicki jej nie cytuję.

do sądzenia mogące, akademia przez prokuratora i własnym nakładem popierać powinna. 4. Komisyja postanowiwszy, iżby prokuratora akademii z trzech osób składała się, zleca ks. wizytatorowi, aby przyzwoitą z funduszu akademii wyznaczył im pensję; także aby miejsce bezpieczne dla ulokowania kasy i potrzebne dla oficyalistów rezydencye w Collegium Większem w bliskości archivi obmyślił. 5. Zaleca się prokuratorowi akademii, aby w najprędzszym czasie zebrał summarysze z dokładnem opisaniem spraw wszelkich, które akademia życzy sobie w sądzie Komisji swojej mieć popierane i one do ekspedycyi prawnej, dla informacyi kancelaryi przesał, tak ażeby przed przyszlą sądów swoich kadcnyą koronną potrzebne w tej mierze przygotowanie się nastąpiło.

2) Komisyja na memoryał sław. Loberta kupca Warszawskiego następującą daje rezolucyę, że Komisyja prowizyi od sum pierwszej zł. 1103 pana Fontany wypłaconej, drugiej zł. 367 za towar przyznanej, a obiedwie przez fundusz już Lobertowi wypłaconych, jako od wykonanej dopiero przysięgi własności onych przysądzoną mającemu nie przyznaje. Dwie szafy pozostałe odebrać sobie z kamienicy pozwala, od wypalania pieców za drzewo i palaczowi żądanych zł. 90, tudzież za przeforsztowanie zł. 50 nie móżd zyskać deklaruje.

3) Komisyja zaleca konserwowanie memoryału ks. podskarbiego w. koronnego,¹⁾ a w rezolucyi oświadcza, iż jeżeli ks. Ponirski podskarbi w. kor. zaległe prowizye od sum, pierwszej 360000 na kluczu Cudnowskim, drugiej 147000 na Barze evictionaliter funduszowi edukacyi zapisanych, przed dniem 20 terażniejszego miesiąca zapłaci; czas względem okazania żadanego na też sumy podług uniwersału Komisji swojej od urzędów grodu lub ziemstwa świadectwa przedłużyć onemuż deklaruje.

4) Komisyja, mając sobie od P. Departamentu Sprawiedliwości memoryał od sukcesorów niegdy Piotra i Kazimierza Stępowskich podany, końcem dania na niego odpowiedzi, komunikowany, ma honor w tem tylko, co się tyczy jej sądu, uczynić następującą odpowiedź: Komisyja Edukacyjna początek swój od zniesienia zakonu jezuitów i prawa stanowiącego onę, a w roku 1773 nastąpionego mająca z woli Rzplitej Sejmującej wszystkie generalne akademie, gimnazya, kolonie akademickie, szkoły publiczne, żadnych nie wyłączając, z tem wszystkim, co tylko do wydoskonalenia nauk i ćwiczenia w nich młodzi szlacheckiej ściągąć się może, pod dozór i rozrządzenie swoje miała tylko oddane, komisyje zaś sądowe były wyznaczone do sądzenia, lecz tylko szczególnie spraw funduszu po-jezuickiego tyzczących się, jako o tem prawo sejmu r. 1775: „Ustanowienie Komisji nad edukacyą Młodzi Narodowej“, oraz Rozrządzenie dobrami jezuickimi zupełnie przeświadczają. W późniejszym bowiem czasie, to jest, w r. 1776 sejmująca Rzplita ustanie jurysdykcyi

¹⁾ Adam.

Komisji tak Rozdawniczych, jakoteż Sądowych obojga narodów deklarowawszy postanowiła, iżby odtąd Komisya Edukacyjna, dawniej mająca tylko nad edukacją sam dozór, miała razem i moc sądenia, to jest, Rzplita jak w r. 1773 oddała Komisji Edukacyjnej zupełny dozór nad całą edukacją i generalnie wszystkimi bez wyłączenia akademiami oraz szkołami, tak do tegoż wszystkiego w r. 1776 tejże Komisji przydała moc sądenia; względem czego słowa prawa sejmu 1776 pod tytułem „Edukacya Narodowa“ przyłączają się. *Pierwszy punkt:* Komisji Edukacyi oddajemy dozór zupełny edukacyi narodowej w krajach Rzplitej wszystkich funduszów w dobrach, sumach i ruchomościach, na utrzymanie edukacyi destynowanych, a mianowicie: fundusz po-jezuicki na utrzymanie edukacyi poświęciwszy, ażeby do swojej całości został przywrócony. *Drugi punkt:* Naostatek we wszystkim, cokolwiek do całości funduszów, do karności i porządku osób w akademiach i szkołach publicznych uczących należeć może, moc sądenia mieć będzie.

Po zapadłem takim prawie ks. pijarowie, z powołania i ustanowienia swego edukację w krajach Rzplitej sprawujący i z prowentów wsi Jachowice, o którą sprawa, edukację młodzi w Łowiczu utrzymujący, mając dawniej jeszcze sobie przed pomienionem prawem przez rzeczonych sukcesorów do ziemstwa Łęczyckiego o uchylenie komplanacyi, za którą w sumach w niej wyrażonych wieś Jachowice posiadają, instytuowaną sprawę i tylko na akcesoryjnych dekreтах opartą, przez wydane z strony swojej po tychże sukcesorów pozwy, też sprawę do sądu Komisji wprowadzili, gdzie sukcesorowie Stępowskich ekscępcę fori wnosili. Komisya, zapatrzwszy się na wyrazy prawa wyżej przytoczone, forum sądu swego, jako w sprawie względem poznania komplanacyi z pijarami zawartej i innych tranzakcyi z niej na rzecz pijarów nastąpionych, a ztąd lub funduszu w swej całości utrzymania, lub jego zniesienia zachodzącej, za przyzwoite uznała, a po przyznaniu, na wniesienie, i żądanie samychże sukcesorów, wzajemną komunikację dokumentów przez dekret swój determinowała. Gdy zaś z terminu zachowanego i wydanych przypozwów na drugiej kadencyi też sprawa przypadła, stanęli znowu sukcesorowie i złożwszy dekret ziemstwa Łęczyckiego między temiż stronami później, po pierwszym już sądu Komisji dekrecie, z odesłaniem tejże samej sprawy do Trybunału Koronnego zapadły, żądali na fundamentie jego uczynienia remisy do Trybunału. Gdy jednak dekret w sądzie Komisji przyznający forum, a potem komunikacyi dokumentów na żądanie tychże sukcesorów pozwalający już nastąpił i do tego pijarowie w nabytem świeżo prawie od Bielawskich stawili się; przeto żądana remisa odcięta została, a po odstąpieniu sukcesorów kondemnata na nich jest otrzymana. A zatem dekreta Komisji Edukacyjnej mają fundamenta z opisu samych praw, bo ks. pijarowie i z publicznej wszystkich wiadomości, i z przekonania nawet konstytucyi r. 1775 fol: 131 sub titulo: Umocnienie funduszów ks. Scholarum Piarum prowincyi Ko-

ronnej i pozwolenie kupienia dóbr dziedzicznych za sumy funduszowe wynoszące na 800000 będącej, a kupienia im dóbr za sumy swe funduszowe wyderkaflowe, a nawet i rękodajne, przez wzgląd szczególnie dawania przez nich edukacji, pozwalającej, jako istotnie sprawują w krajach Rzpłtej edukację, tak forum nie gdzieindziej mają, tylko w Komisji Edukacji, gdy jej z obmowy prawa dozieranie wszystkich funduszków, a mianowicie po-jezuickiego jest obowiązkiem; gdy dalej prawo, iż ta Komisja we wszystkim, cokolwiek do całości funduszków i osób, w akademiach, oraz szkołach publicznych uczących się i uczących, należeć może, moc sądenia mieć będzie, postanowiło; gdy prócz generalnych powyższych praw, w szczególnej nawet materji, kiedy ks. komuniści w mieście Kielcach będący, aprobatę funduszu wyrabiali, iż ci od władzy Komisji Edukacyjnej dependować mają, ostrzegło, jak przeświadcza konstytucja r. 1776 fol. 66, tit.: „Aprobacya fundacyi etc.“; gdy sprawa o uchylenie komplancy i wsi Jachowic oddanie, początkowo przez sukcesorów intentowana, jest właściwie funduszowa, bo za uchyleniem komplancy i innych tranzakcy, zmniejszenie funduszu wypada, a za utwierdzeniem tejże komplancy zachowanie tegoż funduszu w swej nienaruszonej mocy zostaje; gdy ciż pijarowie dawniej zastawni od Bielawskich posesorowie Jachowic będący, teraz za dozwoleń praw i za rezygnacyą od Bielawskich stali się dziedzicami, a przeto o to nie tak sprawa Bielawskich, jak bardziej pijarów dotyczy, bo pijarowie, chcąc utrzymać swoje tranzakcye, legitymować muszą i Bielawskich, jako w prawie ich będący, gdy przy pierwszym dekrete na komparycy i Bielawskich po przyznaniu forum, sami sukcesorowie o dozwoleń dobrodziejstwa komunikacy dokumentów dopraszali się i to już przez wyrok Komisji pozyskali, a przeto zostali podówczas przeświadczeni, że ta sprawa należy do Komisji, gdy komunikacy żądali, a ztąd oprócz praw za funduszami będących, sami sąd Komisji akceptowali. Więcej w tej sprawie żadnego wyroku Komisja nie wydając, nikomu pokrzywdzenia nie uczyniła, bo wyżej przytoczone dwa dekreta, tylko in accessoriis ferowała.

5) Wydano do kasy generalnej asygnacye: a) na zł. 185 gr. 15 za kwitem ks. Piramowicza za wydrukowanie i oprawę mowy mianej podczas rocznicy ustanowienia Towarzystwa Elementarnego; b) na zł. 1097 gr. 25 za papier do ekspedycy kancelaryi Komisji i niektórych pism drukowanie, za porachunkiem i kwitem Daniela Berhan kupca; c) na zł. 2025 za kwitem Lhuillier autora książki elementarnej Geometrii w nagrodę napisanej książki, której czwartą część dawniej był odebrał, a teraz resztujące trzy części ma odebrać.

6) Komisja, rezolwując memoryały, naprzód gromady poddanych wsi po-jezuickiej Żabikowa zwanej, z doniesieniem czynionych jakoby przez terażniejszego dyplomatycznego dziedzica wielkich onym uciążliwości, a ztąd dezolacyi dóbr. Potem Zaleskiego ¹⁾ wojskiego Łukowskie-

¹⁾ Michał.

go z zanegowaniem rzeczonych przeciwko sobie od gromady zarzuconych uciążliwości do Komisji swojej podane. Gdy Zaleski wsi Żabikowa, z prawa dyplomatycznego posesor, dysputując wszystkie sobie jakoby niesłusznie zadane zarzuty, o wyznaczenie osoby na grunt, któraby weszła w rozstrząśnienie tego wszystkiego doprasza się, przeto z powodu poddania się Zaleskiego tę osobę, którą biskup Płocki, teraz prezydujący, listem swoim do tego uprosi, wyznacza; ta zaś osoba zjechawszy na grunt rzeczonej wsi Żabikowo, wszelkie zarzuty i zanegowania wysłucha, indagując nawet poprzysiężoną uczyni, oraz rozstrząśnie, a gdy będzie można i ostatecznie zaspokoi, albo też uczyniwszy zupełną indagację, onę do Komisji swojej w zapieczętowanym protokole odeśle.

7) Komisya, przychylając się do pierwszej rezolucji swojej pod dniem 10 miesiąca marca roku przeszłego wydanej, względem zostawienia na dawnej lokacyi sumy złp. 15000 resztującej z sumy oryginalnej 30000 złp., zapisanej na dobrach Żdżarach, Żdżarkach i Bubnowie Radeckiego¹⁾ chorążego Grabowieckiego dziedzicznych: gdy tenże Radecki podług namienionej rezolucji, zaświadczenie urzędowe ziemstwa Włodzimierskiego wydane z protokołu dekretowego dnia 20 lipca roku przeszłego 1778 okazuje i o zostawienie na pierwszej lokacyi sumy 15000 złp. doprasza się, z oświadczeniem nieodwłocznego opłacenia procentu za rok przeszły za wyszłą asygnacją od kasy generalnej do Łucka lub Włodzimierza, przy dawnej lokacyi u Radeckiego zostawuje sumę 15000 złp., a względem prowizyi zaległej i napotem opłacać się mającej w kasie generalnej obrachunek i potrzebne ułożenie uczynić zaleca.

11. Sesa dnia 20 miesiąca marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego W. K. L., Mniszcha sekretarza wielkiego W. K. L., Zamoyskiego ordynata.

1) Komisya, przychylając się do żądania Józefa Popiela, kasztelana Lwowskiego, względem dozwoleń sprzedaży dóbr pojezuickich Kniachynin zwanych, przez niego za przywilejem dyplomatycznym posiadanych uczynionego, dozwala teżę sprzedaż, a to pod tymi warunkami: naprzód aby w racie Trzech-Królskiej zaległej, o którą już i proces rozpoczęty, fundusz edukacyi zupełnie zaspokojonym został, oraz aby kupujący rzeczzone dobra, w trzeciej części wartości onych ewikcyę dostateczną pokazać, a potem onę urzędownie zapisać.

2) Zalecono wydać asygnację na zł. 250 dla ks. Siostrzewitowskiego pijara, mającego sobie wyznaczoną pensyę po złp. 500 rocznie.²⁾

12. Sesa dnia 23 miesiąca marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego W. K. L., Potockiego

¹⁾ Józef.

²⁾ W S. 4, fol. 85 jest urzędowa kopja następującej decyzji z 20 marca: „Komisya Edukacyi Narodowej wypłacenie pensyi ks. Hryniewiczowi, jako regensowi konwiktu ubogiej szlachty w Wilnie do zł. 3000 wyznaczonej do dalszego swego rozrządzenia kontynuowane mieć chce“.

marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza w. W. K. L., ordynata Zamoyskiego, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Komisya, rezolwując memoriał Andrzeja Rzeszotarskiego cześnika powiatu Mszczonowskiego, do siebie podany, kiedy tenże Rzeszotarski, mając sumę 10000 zł. z dawnej jeszcze za jezuitów lokacyi, na dosyć uczynienie uniwersałom niniejszej Komisji świadectwo ziemstwa Rawskiego, iż rzeczona suma ma pewne i niezawodne bezpieczeństwo, na dobrach Kaleniu, Bujalach, tudzież Lewinie, Studzianka, Gasparach z przyległościami w ziemi Rawskiej leżących jego dziedzicznych, zapewniając na rekwizycję onegoż pod dniem 8 miesiąca i roku teraz idących dane pokłada: przeto rzeczoną sumę 10000 zł. zostawać u niego z prowizyi dwiema ratami podług prawa opłacać się mającej na rzeczonych dobrach i mieć pewną lokacyę deklaruje, złożone zaś świadectwo in archivo konserwowane mieć chce. Co zaś do prowizyi od rzeczonej sumy, iżby tenże Rzeszotarski obrachunek z kasą generalną uczynić i w tejże prowizyi zaległej, po potrąceniu kwoty 1000 zł. dla bywszego regenta Komisji Sądowej asygnowanej, fundusz edukacyi zaspokoić w najprędszym czasie starał się, onego obowiązuje (S. 1, str. 42).

2) Komisya, asygnując wypłacenie pensyi Towarzystwu do ksiąg elementarnych wyznaczonemu należącej za kwartał a die 1 ianuarii roku terażniejszego, postanowiła, aby taż pensya całkowicie, jak dawniej za kwitem Piramowicza sekretarza tegoż Towarzystwa płacona była. On zaś, czyniąc dyspartymet, zostawi z niej część pozostającej po ubyciu ks. Roussel pensyi, na nadgodę dla tłumaczącego na język francuski pisma z woli Komisji podług rezolucyi na dniu 5 miesiąca lutego świeżo zapadłej; resztę zaś tejże pensyi obracać będzie na ekspensa ekstraordynaryjne, a w szczególności z tego funduszu opatrzy dostateczną gratyfikacyę dla zatrudniających się korektą ksiąg elementarnych, z obowiązkiem dopilnowania, aby napotem dokładniej poprawne wychodziły z druku (S. 4, fol. 87).

3) Komisya, na memoriały Antoniego hr. Krasickiego i Ferdynanda Wołyńskiego, oraz żądania licznych sukcesorów Jelcowskich, konkurujących do sumy 28000 złp., którą z intrat dóbr funduszowych, niegdyś przez Teodora Jelca posiadanych i na fundusz wieczysty oddanych, potrąconą sobie mieć pretendują w nadgodę znacznych kosztów prawnych: daje rezolucyę następującą, iż ponieważ przy rozsądeniu sprawy tychże sukcesorów Jelcowskich z uprzywilejowanymi dziedzicami dóbr przerzeczonych funduszowych bliższść do posiadania onychże przyznana im jest z tego najbardziej względu, iż znaczne łożyli ekspensa, prawując się o dziedzictwo dóbr wzmiankowanych, teraz na fundusz edukacyi przez Rzeczpospolitą oddanych; więc gdy z tego powodu przez wyrok Komisji swojej otrzymali beneficium praeferibilitatis, innego zatem dobrodziejstwa ani bonifikacyi (których wprzód w ugodliwej z Komisją będąc umowie pretendować mogli) z racyi że rzecz sądownie jest zakończona, po zapadłym już dekrete zyskiwać nie mogą.

4) Na memoriał Dąbrowskiego instygatora sądowego Komisya, dogadzając żądanom i potrzebom onegoż, wyznaczyła mu gratyfikacyi złp. 1000 z funduszu dochodów ex adjudicatis weszłych.

5) Komisya przez dekret swój na terazniejszej kadencyi zapadły, wyznaczwszy dla ks. Bohomolca eks-jezuity pensyę roczną złp. 1350, a die 1 ianuarii roku terazniejszego zaczynać się mającą, takowej pensyi wypłacanie dwiema ratami z departamentu biskupa Płockiego determinuje.

6) Komisya wyznacza dla ks. Woyciechowskiego ¹⁾ eks-jezuity pensyę roczną złp. 500, którą z kasy Poznańskiej a die 1 aprilis roku terazniejszego odbierać będzie (S. 4, fol. 89).

7) Komisya, stosując się do konstytucyi roku 1776, przez którą suma zł. 360000 do ulokowania na dobrach Koźminie i Radlinie księcia Kazimierza Sapiehy, generała artyleryi litewskiej, dziedzicznych jest determinowana, zaleca przez terazniejszą dyspozycyę kasie generalnej Warszawskiej, ażeby na conto determinowanej do ulokowania sumy, za kwitem tymczasem ręcznym tegoż księcia, lub specyalnego plenipotentia jego, z ostrzeżeniem przy wzięciu większej kwoty zakwitowaniem grodowinie wypłaciła odebrany od kahału Lubomskiego kapitał złp. 2000, pro wizyi od tegoż kapitału zł. 650, za proces należący od kahału zł. 620 gr. 24; in summa zł. 3270 gr. 24.

8) Wydano asygnacye: na złp. 420 za kwitem Grôlla bibliopoli za wydrukowanie dykcyonaryuszów dla szkół; na zł. 1000 za kwitem ks. Zdziebłowskiego prefekta drukarni pijarów, na zł. 5000 dla oficyalistów kasy generalnej, na zł. 2700 na szkoły Lubelskie.

9) List okólny do rektorów i prefektów szkół z przestrokami względem ksiąg elementarnych dla szkół służyć mający podpisany, aby do druku był podany, jest zlecono.

13. Sesya dnia 27 miesiąca marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego, Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza w. W. K. L., ordynata Zamoyskiego, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Punkta umowy między funduszem edukacyi narodowej a Tyzenhauzem podskarbin nadwornym litewskim przez plenipotentia Andrejkowicza ²⁾ pisarza grodu Pińskiego z mocy uroczystego na to mu wydanego i w archiwum Komisyi złożonego dokumentu czyniącym względem sum na lokacyę destynowanych, osobliwszą specyfikacyą objętych, tudzież względem retentów z dóbr Rzepichowa i Matkowicz, tak co do rat zaległych, jakoteż co do ruchomości sprzedanych przez lustratorów i wszystkich nawzajem zachodzących pretensyi zawarte, Komisya przyjęła i dla uskutecznienia onych też punkta konotowała, które per extensum wraz z specyfikacyą sum w protokół wciągnąć zaleciła.

¹⁾ Józef.

²⁾ Tadeusz.

Punkta umowy między podskarbis nadwornym litewskim a kasą funduszu edukacyjnego zachodzącej: 1. Sum za obligami od różnych dłużników należnych z powodu rezolucyi Komisji Rozdawniczej Litewskiej złp. 500000 na lokacyę u podskarbiego determinującej, temuz podskarbiemu podług osobnej specyfikacyi do podniesienia pozwala się zł. 442556 gr. 20. 2. Od tegoż kapitału, jeżeli się znajdzie na dłużnikach jakowa zaległość procentu po ratę Św.-Jańską r. 1774 exclusive, ta zaległość determinuje się dla podskarbiego in bonificationem pretensyi jego względem uciążliwości wyciągnionych inrat z Rzepichowa i Matkowicz czynionej i w nadgodę reparacyi tychże dóbr ku podniesieniu do wyższych procentów. 3. Procent od raty Św.-Jańskiej r. 1774 inchoative aż po ratę Św.-Jańską r. 1777 inclusive od rzeczzonego kapitału zyskany ma policzyć się w kapitał na lokacyę u podskarbiego. 4. Procent od raty Trzech-Królskiej r. 1778 przychodzący ma być zapłacony przez podskarbiego do kasy, w naturze retentów, a to za podniesieniem kapitałów. 5. Za ruchomości w Rzepichowie, Żmujdkach, Pozelwie i Ihumenowie przez lustratorów sprzedane zł. 6626 gr. $1\frac{1}{2}$; za procent od tej zaległości po ratę Św.-Jańską r. 1779 exclusive 1657 gr. 15, za użytek od zalegającego procentu zł. 33 gr. 4, czyli zł. 8316 gr. $20\frac{1}{2}$. 6. Summa do kapitału na lokacyę ma być włączoną zł. 450873 gr. $10\frac{1}{2}$; zaległość z rat dwóch na Rzepichowie i Matkowiczach, jakoto: z raty Św. Jana r. 1777 i Trzech Króli roku 1778 wynosząca zł. 20250 ma być włączona w kapitał na lokacyę; suma kapitału na lokacyi u podskarbiego wypada zł. 471123 gr. $10\frac{1}{2}$. 7. Dalsza zaległość z takowychże rat Św. Jańskiej roku 1778 i Trzechkrólskiej r. 1779 ma być zapłacona przez podskarbiego dnia 16 maii anni currentis in quantitate zł. 20250; za użytek ze wszystkich pomienionych rat Rzepichowskich dołącza się zł. 810; za ekspensa na pozwy zł. 50; in universum podskarbi zapłaci dnia 16 maii zł. 21110. 8. Jakie tylko sumy przed św. Janem roku terażniejszego 1779 podniesie podskarbi, na te wraz wyda od siebie oblig funduszowi z ewikcyą na hrabstwie Postawskim i względem nich podług powyższej specyfikacyi uczyni zadość kasie w procentach jej należnych, w porządku którego podnoszenia sum podskarbiemu komunikacya dokumentów z archiwum za jego lub onego plenipotentą rewersem dozwala się. 9. O któreby sumy dłużnicy czynili kwestyę, o te podskarbi nie inaczej tylko w sądach Komisji Edukacyi Narodowej czynić powinien imieniem funduszu. 10. Dyplomata przed ratą Św.-Jańską na posesye pojezuickie wziąć i ewikcyę w formie przyzwoitej dla funduszu podskarbi zabezpieczyć obowiązuje się. Sumy na conto podskarbiego nadwornego od Komisji determinowane: u Grabowskiego ¹⁾ sędziego ziemstwa Brzeskiego zł. 23000, u Świętorzeckiego 4160, u Oziembłowskiego 8000, u Jarockiego skarbnika Mozyrskiego 4000, u Bitowta marszałka 72000,

¹⁾ Franciszek.

na zastawie Smołów 40000, u Alexandrowicza¹⁾ koniuszego Litewskiego 14000, u tegoż na Ostrowiu 8400, u tegoż 15000, u Brunofowej 56000, u Wołowicza starosty Ugiskiego 22400, u Bogusławskich krayczych 5700, u Stefana Grabowskiego 2000, u Wołodkowiczów wojskich Mińskich 9666 gr. 20, u Kopakowskiego rotmistrza 7600, u Dąbrowskiego stolnika 16000, u Filipowicza obywatela Wileńskiego 4000, u Łyszkiewiczów 9934, u Billewicza²⁾ sędziego ziemskiego Żmudzkiego 7000, u Reytanów 18000, u Krasickich hrabiów 10000, u Pruszyńskiego na Nowym Dworze 4000, u Janiszewskiego podstarosty 2000, u Puzyniny starościny Upitskiej 7560, u Żabów za 2 obligami 35186, u Strawińskiego podstarosty Pińskiego 2000, u Turczynowicza starosty Gumbelskiego 12000, na kahale Grodzieńskim: dla collegium Grodzieńskiego 14950, dla misyi Mereckiej 8000, z Rzepichowa zaległości dwóch rat 20250, z ruchomości in fundis Ihumenowa, Pozelwic i z Rzepichowa z procentem 8316; in summa 471123 gr. 10¹/₂. Takowe zaś na drugą rękę przepisane punkta i specyfikację sum i przez wyżej specyfikowanego plenipotentą podpisane w archiwum funduszu złożone mieć chce (S. 4, fol. 91; A. 18, fol. 22^a).

14. Sesja dnia 9 miesiąca kwietnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego W.K.L., Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza w. W.K.L.

1) Komisya, mając wzgląd na wiek podeszły i strawione lata na usługach zgaszonego zakonu ks. Kozłowskiego eks-jezuity, wyznacza onemu pensję dożywotnią złp. 800 rocznie, mającą się zaczynać od dnia 1 kwietnia roku teraz bieżącego, co do miejsca wypłacania onejże kasa determinować ma, gdzie zręcznie dla tegoż ks. Kozłowskiego być może.

2) Komisya zawieszona przez rezolucję swoją pod dniem 5 miesiąca stycznia roku przeszłego 1778 do ks. biskupa Wileńskiego i wzajemnie, tak względem administrowanych dochodów i ekspens funduszowych, jakoteż względem kapitałów zakwestyonowanych i prowizji od nich należących załatwiając pretensye, czyni następujące rozrządzenie.

a) Zaleca Kasie generalnej Warszawskiej, ażeby podany przez biskupa Wileńskiego z percepty a die 1 iulii 1777 do dnia dzisiejszego rachunek, jakoteż ekspens niżej wyrażoną, dowodami stwierdzoną w następującej osnowie przyjęła i zalikwidowała:

Percepta kasy Massalskiego biskupa Wileńskiego a die 1 iulii 1777 ad diem 10 martii 1779: remanentu od ostatnich rachunków zostało zł. 51939 gr. 4²/₆; zapłacone plebanowi Łuczajskiemu przez Ogińskiego wojewodę Trockiego z prowizji od sumy u niego lokowanej, a w rachunkach ostatnich księcia na conto jego położone 9000 zł.; zostawione przez rezolucję Komisji pod dniem 5 stycznia roku 1778 do obrachowania

¹⁾ Dominik.

²⁾ Tadeusz.

podane przez księcia w ostatnim rachunku jakoby wydane na szkoły Brzeskie i Pińskie 2300 zł.; zostawione podobnie przez też rezolucję do obrachowania, podane w tymże rachunku jakoby wydane na szkoły Nieświeskie pro sartis tectis 1881 zł.; od sumy zł. 80000 na Grawżyszkach za rat trzy, to jest: św. Jana 1777, Trzech Królów 1778 i Trzech Królów 1779 6000 zł.; od sumy zł. 52000 Pągowskiej za rat trzy, to jest: św. Jana 1777, Trzech Królów 1778 i Trzech Królów 1779 3900 zł.; od sumy zł. 31000 na Zaberdowie za też trzy raty 2325 zł.; od sumy zł. 42940 gr. $7\frac{1}{2}$ za srebra za rat sześć, to jest: św. Jana 1775, Trzech Królów i św. Jana 1776, św. Jana 1777, Trzech Królów 1778 i Trzech Królów 1779 6441 zł.; od sumy zł. 254123 kahalnej, to jest zł. 156189 gr. 12 na kahale Wileńskim będącej za rat sześć, to jest św. Jana 1775, Trzech Królów i św. Jana 1776, św. Jana 1777, Trzech Królów 1778 i Trzech Królów 1779 po 3 od sta — zł. 14056, od drugiej zaś zł. 97933 gr. 17 na różnych kahalach Litewskich za rat siedem, to jest: Trzech Królów i św. Jana 1775, Trzech Królów i św. Jana 1776, św. Jana 1776, Trzech Królów 1778 i Trzech Królów 1779 po 3 od sta — zł. 10279; od sumy zł. 110000 z dóbr Bortkiszek na dobra Niemenczyn przeniesionej za rat trzy, to jest: św. Jana 1777, Trzech Królów 1778 i Trzech Królów 1779 po $4\frac{1}{2}$ od sta, tudzież reszty z rat dawniejszych zł. 7552 gr. $7\frac{1}{2}$; z dóbr Zakretu za rat trzy, to jest: św. Jana 1777, Trzech Królów 1778 i Trzech Królów 1779 4050 zł.; z dóbr Zameczka za rat cztery, to jest: Trzech Królów i św. Jana 1777, Trzech Królów 1778 i Trzech Królów 1779, tudzież reszty z raty św. Jana 1778 8150 zł.; od sumy zł. 108000 astronomicznej na Czabiskach od ostatniego kwitu ks. Żaby rektora za rat siedem, to jest: Trzech Królów i św. Jana 1776, Trzech Królów i św. Jana 1777, Trzech Królów i św. Jana 1778 i Trzech Królów 1779 18900 zł.; od sumy zł. 42600 collegium Mitawskiego na kahale Wileńskim będącej za rat ośm, to jest: św. Jana 1775, Trzech Królów i św. Jana 1776, Trzech Królów i św. Jana 1777, Trzech Królów i św. Jana 1778 i Trzech Królów 1779 po 3 od sta — 5112 zł. od sum zł. 46766 collegium Brunsberskiego, 13000 Dyneburskiego, 12000 Witebskiego czyli od zł. 71766 zagranicznych na kahale Wileńskim za też rat ośm po 3 od sta 8612 zł.; od sum zł. 10000 collegium Drohickiego, 4518 Warszawskiego, 19100 Pułtuskiego, czyli od zł. 33618 za też rat ośm po trzy od sta 4034 zł.; z dóbr Chobna za rat sześć, to jest: św. Jana 1774, Trzech Królów i św. Jana 1775, Trzech Królów i św. Jana 1776 i Trzech Królów 1777 5400 zł.; za egzekucye od Chobna i Zameczka 500 zł.; z prawa zastawnego pana Gojżewskiego na Zaberdów za zł. 31800 dane mniej policzone 800 zł.; z obligu Romera na zł. 10900 danego mniej policzone 400 zł. Suma zł. 171631 gr. $12\frac{2}{6}$.

Ekspens kasy biskupa Wileńskiego a die 1 iulii 1777 ad diem 10 martii 1779: na ekspens duchowną za ratę marcową 1775 przez rezolu-

cyę Komisji pod dniem 5 stycznia 1778 do przyjęcia determinowane, za kwitami a litera D¹ ad literam D¹³ 13900 zł.; na sustentację konwiktów ubogiej szlachty podług rachunku sub Lit. I. zł. 5031 gr. 26; na dyrektorów parafialnych podług rachunku sub litera K. zł. 1230 gr. 8; na emerytów naddane nad zł. 18780 podług kwitów sub lit. C. a № 1-o ad № 8 — 320 zł.; na fabrykę konwiktu ubogiej szlachty, podług rachunku sub litera H. zł. 18738 gr. 21¹/₄; ks. Couneve zapłacona pensya w Pińsku podług tejże rezolucyi determinowana do przyjęcia 250 zł.; na szkoły Pińskie okazane z kwitów czterech sub lit. B. 1400 zł.; pensyi bywyszemu komisarzom sądowym Litewskim podług kwitów sub lit. L. zł. 36666 gr. 15¹/₄; podług dyspozycji Komisji de die 10 martii 1778 panu Briottet pensyi zaległej za półtora roku a die 1 martii 1777 ad 1 septembris 1778 za kwitem tegoż sub lit. O. 3000 zł.; na reperacyę domu anatomicznego w Wilnie podług rachunku sub lit. N. zł. 3125 gr. 28; za transport Briottet do Wilna podług kwitu sub lit. P. zł. 1312 gr. 15; determinowane przez rezolucyę Komisji pod dniem 5 miesiąca stycznia 1778, a w percepcie rachunków Komisji Rozdawniczej Litewskiej za przedane ruchomości umieszczone, w ekspensie zaś tychże rachunków nie położone wydane w roku 1773 i 1774: na szkoły Pińskie zł. 5050, Słuckie zł. 1200, Nieświeskie zł. 3281 gr. 4, Brzeskie zł. 5096 gr. 20; Houwaldowi za ekspensa podrózne z Brzeźcia do Wilna, Pińska i Warszawy i sprowadzenie sreber zł. 4201 gr. 15; Knakfusowi za takse kamienic zł. 1800. Suma zł. 105605 gr. 21¹/₂.

Percepty 171631 gr. 12²/₆, ekspensy zł. 105605 groszy 2¹/₂, remanent zł. 66026 gr. 9⁵/₆.

b) Z której percepty i ekspensy ponieważ się okazuje, iż biskup Wileński pozostaje in remanentem złp. 66026 gr. 9⁵/₆, którą to sumę książę Ksawery Massalski, szef regimentu domu swego, jaka już przejęta od biskupa Wileńskiego, żąda mieć u siebie lokowaną i na rzeczoną sumę przy okazaniu bezpiecznej ewikcyi oblig na rzecz funduszu z opłaceniem procentu po 5 od sta wydać oświadcza: przeto Komisya zaleca Malczewskiemu pisarzowi swemu, ażeby za pomienioną sumę zł. 66026 gr. 9⁵/₆ za ubezpieczeniem pewnej lokacyi na rzecz funduszu oblig od ks. Massalskiego odebrał, do archiwum Komisji złożył i o tem kasę generalną uwiadomił; a po takowem uwiadomieniu, kasa generalna wyż rzeczoną sumę remanentem na biskupie Wileńskim pozostałą, przyjmuje w rachunkach onegoż pro persoluto.

c) Gdy biskup Wileński w percepcie swojej prowizyę od wszelkich sum funduszowych, tak tych, które nie były w kwestyi, jakoteż i innych przez niego dawniej zakwestyonowanych a teraz przyznanych, aż do raty św. Jana roku terażniejszego 1779 exclusive za wypłaconą kładzie: przeto Komisya zaleca kasie generalnej, ażeby tegoż księcia z wypłaconej zupełnie prowizyi do raty św. Jana 1779 exclusive przy wydać mianym porachunku zakwitowała.

d) Że zaś sumy funduszowe u biskupa Wileńskiego przez Komisję Rozdawniczą Litewską lokowane te tylko dotąd nie były kwestyonowane, to jest: 80000 zł. na Graużyszkach, 52000 zł. z Pągowska, 31000 z Zaberdowa, 42940 zł. gr. $7\frac{1}{2}$ za srebra, 156190 zł. gr. 10 na kahale Wileńskim, 97933 zł. gr. 18 na różnych kahalach, 110000 zł. na Niemieżyźnie, razem 570064 zł. gr. $5\frac{1}{2}$, a prawo roku przeszłego 1778 ustanowione przez Komisję swoją legem curiatum, żeby żaden z osób onę składających sum funduszowych brać na lokacyę nie mógł, potwierdziło; przeto Komisya tych szczególnie sum, jako już dawniej przez Komisję Rozdawniczą Litewską u biskupa Wileńskiego lokowanych, lokacyę determinuje.

e) Co się tyczy sum teraz przez biskupa Wileńskiego przyznanych, jakoto: 108000 zł. na Czabiskach, 42600 collegium Miławskiego na kahale Wileńskim, 46766 collegium Brunsberskiego na tymże, 13000 collegium Dyneburskiego na tymże, 12000 collegium Witebskiego na tymże, 10000 collegium Drohickiego na tymże, 4518 collegium Warszawskiego na tymże, 19100 collegium Pułtuskiego na tymże, razem 255984 złp.; ponieważ książę Massalski Ksawier o lokacyę onych na dobrach swoich doprasza się, gdy tenże książę oblig na pomienione sumy z zabezpieczeniem pewnej ewikcyi zezna, czego dopilnowanie Malczewskiemu pisarzowi zaleca się; Komisya na podniesienie onych i lokacyę u księcia Ksawiera Massalskiego dozwala, ostrzegając, ażeby procent od sumy zł. 108000 na Czabiskach po 5 od sta, od sum zaś z kahału Wileńskiego do podniesienia determinowanych w kwocie zł. 147984 po 3 od sta aż do raty Trzech Królów r. 1782 (od której opłata prowizyi, tak jak od innych sum po 5 od sta zaczynać się ma) corocznie począwszy od raty św. Jańskiej roku teraźniejszego 1779 dwiema ratami anticipatiwe do kasy Komisyi swojej opłacał.

3) Komisya, rezolwując memoriał Wodzickiego starosty Stobnickiego, tak względem przeniesienia sumy 90000 złp. z dóbr Gorzkwi na dobra Skroczów, jakoteż dawnych od daty zniesienia zakonu jezuitów, od rzeczoney sumy zaległych prowizyi, a podług prawa w kapitał obracać się powinny, zostawienia przy nim w kapitale na lokacyi do Komisyi swojej podany: gdy tylko Wodzicki starosta Stobnicki podług dawniejszych uniwersałów o pewności niezawodnej sumy 90000 zł. przenieść się mającej, oraz prowizyi czyli z nich sumy, jaka się z obrachunku z kasą uczynić mianego pokaże na dobrach Skroczów przez świadectwo ziemstwa lub grodu własnego powiatu, Komisję dowodami przeświadczy, tak na przenos sumy, jakoteż nowo ulokowanie dawnych prowizyi na kapitał zezwolić deklaruje.

4) Ponieważ Bierzyński kasztelan Żytomirski złożył zaświadczenie ziemstwa Kijowskiego, iż dobra klucz Sieliszcze, częścią w Kijowskiem, a częścią w Wołyńskiem sytuowane, wystarczają na dostateczne pignus sumy funduszowej złp. 20000, o której lokacyę z procentu prawem prze-

pisanego po 5 od sta tenże kasztelan doprasza się, lokacyę rzeczoney sumy na tychże dobrach Sieliszczu jego dziedzicznych Komisya determinuje, z obowiązkiem, aby zapisawszy urzędownie ewikcyę w grodzie lub ziemstwie województwa, gdzie też dobra leżą, onęz w oryginalu z autentycznym ekstraktem do archiwum Komisyi swojej nieodwłocznie odesłał.

5) Komisya dysponuje przez terazniejszą rezolucyę Rzętkowskiemu regentowi Komisyi swojej, ażeby podług uniwersału dawniej względem sposobu odprawienia licytacji wydanego, ogłosiwszy też licytację na dworek przy Wiśle na ulicy Bugaj sytuowany, a funduszowi dekretem sądu Komisyi przyznany, onęz z jak najlepszym pożytkiem funduszu uiścić starał się.

15. Sesa dnia 17 kwietnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza w. WKŁ., ks. Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Kołłątaj kanonik Krakowski czytał dalsze opisanie czynionej wizyty w Akademii Krakowskiej, w szczególności, co się tyczy reformy *facultatis philosophiae*, doniósł, jakim sposobem do tej reformy już w części przystąpił i oraz że między uczącymi się filozofii w akademii, aktualnie liczyć można czterdziestu więcej osób sposobiących się na nauczycielów w czasie do szkół narodowych użytymi być mogących. Tym Komisya na dalsze zachęcenie wyznaczyła na pensye fundusz roczny sumę złp. 12000.

2) Komisya, chcąc przyprowadzić do skutku dawniejszy zamysł swój tak względem ustanowienia seminaryum dla nauczycielów do szkół, jako i względem ułożenia hierarchii szkolnej, dla naradzenia się w tej materii jako najpilniejszego, wyznaczyła z pomiędzy siebie podkanclerzego WKŁ., marszałka Rady Nieustającej i sekretarza w. WKŁ. chcąc z powziętych od nich wiadomości i układów wziąć środek i sposób skuteczny porządnego ustanowienia tegoż nauczycielów seminarym i hierarchii szkolnej.

3) Komisya pozwala na czas niejaki wyjazdu zagranicę ks. Piramowiczowi sekretarzowi swemu w Towarzystwie do ksiąg elementarnych, który że będzie miał dane sobie od Komisyi zlecenie względem zwiedzenia akademii sławniejszych z dokładnem opisaniem ich stanu, i zasiągnięcia innych wiadomości w zamiarze edukacyi służyć mogących, pensyę zatem onemuż nieprzytomnemu kontynuować się nie mogącą nadgradzając dukatów 150 na koszta podróży asygnuje.

4) Wydano asygnacye do kasy gnlnej na złp. 457 wyekspensowane przez ks. Jakukiewicza prefekta szkół Warszawskich na transport papierów prawnych z Kamieńca i rozestanie książek elementarnych do szkół departamentów generała Podolskiego i Mniszcha.

5) Postanowiła Komisya oddać pozostałe od sprzedaży dwie kamienice w mieście Krakowie, za wydanemi na to osobnemi prawami, je-

dną miastu Krakowu, a drugą pod zwierzchność akademii Krakowskiej na mieszkanie doktora pracującego w tejże akademii.

6) Po skończonej kadencji marcowej spraw koronnych oddany raport do Rady Nieustającej, o odeszłych na sądach Komisji spraw i wpisów.

7) Komisja uprosiła i umocowała biskupa Płockiego do traktowania we wszelkich zachodzić mogących okolicznościach, dotyczących się jurysdykcji duchownej i pretensji, oraz obliǳów duchownych cum loci ordinario biskupem Krakowskim.

16. Sesa dnia 1 miesiąca maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Mniszcha sekretarza w.WKL., Poniatowskiego generał-leutnanta wojsk kor.

1) Wydane są do kasy generalnej asygnacye następujące: a) na zł. 38 za kwitem Matcińskiego, za wydrukowanie listu okólnego do szkół pisanego z informacją o użytku, jaki być powinien ksiąg elementarnych; b) na zł. 2338 za kwitem Groella bibliopoli Warszawskiego, a to za papier od niegoż sprowadzony na wydrukowanie Dykcyonarza starożytności dla szkół napisanego; c) na zł. 978 za kwitem regenta Rzętkowskiego za ekspensa prawne wyłożone przez tegoż na rzecz Komisji.

2) Komisja na fundamencie prawa konstytucyi roku 1776 tit: „Edukacya Narodowa“ w tych słowach będącego: „a dekreta sądu tego, aby miały egzekucyę, Departament Wojskowy brachium militare na rekwizycyę każdą tej Komisji dawać będzie“, czyni niniejszą do Departamentu Wojskowego rekwizycyę: prowenta leśnictwa Kupiskiego w ziemi Łomżyńskiej leżącego, a prawu dożywotniemu Antoniego Sułkowskiego, wojewody Gnieźnieńskiego, podległego w prowizyach od sumy 584658 zł. groszy 15 zaległych, tudzież dobra Włosakowice w województwie Poznańskim sytuowane Franciszka Sułkowskiego, generała inspektora wojsk koronnych, dziedziczne, także w prowizyach od sumy 194000 zł. zaległych, niemniej dobra po-jezuickie Barszcze zwane w województwie Podolskiem leżące przez Bukara posiadane w zatrzymanych procentach są prawem przekonane, dekreta executionis do nich otrzymane i egzekucyę sprowadzone, lecz tradycya nie dopuszczona, jako o tem dostatecznie przyłączony proces przeświadcza. Aby zatem publiczny fundusz edukacyi narodowej w sprawie publicznej żadnych przedłużeń nie cierpiący, jak najprędszą mógł otrzymać satysfakcyę, Komisja Edukacyi na mocy powyższego prawa, zanoszi do departamentu o przydanie pomocy wojskowej usilne żądanie.

3) Komisja tak raport przez Rzętkowskiego uczyniony, jakoteż memoriał Czempińskiego medycyny doktora podany rezolwując, ponieważ licytacya dworku nad Wisłą przy ulicy Bugaj zowiącej się sytuowanego przyzwoitym sposobem jest odprawiona, więc onę za ważną przyjmując deklaruje, iżby tenże Rzętkowski tranzakcyę rezygnacyjną z prze-

pisu prawa potrzebne na osobę Czempińskiego (który iura cancellariae i expens na papier stemplowany na siebie do zaspokojenia wziąć powinien) zeznał. A co zaś do sumy szacunkowej zł. 12800, jeżeli Czempiński na dzień 4 maja w roku terażniejszym Rakowskiego w sumie zł. 3477 gr. 23, oraz Wrzesińskiego delatora w sumie zł. 1449 gr. 12 zaspokoi i kwity na rzecz funduszu wyjednane będą, tedy reszta szacunku zł. 7872 gr. 25 do roku jednego, za śródokującym pewnem teźże sumy resztującej na dobrach ubezpieczeniem, zostać się będzie mogła.

4) Ponieważ Rogaliński archidyakon Szremski, rektor akademii Poznańskiej, po odprawionych uroczystościach, z przepisu instrukcyi przynależnych, licytację kamienicy Bursa zwanej, w Poznaniu sytuowanej, ekspedyował, z opisu której najwyższa oferencya jest Wierszchlejskiego pisarza ziemstwa Wschowskiego w sumie zł. 2136 podana, przeto przyjmując rzeczoną licytację, determinuje Komisya, iżby tenże Wierszchlejski sumę wyżej rzeczoną do kasy generalnej funduszu edukacyjnego złożył, a po istotnem złożeniu, na osobę onegoż Rzętkowski tranzakcyę in forma iuris ekspensą Wierszchlejskiego ma zeznać.

5) Komisya dysponuje przez terażniejszą deklarację Zarembę, ażeby jechał do Poznania dla atentowania przysięgi w grodzie Poznańskim kasztelanowej Zakrzewskiej, dekretem Komisyi swojej na dzień 10 niniejszego miesiąca wypełnić nakazanej, któremu kasa generalna obrachowawszy expens podróży, jakie się na nią potrzebne okaże quantum za osobną asygnacją wypłaci.

6) Komisya, rezolwując memoriał przez Stanisława Baczyńskiego, imieniem Ignacego Kurowskiego, Józefa Gorczyzewskiego i Macieja Dąbrowskiego do siebie podany, a na pretensyie tychże: Kurowskiego w kwocie czerw. zł. 20, Gorczyzewskiego także 20, Dąbrowskiego 24 do funduszu edukacyi miane, przez nich prawem dochodzone w bywszej Komisyi Sądowej sądzone, na realność ich zaprzysiędź nakazuje i istotnie przez nich na oznaczonym terminie poprzysiężone, jednak onym dotąd (jak świadczy manifest z publikatą otrzymany) nie zapłacone, zapatrzwszy się, nakazuje kasie generalnej Warszawskiej, iżby rzeczonym Kurowskiemu, Gorczyzewskiemu i Dąbrowskiemu na zupełne ich zaspokojenie, tak w powyższych pretensyach, jakoteż prowizyach od terminu przez dekret na poniedziałek po Trzech Królach (8 stycznia) roku 1776 oznaczonego przynależących, tudzież w kontrawencyi i publikacyi sumę ogólną zł. 1500 za kwitem urzędowym na rzecz funduszu z całego interesu kontrawencyi i procesu zeznać mianym wypłaciła, albo onych do kasy Poznańskiej asygnowała (S. 4, fol. 103).

7) Wydano asygnacye do kasy Wileńskiej na złp. 1000 należące pensyi Briottet profesorowi anatomii, tamże do raty marcowej roku terażniejszego (S. 4, fol. 101).

17. Sesya dnia 5 miesiąca maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Mniszcha sekretarza w. WKŁ.

1) Wydano do kasy asygnacye następujące: a) na zł. 360 dla Zaremby, wyjeżdżającego z woli Komisji do Poznania dla atentowania przysięgi kasztelanowej Zakrzewskiej; b) na złp. 4200 za kwitem ks. Mokrzyckiego lub Jakukiewicza na reparacyę kościoła i collegium Winnickiego uszkodzonych przez pożar.

2) Komisya edukacyi pozwala Lutomskiemu kasyerowi w Wilnie wyjazdu na niedziel ośm dla własnych swoich interesów, z tym warunkiem, aby, gdy komu zda rachunki, interesa i straż kasy, zniósłszy się z ks. Chevalier rektorem akademii, sam do zdania tychże rachunków w kasie generalnej był obowiązany.

18. Sesja dnia 11 miesiąca maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego W. K. L., Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza w. W. K. L., Zamoyskiego ordynata, Poniatowskiego generał-leutnanta wojsk koronnych.

1) Doniesienie od deputowanych dnia 17 miesiąca kwietnia do ustanowienia hierarchii szkół narodowych przyjęte od Komisji podług rezolucyi w pięciu punktach przy tymże doniesieniu umieszczonych i do rąk księcia prezydującego powierzonych.

19. Sesja dnia 15 miesiąca maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego, Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyskiego, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Komisya Edukacyi, rezolwując memoriał Antoniego Sułkowskiego, wojewody Gnieźnieńskiego, do Komisji swojej podany, postanawia, iżby tradycya leśnictwa Kupiskiego uskuteczniiona na rzecz funduszu została i toż leśnictwo czyli jego prowenta, w arendowną dwóchletnią posesyę temuż Sułkowskiemu za sumę 69000 złp. gr. $4\frac{1}{2}$, ratami półrocznemi anticipative wypłacać się do kasy powinno, wypuszczone było, a do zawarcia względem tejże posesyi potrzebnego kontraktu Cieciszewskiego łowczego Litewskiego wezwany mieć chce.

2) Komisya na memoriał Steckiego sędziego grodzkiego Mozyrskiego, w dwóch punktach żądanie swoje przekładający, a naprzód względem wydania mu z archiwum funduszowego papierów granicznych wsi Jukowicz oświadcza, iż tych wyjęcie i przesłanie zalecone jest archiwizację. Co zaś do drugiego, aby suma zł. 6000, na którą dany jest od niegoż oblię funduszowi do opłacenia na terminie w roku teraz bieżącym 1779 w miesiącu oktobrzu, potrącona mu była w części sumy zł. 28000 pretendowanej przez sukcesorów Jelcowskich od funduszu, jakoby za ekspensa prawne przez nich uczynione, Komisya stosuje odpowiedź swoją do rezolucyi wydanej pod aktem 23 miesiąca marca hrabi Krasickiemu i Ferdynandowi Wołyńickiemu, na żądania z takiegoż powodu od nich do Komisji swojej uczynione.

20. Sesja dnia 17 miesiąca maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego, Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyskiego, Poniatowskiego generał-leutnanta.

1) Komisya zaleciła kasie generalnej Warszawskiej, ażeby z należącej od Ponińskiego podskarbiego w. kor. prowizyi, zaległej od sumy zł. 147699 gr. 28 na dobrach Barze lokowanej potrąciła wypłacone przez tegoż na pensye bywszych komisarzów sądowych następujące kwoty, to jest: Tymowskiemu stolnikowi Sieradzkiemu zł. 4343, Chomętowskiemu wojskiemu Stężyckiemu zł. 5317, in summa zł. 9660.

2) Na memoriał Ponińskiego podskarbiego w. kor. ponieważ fundusz edukacyi narodowej w znacznych wydatkach do ich zaspokojenia w tym teraz czasie zostaje i do tego dekret na żądanie samegoż Ponińskiego podskarbiego w. kor. dosyć długi czas do uiszczenia się przez niego w zaległych prowizyach oznaczył: przeto iż ze strony funduszu żadna prorogacya terminu dekretem z kontrowersyi stron zapadłym przeznaczanego czyniona być nie może, ale raczej termin atentowany być powinien, deklaruje.

3) Komisya, rezolwując memoriał Szydłowskiego chorążego ziemi Ciechanowskiej, dopraszającego się, ażeby od kupna placów przez siebie sposobem licytacji na Nowem Mieście przy sprzedawaniu konwiktu pojezuickiego nabytych mógł odstąpić i one funduszowi powrócić; ponieważ wspomniane nabycie placów stało się po dopełnieniu wszelkich formalności przepisanych w uniwersale do licytacji ogłoszonym, kiedy oraz proces sądownie od funduszu jest mu już intentowany o niezawarcie dotąd zwykłej z prawa za pomienione kupno transakcyi i rat należnych nieopłacenie, czekać ma w tej mierze sądowego dla siebie wyroku i rezolucyi.

21. Sesya dnia 18 miesiąca maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyskiego, Ponińskiego generał-leutnanta.

1) Komisya chcąc przystąpić do rezolucyi żądań Kłokockiego, zleciła podkanclerzemu Litewskiemu i Malczewskiemu pisarzowi sądowemu, aby traktując w tej mierze z Kłokockim dostatecznie umówili się o sposobie uspokojenia pretensyi onegoż, i o tem Komisyi swojej donieśli.

2) Dysponowano kasie gnlnej wypłacić zł. 1800 Burakowskiemu kancelaryście Komisyi, wyjeżdżającemu za granicę, z zaleceniem ażeby kontynuowana była onemuż pensya 2000 zł. w czasie bawienia się, aż póki nie powróci do usług Komisyi.

3) Wyznaczono gratyfikacye: Omiecińskiemu eks-jezuicie proboszczowi Turzyńskiemu, zawiadującemu szkołami Żytomierskimi na pensyę od 1 iunii roku terażniejszego, tudzież za podróże i inne fatygi złp. 4000; podobnie Kukielowi profesorowi matematyki, w szkołach Warszawskich chwalębnie pracującemu, a przez aplikacyę swoją i dokładne rysunki w zrobieniu map dla Komisyi potrzebnych zaleconemu złp. 1600.

4) Sekretarz Mniszech, jako zawiadujący departamentem szkół Wołyńskich, ma zleczenie pisać do Popiela kasztelana Lwowskiego, rekwirując imieniem Komisyi, aby aparaty i sprzęty kościoła Kniahnińskiego wy-

dać dysponował do kościoła Dubieńskiego, do którego Kniahyniński należy per affiliationem.

5) Wydano asygnacye na złp. 1500 kwartalną Tolkmita, a 1 iulii ad ultimam septembris roku terażniejszego.

22. Sesya dnia 22 miesiąca maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyskiego, Mokronowskiego generał-inspektora, Poniatowskiego generał-leutnanta.

1) Komisya, mając wzgląd na stan nędzny synagogi Kazimirskiej, do sumy złp. 38934 gr. 14 $\frac{1}{2}$ funduszowi w prowizyi i adjudykatach od kapitału zł. 196125 gr. 26 zadłużonej, a na terminie dnia 23 miesiąca czerwca roku terażniejszego rzeczoney prowizyi żadnym sposobem razem wypłacić nie mogącej, chcąc oraz zabezpieczyć tak zaległych prowizyi pewne zaspokojenie, jakoteż przyszłych regularną nadal dwiema ratami podług prawa opłatę, dysponuje kasie generalnej Warszawskiej, ażeby z plenipotentami synagogi Kazimirskiej zawarła umowę, przez którą należącą od tejsze synagogi za zaległe prowizye i adiudicata sumę zł. 38934 gr. 14 $\frac{1}{2}$ na lat siedem dyspartymentowania moc mieć będzie, tak ażeby przy każdej racie przyszłej wynikającą z dyspartymentu zł. 38934 gr. 14 $\frac{1}{2}$ kwotę w przeciągu lat siedmiu regularnie, a to pod rygorem dekretu i wolną w każdym czasie w przypadku sprzeciwiania się egzekucyą wypłacała (S. 4, fol. 105).

2) Wydane są asygnacye: a) za kwitem Zdziebłowskiego prefekta drukarni pijarów złp. 1000 na drukowanie Dykcyonarza Łacińskiego; b) na zł. 1026 za kwitem Bartołda plebana Przycierskiego wyekspensowane przez niegoż dawniej na konwikt Piotrkowski, jak okazują rejestra za rekwizycyą przysłane i w kasie wyegzaminowane.

23. Sesya dnia 26 miesiąca maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego, ordynata Zamoyskiego, Mokronowskiego generał-inspektora, Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Komisya, rezolwując memoriał podany przez Frankowskiego w wątpliwości względem pretensyi gruntowych dóbr Lizy po-jezuickich, rezolucyą Komisyi swojej pod dniem 5 miesiąca czerwca roku przeszłego 1778 wypadłą warowanych, oświadcza, iż ponieważ tenże Frankowski z ewikyci przez instygatora sądowego już jest pokwitowanym, więc co się tyczy pretensyi gruntowych, do odpowiedzi pociąganym być nie powinien i powtórne z strony funduszu zakwitowanie niepotrzebne Komisya być uznaje.

24. Sesya dnia 27 miesiąca maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego, ordynata Zamoyskiego, Mokronowskiego generał-inspektora, Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Z okazji memoriału Gurowskiego kasztelana Przemęckiego, proszony jest biskup Płocki, aby mu listownie doniósł o pierwszej rezolucyi Komisyi na żądanie sukcesorów niegdyś Niezychowskiego podkomorzego Wschowskiego zapadłej, na której przestając Komisya, czekać

będzie dopełnienia przez tychże sukcesorów podanych i przyjętych kondycji, ubezpieczających dług dla funduszu edukacji, dekretem potioritatis na substancyi Nieżyehowskiego umieszczony.

2) Ponieważ suma 4000 złp. przez bywłą Komisję Rozdawniczą na schedę Maksymiliana Woronieckiego szambelana J. K. Mści oddana, dekretem między jegoż kredytorami zapadłym na dobrach Trysteńskich umieszczona i w niej część wsi Rudki na rzecz funduszu jest wypuszczona, a przytem mając sobie przełożenie uczynione, iż Breza w znacznym długu na substancyi tegoż Woronieckiego umieszczony kredytor ofiaruje też sumę zł. 4000 za rok, a zaś procent rzeczonym dekretem w kwocie zł. 366 wyrachowany, na każdą rekwizycję na rzecz funduszu wypłacić: przeto Komisya dozwala niniejszą rezolucją, iżby Ślawniewicz prefekt szkół Łuckich, wzięwszy dokument, aktami roborować się mający od Brezy na sumę 4000 złp. z upewnieniem jej na wszelkich jego dobrach i udeterminowania prowizyi podług prawa dwiema ratami płacić się powinnej, oraz odebrawszy od tego Brezy kwotę zł. 366 na osobę jegoż prawa do sumy zł. 4000, oraz od niej prowizyi funduszowi służącego, z gotową posesyą, uczynić cesyę.

3) Komisya, rezolwując memoriał synagogi Krzemienieckiej do siebie podany, deklaruje, iż jeżeli taż synagoga obrachunek zupełny podług dekretu względem prowizyi z kasą generalną uczyni, a po obrachunku wypadające prowizye, miarkując od roku 1773 i czasu zniesienia jezuitów istotnie do kasy wypłaci, i oraz jeżeli podług wyrażenia w memoriale swoim umieszczonego, taż synagoga postara się o kantora, któryby sumę kapitalną 38781 zł. przez synagogę winną, dekretem przysądzoną, jakoteż prowizyę dawną za ks. jezuitów do roku 1773 zaległą, a przy obrachunku w pewnej wielości ustanowioną i do powyższej sumy kapitalnej przyłączyć się powinny, z prowizyi dwiema ratami na rok podług prawa anticipative płacić się mającej, na dobrach swych ziemskich dziedzicznych, od ziemstwa lub grodu własnego powiatu o pewnej lokacyi zaświadczonych na rzecz funduszu edukacji zapisać, tedy tak suma kapitalna, jakoteż prowizyonalna do roku 1772 zaległą, złączywszy się w jedną sumę, będzie się mogła w synagogi Krzemienieckiej w prowizyi pozostać.

4) Komisya, rezolwując memoriał Ośniałowskiego stolnika ziemi Dobrzyńskiej do siebie podany, ponieważ tenże Jan Ośniałowski, dóbr Biskupin zwanych dziedzic, poddając pod ewikcyę dobra swoje wyżej rzeczzone z dowodu złożonych tranzakcyi jego dziedziczne i wyjednanem od ziemstwa Dobrzyńskiego, jako te dobra są jego dziedziczne i żadnym długiem nieobciążone, świadectwem wsparte, na nich za brata swego Kazimierza Ośniałowskiego dobra Młyniec i Mierzynek po-jezuickie, za przywilejem dyplomatycznym posiadającego, ewikcyę podług praw przed aktami grodzkimi Warszawskimi na dniu 18 miesiąca i roku terażniejszych zapisał: przeto takową ewikcyę przyjmując, tak tranzakcyę dziedzictwo

dóbr Biskupina okazującą, jakoteż świadectwo ziemstwa Dobrzyńskiego i zapis ewikcyi w archiwum konserwowane mieć chce.

5) Komisya wyznacza pensyę dożywotnią po zł. 500 rocznie Krzysztofowi Łabęckiemu, Antoniemu Lutomskiemu i Franciszkowi Rzepnickiemu eks-jezuitom zasłużonym, dawniej w prowincyi Wielko-Polskiej, którą a die ultima martii roku terażniejszego z kasy Poznańskiej odbierać mają. Podobnie Józefowi Jakubowskiemu, zasłużonemu eks-jezuicie w prowincyi Litewskiej, wyznaczając pensyę 500 złp. rocznie, a die ultima martii roku bieżącego, onegoż w liczbie emerytów prowincyi Litewskiej umieszczonym mieć chce (S. 4, str. 107).

25. Sesya dnia 2 miesiąca czerwca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego, ordynata Zamoyskiego, Mokronowskiego generał-inspektora.

1) Komisya, rezolwując memoriał Górskiego podstarosty i sędziego grodzkiego Warszawskiego, pozwala na ustąpienie dóbr Nowej Wsi, na Chełchowskiego, kontentując się ewikcyą zapisaną przez Górskiego dawniej, teraz Chełchowskiemu, jako nowemu dziedzicowi, względem bezpieczeństwa funduszu edukacyi służyć mającą.

2) Komisya, rezolwując memoriał do siebie podany, imieniem Łubieńskiej wojewodziny Poznańskiej wdowy, względem sumy 3000 złp. po-jezuickiej, dawniej na kamienicy w Lublinie lokowanej, teraz do funduszu edukacyjnego należącej, daje zlecenie Bielińskiemu staroście Czerskiemu, aby potrzebne w tym interesie uczynił ułożenie z przerzeczoną Łubieńską wojewodziną Poznańską, które gdy nastąpi, Józef Puchała na mocy niniejszej rezolucyi, cesyę imieniem funduszu edukacyjnego do sumy wzwyż mianowanej 3000 złp. tejże wojewodzinie Poznańskiej uczyni.

3) Wydano dyspozycyę do kasy gnlnej, ażeby pensya Briotet profesorowi anatomii w akademii Wileńskiej dwiema ratami na każdą po 1000 zł, równie jak drugim profesorom płacona była, zalegająca zaś za pół roku ad ultimam septembris roku terażniejszego, aby za terażniejszą dyspozycyą opłaconą została, asygnuje (S. 4, str. 117).

4) Komisya, rezolwując memoriał Rakowskiego względem powrócenia onemuż sumy wraz z prowizyą złp. 6398 gr. 26 wynoszących, mając dostatecznie sobie przełożono, iż potraciwszy rzeczoną sumę, zostanie jeszcze dla funduszu z licytacji dworków przez niego in ante nabytych zł. 1473 gr. 29, oraz iż przysięgę na rzetelność jej sądownie ofiarował, przeto na pomienioną kwotę złp. 6398 gr. 26 temuż Rakowskiemu do Czempieńskiego asygnacyę wydać nakazuje (S. 4, str. 121).

5) Komisya sumę 21500 złp. u Jana Kłokockiego, wojskiego Mińskiego, starosty Kołaczewskiego, ewikcyonalnie na posesyi Bułchowicze zwanej, w województwie Nowogrodzkim leżącej, i na sumie 30500 złp. na tychże Bułchowiczach leżącej, oraz na dalszych tegoż Kłokockiego dobrach lokuje, z obowiązkiem płacenia od niej po 5 od sta procentu, in vim której sumy asygnacyę na 15271 zł. gr. 10 szel. 2 Komisya wydać

deklaruje, a in compensationem 5911 złp. gr. 19 szel. 1, kwity z rat Św. Jana z roku 1779, Trzech Królów i Św. Jana roku 1780, oraz Trzech Królów roku 1781, z dóbr Zamościa przez tegoż Kłokockiego posedowanych, tudzież kwit z procentu, od teraz lokującej się sumy w racie następującej Św. Jańskiej r. 1779 należnego kasie generalnej Warszawskiej wydać zaleca (S. 4, str. 119).

6) Asygnowano dla Zagórskiego zł. 200 do kasy Warszawskiej, a 600 do Wileńskiej mające się wyliczyć onemu za jego kwitem.

7) Komisya, uważając z jednej strony pretensye od funduszu edukacyjnego w porządku dochodzenia zapłaty za ruchomości i remanenta na gruncie dóbr Greytyszek i Sawityszek pozostałych w kwocie 404 zł. gr. 24, do Wołłowicza marszałka Grodzieńskiego stosowane, wzajemnie za różne pretensye z okazji eiusdem fundi Greytyszek i Sawityszek do kasy funduszowej w kwocie zł. 874 od Wołłowicza regulowane, a z powodu takowych pretensyi upatrując potrzebę zsyłania inkwizycyi i weryfikacyi, na których ekspedycyowanie łożona ekspensa łatwo istotę pretensyi przechodzić może, której unikając, powyżej wspomniane obustronne pretensye za przysłaniem na to żądania Wołłowicza wzajemną bonifikacją uinacza.

8) Komisya, sesye swoje ekonomiczne na wzór dawniejszych zaśniętych w tej mierze w przeszłych latach rezolucyi, limituje i odkłada do przyszłego miesiąca septembra, mieć chcąc, aby w interesach tak do kasy należących, jako i innych wszelkich pilnych rezolucyi potrzebujących, też rezolucye i asygnacye wydawał książę Prezydujący.

26. Sesya ekstraordynaryjna dnia 13 lipca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego, Potockiego marszałka Rady Nieustającej.

1) Komisya postanowiła sprzedać Kołtątajowi kanonikowi Krakowskiemu ogród po-jezuicki przy Krakowie na przedmieściu Piasek zwanem leżący, wraz z gruntami na jurydyce garbarskiej razem czynszowanymi i budynkiem pralnia zwanym, na gruncie tegoż ogrodu pozostałym, za sumę 5000 złp. z tymże kanonikiem za szacunek umówioną. Przeto mocą niniejszej rezolucyi instygatorowi swojemu zaleca, ażeby imieniem funduszu donacyę przerzeczonych placów i kwit de pretio na rzecz kanonika Kołtątaja uczynił, namienioną zaś sumę 5000 złp. Komisya lokuje na dobrach wsi Miciesławicach Maryanny Kołtątajowej wdowy dziedzicznej, w województwie Sandomirskim a powiecie Wiślickim leżącej, której ewikycyę zapisać grodownie i wraz z zaświadczeniem urzędu własnego ziemstwa lub grodu, do Komisyi swojej nieodwłocznie przesłać powinna będzie (S. 8, str. 21).

2) Komisya, nie przystępując jeszcze do konkordaty względem funduszków duchownych archi-diecezyi Gnieźnieńskiej, ad interim wyznacza dla dwóch księży emerytów eks-jezuitów, którzy w kolegiacie Kaliskiej powinności kaznodziei i penitencyarza aktualnie zastępują, pensyę

roczną po zł. 1200 każdemu, którą a die 1 octobris roku terażniejszego do dalszej dyspozycji Komisji z kasy generalnej odbierać będą (S. 4, str. 145).

27. Sesja dnia 19 miesiąca października odprawiła się w przytomności Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyskiego, Poniatowskiego generała-leutnanta.

1) Komisya edukacji narodowej na sesji pierwszej in pleno do rezolwowania interesów ekonomicznych przypadłej, nadewszystko zapatrzywszy się na chwalebne dzieło, które pomimo kompletu naszego prezesa niniejszej Komisji do rezolwowania na mocy naszej rezolucji, na dniu 2 miesiąca czerwca roku terażniejszego wypadłej przyjąć raczył i one z dobrem publicznem funduszu edukacyjnego nie bez opóźnienia swych interesów, a nawet z nadwężeniem słabego zdrowia swego, w którym teraz zostaje, pracować rezolwował, też wszystkie dzieła biskupa Płockiego prezesa, nie tylko pro ratis gratis przyjmuje, lecz oneż dla potomności i porządku do protokołu ekonomicznego per actus zainserowane i wpisane mieć chce, których series takowa:

1. Komisya Edukacji Narodowej zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem ks. Wyszkowskiego, zawiadującego departamentem biskupa Płockiego, zapłaciła na emerytów tegoż departamentu złp. 3000, co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 5 czerwca 1779 roku (S. 4, str. 157).

2. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji Edukacji Narodowej, zalecam kasie generalnej Warszawskiej wydać dyspozycję do kasy prowincjonalnej Wileńskiej, ażeby taż kasa furmanowi transportującemu książki elementarne do nauk służące z Warszawy do Wilna za odebraniem tychże książek, ugodzoną przez Cernera za transport kwotę wyliczyła, która przy generalnym porachunku przyjęta będzie. Dan w Warszawie 12 czerwca 1779. (S. 4, str. 157).

3. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji dysponuję kasie generalnej Warszawskiej, aby wydała asygnację do kasy prowincjonalnej Wileńskiej na zapłacenie dla szkół Grodzieńskich do rąk i za kwitem ks. Muczyńskiego rektora tychże szkół, sumy zł. 5000, która przy generalnym porachunku przyjęta będzie. Dan w Warszawie 12 czerwca 1779 r. (S. 4, str. 157).

4. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji końcem zabezpieczenia winnych przez synagogę Lubelską dla funduszu, tak kapitału sumy zł. 138843, jakoteż i prowizji zaległej do Św. Jana roku terażniejszego 1779 kwoty zł. 40101 gr. 25 wraz z adjudykatami wynoszących, przez oficjalistę zesłanego wylikwidowanych, a dekretem Komisji do zapłacenia prowizji zaległej z adjudykatami na dzień 23 czerwca roku terażniejszego, sumy zaś kapitalnej na dzień 7 stycznia w roku przyszłym 1780 oznaczonych, gdy taż synagoga nie jest w stanie wypłacenia razem tak znacznych kwot, ani dostatecznego ewiktora, dla zostawienia u niej na loka-

cyi kapitału wystarać się nie może, z dochodów atoli swoich w przeciągu lat 19 tak sumę kapitalną, jakoteż zaległą i należyć się mającą od niej prowizyę, przez przytomnego tu rabina i starszych synagogi Lubelskiej wypłacić deklaruje; przeto daję moc kasie generalnej Warszawskiej do zawarcia z rabinem i starszymi tejże synagogi umowy, przez którą dyspartymentować będzie tak wyżej wzmiankowany kapitał, jakoteż zaległą wraz z adjudykatami i należyć się mającą prowizyę do zapłacenia ratami w przeciągu lat 19, a to takowym sposobem.

a) Prowizya zaległa do Św. Jana roku 1779 od sumy kapitalnej złp. 138843 z adjudykatami zł. 40101 gr. 25 wynosząca, w przeciągu lat pięciu dwiema ratami na rok, zaczynając od raty św. Jana r. 1779, przy opłacaniu prowizyi od rzeczoney sumy kapitalnej wynikającej zaspościć się ma.

b) Po wypłaceniu prowizyi zaległej zaczynać się ma od raty św. Jana roku 1779 wyptacenie kapitału wraz z prowizyą od niego należącą, dwiema ratami corocznie, tak, ażeby w przeciągu lat czternastu zupełnie kapitał wyplacony; to jest: na Św. Jan roku 1779 in vim prowizyi zaległej z adjudykatami zł. 4010 gr. $5\frac{1}{2}$, prowizyi od sumy 138843 za ratę św. Jana roku 1779 zł. 3471 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy króle roku 1780: in vim prowizyi zaległej z adjudykatami zł. 4010 gr. $5\frac{1}{2}$, prowizyi od sumy kapitalnej za ratę Trzech Królów 1780 zł. 3471 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan roku 1780: in vim prowizyi zaległej z adjudykatami zł. 4010 gr. $5\frac{1}{2}$, prowizyi od sumy kapitalnej za ratę Św. Jana 1780 zł. 3471 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1781: in vim prowizyi zaległej z adjudykatami zł. 4010 gr. $5\frac{1}{2}$, prowizyi od sumy kapitalnej za ratę Trzech Królów 1781 zł. 3471 gr. $2\frac{1}{4}$; na św. Jan 1781: in vim prowizyi zaległej z adjudykatami zł. 4010 gr. $5\frac{1}{2}$, prowizyi od sumy kapitalnej za ratę św. Jana 1781 zł. 3471 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy króle 1782: in vim prowizyi zaległej z adjudykatami zł. 4010 gr. $5\frac{1}{2}$, prowizyi od sumy kapitalnej za ratę Trzech Królów 1782 zł. 3471 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1782: in vim prowizyi zaległej z adjudykatami zł. 4010 gr. $5\frac{1}{2}$, prowizyi od sumy kapitalnej za ratę Św. Jana 1782 zł. 3471 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1783: in vim prowizyi zaległej z adjudykatami zł. 4010 gr. $5\frac{1}{2}$, prowizyi zaległej od sumy kapitalnej za ratę Trzech Królów 1783 zł. 3471 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1783: in vim prowizyi zaległej z adjudykatami zł. 4010 gr. $5\frac{1}{2}$, prowizyi od sumy kapitalnej za ratę Św. Jana 1783 zł. 3471 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1784: in vim prowizyi zaległej z adjudykatami zł. 4010 gr. $5\frac{1}{2}$; prowizyi od sumy kapitalnej za ratę Trzech Królów 1784 zł. 3471 gr. $2\frac{1}{4}$; na św. Jan 1784: kapitału zł. 5000, prowizyi od reszty kapitału zł. 138843 zł. 3346 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1785: kapitału zł. 5000, prowizyi od reszty kapitału zł. 128843 zł. 3221 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1785: kapitału zł. 5000, prowizyi od reszty kapitału zł. 123843 zł. 3096 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1786: kapitału zł. 5000, prowizyi od reszty kapitału zł. 118843, zł. 2971 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1786: kapitału

zł. 5000, prowizyi od reszty kapitału 113843, zł. 2846 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1787: kapitału zł. 5000, prowizyi od reszty kapitału zł. 2721 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1787: kapitału zł. 5000, prowizyi od reszty kapit. zł. 2596 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1788: kapitału zł. 5000, prowizyi od reszty kapitału zł. 2471 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1788: kapitału zł. 5000, prowizyi od reszty kapitału zł. 2346 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1789: kapitału zł. 5000, prowizyi od reszty kapitału zł. 2221 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1789: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 2096 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1790: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 1971 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1790: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 1846 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1791: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 1721 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1791: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 1596 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1792: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 1471 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1792: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 1346 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1793: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 1221 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1793: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 1096 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1794: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 971 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1794: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 846 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1795: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 721 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1795: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 596 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1796: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 471 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1796: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 346 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1797: kapitału zł. 5000, prowizyi zł. 221 gr. $2\frac{1}{4}$; na Św. Jan 1797: kapitału zł. 5000, prowizyi od reszty kapitału zł. 3843, zł. 96 gr. $2\frac{1}{4}$; na Trzy Króle 1798: kapitału zł. 3843.

Zabezpieczenie zaś dla funduszu względem opłaty regularnej rzeczonych należności, kasa generalna w umowie uczynić się mającej z synagogą Lubelską, jak najmocniej obwaruje. Dan w Warszawie dnia 12 miesiąca czerwca 1779 r. (S. 4, str. 123, 157).

5. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem Radzickiego podkomorzego Zakroczymskiego, wypłaciła zlp. 850, potrąceniem raty Św. Jana roku teraźniejszego z dóbr Bosewa i prowizyi od sumy zlp. 12000 od niego przypadających, a to in vim resztującej pensyi, w kwocie zlp. 1125 onemuż za funkcję komisarza sądowego koronnego należące. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 14 czerwca r. 1779 (S. 4, str. 161).

6. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem Piramowicza sekretarza w Towarzystwie Elementarnem, lub zlecenie od niego mającego, zapłaciła zlp. 1800 nadgrody za napisanie Dykcyonarza przez Komisję na dniu 2 miesiąca marca roku przeszłego 1778 onemuż wyznaczonemu. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 14 miesiąca czerwca 1779 r. (S. 4, str. 162).

7. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby uskuteczniając dyspozycję Komisji, pod dniem 2 miesiąca czerwca roku teraźniejszego wypadłą, lokację sumy złp. 21500 na dobrach i sumach Kłokockiego wojskiego Mińskiego determinującą, wypłacić tę sumę zaleciła następującym sposobem: a) zaleci kasie prowincjonalnej Wileńskiej wydanie kwitów na rat cztery, to jest św. Jana 1779, Trzech Królów i św. Jana 1780 i Trzech Królów 1781 z dóbr Zamościa w posesyi tegoż Kłokockiego będących, co uczyni rachując na każdą ratę po zł. 1477 gr. 27 szel. 1 za rat cztery złp. 5911 gr. 19 sz. 1; b) wyda asygnację do kasy Wileńskiej na zapłacenie temuż Kłokockiemu zł. 3000; c) wyda także asygnację do kasy Pińskiej na zapłacenie temuż złt. 12271 gr. 10 sz. 2; d) zaleci kasie Wileńskiej wydać kwit z prowizji od sumy zł. 21500 za ratę św. Jana roku teraźniejszego kwotę zł. 537 gr. 15 wynoszącej, z której potrąci zł. 220 gr. 15 jako prowizję Kłokockiemu od rachowanych w kapitał anticipative rat trzech z dóbr Zamościa, w przeciągu powinnej opłaty należącej, a tak pozostaje do optacenia przez Kłokockiego zł. 317. W Warszawie dnia 18 miesiąca czerwca 1779 roku (S. 4, str. 133, 162).

8. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji dysponuję kasie generalnej Warszawskiej, ażeby należące od funduszu Uniechowskiemu sądziemu ziemskiemu Mińskiemu na dzień 20 miesiąca lipca roku teraźniejszego, zaleciła wypłacić w Nowogródku takowym sposobem: a) wyda asygnację do kasy prowincjonalnej Wileńskiej na przesłanie do kasy Nowogrodzkiej za kwitem Chreptowicza podkanclerzego awansującego kasie Nowogrodzkiej zł. 15000, b) zaleci wypłacić z kasy Nowogrodzkiej zł. 15000, a tak suma razem złączona zł. 30000 za kwitem autentycznym Uniechowskiego wypłacona być ma. Dan w Warszawie dnia 18 miesiąca czerwca 1779 r. (S. 4, str. 135, 163).

9. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji, rezolwując memoriał Radzickiego podkomorzego Zakroczymskiego, dopraszającego się o ustąpienie prawa dyplomatycznego sobie do dóbr po-jezuickich wsi Bosewo w województwie Mazowieckiem w ziemi Nurskiej leżącej na osobę Karczewskiego szambelana JKMości, toż pozwolenie na fundamencie konstytucji 1776 r. żądane dając imieniem Komisji, następujące dla bezpieczeństwa funduszu czynię ostrzeżenie, iż nie pierwej dziedzic teraźniejszy, z ewikcyi względem dóbr przerzeczonych zakwitowanym być powinien, aż póki papiery do nich należące w archiwum Komisji Edukacyi złożone nie będą i nabywający dziedzictwa dostatecznej ewikcyi podług prawa i uniwersałów Komisji swojej nie okaże. Dan w Warszawie dnia 20 czerwca 1778 r. (S. 4, str. 174).

10. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji, zalecam kasie generalnej Warszawskiej, wydać asygnację do kasy prowincjonalnej Poznańskiej, ażeby taż kasa sumę zł. 1654 gr. 12, dekretem Komisji na kadencji marcowej roku teraźniejszego zapadłym przysądzoną do rąk i za

kwitem urzędowym Chłapowskiej przed aktami grodu Poznańskiego na terminie dnia 3 miesiąca lipca roku niniejszego przypadającym (a to za poprzedzającym przez tęż Chłapowską zaprzysiężeniem) zapłaciła, która suma przy generalnym porachunku przyjęta będzie. Dan w Warszawie dnia 22 miesiąca czerwca 1779 r. (S. 4, str. 137, 163).

11. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem Piotra Rzętkowskiego, regenta Komisji, wyjeżdżającego dla obrony spraw funduszowych na kondescensjach, w województwach Ruskich agitować się mających, sumę złp. 3000, za wniściem prowizji zaległej od sumy złp. 360000 u Ponińskiego podskarbiego w. kor. lokowanej wypłaciła. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 22 miesiąca czerwca 1779 r. (S. 4, str. 163).

12. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem urzędowym ks. Jurkowskiego pisarza bractwa Nuntii Pii w Krakowie będącego, sumę złp. 14728 gr. 8 dekretem Komisji w kadencji marcowej roku teraźniejszego zapadłym bractwu pomienionemu przysądzoną, na terminie dnia 1 miesiąca lipca w roku teraźniejszym przypadającym, przed aktami grodu Krakowskiego wypłaciła, która suma przy generalnym porachunku przyjęta będzie. Dan w Warszawie dnia 22 miesiąca czerwca 1779 r. (T. 4, str. 164).

13. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji Edukacji Narodowej zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem urzędowym ks. Stankiewicza proboszcza kościoła Drohickiego i Smorczewskiego komendarza tegoż kościoła, sumę złp. 734 gr. 28 dekretem Komisji w kadencji marcowej roku teraźniejszego zapadłym przysądzoną na terminie dnia 23 miesiąca i roku teraźniejszych przypadającym zapłaciła. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 22 miesiąca czerwca r. 1779 (S. 4, str. 164).

14. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem urzędowym ks. Skowrońskiego proboszcza Wyszogrodzkiego sumę złp. 990 gr. 12 dekretem Komisji w kadencji marcowej roku teraźniejszego zapadłym przysądzoną na terminie dnia 23 miesiąca i roku teraźniejszych przypadającym, zapłaciła. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 22 miesiąca czerwca 1779 r. (S. 4, str. 164).

15. Na mocy powierzonej mi od P. Komisji dysponuję Lelewelowi kasyerowi glnnemu Komisji, ażeby do zakwitowania z sumy złp. 51335 gr. 9, dekretem Komisji do podniesienia z wykupna Horodyszcz od Schabickiego nakazanej, plenipotencję na osobę Piotra Rzętkowskiego, regenta Komisji, uczynił, który to Rzętkowski sumę tę, podniesioną na terminie dnia 12 lipca w Żytomierzu, starać się będzie transportować za umową z Godlewskim superintendentem prowizji Ukraińskiej skarbu ko-

ronnego do Warszawy, do rąk Lelewela kasyera; koszt zaś za transport tej sumy za odebraniem onej przez kasę generalną powrócony być ma. Dan w Warszawie dnia 22 miesiąca czerwca 1779 r. (S. 4, str. 139, 165).

16. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji, zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby na terminie dnia 15 miesiąca lipca roku teraźniejszego zapadłym przysądzone sumy, to jest: Zugierowi i Lobertowi zł. 12172 gr. 12, osobno Lobertowi tymże dekretem do zapłacenia nakazane zł. 4500 gr. 12, in summa zł. 16672 gr. 24, za kwitem urzędowym przerzeczonych Zugiera i Loberta zapłaciła, która suma przy generalnym porachunku przyjęta będzie. Dan w Warszawie dnia 22 miesiąca czerwca 1779 r. (S. 4, str. 165).

17. Ponieważ suma kapitałna razem złączona złp. 62000 na dobrach Długie - Małe przez dekret potioritatis kolokowana i aplikowana, pewną i niezawodną na tychże dobrach ma lokację, przeto jeżeli Nieżychowski szambelan JKMści podający memoriał, prowizye od św. Jana r. 1773 do tegoż święta roku teraźniejszego, po wytrąceniu z nich kwoty złp. 2932 gr. 14 wybranej z prowentów za tradycją trzymany, do złp. 15667 gr. 16 wynoszące, a oprócz tego osobną sumę dawną prowizyonalną dekretem Wschowskim do zł. 3300 przysądzoną (na którą instygator sądowy transfuzję citra evictionem uczyni) za środkującym wyjednanie świadectwa od ziemstwa lub grodu własnego powiatu na bezpieczeństwo lokacji z opłacać mianego podług prawa procentu, na dobrach swoich dziedzicznych zapisze; tedy na wyżej pomienioną sumę kapitałną zł. 62000, czyli w niej wydzielili mianą część, dobra Długie-Małe dla wieczystego posiadania z opłacić mianego procentu po 5 od sta otrzyma rezolucję i P. Komisja Edukacji Narodowej przywilej dyplomatyczny na osobę tegoż szambelana Nieżychowskiego wyjedna, a szambelan Nieżychowski w trzeciej części do proporcji dzierżyć mianej posesyi ewikcję podług prawa zapisać obowiązany będzie, którą rezolucję z mocy nadanej mi od Komisji podpisuję. Dan w Warszawie dnia 26 miesiąca czerwca 1779 r. (S. 4, str. 165—166).

18. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji Edukacji Narodowej dysponuję kasie generalnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnację do kasy prowincjonalnej Kowieńskiej, na zapłacenie do rąk i za kwitem ks. Narbuta w Towarzystwie Elementarnem zasiadającego, sumę złp. 11306 gr. $7\frac{1}{2}$, a to na zaspokojenie następujących pensji: Towarzystwu Elementarnemu za pół roku, a die 1 aprilis ad ultimam septembris roku teraźniejszego zł. 8375; ks. Popławskiemu pensji osobnej za tenże czas zł. 837 gr. 15; ks. Narbutowi pensji osobnej za tenże czas zł. 418 gr. $22\frac{1}{2}$; ks. Piramowiczowi anticipative za pół roku a die 1 octobris 1779 ad ultimam Martii 1780 zł. 1675; in summa zł. 11306 gr. $7\frac{1}{2}$. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 2 miesiąca lipca r. 1779 (S. 4, str. 141, 166).

19. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji Edukacji Narodowej, zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem ks. Zdziełowskiego prefekta drukarni pijarów na druk Dykcyonarza złp. 1000 wypłaciła. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 2 miesiąca lipca r. 1779 (S. 4, str. 166—167).

20. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji Edukacji Narodowej zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją wypłaciła następujące pensye, to jest: Gintowtowi sekretarzowi Komisji za pół roku a die 1 aprilis 1779 ad ultimam septembris anni eiusdem zł. 3000; Czarnockiemu pisarzowi Komisji za kwartał a die 1 aprilis 1779 ad ultimam iunii anni eiusdem zł. 1800; Burakowskiemu kancelarzyście Komisji za rok a die 1 aprilis 1779 ad ultimam martii 1780 zł. 2000; in summa zł. 6800, a to za kwitem tychże oficyalistów. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 2 miesiąca lipca 1779 r. (S. 4, str. 167).

21. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją wypłaciła za kwartał a die 1 iulii ad ultimam septembris roku teraźniejszego następujące pensye: zawiadującemu departamentem kasy zł. 2000, kasyerowi gnlnemu zł. 1000, manualiście zł. 500; in summa zł. 3500. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 2 miesiąca lipca 1779 r. (S. 4, str. 167).

22. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem Tolkmity kontraregestranta Komisji temuż na stancję a die 1 octobris roku teraźniejszego wyznaczone rocznie złp. 1000 wypłaciła. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 2 miesiąca lipca 1779 r. (S. 4, str. 167).

23. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji conformiter do dyspozycji tejże Komisji pod dniem 11 marca roku 1778 wydanej, zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby z należących od Ośniałowskiego, trzech rat, to jest: św. Jana 1778, Trzech Królów i św. Jana 1779 z dóbr Młyńca i Mierzynka potrąciła czyli wypłaciła pensyi Mioduskiemu sędziemu ziemskiemu Dobrzyńskiemu, jako bywшему komisarzowi Komisji sądowej koronnej, należące zł. 1366, ks. Bartłomiejowi Sumowskiemu emerytowi za półtora roku a die 1 iulii 1778 ad ultimam decembris 1779 pensyi zł. 750, in summa zł. 2116, a to za odebraniem kwitów od tychże osób. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 7 miesiąca lipca 1779 r. (S. 4, str. 168).

24. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji Edukacji Narodowej wydaję niniejszą asygnację do kasy gnlnej Warszawskiej, ażeby taż kasa do rąk i za kwitem ks. Koca profesora filozofii wypłaciła zł. 700 graty-

fikacyi onemuż wyznaczonej. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie 9 miesiąca lipca 1779 r. (S. 4, str. 168).

25. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnacyę do kasy prowincjonalnej Wileńskiej na zapłacenie do rąk i za kwitem ks. Strzeckiego astronoma JKMści sumy złp. 7906 za instrumenta astronomiczne i fizyczne, przez tegoż Strzeckiego w Londynie wypłacić się mającej. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 9 miesiąca lipca 1779 r. (S. 4, str. 143, 168).

26. Z mocy mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacyą i kwitem Cieciszowskiego pisarza Komisji wypłaciła złp. 3600 pensyi za pół roku a die 1 aprilis ad ultimam septembris roku terażniejszego onemuż należęcej. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 9 miesiąca lipca r. 1779 (S. 4, str. 169).

27. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej: ażeby in vim należytości a die 1 octobris roku terażniejszego na szkoły i emerytów departamentu mego wypłaciła za kwitem ks. Wyszowskiego kanonika Płockiego, tym departamentem zawiadującego, sumę złp. 18000. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 12 miesiąca lipca 1779 r. (S. 4, str. 169).

28. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby na zaspokojenie wyznaczonych dla rektora i profesorów akademii Krakowskiej a die 1 octobris roku przeszłego ad ultimam septembris roku terażniejszego należących im pensyi wypłaciła za kwitem ks. Marxena sumę złp. 12000. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 12 miesiąca lipca 1779 r. (S. 4, str. 169).

29. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacyą i kwitem ks. Piramowicza sekretarza w Towarzystwie Elementarnem wypłaciła złp. 540 gratyfikacyi żurnaliście de Bouillon od Komisji wyznaczonej. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 13 miesiąca lipca r. 1779 (S. 4, str. 169).

30. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacyą wypłaciła za kwartał a die 1 aprilis ad ultimam iunii roku terażniejszego pensye następujące, to jest: Zabłockiemu protokółście Komisji zł. 750, Idźkowskiemu archiwście zł. 750, Dąbrowskiemu instygatorowi zł. 500, Dakisiewiczowi, Dolińskiemu, Zarembie, Jabłońskiemu, Lniskiemu i Cyrnerowi kancelarzystom po zł. 500 — zł. 3000, in summa zł. 5000, a to za kwitami tychże ofycjalistów, która suma przy generalnym porachunku przyjęta będzie. Dan w Warszawie dnia 13 miesiąca lipca r. 1779. (S. 4, str. 169—170).

31. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji czynię niniejsze względem domu emeritorum w Krakowie i osób w nim mieszkających rozporządzenie: a) ks. Marxen prokurator akademii Krakowskiej zawiadywać odtąd będzie intratami i opatrzeniem collegii św. Piotra, którego inwentarz, jakowy jest teraz, spisać, jakoteż liczbę actu znajdujących się bez opatrzenia emerytów Komisji prześle, tak dla rozpoznania repandorum napotem, jakoteż dla udeterminowania pewnej kwoty na sarta tecta, która dopiero, gdy pomieniony inwentarz spisany i oddany będzie, udeterminowana i asygnowana do prokuratora zostanie; b) każdemu z emerytów in collegio mieszkającemu pensję do rąk po zł. 500 na rok wypłaci i stancję wygodną wyznaczy, co się ma rozumieć o tych emerytach, którzy nie są opatrzeni chlebem duchownym ex beneficiis; opłata zaś dla emerytów zaczynać się ma a 1 octobris anni currentis, inne zaś stancje i budynki do najęcia lub innego rozrządzenia Komisji zostawi, jakoteż grunta niektóre i ogrody, jako od collegium emeritorum nie wyznaczone, na skarb Komisji oddzieli; c) wyznaczone złp. 2196 na kościół św. Piotra odda do rąk tego, którego ks. archidyakon Krakowski ex emeritis poda, potrąciwszy z tej kwoty prowizję z Woli Justowskiej przez ręce kapituły Krakowskiej kościołowi św. Piotra co rok wypłacaną. Dan w Warszawie dnia 13 lipca 1779 r. (S. 4, str. 170).

32. Komisya Edukacyi Narodowej daje moc ks. Słabniewiczowi prefektowi szkół Łuckich, lub temu, któryby od Mniszcha sekretarza wielkiego WKL., jako komisarza departamentowego, do tego był instrumentowany, do arendowania dóbr na rzecz funduszu tradowanych w departamencie Wołyńskim znajdujących się, z tą ostrożnością, ażeby arendujący zapisał ewikcyę na to, iż we wszelkich pretensjach z posesyi tych dóbr formować się mogących, jako trzymający też dobra, fundusz zastępować obowiązany będzie. Dan w Warszawie dnia 5 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 171).

33. Komisya na podany memoriał Żeleńskiego sędziego grodzkiego Kijowskiego, w którym o gruntach w Żytomierzu sytuowanych w sumie złp. 15000 collegium Żytomierskiemu ks. jezuitów zastawnych, a w lustracyę nie weszłych, donosi i do tego interesu służące papiery mieć przy sobie twierdzi, oświadczając wywindykowanie tego majątku zastawnego na rzecz funduszu, bez pretendowania zysku dla delatorów prawem wyznaczonego, żądając tylko zapewnienia, jako też grunta (jeżeli sądownie do funduszu należące się być okażą) na czynsz, lub suma z zastawy onych wynikająca, na procent onemuż dane będą, oświadcza, iż żądanie takowe po rozsądzeniu sprawy, za poprzedzającym okazaniem ewikcyi Komisya skuteczni. Dan w Warszawie dnia 5 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 171).

34. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji, mając sobie przełożono, iż grunta i place po-jezuickie, w mieście Łęczycy znajdujące się, żadnego dotychczas funduszowi nie czynią użytku, do licytacji onychże

wyznaczam ks. Więckowskiego, prefekta szkół tamecznych, który sposobem w uniwersale, przez Komisję przepisany, takowe grunta i place za gotowe pieniądze licytować, a po skończonej licytacji, transakcye wieczystości dla najwyżej podających zeznawać moc mieć będzie. Wszelkie zaś transakcye przez pomienionego prefekta szkół Łęczyckich zeznane przez Komisję aprobowane zostaną. Dan w Warszawie dnia 5 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 171).

35. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem ks. Więckowskiego prefekta szkół Łęczyckich, wypłaciła zł. 4200, należące szkołom Łęczyckim a 1 octobris roku teraźniejszego. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 5 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 171—172).

36. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem ks. Więckowskiego prefekta szkół Łęczyckich wypłaciła złp. 2000 należące na konwikt ubogiej szlachty w Łęczycy za pół roku a die 1 octobris roku teraźniejszego ad ultimam martii 1780. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 5 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 172).

37. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem ks. Mokrzyckiego, prefekta szkół Winnickich, wypłaciła na reparacyę kościoła i szkół w Winnicy, tudzież na zaspokojenie zaległych pensyi nauczycielom złp. 5000. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 5 miesiąca sierpnia r. 1779 (S. 4, str. 172).

38. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem ks. Zdziełbowskiiego, prefekta drukarni ks. pijarów, wypłaciła złp. 1536 gr. 15, należące za druk Dykcyonarza Łacińsko-Polskiego. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 5 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 172).

39. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem ks. Lenarskiego, prokuratora generalnego ks. pijarów, wypłaciła złp. 1500, to jest, resztę należności na szkoły Wieluńskie, Radziejowskie i Łowickie ad ultimam septembris roku teraźniejszego. Co przy porachunku generalnym przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 5 miesiąca sierpnia r. 1779 (S. 4, str. 172).

40. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji przez wzgląd na wiek podeszły ks. Kiełczewskiego i znaczny koszt z majątku jego na reparacyę biblioteki collegium Lubelskiego łożony, gdy tenże ks. Kiełczewski z intraty probostwa nie mógłby swych potrzeb opatrzyć, zalecam kasie Lubelskiej, ażeby wyznaczoną mu dawniej pensyę emerytalną

zł. 1000 na rok, do życia jego dwiema ratami wypłacała. Dan w Warszawie dnia 6 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 173).

41. Komisya, przychylając się do prawa, moc podnoszenia sum dla pewniejszej onychże lokacyi Komisji swojej nadającego, do odebrania sumy 20000 złp., wraz z prowizją i procesem z dóbr pozostałej i sukcesorów niegdy Józefa Przyłuskiego, miecznika Horodelskiego, funduszowi edukacyi przychodzącej i winnej, oraz procesem na dobrach Dubnikach w powiecie Włodzimierskim leżących przewidzionym ewinkowanej, Walentego Dunina za plenipotentą stanowi, dając moc onemuż wyżej wzmiankowaną sumę sposobem jako wyżej ewinkowaną, z pomienionych dóbr na rzecz funduszu edukacyi narodowej zatradowanych podniesienia, z podniesionej kwitowania, czyli komu wypadnie i kto też sumę wypłaci, wypłaconej ustąpienia, tak jednak, aby fundusz edukacyjny w niczem uszkodzony nie był; owszem jeżeliby do ustąpienia, bądź podniesienia sumy prowizyjonalnej, czyli procesowej nie przyszło, o to salva do kogo i gdzie z prawa będzie należało, aby przez Dunina zachowana była, Komisya waruje i ostrzega. Tym zaś sposobem podniesioną sumę, na dobrach Teodora Szydłowskiego, wojewody Płockiego, czystych i sumie dostateczne bezpieczeństwo, podług przepisu prawa i uniwersału Komisji swojej, na mocy tegoż prawa wydanego czyniących, lokować na procent deklaruje. Dan w Warszawie dnia 6 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 173).

42. Komisya Edukacyi Narodowej memoryał Kajetana Chajęckiego, szambelana JKMści, dóbr Nadarzyna z przyległościami po-jezuickich uprzywilejowanego dziedzica i posesora, do obrony sprawy granicznej, z strony dóbr funduszowych w tym miesiącu przypadającej, z archiwum Komisji swojej dokumentów żądającego, rezolwując, Mateusza Ustrzyckiego, plenipotentą swego, do pilnowania wzmiankowanej sprawy teraz sądzić się mającej wyznacza, zalecając onemuż, ażeby papiery do tej sprawy potrzebne z archiwum od archiwisty, któremu niniejszą rezolucją wydanie onych na ręce jego dozwala się, sam za własnym rewersem wzięwszy, na akt dzieła granicznego zjechał i tej sprawy, iżby fundusz publiczny na edukację destynowany jakowego nie poniósł uszczerbku, dopilnował. Dan w Warszawie dnia 6 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 173—174).

43. Komisya Edukacyi Narodowej daje moc ks. Słabniewiczowi prefektowi szkół Łuckich, dobra po-jezuickie lub inne za wyż rzeczone dobra czyli sumy po-jezuickie ewikcyi podległe, a na rzecz funduszu edukacyi, w prowentach i winach sądowych, po przewidzionym procesie zatradowane, lub zatradować się miane, z wszelkim dobrem i bezpieczeństwem funduszu edukacyjnego zaarendowania, kontraktów i inwentarza spisywania, onych podpisania, prowentów odbierania, z odebranych kwitowania i co tylko w tej mierze z prawa wypadać będzie, postanowienia i dopełnienia, z tą ostrożnością, ażeby arendujący zapisał ewik-

cyę na to, iż we wszystkich pretensjach, z posesyi tych dóbr formować się mogących, jako trzymający też dobra, fundusz edukacyi zastępować obowiązany będzie. Dan w Warszawie dnia 23 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 174).

44. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji Edukacyi Narodowej zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacyą i kwitem Malczewskiego pisarza Komisji wypłaciła zlp. 5400, to jest: pensyę za trzy kwartały, a 1 ianuarii ad ultimam septembris roku terażniejszego onemuż należącą. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 175).

45. Z mocy powierzonej mi od P. K. E. N. zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacyą i kwitem Karskiego chorążego Rożańskiego resztę pensyi onemuż, jako komisarzowi sądowemu koronnemu należącą, zł. 2005 gr. 6 wynoszącą, potrąceniem rat zaległych z dóbr Szelkowa i wypłaceniem reszty w gotowiznie zaspokoila. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 175).

46. Z mocy powierzonej mi od P. K. E. N. zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacyą i kwitem ks. Koźmińskiego wypłaciła zlp. 2931 gr. 7 $\frac{1}{2}$, to jest, pensyę półroczną a 1 ianuarii ad ultimam iunii roku terażniejszego, ks. Janockiemu i Koźmińskiemu należącą. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 175).

47. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji Edukacyi Narodowej dysponuję kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnacyę do kasy prowincjonalnej Poznańskiej, na zapłacenie sumy zlp. 13475 dla zaspokojenia następujących pensyi, to jest: Czarnockiemu pisarzowi za kwartał a 1 iulii ad ultimam septembris 1779 zł. 1800, Zabłockiemu protokółistcie za tenże czas zł. 750, Idźkowskiemu archiwistcie za tenże czas zł. 750, Dąbrowskiemu instygatorowi za tenże czas zł. 500, Dakisiewiczowi, Dolińskiemu, Zarembie, Jabłońskiemu, Lniskiemu i Cyrnerowi kancelarzystom za tenże czas zł. 3000, Zawadzkiemu architektowi za pół roku a 1 aprilis ad ultimam septembris 1779 zł. 1675, Rzętkowskiemu regentowi za tenże czas zł. 2000, Rzętkowskiemu patronowi za tenże czas zł. 1500, Ustrzyckiemu patronowi za tenże czas zł. 1500, in suma zł. 13475. Co przy generalnym porachunku kasie Poznańskiej przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 147, 175—176).

48. Komisya Edukacyi Narodowej, nadgradzając zasługi Lutomskiego kasyera Wileńskiego, wyznacza onemuż gratyfikacyi zlp. 800 do odebrania z kasy Wileńskiej, które przy generalnym porachunku przyjęte będą. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 176).

49. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji E. N., uczyniwszy na dniu 13 miesiąca lipca roku terażniejszego względem domu emeritorum

w Krakowie rozrządzenie, przez które na każdego w szczególności z emerytów pensya po zł. 500 rocznie do wypłacenia determinowana była, a mając przełożono, iż starzy i niedołężni w tymże domu znajdujący się potrzebują raczej opatrywania ich potrzeb i wygod, nie mogąc dla starości lub choroby myśleć o sobie, wyznaczona zaś dawniej na tenże dom do zł. 18000 na rok do masy importowana kwota była dostarczająca, na wszelkie emeritorium wygody, kościoła i sartorum tectorum opatrzenie: z tego więc powodu wspomniane rozrządzenie, do dalszej dyspozycji mojej wstrzymując, zalecam kasie Krakowskiej, ażeby wyznaczone dawniej na dom emerytów kościoła św. Piotra i sarta tecta złp. 9000, co pół roku do rąk i za kwitem rządcy pomienionego domu wypłacała. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 176).

50. Komisya Ed. Nar., stosując się do konstytucyi r. 1776, przez którą suma złp. 360000 do ulokowania na dobrach Koźminie i Radlinie ks. Sapiehy generała artyleryi Litewskiej dziedzicznych jest determinowana, zaliczywszy na tęż sumę złp 167052 gr. 22 $\frac{1}{2}$ kwitami, pierwszym dnia 12 miesiąca marca roku 1777, drugim dnia 11 miesiąca kwietnia roku 1778, trzecim dnia 21 miesiąca listopada roku tegoż, czwartym dnia 1 miesiąca marca roku terażniejszego 1779 w grodzie Warszawskim zeznanymi, zaleca przez terażniejszą dyspozycję kasie generalnej Warszawskiej, ażeby na conto determinowanej do ulokowania sumy, za podobnym kwitem grodowym ks. Sapiehy lub plenipotentą jego wypłaciła i teraz sumę (łącznie w nią zaliczone za dyspozycją Komisyi de 23 martii roku niniejszego podniesione od kahału Lubomlskiego zł. 3270 gr. 24, jako autentycznie nie zakwitowane) złp. 35483 gr. 22, a to takowym sposobem: a) policzy temuż księżęciu kapitał wraz z prowizją i adjudykatami od kahału Lubomlskiego podniesiony, a za dyspozycją Komisyi na dniu 23 miesiąca marca roku niniejszego wydaną i kwitem ręcznym Mierzejewskiego strażnika polnego koronnego, ks. Sapiehy specjalnego plenipotentą, in vim determinowanej do ulokowania sumy wynoszący złp. 3270 gr. 24; b) potrąci temuż księżęciu prowizję półroczną za ratę Św. Jana r. 1779 od sumy przerzeczonej. zł. 3276 gr. 24 wynoszącą zł. 81 gr. 23; c) potrąci temuż księżęciu prowizję półroczną za podobną ratę od sumy złp. 127388 na dobrach Kodniu w województwie Brzeskiem Litewskiem lokowanej wynoszącą zł. 3184 gr. 21; d) potrąci temuż księżęciu prowizję półroczną za podobną ratę od sumy złp. 167052 gr. 22 na dobrach Koźminie i Radlinie w Wielkiej Polsce lokowanej wynoszącą zł. 4176 gr. 9 $\frac{1}{2}$; e) wypłaci gotowymi: odebrane od Wierzchlejskiego pisarza ziemskiego Wschowskiego za kamienicę w Poznaniu nabytą zł. 2136; odebraną ratę Św. Jana 1775 z dóbr Czernichowa od Judyckiego strażnika W. K. L., tudzież należytość za ruchomości w Czernichowie nabyte wraz z procentem i adjudykatami zł. 7521 gr. 3 $\frac{1}{2}$; odebraną ratę Św. Jana 1779 z dóbr Oknin od Kurdwanowskiego zł. 4500; wyda asygnację do kasy Poznańskiej na zapłacenie Mokronowskiemu generał-inspektorowi

w. kor. należącej sumy podług asygnacyi księcia Sapiehy zł. 9666; dopłaci w gotowiznie zł. 342 gr. 26 $\frac{1}{2}$ i f) potrąci temuż księżęciu należąca od tejże sumy zł. 24166 prowizyę za ratę od Św. Jana r. 1779 zł. 604 gr. 4 $\frac{1}{2}$; in suma złp. 35483 gr. 22. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 177—178).

51. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji E. N. zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem ks. Koźmińskiego wypłaciła złp. 753 gr. 22 $\frac{1}{2}$, to jest: pensyę za półtora roku a 1 ianuarii 1778 ad ultimam iunii roku terażniejszego, służącemu w Bibliotece Publicznej należąca. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 178).

52. Z mocy powierzonej mi od P. K. E. N. zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem Dąbrowskiego instygatora Komisji, wypłaciła złp. 800, a to na sporządzenie mundurów dla woźnych i expensa sądowe. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 178).

53. Komisya E. N., mając wzgląd na zasługi ks. Omiecińskiego eks-jezuity, wyznacza onemuż pensyę roczną złp. 600, której wypłacenie zaczynać się ma a 1 octobris roku terażniejszego. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 178).

54. Komisya Edukacyi, mając sobie podaną specyfikację ubytych w Litwie przez śmierć lub postąpienie na inne urzędy emerytów, na miejsce tych innym zasłużonym eks-jezuitom w tabeli emerytów nie umieszczonym, niżej specyfikowanym, wyznacza następujące pensye, to jest: księżom Michałowi Borodziczowi rocznie złp. 500, Stanisławowi Harasimowiczowi 500, Andrzejowi Kadłubowskiemu 500, Józefowi Kiełpszowi 500, Józefowi Konegen 500, Michałowi Lorkowskiemu 500, Stanisławowi Peterowi 500, Janowi Szyszyckiemu 500, Janowi Szaniawskiemu 500, Tomaszowi Wichertowi 500, Andrzejowi Wojdeckiemu 500; laikom Jakóbowi Grymowi 300, Stefanowi Kracerowi 300, Jakuczyńskiemu 300, Antoniemu Raczkowskiemu 300, Józefowi Szymanowskiemu 300, Michałowi Teschnerowi 300; in suma zł. 7300, które to pensye kasa Wileńska, a 1 octobris roku terażniejszego wyżej wyrażonym emerytom wypłacać ma. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 179).

55. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji E. N. zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem ks. Rządowskiego rektora szkół Drohickich, zastępując raty nieopłacone przez posesorów, wypłaciła na szkoły Drohickie złp. 1500. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 179).

56. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji E. N., stosując się do dyspozycji Komisji, na dniu 13 miesiąca lipca roku terażniejszego wydanej, przez którą dla dwóch księży eks-jezuitów emerytów w kolegiacie Kaliskiej powinności kaznodziei i penitencyarza aktualnie zastępujących, pensya roczna po zł. 1200 każdemu, a die 1 octobris anni currentis jest wyznaczona: zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem ks. Domżańskiego wypłaciła zł. 1200, to jest pensyę półroczną a 1 octobris 1779 ad ultimam. martii 1780: temuż ks. Domżańskiemu jako penitencyarzowi i ks. Chrzanowskiemu kaznodziei kolegiaty Kaliskiej należącą Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 179—180).

57. Komisya, mając wzgląd na zasługi ks. Dębowskiego szkół Włocławskich i Pułtuskich bywszego prefekta, urząd ten składającego, wyznacza onemuż pensyę roczną złp. 600, której wypłacenie a 1 octobris roku terażniejszego zaczynać się ma. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 180).

58. Komisya edukacji narodowej, ponieważ suma złp. 10168 gr. 6½, z sum po-jezuickich wynikająca, przez bywszą Komisję Rozdawniczą, Augustynowi Drzewieckiemu oddana a zapisem za tegoż Drzewieckiego zaręczającym przez ks. Marcina Lubomirskiego na dobrach Janowcu upewniona, a teraz na mocy dekretu niniejszej Komisji z powyższych dóbr podniesiona, w kasie generalnej złożona zostaje, aby zatem od rzeczzonej sumy należący procent nie upadał, też samą sumę na inne dobra lokowaną mieć chce. A gdy Teodor Szydłowski, wojewoda Płocki, poddając pod ewikcyę dobra swe dziedziczne Szydłówek, Trzeciankę i części na Młodynince w województwie Płockiem, ziemi Zawskrzyńskiej, powiecie Mławskim leżące, oddania jemu powyższej sumy na lokacyę z opłacać mianego procentu podług prawa, żąda: więc Komisya nadmienioną sumę złp. 10168 gr. 6½ temuż Szydłowskiemu wojewodzie Płockiemu za poprzedzającym tejsze sumy na dobrach pod ewikcyę poddanych przez niego urzędownie zapisaniem, przez kasę glnną Warszawską oddaną mieć chce, i lubo względem pewności ewikcyi, ile na tak małą sumę wątpliwość żadna nie zachodzi, gdy jednak Komisya w generalności wszystkich obywatelów jakieżkolwiek sumy biorących uniwersałem swym do okazywania świadectwa na pewną lokacyę, od ziemstwa lub grodu własnego powiatu wyjednywać powinienego, obowiązała: przeto, na uskutecznienie tegoż uniwersału Szydłowski wojewoda Płocki o takież świadectwo ma się postarać i one do archiwum Komisji, w czasie niedziel ośmiu oddać będzie powinien. A tym sposobem ulokowawszy sumę na dobrach Szydłowskiego wojewody Płockiego, daną onemuż plenipotecyę i rezolucyę do podniesienia sumy na wsi Dubnikach będącej, niniejszą rezolucyą odwołuje. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 180, 183).

59. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji E. N. wydaję niniejszą asygnację do kasy prowincjonalnej departamentu mego, ażeby taż kasa do rąk i za kwitami ks. Wulfersa i Szymońskiego profesorów wypłaciła złp. 2000 gratyfikacyi onymże wyznaczonej. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 180).

60. Komisya, rezolwując memoriał z Bełchowiczów Fryzowej do Komisji swojej podany, ponieważ z przyczyn w memoryale umieszczonych sumy czerw. zł. 100 u mieszczan Warszawskich Magierowskich na kamienicy lokowanej, własność sukcesorów niegdy wielebnego ks. Bełchowicza być się okazuje i ta już pod rezolucyę dekretu sądów JKMści asesorskich podeszła; przeto rzeczoną sumę za własną sukcesorów uznając i onę z pod uczynionego od instygatora sądowego aresztu uwalniając, wolną też sumy, jako swej własnej Fryzowej, sukcesorce windykacyę zostawuje. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 149, 183).

61. Komisya Edukacyi Narodowej, gdy zawarcie z Sumowskim pisarzem ziemskim Włodzimierskim względem sumy po-jezuickiej, na wsi Dubniki zwanej rozciągającej się, tudzież posesyi tradycyjnej w rzeczonej sumie, oraz od niej prowizyi i procesie przez fundusz edukacyjny trzymanej, w roku terażniejszym na dniu 14 miesiąca sierpnia komplnacyi, i z mocy jej uczynienia z strony funduszu cesyi, a zaś przez Sumowskiego pisarza ziemskiego Włodzimierskiego zapisu evictionis uznanie, żadnego uszkodzenia funduszowi nie przynosi, owszem zakończenie interesu i wyzucie się z posesyi tradycyjnej oznacza i przeto aprobując pomienione transakcye i zapis evictionis na dobrach Radowicze, przez ziemstwo Włodzimierskie względem bezpieczeństwa zaręczonych zeznany, przyjmując, deklaruje, iżby na dosyćuczynienie transakcyi dokumenta do sumy 20000 złp. na wsi Dubniki będącej służące za rewersem Sumowskiemu pisarzowi ziemskiemu Włodzimierskiemu z archiwum funduszu edukacyjnego wydane zostały. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 153, 183—184).

62. Ponieważ kasa glnna Warszawska z sukcesorami szlchetnego Bohona kupca Gdańskiego (którzy w pretensyi do konwiktu Warszawskiego po-jezuickiego mianej otrzymali już z funduszem edukacyjnym dekret zapłacenia w bywszej Komisji Sądowej, a na terminie dosyć czynnym temuż dekretowi publikatę i teraz znowu do pomienionego dekretu oraz procesu przez zapozwanie instygatora prawem czynią) względem też pretensyi ugodę zrobiła, i dostateczny obrachunek należności dla tychże sukcesorów uczyniła: przeto Komisya w moc dopełnienia rzeczonej ugody, a pomienionych sukcesorów istotnego zaspokojenia, pretensyę onych sumę złp. 16560 wynoszącą, trzema ratami zapłaconą być deklaruje, to jest: pierwszą ratę sumę złp. 5760 teraz nieodwłocznie, względem której sumy asygnację do kasy wydaję, zalecając, aby powyższa suma za

kwitem ręcznym plenipotenty sukcesorów była wypłacona; drugą ratę sumę złp. 5400 na dzień 1 miesiąca lutego w roku przysłym za takimże kwitem jak wyżej; trzecią ratę podobną sumę złp. 5400 na dzień 1 miesiąca lipca roku tegoż, już za kwitem urzędownie z całkowitej pretensyi, oraz z wszelkiego procesu i kontrawencyi uznać mianym. Względem których poniższych dwóch rat wydanie przed terminem asygnacyi do kasy Komisya ostrzega. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 184; S. 8, str. 25).

63. Z mocy powierzonej mi od P. Komisyi E. N. zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem Kierwińskiego plenipotenty sukcesorów kupca Gdańskiego Bohona ręcznym wypłaciła złp. 5760 a to in vim przysądanego onymże długu, wraz z prowizją i za proces, do zł. 16560 podług ugody wynoszącego. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 184).

64. Z mocy powierzonej mi od P. Komisyi E. N. zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem Idzkowskiego archiwisty Komisyi wypłaciła zł. 335 gr. 9 założone przez tegoż na potrzeby kancelaryi sądowej i archivi. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 185).

65. Z mocy powierzonej mi od P. Komisyi E. N. zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją wypłaciła za kwartał a die 1 octobris ad ultimam decembris roku terażniejszego następujące pensye, to jest: zawiadującemu departamentem kasy zł. 2000, kontraregistrantowi zł. 1500, kasyerowi generalnemu zł. 1000, manualiście zł. 500; in summa zł. 5000. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 185).

66. Z mocy powierzonej mi od P. Komisyi E. N. zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem ks. Wyszowskiego, zawiadującego departamentem moim, wypłaciła należące a 1 octobris anni currentis ad ultimam martii 1780, na szkoły i emerytów tegoż departamentu złp. 7500, to jest: na szkoły Łomżyńskie zł. 1232 gr. 11, Szczucińskie 1000, Górskie 1000, Węgrowskie 1000, na emerytów zł. 3267 gr. 19. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 185).

67. Z mocy powierzonej mi od P. Komisyi E. N. zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem ks. Potoczyńskiego prefekta szkół Sandomirskich wypłaciła należące na szkoły Sandomirskie ad ultimam septembris roku terażniejszego złp. 1500, Co przy gnlnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 186).

68. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji E. N. zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem ks. Marxe-na, prokuratora akademii Krakowskiej, wypłaciła złp. 3000 należące na akademię Krakowską i szkoły Nowodworskie, a 1 octobris roku terażniejszego. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1770 r. (S. 4, str. 186).

69. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji E. N, zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem ks. Samplawskiego, prefekta szkół Toruńskich, wypłaciła złp. 3500, należące szkołom Toruńskim a 1 aprilis ad ultimam septembris roku terażniejszego. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 186).

70. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji E. N. zalecam kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem ks. Malinowskiego, prefekta szkół Żytomierskich, wypłaciła in vim należitości na też szkoły złp. 3500. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 186).

71. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji Edukacji Narodowej zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem ks. Mokrzyckiego, prefekta szkół Winnickich, wypłaciła in vim należitości na też szkoły złp. 3000. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 sierpnia 1779 roku. (S. 4, str. 186—187).

72. Z mocy powierzonej mi od P. Komisji E. N. zalecam kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem ks. Siestrzewitowskiego pijara wypłaciła złp. 250 pensyi za pół roku a die 1 octobris anni currentis ad ultimam martii 1780. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca sierpnia 1779 r. (S. 4, str. 187).

A po tem dopełnionem do rezolucyi memoryałów przystępuje.

2) Komisya, rezolwując memoryał Wojciecha Schabickiego do siebie podany, następującą daje rezolucyę: ponieważ z dekretu potioritatis roku 1761 oczywiście się okazuje, że collegium Lwowskie księży przeszło-jezuitów tylko w połowie sumy kapitałnej 2500 złp. na wsi Horodyszczu zostało ulokowane i cesya od tegoż collegium na rzecz rezydencyi Żytomierskiej uczyniona względem wsi Horodyszcze do większej sumy, jak tylko 2500 złp. regulowaną być nie może, a dekret sądu niniejszej Komisji, z powodu, że cesya rzeczona na sumę 5000 złp. była zeznana i oraz że lustracya ostatnia po zniesionym zakonie ks. jezuitów odprowadzona, w takiejże wielości jak cesya należec sumę z Horodyszcza oznaczyła i do tego z przyczyny, iż podówczas żadne zadysputowanie należności sumy w takiej wielości od Schabickiego (który był aktorem o wykupno rzeczoney wsi) nie zachodziło, oraz dekret potioritatis, oprócz

niektórych ekscerptów w całości nie był złożony: przeto czyniąc sprawiedliwość, sumę 2500 złp. z ustanowionej przez dekret generalnej sumy zł. 51312 gr. 27 wytrąca i być tylko kapitału na Horodyszczu zł. 48812 gr. 27 stanowi; wytrąconej bowiem sumy złp. 2500 z substancji Jana Axaka poszukiwanie instygatorowi ostrzega. A kiedy w moc wykupna wsi Horodyszczu, podniesienie sumy na rzecz funduszu nakazuje, więc też sumę zł. 48812 gr. 27 po zaspokojeniu kasy względem prowizyi od św. Jana roku terażniejszego od tejże sumy do święta Trzech Królów roku przyszłego przynależących, oraz luty grzywien 14 polskich, na lokacyę do ks. Sapiehy generała artyleryi Litewskiej oddać na żądanie tegoż Wojciecha Schabickiego determinuje i tym końcem wydanie asygnacyi, izby rzeczoną sumę kapitałną zł. 48812 gr. 27 Schabicki księciu Sapięze generałowi artyleryi Litewskiej na święto Trzech Królów w roku przyszłym na kontraktach Dubieńskich zapłacił, deklaruje, i gdy tylko na odebranie tej sumy ks. Sapięha generał artyleryi przez siebie lub też plenipotentą swego kwit na rzecz funduszu zezna, natychmiast Schabicki ze strony funduszu przez kasę z tejże sumy zakwitowany zostanie. Powtóre, co do kontrawencyi dekretowi i procesu, gdy rzecz ta kończyć się prawnie powinna, więc one ad iudicia odsyła. Po trzecie, co do bonifikacyi, jakoby za uczynioną dezolacyę wsi Horodyszczu pretendowanej, ponieważ pretensya ta od probacyi i reprobacyi zawisła i w tej mierze dekret już zapadł wyznaczający kondescencyę: więc Schabicki poszukiwać swej pretensyi, jeżeli ma jaką, prawnie będzie powinien. Gdyby jednak, ochraniając ekspensy, bez której kondescencya obejść się nie może, a przytem celem istotnego między funduszem a sobą zaspokojenia się, tenże Schabicki remanentem na gruncie wsi Horodyszczu po ks. jezuitach pozostałym, a w ręce dyplomatycznych tej wsi posesorów bez opłacenia onego doszłym, za swą pretensyę bez żadnego napotem powrotu i ewikcyi do funduszu, chciał się kontentować, tedy nie tylko cesyę do tego remanentu citra evictionem, ale też z kontrawencyi dekretowi i z procentu zakwitowanie otrzyma. Poczem wzajemne kwity z wszelkich pretensyi z posesyi wsi Horodyszczu przez ks. jezuitów trzymanej, za ich szczególnież czas wynikających, nastąpićby powinny.

3) Komisya, rezolwując memoriał synagogi Ostrogskiej, którym przekłada swe podupadnienia, i z tego powodu nie być w stanie dla funduszu edukacyjnego razem uiścić się dekretom, oświadczając rozłożenie na raty przynajmniej na lat cztery determinowanej od siebie satysfakcyi, doprasza się do Komisji swojej podany, zezwala gnlnej kasie, izby obrachowawszy całą należytość podług dekretów przez sposob konwencyi dla tejże synagogi, na rat sześć w trzech leciech należącą satysfakcyę, obwarowawszy jak najgruntowniej, aby na terminach synagoga uiszczala się, rozłożyła, membrany i dokumenta tak od sumy zł. 91500, jakoteż

drugiej resztującej zł. 6000, oraz do zł. 221, tudzież do sumy zł. 2000 służące, jako na sumy, jedno pod ewikcyę przez dziedziców zapisaną podchodzące, a drugie pod nastąpić miane umiarkowanie z kasą wejść powinno, a trzecie już dawniej zapłacone, synagodze oddanie onych ex archivo determinuje.

4) Komisya, odpowiadając na noty, tak księcia Ponińskiego podskarbiego w. kor. o konsens na ustąpienie prawa dziedzictwa dyplomatycznego onemuż do wsi Krosny po-jezuickiej służącego, na osobę Bukara sędziego ziemskiego Żytomierskiego tegoż dozwoleń na przelanie prawa, z podaniem pod ewikcyę dóbr swoich dziedzicznych miasteczka Januszpola w województwie Kijowskim, powiecie Żytomierskim leżących, i z ofiarowaniem złożenia świadectwa sądowego względem pewności ewikcyi żądającego, do Komisyi swojej podane, a dopełniając opis prawa, dozwala ks. Ponińskiemu podskarbiemu w. kor. przelania prawa swego do wsi Krosny mianego, na osobę Bukara sędziego ziemskiego Żytomierskiego, który będzie w obowiązku na poddanych przez siebie pod kaucyę dobrach miasteczka Januszpola, podług prawa w trzeciej części wartości rzeczzonej wsi Krosna ewikcyę zapisać, i świadectwa ziemstwa lub grodu proprii districtus względem pewności ewikcyi złożyć, a to w czasie trzech miesięcy. Co gdy nastąpi, na ten czas dopiero ks. podskarbi w. kor. od zapisanej przez siebie ewikcyi wolen będzie.

M. Mniszcz sekr. w. WKL. prezydujący.

28. Sesya dnia 26 miesiąca października odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyskiego, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Czytany był memoriał Peszyńskiego, na którego contenta już dawniej zapadła rezolucya, zgadzająca się z żądaniem.

2) Komisya, rezolwując memoriały Ignacego Konarzewskiego, lustratora Kizemienieckiego, i Mateusza Falkowskiego, lustratora Łuckiego, ponieważ dekret zjazdowy między nimi a instygatorem zapadły nie może być via oeconomica rozeznawany, przetoż onych ad iuridica odsyła.

3) Komisya, rezolwując memoriał Czerkiewicza plenipotentą, imieniem Eliasza Wodzickiego, starosty Stobnickiego, do siebie podany, ponieważ na fundamencie prawa i uniwersatów Komisyi swojej Wodzicki zaświadczenie grodu Nowomiejskiego, względem pewnej ewikcyi sum: jednej 90000 złp. na dobrach pierwej Gorzkwi będących, na dobra Skrobaczów i Prusy przeniesionej, drugiej złp. 12000 na tychże dobrach lokowanej okazał: przeto dosyć czynnym onego uznawszy, zapis autentyczny przenosu sumy złp. 90000 i osobnych 12000 zł. wraz z zaświadczeniem w archiwum Komisyi swojej konserwowane mieć chce, a z sumy 90000 złp. z dóbr Gorzkwi na dobra Skrobaczów i Prusy przeniesionej i tamże teraz evictionaliter lokowanej kasyerowi generalnemu też dobra Gorzkwie zakwitować zaleca.

4) Komisya, rezolwując memoriał Schabickiego, gdy każda ewikcyja jest zawsze odpowiednią funduszowi edukacyi względem dóbr pojezuickich w przypadku ich zdezolowania i procentu nieopłacanego: przeto jeżeli Schabicki chce się uwolnić od obowiązku przez siebie zapisanej za Wołyńskiego ewikcyi, tedy sam ma o to z Wołyńskim czynić, a gdyby bądź tenże Wołyński lub kto inny za niego dostateczną ewikcyę za poprzedzającym przyjęciem jej przez Komisę zapisał, natenczas dopiero Schabicki rezolucyę nietylko uwolnienia jego, ale i zkwitowania z ewikcyi otrzyma.

5) Komisya na memoriał synagogi Poznańskiej, żądającej, aby tak suma złp. 90439 gr. 6, jakoteż osobna suma zł. 25000 z opłacić mianego procentu na kahale Poznańskim lokowana została, odpowiadając: co się tyczy sumy pierwszej 90439 gr. 6, ponieważ od tej kahał Poznański regularnie prowizyę płaci, przeto onę na tymże kahale, do dalszej dyspozycyi swojej zostawia. Co się zaś ściąga do sumy złp. 25000, dekretem sądowym do zapłacenia funduszowi nakazanej, tej na kahale, jako nie mającej dostatecznego bezpieczeństwa, ulokować nie będzie, deklaruje.

6) Na memoriał Mikorskiego podkomorzego Gostyńskiego: ponieważ szkoły tak wojewódzkie, jak i powiatowe są dość blizkie w województwie Rawskim, jakoto: w Rawie, w Łowiczu, Radziejowie i Płocku, Komisya, nie mając zkład, ile przy szczupłych dochodach pomnażać większą szkół liczbę, gdy jednak Mikorski podkomorzy Gostyński, wraz z zacnymi tejeż ziemi obywatelami zechcą w Gąbinie szkołkę parafialną założyć i onę utrzymywać, przeto mile przyjmuje takową ofiarę dla dobra publicznego uczynić się mającą.

M. ks. Poniatowski B. Pł.

29. Sesa dnia 27 miesiąca października odbyła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyskiego, Stanisława Poniatowskiego generał-leutnanta.

1) Komisya, rezolwując memoriał ks. Józefa Nepomucena Piaskowskiego, kanonika Łuckiego, do siebie podany, jak pewna była Komisya, iż tenże ks. Piaskowski, kanonik Łucki, a loci ordinario do collegium Krzemienieckiego księży przeszło-jezuitów wyznaczony administrator, przyzwolicie urząd swój sprawując, danych przez rektora Krzemienieckiego aparatów kościelnych ku własnej swej potrzebie lub jakowemu zyskowi nie użył: tak tem więcej jeszcze teraz podaną eksplikacyą zostaje zupełnie przeświadczona. Gdy zatem ks. Piaskowski na rejestr aparatów z Krzemieńca przysłany rzeczywistą i zgodną czyni eksplikacyę, iż też wszystkie aparaty między ubogie, a właściwie potrzebne kościoły rozdał, przeto nie tylko kościoły przy rzeczonych rozdanych sobie aparatach na zawsze zachowuje, ale nadto iż fundusz edukacyjny żadnej o to pretensyi do przerzeczonego ks. Piaskowskiego mieć nie może, deklaruje.

2) Komisyja, rezolwując memoriał ks. Piaskowskiego kanonika Łuckiego imieniem kapituły Łuckiej jako plenipotentą do siebie podany: ponieważ tenże ks. Piaskowski oświadcza, iż względem sreber na kościele katedralnym Łuckim przez kongregację złożonych, ma w przeciągu dni kilkunastu złożyć autentyczne dowody, więc tak względem tychże sreber, jako i innych, tudzież aparatów za złożeniem wzwyż rzeczonych dowodów Komisyja rezolucję swoją dać determinuje.

3) Asygnowano do kasy gnlnej zł. 2000 na konwikt ubogiej szlachty w Kamieńcu Podolskim ad rationem sumy półrocznej wyznaczono in quanto 2500.

30. Sesja dnia 28 października odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Czytany był memoriał od synagogi Kaliskiej podany z przełożeniem niesposobności onejże do opłacania prowizji od kapitałów do funduszu edukacji należących, na co zawieszona odpowiedź do rezolucyi sądowej.

2) Komisyja, odbierając żądanie ks. karmelitów dawnej obserwacji prowincyi Ruskiej św. Józefa, proszących o ustąpienie pozostałych murów konwiktu Ostrogskiego z kościołem, oficynami, ogrodem, zgoda z całym placem, jak jest w obrębie swoim, w Ostrogu po-jezuitach aktualnie znajdujący się, aby tam z klasztoru Monasterskiego przenieść się i mieścić mogli, pozwala na to i rzeczzonego konwiktu ustępuje, pod kondycjami, do których umówienia z plenipotentem tegoż zakonu i zakończenia całej rzeczy daje moc zupełną Mniszczowi sekretarzowi w. WKL.

3) Oddany do Komisji list Pawła Piekarskiego wraz z manifestem czytany był i komunikacja onychże prefektowi szkół Piotrkowskich kancelaryi Komisji jest zlecona.

4) Komisyja, dowiedziawszy się o otwarciu szkół publicznych w Beresteczku przez ks. trynitarzów, mimo wiadomości onejże, zleciła Mniszczowi, jako komisarzowi departamentem szkół Wołyńskich zawiadującemu, uczynić rekwizycję do przełożonego tegoż miejsca o przystanie raportu, za czyjem pozwoleniem i jakim porządkiem też szkoły są utrzymywane.

31. Sesja dnia 2 miesiąca listopada odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Wysłała asygnacja do kasy gnlnej na zł. 500 do wypłacenia na ręce Lipińskiego podkomorzego Łatyczowskiego ad complementum sumy półrocznie wyznaczonej na utrzymanie konwiktu ubogiej szlachty przy szkołach wojewódzkich w Kamieńcu Podolskim.

2) Mniszech sekretarz przyniósł i czytał raport tygodniowy z percepty i ekspensy z kasy generalnej Warszawskiej.

3) Biskup Płocki czynił relację o nowem rozrządzeniu, według układu Komisji konwiktu ubogiej szlachty w Wilnie, którego projekt do poprawek i aprobaty Komisji, na następujących sesjach przynieść obiecał, oraz doniósł o potrzebach ks. Hryniewiczza, przeszłego regenta tegoż konwiktu, ażeby dla niego mogła wyjść asygnacya do dalszego użycia onegoż od Komisji.

4) Alexander Wolański eks-jezuita mieszkający w departamencie szkół Wotyńskich ma wyznaczoną sobie tamże pensyę emeryta złp. 500 rocznie, którą a die 1 octobris roku terażniejszego odbierać będzie do dalszego użycia onegoż (S. 4, str. 191).

5) Komisya zleciła kancelaryi swojej, aby ile razy zapadnie rezolucya z wyznaczeniem pensyi dla którego z emerytów eks-jezuitów, ekstrakt onejże odesłany był nieodwłocznie do kasy dla wiadomości onej.

6) Major Zawadzki architekt Komisji mający teraz być w Pułtuskach i Płocku, a za powrotem odwiedzić Poznań, weźmie z kancelaryi Komisji wypisane z mapy szkół departamentu Wielko-Polskiego miejsca kolegiów i szkół, które jadąc tam i powracając odwiedzić będzie powinien i planty onychże z dokładnem opisaniem przywieźć do Komisji; oraz zlecenie mieć będzie egzaminowania rysunków geometrycznych i innych, które uczący się w klasach do egzaminowania onemuż podadzą.

32. Sesya dnia 5 miesiąca listopada odprawiła się w przytomności biskupa Wileńskiego, biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Komisya, odbierając memoriał, imieniem biskupa Łuckiego Ruskiego do siebie podany, oświadcza, iż późno dochodzi do jej wiadomości to żądanie ustąpienia konwiktowi po-jezuickiego w mieście Ostrogu pozostałego dla duchowieństwa jego dyecezyi, albowiem już w tej mierze zapadła rezolucya Komisji favore ks. karmelitów prowincyi Ruskiej.

2) Komisya wyznacza Czerwińskiemu profesorowi anatomii i chirurgii w akademii Krakowskiej lekcye publiczną dawać mającemu złp. 4000 na pensyę roczną, którą a 1 octobris roku teraz bieżącego zaczynać się mającą dwiema ratami, co pół roku odbierać będzie i z niej łożyć na drobne expensa.

3) Komisya do wyznaczonej dawniej sumy rocznej 2000 złp. na lat trzy dla bawiącego za granicą ks. Trzcńskiego akademika przyznaje teraz, z przyczyn sobie przełożonych, onemu czerw. zł. 100 na każdy rok, to jest: na terażniejszy tylko i przyszły, do wyjścia trzech lat wojażu onemuż zamierzonego, których płacenie zaczynać się ma, rachując od dnia 4 kwietnia roku terażniejszego.

J. Massalski B. W. prezydent.

33. Sesya dnia 9 miesiąca listopada odprawiła się w przytomności biskupa Wileńskiego, biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza w. WKL.

1) Komisya do zawarcia opisu imieniem funduszu z pannami brygitykami Grodzieńskimi, o sumę 18000 złp. przez ś. p. ks. Józefa

Skorupskiego jezuitę zapisaną i uczynienia umowy z Sacco majorem JKMści, architektem Komisji Rzeczypospolitej Skarbu W. Ks. L., względem reparacji kościoła po-jezuickiego i szkół Grodzieńskich Malczewskiego pisarza Komisji swojej umacnia i za plenipotentą stanowi.

2) Komisya na przełożenie ks. Jakukiewicza, wizytatora szkół departamentu generała ziem Podolskich, zaleca kasie Żytomierskiej, aby z remanentu na ks. Mikoszewskim bywszym rektorze szkół Ukraińskich w sumie złp. 5491 gr. 6 pozostałego kwotę przez niego ekspensowaną podług rejestru od Komisji przyjętego złp. 963 gr. 3 wynoszącą przyjęła i do ekspensy w rachunkach swych zapisała, wypłacenia zaś reszty jak najpilniej dochodziła.

3) Mniszech sekretarz uproszony jest, ażeby pisał imieniem Komisji do Nieżyrowskiego szambelana JKMści względem sumy funduszowej na Małych Długich dekretem potioritatis przyznanej, jeżeli skutecznie życzy sobie mieć ją na dobrach swych, pod pewnemi kondycjami lokowaną lub nie?, tudzież aby osobnym listem prefektowi szkół Wschowskich pilność i staranie względem tejże sumy zalecił.

4) Komisya, dogadzając żądaniu Unruga wyrażonemu w memoriale do siebie podanym, uprosiła biskupa Płockiego, aby imieniem Komisji interesowanie za nim do ziemstwa Warszawskiego uczynił i miał baczność na całą tą sprawę w przeciagu onejże.

5) Wydana asygnacya do kasy gnlnej na złp. 3000, to jest: pensyę półroczną a die 1 octobris roku teraźniejszego Gintowtowi Dziewiatowskiemu, sekretarzowi Komisji należącą.

6) Mniszech sekretarz przyniósł i czytał raport tygodniowy z percepty i ekspensy w kasie generalnej Warszawskiej.

7) Biskup Płocki uproszony jest od Komisji, aby napisał jej imieniem list do ks. Żaby z upewnieniem, iż mając wzgląd na jego zaślugi, nie omieszką go zalecić i przypominać JKMści.

34. Sesa dnia 12 listopada odprawiła się w przytomności biskupa Wileńskiego, biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyckiego, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.:

1) Książdz Popławski zastępujący miejsce sekretarza Towarzystwa Elementarnego czytał protokół dawniejszych sesji Komisji, tyczących się edukacyi, tudzież protokół sesji Towarzystwa Elementarnego, które podług ustanowienia Komisji zawsze na sesjach piątkowych czytane być zwykły.

2) Wyznaczyła Komisya nagrody dla niektórych osób pracujących z jej zlecenia około ksiąg potrzebnych do używania uczącym się w szkołach publicznych, to jest: Klukowi za przetłumaczenie książki agrykultury Huby z niemieckiego na polskie złp. 500, ks. Koźmińskiemu za napisanie Dykcjonarza języka łacińskiego z polskim zł. 1000, które przy sposobności kasy w przyszłym miesiącu marcu wypłacone być mają, wraz

z resztującą sumą ad complementum czerw. zł. 150, podobnież dawniej wyznaczoną Hubie, na co odebrał już część czwartą czerw. zł. 37 $\frac{1}{2}$.

3) Zalecono kancelaryi, aby na sesję następującą przysposobiła wszystkie papiery należące do konkordaty z biskupem Wileńskim, na której ten interes traktowany być ma.

4) Projekt instrukcyi dla Zawadzkiego architekta Komisji w kancelaryi wygotowany, czytany był i poprawiony.

35. Sesja dnia 16 miesiąca listopada odprawiła się w przytomności biskupa Wileńskiego, biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Kasa generalna Warszawska podała raport tygodniowy z percepty i ekspensy zwyczajem od Komisji przepisany.

2) Ponieważ Kamocki burgrabia grodzki Rawski w memoryale do Komisji swojej podanym oświadcza zapisanie na dobrach swoich dziedzicznych sumy prowizyonalnej złp. 3600, które dawniej collegium Rawskiemu ks. jezuitów z dóbr Żelechlińskich należące, circa potioritatem de tabula spadły i od tej całkowitej sumy teraz u niego lokować się mającej płacić funduszowi prowizyę prawem przepisaną bierze na siebie obowiązek: przeto Komisya, przychylając się do żądania Kamockiego za poprzedzającym grodowym zapisem ewikcyi i urzędowym zabezpieczeniem o bezpieczeństwie lokacyi podług uniwersału Komisji swojej dnia 25 maja roku 1777 wydanego, cesę prawa do sumy wyż rzeczzonej onemuż imieniem funduszu uczynić zaleci.

3) Komisya, mając wzgląd na zasługi ks. Stadnickiego eks-jezuity, nie mającego teraz zkądinąd opatrzenia, wyznacza onemu pensję zwyczajną emeryta złp. 500 rocznie, którą odtąd co pół roku z kasy prowincjonalnej Podolskiej odbierać będzie (S. 4, str. 193).

4) Ks. Mroczyński zasłużony na funkcji regenta w konwikcie Kaliskim ma teraz wyznaczoną pensję emeryta złp. 500, którą a die 1 octobris anni currentis zaczynającą się odbierać będzie w Kaliszu, dwiema ratami po zł. 250 co pół roku (S. 4, str. 193).

36. Sesja dnia 23 miesiąca listopada odprawiła się w przytomności biskupa Wileńskiego, biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyskiego.

1) Raport tygodniowy z percepty i ekspensy od kasy gnlnej Warszawskiej podany, był czytany.

2) Komisya nakazuje kasie gnlnej Warszawskiej wypłacić za terazniejszą dyspozycyą dla ks. Trzcńskiego akademika wysłanego na nauki za granicę kosztem Komisji, tymczasem pensję półroczną za rok terazniejszy, to jest: złp. 1000 z wyznaczonych onemuż dawniej zł. 2000 rocznie, przydając do tego złp. 900 z wyznaczonych stu czerw zł. ostatnią rezolucyą Komisji swojej pod dniem 5 terazniejszego miesiąca zapadłą favore tegoż ks. Trzcńskiego. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

3) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, aby wydała dyspozycję do kasy w Wilnie będącej na wypłacenie sumy 2588 zł. gr. 20 za kwitem ks. Strzeckiego astronoma JKMści, które wyłożył podług złożonego w kasie porachunku na opłacenie korespondencji i transportów przy sprowadzeniu z Londynu zakupionych tamże kosztem Komisji instrumentów matematycznych i fizycznych. Żąda oraz Komisya, aby napotem w podanym rejestrze unkosztów na podobne transporto, znajdowała się dokładna specyfikacja rzeczy i instrumentów podług uczynionej kontraktu sprowadzonych.

4) Komisya, mając przełożone sobie żądania ks. dominikanów prowincji Litewskiej, którym przy oddaniu collegium i kościoła po-jezuickiego w Merecu powierzyła obowiązku uczenia szkół publicznych tamże będących, wyznacza nieodwłocznie wizytę do szkół przerzeczonych i po odebranych raporcie onejże uczyni dalsze w tej mierze rozrządzenie.

5) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, aby wydała dyspozycję do kasy w Wilnie będącej wypłacenia sumy 900 złp. na ręce umocowanego przez ks. Kossakowskiego, będącego teraz za granicą, która onemuż przez rezolucję Komisji swojej wyznaczona jest mającemu nieodwłocznie powrócić do swego kraju na ekspens podróżną.

6) Komisya, przystępując do rezolucji memoriałów, wielokrotnie podawanych przez ks. Wyrwiczę opata Hebdowskiego, z przyczyn obszernie w nich wyrażonych i na umorzenie wszelakich pretensji roszczonych do funduszu edukacyjnego (z których tenże opat fundusz publiczny podług prawa kwitować i zabezpieczyć powinien będzie), wyznacza onemuż pensję dożywotnią 3000 złp. rocznie, którą z kasy Komisji a die 1 martii roku przyszłego 1780 zaczynającą się dwiema ratami, co pół roku po zł. 1500, odbierać będzie.

7) Komisya, odpowiadając na memoriał Michała Jagniątkowskiego, dopraszającego się o pozwolenie Komisji, aby folwark po-jezuicki Gerlachów zwany, w województwie Sandomierskiem leżący, który za rozrządzeniem Komisji Rozdawniczej Koronnej i za otrzymaniem od JKMści dyploma ma w swojej posesyi, mógł ustąpić przelewając na kogo innego prawo sobie służące, daje następującą rezolucję: iż Komisya dozwala ustąpienia rzeczzonego folwarku z tymi samymi warunkami, pod jakimi posiadał go Jagniątkowski, byleby nabywający od niego teraz prawa okazał i zapisał urzędownie ewikcję dla funduszu edukacji przed przyjściem do posesyi onegoż. A natenczas terażniejszy posesor z ewikcyi przez siebie zapisanej względem niezawodnego płacenia prowentu do kasy Komisji Edukacji imieniem funduszu zakwitowany zostanie.

37. Sesja dnia 26 listopada odprawiła się w przytomności biskupa Wileńskiego, biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, Stanisława Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Popławski zastępujący miejsce sekretarza Towarzystwa Elementarnego czytał rezultata sesyi tegoż Towarzystwa.

2) Gdy biskup Wileński, prezydując na sesyach Komisyi, nie przestawał nalegać o zakończenie z nim ugody o fundusze duchowne dyecezyi Wileńskiej i dopraszać się uskutecznienia ze strony Komisyi wielorakich kosztownych artykułów, postąpionych dla dyecezyi jego w projekcie do konkordaty, już dawniej przez tegoż biskupa proponowanym i od Komisyi po części przyjętym: biskup Płocki swoim i kolegów swoich imieniem oświadczył, iż opóźnienie dotychczas skutku projektowanej konkordaty stało się nie dla tego, aby były wprzód ułatwione interesa i rachunki między biskupem Wileńskim i kasą Komisyi, które już są zakończone, ale też z wielu innych ważnych uwag, które Komisya zachowała sobie komunikować teraz na piśmie w następującej osnowie.

Uwagi nad ugodą z biskupami o fundusze duchowne, a osobliwie nad tą, którą biskup Wileński już dawniej zaproponował był Komisyi imieniem swojej dyecezyi.

Gdy Komisya Edukacyi z jednej strony, ulegając usilnej gorliwości biskupa Wileńskiego i to szczególnie przez względy, jako dla swojego prezydenta, zezwalała na wielorakie pożytki, które dla swojej dyecezyi otrzymać żądał: nie miała jeszcze natenczas dostatecznie sobie przytomnych wszystkich rodzajów nakładów, jakich utrzymywanie edukacyi narodowej wyciągać od niej w czasie będzie, ani przewidzieć mogła dalszych konsekwencyi swojej hojności, do której ją pociągnęły zrzeczenie okazane przez godnego jej prezydenta ze strony dyecezyi Wileńskiej przyjąć ofiarowane obowiązki i w nich awantaże dla publicznej edukacyi, zawierające się w dwóch następujących artykułach: a) obowiązek zadość uczynienia przez duchowieństwo swojej dyecezyi wszystkim obligacyom włożonym od fundatorów na przeszłych ks. jezuitów względem nabożeństw kościelnych, tudzież utrzymowania tychże kościołów parafialnych, w których oni powinności parochów zastępowali; b) obowiązek ustanowienia i utrzymania szkół parafialnych w parafiach swojej dyecezyi — pretendując za te dwa artykuły, aby Komisya wydzieliła z funduszu na edukację wyznaczonego i dała dyecezyi Wileńskiej na zawsze niektóre collegia z przyległymi ogrodami i oprócz tego fundusz miliona kilkakroć sto tysięcy złotych polskich, do dyspozycyi biskupów Wileńskich ustąpiła, jakoteż niektóre prerogatywy nominowania do urzędów dotyczących się edukacyi i emerytów, a sobie zostawiła ciężar sądzenia spraw z posesorami dóbr i sum, którzyby punktualnie nie wypłacali prowentów należących od sum i dóbr, biskupom Wileńskim ustąpić mianych. Przed roztrząśnieniem szczególnych okoliczności w tej materyi, należy uważać, iż uгода pomiędzy Komisją Edukacyi i dyecezyą Wileńską nie może teraz tak zostać, jak była zrazu projektowana; z przyczyny sumy dóbr specyfikowanych w niej pod artykułem 7-ym, gdyż część jedna tych sum i dóbr zo-

stała już ustąpiona za zezwoleniem Komisji przez biskupa Wileńskiego księciu Ksaweremu jego synowcowi z obowiązkiem płacenia do kasy Komisji procentu od sum z przychodu z dóbr, które książę biskup chciał zostawić w rzeczonej ugodzie do dyspozycji biskupów Wileńskich. Biskupi Polscy, dowiedziawszy się o tem, jak wiele Komisya chciała być szczodra względem dyecezyi Wileńskiej, podobnież żądania imieniem swych dyecezyi zanieśli i Komisya nadaremnie wymawia się im przełożeniem tych korzyści, które biskup Wileński edukacji narodowej ofiarował w założeniu szkół parafialnych; odpowiadają na to, iż prócz fundacyi, które do tych powinności obowiązują większą część plebanów, plebani Litewscy, będąc niemal wszyscy znacznymi dochodami opatrzeni, do tego są osobliwiej obowiązani, nie tylko przez zбір Trydencki, przez synody krajowe, ale nadto przez konstytucję wyraźną roku 1775, która pod tą kondycją uwolniła domy plebańskie w Wielkiem Księstwie Litewskiem od podatku generalnego podymnego, tak dalece, że wszystko, co Komisya chciałaby biskupom uczynić i dyecezyi Wileńskiej tytułem utrzymywania szkół parafialnych, byłoby skutkiem samej szczerobliwości i okazaniem preferencyi dla tejże dyecezyi, w której powszechnie duchowieństwo jest majątniejsze, jak w wielu innych. Z drugiej strony, Komisya, miarkując ten wydatek, oraz umniejszenie funduszu edukacyjnego, któreby wyniknęło, gdyby podobne na wzór Wileńskiej z innymi biskupami nastąpiły ugody, i uważając nakłady, których wyciąga dobra edukacya narodowa, powiększające się coraz bardziej za zbliżeniem się do opatrzenia tych potrzeb, których w początkach wszystkich razem przewidzieć trudno było: uczyniła tę uwagę, iż obowiązki najistotniejsze, które fundatorowie wkładali na przeszłych ks. jezuitów, mogą dostatecznie być dopełnione przez osoby, którą składają i składać będą napotem corpus edukacyi narodowej. A zatem mogłaby mimo wszelkie odrzucenia bojaźni przełożyć biskupowi Wileńskiemu, wszystkim innym biskupom Rzeczypospolitej i Dworowi Rzymskiemu projekt obowiązania, które, począwszy od pierwszego edukacyi komisarza aż do ostatniego profesora i ucznia szkół parafialnych, modlić się we dni naznaczone każdego miesiąca za dobrodziejów szkolnych przepisuje; kapłanom odprawić na tę intencję mszę jedną w miesiąc w dzień naznaczony, uczniom obowiązek asystować tejże mszy i officium defunctorum odmówić; niemniej i innym w jakimkolwiek urzędzie zostającymi osobom, nie wyłączając nawet komisarzów edukacyi, którzy dla dania przykładu mogą być osobiście na tych mszach przytomnymi, które się będą odprawiać w każdym collegium na tę intencję w obecności wszystkich uczniów. Z tego więc, co się wyżej powiedziało, można sobie obiecywać, iż zważając straty i przeskody, któreby wyniknęły dla edukacyi narodowej, gdyby od niej odpady fundusze tak znaczne dla dyecezyi prowincyi koronnych i W. Ks. L. i zostając w zupełnem przeświadczeniu, iż obowiązki najistotniejsze, na przeszłych ks. jezuitów w Polsce włożone, będą więcej jak dostatecznie sposobem w pro-

jekcie przełożonym wypełnione, a nadto widząc nieodbitą potrzebę odmienienia pierwszej konwencji, zacny prezydent Komisji Edukacji, który był nam często przykładem w dopilnowaniu interesów onejże, okaże dowód nieinteresowanej gorliwości swojej, odstępując po części tych pożytków, które dla biskupów i dyecezyi Wileńskiej otrzymać starał się i teraz kontentować się będzie przyjęciem kolegów i kościołów oddanych już od Komisji w poprzedniczej konwencji, jakoteż wyznaczonym funduszem znacznym na ustanowienie i utrzymanie trzynastu nowych plebanii na miejsce tych, które dawniej przez ks. jezuitów usłużone były. Jest prośbą do tegoż księcia biskupa, aby jedna z tych trzynastu parafii mogła być i była aktualnie założona we wsi dziedzicznej wojewody Nowogrodzkiego Woronicy, gdzie został się kościół murowany po jezuitach, którzy dopełniali za zezwoleniem plebanów katolickich oddalonych od tego miejsca funkcje parafialne, a teraz katolicy w tamtejszej okolicy bez dostatecznego usłużenia zostają. Księżę biskup raczy jeszcze zważyć pożytki, które już odniosła jego dyecezya z wydatków łożonych od Komisji przez kilka lat na utrzymanie uczniów destynowanych na profesorów szkół parafialnych, którzy dotychczas wydoskonalili się musieli. Łacno więc będzie duchowieństwu świeckiemu łożyć na utrzymanie jednego organisty, na dalsze formowanie w tej sztuce pewnej liczby uczniów, którzy w innych potrzebnych im wiadomościach ćwiczyć się będą mogli w szkołach publicznych. Na zastąpienie tego kosztu niech odłożą księża plebani, choć jedną najmniejszą część oszczędzoną przez uwolnienie onychże od podatku podymnego. Nie wspomną się tu wydatki, które miała Komisya dotychczas, utrzymując kilkanaście osób duchownych destynowanych od księcia biskupa na usługi kościołom parafialnym w Wilnie. Zamilczeć zaś tego nie można, że Komisya prócz obligacyi, którą chce włożyć na wszystkie osoby do edukacji należące, modlenia się za dobrodziejów szkół, nie zaniedbywa także, ustępując kościoły różnym zakonnikom, obowiązując ich zaraz do odprawiania na tąż intencję znacznej liczby ofiar; zgoda, iż żadna nie zostaje wątpliwość, żeby ta część najistotniejsza obowiązków kościelnych nie miała być napotem dostatecznie dopełniona i aby na ten projekt nie przystali biskupi, Rzeczpospolita, Dwór Rzymski, a osobiwie księżę JMśc, godny i gorliwy prezydent Komisji, na którego ona kredycie w kraju, na sejmikach i sejmach najwięcej się zabezpiecza. Spodziewa się przytem, że przez gorliwość, z którą przestrzega całości funduszu na edukację publiczną poświęconego, powinna znaleźć tem większy szacunek u ludzi zacnych i mających dosyć światła do poznania obszerności jej potrzeb.

Po przełożeniu uwag, z których okazała się konieczna potrzeba odmiany pierwszego projektu konkordaty, podała Komisya z strony swojej księciu biskupowi Wileńskiemu projekt następujący.

Uгода Komisji Edukacyjnej z księciem biskupem Wileńskim o fundusze i obligacye duchowne, przedtem przez księży jezuitów wypełniane.

Między prezydentem Komisji Edukacji Narodowej, stosując się do konstytucji roku 1775 i 1776 pozwalających zawarcia cum locorum ordinariis o fundusze i obligacye duchowne, przedtem od księży jezuitów wypełniane, z jednej strony, a księciem Massalskim biskupem Wileńskim, swoim i następców swych biskupów imieniem, takowe nieodmienne stanęło postanowienie.

1. Komisya Edukacyjna ustępuje i oddaje na seminaryum dyecezalne dom po-jezuicki z kościołem nowicyatu Wileńskiego, pod tytułem św. Ignacego, tak jak jest w swoim obmurowaniu z placem i całą powierzchnią oraz sprzętami znajdującymi się, a do tego kościoła i domu należącymi, oprócz apteki i budynków nie wchodzących w obmurowanie; dla tegoż seminarjum wygody pozwala wolnej przechadzki w ogrodzie Łukiszki zwanym, w którym gdy założy ogród botaniczny z profesorem pożytkować z tej nauki wielce potrzebnej i plebanom przydatnej seminarzysty będą.

2. Drugi dom z kościołem pod tytułem św. Kazimierza po-jezuicki Wileński, tak jako jest w obrębie swoim co do placu i murów, ze sprzętami należącymi do niego, oddaje Komisya Edukacyjna dla emerytów dyecezyi Wileńskiej, ostrzegając, aby póki stanie eks-jezuitów tamże mieszczeni byli, a z ich ubywaniem dla wysłużonych osób dyecezyi stanu duchownego wolne miejsce będzie.

3. Kilka kościołów parafialnych i domów misji societatis z kościołami na parafialne podniesionymi (między którymi kościół w Woronczy w województwie Nowogródzkim rachuje się) Komisya dyecezyi Wileńskiej oddaje, a na fundusz i opatrzenie plebanów w liczbie trzynastu nowo postanowionych płacić corocznie przyrzeka z kasy edukacyjnej sumę ogólną, na dwie ją dzieląc raty, złp. 23000, które też miejsca i plebanie, do wypełnienia wszystkich dawnych obligów duchownych obowiązane będą. Zachowuje sobie Komisya po zejściu lub ustąpieniu terazniejszych plebanów (gdzieby jeszcze przez konstytucję krajową inaczej to rozrządzono nie było) prawo prezentowania na każde z tych beneficjów, z funduszu edukacyjnego utrzymywanych.

4. Na czterech księżych mansjonarzów, przy kościele parafialnym akademickim Wileńskim nowoosadzonych dla pomocy innym księżom, z funduszu parafialnego za jezuitów i po ich skasowaniu w całości zostawionego, przy erekcji dawnej tam będących płacić corocznie do rąk przełożonego tychże księży, dwiema ratami dzieląc sumę, 3600 złp. z kasy edukacyjnej Komisya przyrzeka. Że zaś kościoła Św.-Jańskiego parafialnego akademickiego ius patronatus było przy jezuitach, Komisya Edukacyjna po zejściu terażniejszego plebana prawo prezentowania następujących plebanów sobie ostrzega. Także na te cztery mansjonarye, z funduszu edukacyjnego opatrzone, gdy która zawakuje, Komisya dwie osoby dla wyboru loci ordinario podawać będzie.

5. Dla zupełniejszego obligom duchownym zadość uczynienia Komisya Edukacyjna domy i kościoły po-jezuickie zakonom rozmaitym oddając, wkłada obowiązek odprawowania znacznej liczby sufragiów i powinności, a troskliwa o dopełnienie powszechne i jak najdoskonalej istotnego obowiązku za nadania i fundacye societatis w kraju uczynione, to jest, edukowania młodzi narodowej, i chcąc ochronić szczupły fundusz sobie do zawiadowania od Rzplitej powierzony, tym sposobem stara się i przedsięwzięrze zastąpić, aby każdy profesor i osoba jakimkolwiek tytułem z funduszu edukacyjnego płatna, do odprawienia lub starania się o odprawienie dwunastu mszy w rok była obowiązana. Do zapisywania zaś takowych sufragiów, przy każdym kościele po-jezuickim będzie sporządzona księga, którą locorum ordinariis rewidować wolno będzie, wglądając, jak wiele mszy tak odprawionych, jako zakupionych co rok było. Księgę tę zapisywać i staranie o tem mieć będzie mający dozór nad kościołem. Szkoły narodowe wszystkie co miesiąc, jako też dnia sposobnego po zadusznym dniu z profesorami officium defunctorum odmawiać i mszy żałobnej za umarłych dobrodziejów funduszu edukacyjnego słuchać będą, na której i komisarze albo sami znajdować się, albo też o odprawienie będą się starać. A że oprócz modlitwy, z uczynków miłosiernych największy jest ratunek żywych i umarłych, młódź narodowa, ćwicząca się w pobożności i w naukach, łączyć będzie ze swem nabożeństwem powinności chrześcijańskiego miłosierdzia, czyniąc wedle możności jałmużny i usługi w rozmaitej nędzy bliźnich, na której w społeczeństwie ludzkim nigdzie nie schodzi, i na ten koniec dla rzadniejszego pełnienia takowych nabożnych uczynków, Komisya Edukacyjna osobne przepisy bractwa miłosierdzia wydać sobie zachowuje, na miejsce dawnych, które były dawniej po szkołach, sodalitatum.

1. Wzajemnie książę biskup Wileński swoim i następców swoich biskupów imieniem takowe obligów duchownych dopełnienie od Komisji Edukacyjnej przyjmuje, respective co do swej dyecezyi i uznaje, że takowym sposobem po wszystkich kościołach po-jezuickich daleko liczniejsze co rok będą sufragia, aniżeli przedtem odprawowania ich był obowiązek.

2. Obecnie wraz z Komisją Edukacyjną suplikować króla JMści, jako najwyższego kapituły Wileńskiej patrona, aby dwie kanonie dla doktorów akademickich w katedrze Wileńskiej wydzielone i upewnione były, do których oraz, aby scholasteria, która jest libere collationis ecclesiasticae przyłączona tamże została, ofiaruje.

3. Przyjmuje na się i sukcesorów biskupów utrzymywanie kościołów wyżej pomienionych z domami, oraz podejmowanie ciężarów wszelkich i publicznych podatków po wszelkie czasy.

4. Szkoły parafialne po dyecezyi Wileńskiej rozporządzone, że będą zawsze utrzymywane (ile że z tego powodu plebani tamtejsi są od podymnego przez konstytucję uwolnieni) przyrzeka. Dla tych zaś szkół

parafialnych będzie wygoda i pożytek, że Komisyja postanawia trzymać w Wilnie pod dozorem rektora akademii zdatnego nauczyciela, ustępując na ten koniec sprawione potrzebne instrumenta, któryby ćwiczył i formował organistów, a reszty umiejętności szkół parafialnych nauczycielom potrzebnych w szkołach publicznych zupełna będzie sposobność nabycia i w nich się wyćwiczenia.

Kościółów i domów dyecezyi ustąpionych przez niniejszą ugodę inwentarze przez deputowanych z obojej strony będą sporządzone, a jeden egzemplarz, na każdym miejscu oddany zostanie, drugi takowy do archiwum Komisji przesłany będzie.

Przyjmując książę biskup Wileński reprezentacye kolegów swoich w duchu tej jednomyślności, która od ustanowienia Komisji Edukacyi trwa w niej nieustannie, przyznał za sprawiedliwą troskliwość Komisji i czułość na to, aby oszczędzać, ile możliwości funduszu na edukację poświęconego, w czynieniu kompozycyi z biskupami o fundusze duchowne i nieodstępną od myśli godnych kolegów gorliwość swoją w tym punkcie chcąc rzeczą samą dowodzić, oświadczył, iż najmniejszej nie będzie czynił trudności z strony swojej, skoro tak zdało się Komisji, aby odstąpił od postąpiionych już dawniej dla dyecezyi jego awantażów. Te albowiem nie innym końcem otrzymać i zabezpieczyć na podanym przez siebie do konkordaty projekcie starał się, tylko aby był dopomógł do rozszerzenia edukacyi publicznej po całym kraju, dając z siebie innym biskupom przykład odnowienia i utrzymania na zawsze szkół parafialnych w swojej dyecezyi, jako szczególny i najpewniejszy sposób do uczynienia powszechnemi w narodzie tych wiadomości, które każdego stanu i kondycyi ludziom są istotnie potrzebne. A zatem projekt świeżo od Komisji sobie podany wziął do dalszego rozważenia.

I. Massalski, B. W. prezydent.

38. Sesya dnia 1 miesiąca grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Wileńskiego, biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyskiego, Mokronowskiego generała-inspektora w. kor.

1) Czytany był raport tygodniowy kasy generalnej Warszawskiej.
2) Komisyja, mając wzgląd na zasługi ks. Benedykta Doktorowicza eks-jezuity, w Litwie przy kościele Turowskim mieszkającego, wyznacza onemuż pensyę dożywotnią zł. 500 rocznie, determinując wypłacenie onejże z kasy Wileńskiej a die ultima martii roku przyszłego 1780.

3) Komisyja, mając doniesienie ks. Kobylińskiego prefekta szkół powiatowych Krasnostawskich, iż przy początku roku szkolnego ks. Korzeniewski profesor III klasy dla słabego zdrowia stał się niesposobnym do kontynuowania swoich lekcyi, wyznacza onemuż pensyę emeryta zł. 500, póki nie przyjdzie do zupełnego zdrowia. Zezwala przytem, aby ks. Gorązewski, zastępujący miejsce onegoż i powinności profesora, odbierał pensyę, jaka jest wyznaczona nauczycielom, w klasach publicznych pracującym.

4) Komisya dysponuje kasie generalnej Warszawskiej, aby wypłaciła za kwitem ks. Popławskiego zł. 108, które on z rozkazu Komisji przesłał na sprowadzenie z Paryża żurnala encyklopedycznego. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie (S. 4, str. 195).

5) Komisya rezolwując memoriał przez Jerzego Konarskiego, podpułkownika regimentu buławy polnej W.K.L., podany, względem dozwolenia onemu zbycia prawa, które mu do dóbr po-jezuickich wsi Linków alias Wydryszki zwanej służy, stosując się do konstytucji r. 1776 determinującej, iżby obywatele mający dobra po-jezuickie nieinaczej one, jak tylko z konsensem Komisji swojej zbywali, dozwala temuż Konarskiemu ustąpienia prawa swojego do dóbr przerzeczonych Linków alias Wydryszki, w powiecie Kowieńskim leżących, a to pod temi najszczególniejszemi kondycjami: naprzód będzie obowiązkiem zbywającego dopatrzeć, aby nowy iurisquaesitor Rowiński miał dostateczną ewikcyę, korespondującą przynajmniej w trzeciej części, co dobra przerzeczone po-jezuickie podług początkowego dyplomatu są warte, oraz aby o pewności tejże ewikcyi od ziemstwa lub grodu własnego powiatu na piśmie zaświadczenie otrzymał; powtórę, aby tranzakcyę o ustąpienie tegoż prawa zawartę, to jest, kontrakt, donacya, kwit i intromisya najdalej w niedziel dwanaście od daty niniejszej rezolucji w ekstraktach autentycznych do archiwum Komisji odesłane zostały, a to pod nieważnością terażniejszego konsensu, i ciężarem sprawy względem procentu do dawnego dziedzica regulować się mającym. A gdy to wszystko dopełnionem będzie, tudzież nowy dziedzic przez osobny memoriał dobra swe pewne, jako wyżej, pod ewikcyę podda, oraz też ewikcyę za przyjęciem jej wprzód przez Komisję urzędownie zapisze i ekstrakt jej autentyczny do Komisji odeśle, natenczas dopiero kwit z dawnej ewikcyi, przez Sosnowskiego hetmana polnego W. K. L. dla funduszu zapisanej i zaręczonej, ze strony funduszu podług prawa nastąpi.

39. Sesja dnia 9 miesiąca grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Wileńskiego, biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, Czartoryskiego generała ziem Podolskich, Mokronowskiego generał-inspektora wojsk kor.

1) Komisya, odbierając notę Departamentu Skarbowego, przez którą ze zlecenia JKMści i Rady przy boku jego Nieustającej, żądaniem jest od Komisji swojej pozwolenie miejsca w collegium po-jezuickiem Piotrkowskiem, dla ulokowania archiwum aktów trybunału koronnego, ma honor odpowiedzieć, iż, ponieważ przez prawo obowiązana jest przestrzegać całości funduszu edukacyjnego i chce oszczędzić ekspensy na utrzymanie gmachów, które do użytku i wygody szkół publicznych nie są potrzebne, mając więc ułożenie przy zachodzącej ugodzie o fundusze duchowne z książęciem Prymasem, ustąpić zupełnie collegium Piotrkowskiego, wraz z kościołem i innymi budynkami do niego należącymi, nie powinna zezwalać na umieszczenie tamże aktów trybunału koronnego.

2) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnacyę do kasy prowincjonalnej Kowieńskiej, na zapłacenie do rąk i za kwitem ks. Muczyńskiego rektora szkół Grodzieńskich sumy złp. 5000 dla zaspokojenia należących pensyi szkołom Grodzieńskim i Wołkowyskim (S. 4, str. 197).

3) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terazniejszą asygnacyą wypłaciła Blankowi bankierowi Warszawskiemu kwotę złp. 38 za transport pensyi ks. Trzcńskiego akademika za granicę.

4) Komisya, stosując się do rezolucyi swojej na dniu 19 miesiąca października roku terażniejszego wypadłej, wydać niniejszą asygnacyę księciu Kazimierzowi Sapieżę, generałowi artyleryi WKL., do Schabickiego, ażeby za odebraniem onej Schabicki na święto Trzech Królów, w roku da Bóg przyszlým 1780 przypadające, w Dubnie na kontraktach wypłacić do rąk tegoż księcia Sapiehy generała artyleryi: a) sumę kapitalną z wykupna dóbr Horodyszcz wynikającą funduszowi edukacyi winną zł. 48812 gr. 27; b) prowizyę do tejże sumy za ratę św. Jana roku terażniejszego 1779 wynoszącą zł. 1220 gr. 9½; c) luity 14 grzywien zł. 22 gr. 12, in summa zł. 50055 gr. 18¼. Daje przytem moc księciu Sapieżę, generałowi artyleryi WKL., lub ustanowionemu od tegoż książęcia na to specyalnemu plenipotentowi, do zakwitowania z rzeczzonej sumy i prowizyi zł. 50055 gr. 18½, wynoszącej imieniem funduszu Schabickiego, a skoro tę sumę Sapieha podniesie, natychmiast z niej jako wypłaconej ad rationem sumy złp. 360000, przez konstytucyę r. 1776 na dobrach Koźminie i Radlinie do ulokowania determinowanej, fundusz edukacyi zakwituje, a to pod winami sądownie za sprzeciwienie się niniejszej rezolucyi wskazać mianami.

5) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terazniejszą asygnacyą i kwitem Tolkmity kontraregestranta swego wypłaciła złp. 79 gr. 15, wydane przez tegoż podług podanego rejestru na papier i inne potrzeby.

40. Sesya dnia 10 grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Wileńskiego, biskupa Płockiego, ordynata Zamoyskiego, Poniatowskiego generał-leutnanta.

1) Komisya, rezolwując tak odesłanie z gruntu wsi Żabikowa przy wywiedzionych inkwizycyach w dwóch zapieczętowanych rotatach znajdujących się, na fundamencie rezolucyi niniejszej Komisyi przez Franciszka Slaskiego, sędziego ziemskiego ziemi Nurskiej, pod dniem 7 miesiąca czerwca w roku terażniejszym uczynione, jakoteż memoriały, już to przez Zaleskiego dyplomatycznego rzeczzonej wsi posesora, już też przez gromadę tejże wsi Żabikowa, kilkakrotnie do Komisyi swojej podawane, kiedy skargi i zarzuty przez Zaleskiego przeciwko gromadzie, oraz nawzajem przez gromadę przeciw Zaleskiemu uczynione i zadane, lubo po wyprowadzonych na gruncie inkwizycyach, ostatecznego jednak od Komisyi swojej na obradach ekonomicznych zakończenia odebrać nie mogą,

zaś Zaleski, pragnąc końca rzeczy przez memoryały swe wyznaczenia na grunt Cieciszowskiego sędziego ziemskiego Liwskiego, dla finalnego wszelkich skarg i zaskarżeń załatwienia, doprasza się: przeto Komisyja w moc skutecznienia poprzedniej swej na dniu 8 miesiąca marca roku terażniejszego wypadłej rezolucyi, przy stosowaniu się do żądania samychże stron rezolucyi ostatecznej na skargi swe otrzymać pragnących, Ignacego Cieciszowskiego, sędziego ziemskiego Liwskiego, wyznacza, który obwieściwszy naprzód obydwie strony o czasie zjechania swego na niedzielę dwie przed zaczęciem aktu, na grunt wsi Żabikowa zjedzie, inkwizycye dawniej wyprowadzone, onemu z archiwum pod pieczęcią Komisyji wydać miane przeczyta, indagacyę nową, a nawet inkwizycyę, jeśli tego będzie potrzeba, na wszelkie okoliczności zarzutów i skarg tyczące się uczyni i wysłucha, inwentarz nowy powinności i danin podług lustracyi sporządzi, przebory w daninach i nad opis inwentarzów przy podaniu dóbr, ciągnięcie pańszczyzny pomiarkuje, a gdyby się okazały takowe przebory, bonifikacyę nakaże, ludzi, jeśli się okażą być z gruntu przeprowadzonymi, powrócenie onych nazad, jako do gruntu przywiązanych, naznaczy; zgół wszelakie stron obydwóch w memoryałach i żądaniach umieszczone zaskarżenia wysłucha, one roztrząśnie i pozna, a co się od strony dla strony należącego być pokaże, sprawiedliwą satysfakcyę udeteminuje i też strony obydwie, jeśli będzie można, pogodzi, ugodę zaś na piśmie uczynioną utwierdzi. Cokolwiek bowiem przez tegoż Cieciszowskiego sędziego ziemskiego Liwskiego udziałano zostanie, to obydwie strony pod odpowiedzią za przeciwieństwo swoje, w sądzie rozciągnąć się mianą, trzymać będą powinny.

41. Sesya dnia 14 grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Wileńskiego, biskupa Płockiego i Mniszcha sekretarza w. W. K. L.

1) Czytany był raport tygodniowy kasy generalnej Warszawskiej.
2) Komisyja zaleca kasie generalnej Warszawskiej, aby za terażniejszą asygnacyą i za kwitem Czerwiakowskiego wypłaciła złp. 2000, to jest, pensyę jego półroczną, wyznaczoną jako profesorowi anatomii i chirurgii w akademii Krakowskiej. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

3) Ponieważ Franciszek Bukowski, szambelan JKM., składając transakcyę, to jest: kontrakt oryginalny o dobra wieś Zagorzany po-jezuickie w województwie Sandomierskiem leżące spisany, tudzież donacyę w formie przyzwoitej i kwit de proetio przed aktami grodzkimi Krakowskimi na osobę swoją zeznane w roku 1778, żąda zezwolenia od Komisyji swojej potrzebnego do nabycia prawa do dóbr przerzeczonych, podług konstytucyi roku 1776, i przyjęcia ewikcyi dla funduszu edukacyjnego zapisać się mającej, którą Rey starosta Nowomiejski na dobrach swoich dziedzicznych zeznać obowiązuje się. Przeto Komisyja, przychylając się do żądania i przepisu prawa, przez niniejszą rezolucyę takowy konsens wy-

daje i ażeby ekstrakt autentyczny ewikcyi przez Reya zapisanej, wraz z zaświadczeniem podług uniwersału Komisji w tej mierze wydanego, do archiwum onejże był oddany mieć chce.

4) Komisya wyznaczyszy przez rezolucyę swoją na dniu 1 miesiąca grudnia zapadłą, pensyę emeryta złp. 500 dla ks. Korzeniowskiego profesora klasy III w Krasnymstawie, mieć chce, ażeby też pensyę odbierał teraz ks. Gorajewski eks-jezuita, który powinien będzie zastępować w potrzebie miejsce adjunkta do pomocy profesorowi szkół Krasnostawskich, ks. Korzeniewski zaś powróci się do pracy i pensji swojej, która profesorom szkół publicznych jest oznaczoną.

42. Sesja dnia 16 grudnia odbyła się w przytomności biskupa Wileńskiego, biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyskiego, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Komisya na notę departamentu sprawiedliwości, przez którą komunikując kopii memoriału Uniechowskiego sędziego ziemskiego Mińskiego, żąda tenże departament informacji Komisji swojej, dla uformowania rezolucji nastąpić mającej od JKMści za zdaniem Rady Nieustającej w interesie rzeczzonego Uniechowskiego: ma honor odpowiedzieć, iż wszystkie okoliczności objaśniające treść całego interesu są dostatecznie opisane w dekrete Komisji swojej zapadłym między tymże Uniechowskim, a Niesiołowskim wojewodą Nowogrodzkim i instygatorem sądowym, na rzecz funduszu edukacyi czyniącym, przy kontrowersyach, które strony wносиły do sądu, są wyrażone permowencye, oraz fundamenta prawa, na których sąd gruntował swoje wyroki. Odwołując się zatem do rzeczzonego dekretu, jako oczywiście zapadłego w sądach Komisji swojej ultimae instantiae, który już w niektórych kategoriach przez strony wchodzące w sprawę i samego Uniechowskiego akceptowany i uskuteczniiony jest, spodziewa się Komisya czynić zadosyć żądaniu Departamentu. Odpowiedzieć zaś na zarzuty wyrażone w memoriale, zostawuje stronom należącym do interesu i dlatego onymże komunikacyę rzeczzonego memoriału uczynić zaleciła.

2) Komisya, mając wzgląd na prace ks. Bogusza eks-jezuity emeryta, zatrudniającego się zebraniem Historji Polskiej Kościelnej, wyznacza onemuż na miejsce zł. 500 pensji rocznej, którą dawniej odbierał, pensyę teraz wakującą po śmierci ks. Łoyko eks-jezuity złp. 800, którą z kasy generalnej odtąd dwiema ratami, co pół roku odbierać będzie.

3) Komisya wydała asygnacye do prowizji należące od księcia Ponińskiego podskarbiego w. kor., to jest: na zł. 3600 dla Cieciszowskiego pisarza Komisji swojej, tudzież dla Rzętkowskiego regenta Komisji swojej za pensyę półroczną, onymże a 1 octobris roku terażniejszego przychodzące.

43. Sesja dnia 22 miesiąca grudnia odbyła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyskiego, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Kasa generalna Warszawska podała raport tygodniowy, zwyczajem od Komisji ustanowionym.

2) Komisja, odpowiadając na notę sobie podaną żąda, aby Ogiński, hetman wielki WKŁ., względem kapitałów od niego funduszowi należących, dostateczne obwarowanie i zapisy podług prawa uczynił; względem zaś procentów od nich należących porachunek z kasą Warszawską. Oświadcza przytem wątpliwość w przyjęciu kwitu na prowizję wydane-go przez ks. Gołaszewskiego proboszcza Łuczajskiego w roku 1774 miesiąca kwietnia 23 dnia.

3) Komisja, odbierając wielorakie skargi przeciwko ks. bazylianom o nieutrzymywanie w przyzwoitej karności studentów w szkołach Ostrogskich będących, czyni zlecenie Mniszchowi sekretarzowi, jako komisarzowi, w którego departamencie te szkoły zostają, aby wszedł w roztrząśnienie wszystkich okoliczności z zupełną mocą uspokojenia i załatwienia onych, bądź przez siebie samego, bądź przez delegowane do tego z wyznaczenia swojej osoby.

4) Komisja, przychyłając się do żądania ks. Górskiego w memoriale wyrażonego, zaleciła kasie wypłacenie sumy ugodzonej za rozebranie kopuły cieśli złp. 273 gr. 16; względem zaś apteki będącej w Rawie, Komisja przyzwoite rozrządzenie uczynić nie omieszka względem rewidowania onejże, gdyby komu innemu za kontraktem nowym oddaną być miała.

5) Komisja, odbierając żądania Laskarysa umniejszenia procentu z dóbr Żodziszek dla funduszu należącego, oświadcza, iż takowe umniejszenie uczynić nie jest w mocy Komisji. Przyczyna zaś zniesienia szkół, które dawniej w Żodziszkach utrzymywane były, wynika po części z okazji terażniejszego posesora dóbr Żodziszek, albowiem zajmując miejsce w rezydencji po-jezuickiej dla swojej wygody, czynił przez to przeszkodę znaczną profesorom i uczniom, oraz przez nieutrzymywanie porządku i przyzwoitej karności obywatelów i mieszkańców tegoż miasta podobnież częsta była okazyja do niespokojności i kłótni dla studentów tam mieszkających.

6) Biskup Płocki pisać będzie imieniem Komisji do podkanclerzego Litewskiego, prosząc, aby traktował z wojewodą Nowogrodzkim, iżby on nie unikał od zastępowania ekspensy znacznej, z okazji eksdywizji dóbr Burdykowszczyzny po-jezuickich, z których większa część pożytku dla niego zostanie. Tym sposobem oszczędzając kosztów Komisji, a w szczególności na zapłacenie dekretu eksdywizorskiego, takse onegoż umoderowawszy, należącą kwotę z kasy prowincjonalnej Nowogrodzkiej lub innej wyliczyć dysponować będzie.

7) Biskup Płocki pisać będzie imieniem Komisji do kapituły Gnieźnieńskiej, żądając, ażeby wyznaczyła z pomiędzy siebie osobę do porozumienia się z Komisją Edukacyi względem konwiktu Kalskiego, co się tyczy funduszu i administracyi procentów do niego należących, tu-

dzień dla zaradzenia, ażeby konwikł Kaliski w tym stanie, w jakim go myśl fundatora mieć chciała, był napotem utrzymywany.

8) Komisya pensyę dożywotnią ks. Stadnickiemu eks-jezuicie wyznaczoną, przez wzgląd na zasługi onegoż powiększając teraz do złp. 800 rocznie: połowę onejże, to jest, złp. 400 zaraz z kasy gnlnej Warszawskiej wypłacić asygnuje; w dalszych zaś ratach, zaczynając a die 1 mártii roku przyszłego 1780, płacona mu będzie pensya z kasy prowincjonalnej Podolskiej, na mocy terazniejszej rezolucyi.

9) Komisya, mając wzgląd przyzwoity na wielorakie postługi z rozkazu Komisyi czynione i okazaną w nich pilność ks. Malinowskiego prefekta szkół Żytomierskich wyznacza onemuż gratyfikacyi złp. 1000, których wypłacenie z kasy gnlnej Warszawskiej determinuje w miesiącu przyszłym marcu (S. 4, str. 207).

10) Komisya, skłaniając się do prośby Franciszka Doktorowicza przez memoriał onego sobie doniesionej, oblig jego na sumę 3279 złp. gr. 10, zamiast determinowanego dekretu sądów swoich w roku terazniejszym 1779 miesiąca maja 28 dnia z oczywistych kontrowersyi zaszczyły, w blisko następującym dniu 30 miesiąca grudnia tegoż r. 1779 tejsze sumy wypłacenia pod aktem dnia 15 miesiąca i roku niniejszych na rzecz funduszu edukacyi narodowej wydany, a na dniu 18 tychże miesiąca i roku aktami grodzkimi Warszawskimi roborowany, przytem kaucyjną od Jana Grabowskiego, generała-inspektora wojsk WKL., ku zapewnieniu bezpieczeństwa tej to sumy i należnych od niej procentów kasie rzeczonego funduszu dojsčia, pod tymże dnia 15 grudnia roku ubiegającego 1779 aktem z listem na przyznanie wydaną asekuracją zapożyczony, razem z tąż zapożyczającą ony Grabowskiego asekuracją przyjąwszy, tejsze 3279 zł. 10 gr. sumy na dobrach pomienionego Doktorowicza Zieleniewiczze zwanych, w powiecie Wołkowyskim leżących, przy asekuirowanej od Jana Grabowskiego, generała-inspektora wojsk WKL., z własnych dóbr za tegoż Doktorowicza ewikcyi, do roku 1781 miesiąca stycznia 6 dnia lokacyi dozwala. Od której to sumy, iżby Doktorowicz przychodzące po zamierzony kredytowania onej sobie termin procenta, zaczynając od blisko następującej raty Trzech Królskiej roku 1780 w każdej racie po złp. 81 gr. 29 szel. 1 do kasy funduszu edukacyi narodowej w Grodnie będącej niezawodnie opłacał, obowiązuje. A zatem na tęż samą sumę służące funduszowi edukacyjnemu dawne opisy, jako to: oblig od zeszłego Franciszka Siehenia, rotmistrza Wołkowyskiego, przeszłym jezuitom misyi Wołkowyskiej wydany, oraz oblig od Józefa Bułharyna, starosty Bahumowskiego, rzeczonemu Franciszkowi Sieheniowi na sumę złp. 5300 służący, tymże przeszłym jezuitom misyi Wołkowyskiej, za wzwyż wyrażoną sumę na jego oblig własny winną zostawionej, z archiwum funduszu edukacyjnego, temuz nieraz wspomnionemu Doktorowiczowi wydać dysponuje.

11) Komisya, przystępując do rezolucyi memoriału podanego imieniem ks. Wichertów, którzy znajdowali się dawniej w zgaszonym zakonie ks. jezuitów i wielorakie w nim mieli zasługi, postanowiła umieścić onychże w liczbie emerytów; tym końcem żąda dostatecznie być poinformowaną względem każdego z nich w szczególności, w których kolegiach zastała ich bulla suppressionis instituti? gdzie i jak opatrzeni znajdują się teraz? aby podług zdatności użycia zostali od Komisji i płatni; dla tych zaś, którzy już do pracy nie będą zdolnymi, aby pensja emerytów zabezpieczona była.

12) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, aby dokładnie inwestygowała, dla czego pensja zł. 400 ks. Brzechwie w Toruniu mieszkającemu emerytowi wyznaczona, onegoż nie dochodzi i ażeby zaległość onemuż należąca powrócona była i napotem regularnie zapłaconym zostawał, kasa dopilnuje.

44. Sesa dnia 28 grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyskiego, Mokronowskiego generał-inspektora, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Raport tygodniowy od kasy gnlnej Warszawskiej podany, był czytany.

2) Biskup Płocki pisać będzie imieniem Komisji z upewnieniem, iż Komisya chce utrzymywanym mieć w collegium po-jezuickiem św. Barbary szpital potrzebny dla szkoły cyrulickiej w Krakowie i na ten koniec pewny fundusz wyznaczy; żąda teraz mieć informację, jak wiele przy założeniu takowego szpitalu potrzeba wyznaczyć dochodu rocznego, na utrzymanie łóżka jednego dla chorych; ażeby się podług tejże informacji regulować mogła w determinowaniu liczby łóżek, expensem Komisji utrzymywanym być mających.

3) Komisya przez wzgląd na zasługi ks. Hryniewicza przeszłego regensa konwiktów w Wilnie, wyznacza onemuż pensji rocznej złp. 2000, które z kasy Wileńskiej odbierać będzie; równie i ks. Mackiewiczowi prefektowi konwiktów ubogiej szlachty złp. 2000 pensji na rok determinuje, oświadczając, iż gdy ks. Hryniewicz przez Komisję swoją na wyższej z urzędu pensji umieszczony będzie, pensja prefekta konwiktów do 3000 złp. corocznie wypłacaną być ma.

4) Komisya decydowała wydanie asygnacji: a) na zł. 1500 dla zapłacenia pensji emerytom w departamencie biskupa Płockiego będącym; b) na zł. 130 in vim nagrody odźwiernym i froterom zamkowym.

5) Komisya, rezolwując memoriał podany przez Kochanowską wdowę, dopraszającą się o zezwolenie Komisji, aby ustąpić mogła prawa służącego do dóbr po-jezuickich imieniem małoletnich sukcesorów swoich, to jest: do części we wsi Noworodycze, w województwie Wołyńskiem a powiecie Łuckim leżącej, która przez dyploma JKMści niegdyś Kochanowskiego komornikowi Nowogrodzkiemu oddana była na osobę Młodziejowskiego biskupa Poznańskiego, kanclerza w. kor., dozwala

la ustąpienia rzeczzonego prawa dyplomatycznego, a to pod temi najszczególniejszemi kondycjami: naprzód takowe ustąpienie urzędownie uczynić powinna będzie in assistentia proximiorum ex linea maritali i ewikcyę względem onegoż dla małoletnich sukcesorów na sumie posagowej i wnioskach swoich zapisać; powtórę, tranzakcyę o ustąpienie tego prawa zawarte, to jest: kontrakt, donacyę, kwit i intromisyę najdalej w niedziel 12 od daty niniejszej rezolucyi w ekstraktach autentycznych do archiwum Komisji odesłać, a to pod nieważnością terażniejszego konsensu i ciężarem sprawy względem prowentu z dóbr (jeżeli się zalegający okaże) do dawnych dziedziców regulować się mającym. A gdy to wszystko dopełnionem będzie, tudzież nowy dziedzic dobra swe pewne pod ewikcyę dla funduszu podda i też ewikcyę za przyjęciem wprzód jej przez Komisję urzędownie zapisze, oraz ekstrakt jej autentyczny wraz z zaświadczeniem od grodu lub ziemstwa własnego podług uniwersału Komisji otrzymanem do archiwum Komisji odeśle, na ten czas dopiero kwit z dawnej ewikcyi imieniem funduszu urzędownie uczynić się mający nastąpi.

45. Sesja dnia 31 grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, ordynata Zamoyskiego.

1) Komisya, mając sobie doniesiono przez ks. Rogalińskiego rektora akademii Wielkopolskiej, iż osoby niżej wyrażone potrzebują obmyślenia sposobu do życia, przeto przychyłając się do prawa, wyznacza pensye dożywotnie księżom Kazimierzowi Łubieńskiemu, Jakóbowi Żegockiemu, Franciszkowi Bębnowskiemu, Janowi Zaleskiemu, Janowi Penskie eks-jezuitom emerytom po zł. 500, determinując, iż takowe pensye mają się zaczynać od dnia 1 miesiąca kwietnia roku 1780, które kasa generalna Warszawska dla każdego z osobna, podług zrzeczności miejsca, gdzie który mieszkać będzie, do kas prowincjonalnych zaasygnuje (S. 4, str. 209).

2) Decydowano asygnacyę do kasy gnlnej na złp. 500 za kwitem Gintowta sekretarza Komisji, wyłożone od niegoż na ekspensa kancelaryi (podług osobnego rejestru złożonego w kasie) za rok cały.

Michał książę Poniatowski, B. P., jako prezydujący.

1780.¹⁾

1. Sesja dnia 7 miesiąca stycznia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

---

¹⁾ Skrócone protokoły w B. 42, str. 199.

1) Ks. Popławski czynił raport sesyi Towarzystwa Elementarnego i protokół onychże czytał.

2) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby, uczyniwszy obrachunek z Okęckim biskupem Chełmskim, jako dawniej prezydującym na Komisyi Sądzącej sprawy po-jezuickie, resztę, co mu się okaże należeć z prezencyi i pensyi wyznaczonej natenczas dla sądzących, nieodwłocznie przy sposobności zaspokoila.

3) Decydowano asygnacyę na złp. 100 tymczasem dla drukarni ks. pijarów in vim należytości onej za drukowanie Wypisów na III klasę, podług kontraktu z woli Komisyi uczynionego przez Potockiego marszałka Rady Nieustającej.

4) Projekt konwiktu ubogiej szlachty w Wilnie czytany był i oddany ks. Popławskiemu, który w miesiącach letnich, przy większej sposobności czasu ułoży go dokładnie i tak zreformowany do aprobacji Komisyi prezentować będzie.

5) Komisya, nadgradzając chwalebłą pracę Zabłockiego aplikującego się w kancelaryi Komisyi swojej, postanowiła zakupić egzemplarzów dzieł Saint-Reala¹⁾ przez niego na polskie przetłomaczonych tyle, ile potrzeba będzie do przesłania po jednym do każdych szkół publicznych w Koronie i Litwie, dla złożenia w bibliotece do używania profesorom i uczniom (S. 4, str. 211).

6) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby uskuteczniając dawniejszą rezolucyę Komisyi swojej, pod dniem 2 miesiąca marca roku 1778 zapadłą, względem sumy 12000 złp., determinowanej na szpital cyrulicki, przy akademii Krakowskiej ustanowić się mający, wypłaciła nieodwłocznie za wnijsciem prowentów za ratę terazniejszą Trzech-Królską złp. 6000 na ekspensa zakładowe tegoż szpitala na ręce i za kwitem ks. Marxena, prokuratora akademii Krakowskiej.

7) Komisya, mając sobie uczynione przełożenie, iż pozostałe collegium po-jezuickie w Krakowie przy kościele św. Barbary będące, jest najzdadniejsze do założenia w nim szpitala dla szkoły cyrulickiej przy akademii Krakowskiej potrzebnego, postanowiła rzeczzone collegium ze wszystkimi murami do niego należącymi oddać i obrócić na szpital pomieniony. Jakoż przez rezolucyę niniejszą na fundamencie prawa, przez które wszystkie collegia i rezydencye po-jezuickie do dyspozycyi i rozrządzenia Komisyi swojej są zostawione, toż collegium ze wszystkimi doń należącymi murami, ustępuje na zawsze akademii Krakowskiej, końcem obrócenia onegoż na przerzeczony szpital, w którym Komisya ze strony swojej czyni fundusz wieczysty na dwa łózka, wyznaczając dochodu rocznego na każde z osobna po zł. 1800, co wyniesie sumę 3600 zł., która z kasy Komisyi płacona będzie. Ostrzegając, iż na tę fundacyę Komisyi chorzy profesorowie i studenci akademii Krakowskiej,

---

¹⁾ Warszawa, 1778—1779, 5 tomów.

pierwsi przed innymi w przypadku choroby przyjmowani być mają; waruje jednak, iż pod teraźniejsze ustąpienie collegium po-jezuickiego przy kościele św. Barbary będącego podciągane być nie mają fundusze, zapisy i wszelkie dochody, temuż kościołowi dawniej służące, oraz place, które przedtem do niego należeć mogły.

8) Pozwoliła Komisyja Gintowtowi sekretarzowi swojemu oddać się z Warszawy dla własnych interesów na miesiąc jeden.

9) Decydowano asygnację na złp. 600 na kupienie maszyny w Wiedniu wynalezioną, potrzebną do szkoły cyrulickiej w Krakowie.

Michał książę Poniatowski, biskup Płocki, jako prezydujący.

2. Sesa dnia 14 miesiąca stycznia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza w. W.K.L., Mokronowskiego generał-inspektora wojsk koronnych.

1) Popławski czytał raport sesji Towarzystwa Elementarnego i protokół onychże czytał.

2) Komisyja, odpowiadając na memoriał Joachima Brzezińskiego, cześnika Łatyczowskiego, dopraszającego się, ażeby suma 6000 złp. dawniej od księży jezuitów przezeń zaciągnięta, a teraz do funduszu edukacyi należąca, na dawnej u niego lokacyi zostać mogła, daje rezolucję, iż chętnie przychyli się do jego żądania, nie pierwszej jednak, aż tenże Brzeziński wyraźnie wymieniwszy dobra, na których dla bezpieczeństwa funduszu pomienionej sumy chce zapisać ewikcję, złoży w formie przyzwoitej attestatum ziemstwa lub grodu proprii districtus respective do tych dóbr, jak prawo mieć chce, regulować się mające. Co gdy nastąpi, gdy Brzeziński urzędową zapisze ewikcję i onej autentyczne ekstrakty do archiwum Komisyi Edukacyi prześle, tudzież obrachuje się z kasą generalną Warszawską z procentów od ostatniego kwitu u niego zaległych, natenczas pomieniona suma z procentu prawem oznaczonego u niego na lokacyi przez Komisyję determinowana zostanie.

3) Komisyja dała raport do P. Rady Nieustającej o odeszłych sprawach w sądach Komisyi swojej, na kadencyi Litewskiej grudniowej roku 1779, tak z regestrów Litewskich cywilnego i ekonomicznego, jakoteż z regestrów koronnych ekonomicznego i executionis processus.

4) Decydowano asygnacye do kasy gnlnej Warszawskiej: a) na złp. 600 pensyi półrocznej dla Opolskiego profesora języka hebrajskiego, a die 1 aprilis roku 1780 za tegoż kwitem, b) na zł. 200 za kwitem Malczewskiego pisarza Komisyi na podróż do Wilna dla Zagórskiego.

3. Sesa dnia 18 stycznia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza W.K.L., Mokronowskiego generała-inspektora w. kor., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Komisyja, mając wzgląd na zasługi ks. Ignacego Chodźka eks-jezuity, tak w zakonie przeszło-jezuickim, jakoteż po zgaszeniu onego, w urzędzie prefekta szkół Żodziszkich pracowicie i pilnie łożone, wyznacza onemuż qua eks-jezuicie emerito pensję dożywotnią złp. 500 rocz-

nie, mającą mu się wypłacać z kasy prowincjonalnej Wileńskiej, zaczynając a die ultima martii roku terażniejszego (S. 5, str. 1).

2) Biskup Płocki uproszony jest od Komisji, ażeby odpisał podkanclerzemu Litewskiemu, iż, in casu śmierci chorego niebezpiecznie rektora szkół Mińskich, z wybraniem następcy po nim do tego urzędu, zupełnie spuszcza się na jego zdanie.

3) Komisya, chcąc okazać szacunek i względy Wybickiemu za jego ochotę do posług swojej Komisji gorliwość i dokładne w jej zleceniach sprawienie się, przychyła się do próśb w memoryale do siebie podanym wyrażonych i asygnuje na ten raz jeden zł. 1200 ks. Piechowskiemu jego siostrzeńcowi, żądającemu tu przez czas niejaki zabawić dla doskonalenia się w naukach, które to 1200 zł. kasa generalna Warszawska przy sposobności do rąk tegoż Wybickiego za jego kwitem wypłaci (S. 5, str. 1).

4) Komisya, uznawszy potrzebę oprawy książek elementarnych na miejscu, dla unikania defektów, jakie się wydarzać zwykły w transporcie onych po szkołach egzemplarzami nieoprawnymi, dysponuje kasie generalnej Warszawskiej, ażeby uczyniła kontrakt z introligatorem względem oprawy onychże, z której to oprawy 2 grosze od każdego egzemplarza mają być płacone Cynerowi, zawiadującemu sprzedażą tychże książek, na utrzymywanie człowieka potrzebnego do dźwigania pak i ciężarów w składzie książek elementarnych, a potem poszukiwane na kupujących, wydrukowawszy na czele książek, jak zwyczaj, cenę każdej dwoma groszami drożej nad ugodę z introligatorem (S. 5, str. 1).

5) Wyszła asygnacya na złp. 445 na szafy i inne reparacye mające się czynić w składzie ksiąg elementarnych.

4. Sesya dnia 25 miesiąca stycznia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza WKL., Poniatowskiego generała-leutnanta w. kor.

1) Raport tygodniowy od kasy generalnej Warszawskiej podany, czytany był.

2) Decydowano następujące asygnacye: a) za kwitem ks. Wyszowskiego na szkoły i emerytów departamentu biskupa Płockiego in vim należitości onymże a die 1 aprilis roku terażniejszego na złp. 6000; b) za kwitem ks. Więckowskiego prefekta szkół Łęczyckich od tegoż czasu złp. 4200; c) za kwitem ks. Potoczyńskiego prefekta szkół Sandomierskich dla tychże szkół in vim należitości od tegoż czasu zł. 3000; d) za kwitem ks. Samplawskiego prefekta szkół Toruńskich od tegoż czasu za pół roku na zł. 4200; e) za kwitem Kierwińskiego plenipotentą sukcesorów kupca Bohona, in vim długu onymże od funduszu winnego i przyznanego złp. 5400.

3) Komisya złożoną w kasie generalnej przez Zyberka wojewodę Brzeskiego Litewskiego sumę kapitałną złp. 5400 za obligiem w roku 1773 ks. jezuitom nowicyatu Wileńskiego danym funduszowi należącą,

na lokację u księcia Kazimierza Sapiehy, generała artylerii Litewskiej in vim sumy złp. 360000 przez konstytucję roku 1776 determinowanej wyznacza, archiwiscie komisji swojej zaleca, ażeby oblić na tę sumę in archivo znajdujący się Zyberkowi wojewodzie Brzeskiemu Litewskiemu wydał (S. 4, str. 213).

4) Komisja nakazuje przez terazniejszą dyspozycję kasie generalnej, aby zaleciła kasie prowincjonalnej Wileńskiej wypłacić przy sposobności i po uspokojeniu pilniejszej ekspensy zaległą kwotę sartorum tectorum na kościół i collegium św. Kazimierza w Wilnie złp. 5000 ad ultimam martii roku terazniejszego, od którego czasu toż collegium zwykłemi ratami po 2000 na rok pro sartis tectis odbierać będzie (S. 4, str. 213).

5. Sesja dnia 28 miesiąca stycznia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza WKŁ., Małachowskiego referendarza kor., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Ks. Popławski czynił raport sesji Towarzystwa Elementarnego i protokół onych czytał.

2) Dwa memoriały Piaskowskiego podkomorzego Krzemienieckiego oddane są kancelarii Komisji do dalszej rezolucji.

3) Komisja, mając wzgląd na podupadły stan synagogi Krzemienieckiej, pozwala kasie gnlnej, ażeby uczyniwszy z nią na satysfakcję dekretu porachunek należytości, tak z kapitału, jakoteż i prowizji od tejże synagogi funduszowi winnej, opłacenie onej na raty, w przeciągu czasu, jak się zdawać przywoito, z obwarowaniem jak najgruntowniejsem uiszczenia się na terminach, rozłożyła (S. 4, str. 223).

6. Sesja dnia 4 miesiąca lutego odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza WKŁ., Małachowskiego referendarza kor.

1) Ks. Popławski czynił raport sesji Towarzystwa Elementarnego i protokół onych czytał.

2) Komisja resztę kapitału roku 1762 od Kazimierza Wygonowskiego, podczaszego Trockiego, w kwocie 2000 złp. przez tegoż Wygonowskiego reponującą się, kasie gnlnej przyjąć i z takowej satysfakcji rzeczono Wygonowskiego kwitować zaleca. Z osobna instygatorowi tegoż Wygonowskiego z procederu prawnego, o wzwyż wyrażoną sumę rozpoczętego kwitować, niemniej oblić i tenże proceder onemu wrócić nakazuje (S. 4, str. 225).

3) Zalecono kancelarii sądowej kadencji Litewskiej, ażeby były wygotowane listy do rektorów szkół Litewskich z zaleceniem onym wszelkiej pilności, tak w wydawaniu pozwów po retentorów prowentów funduszowych, jakoteż w nieodwłócnym przywożeniu do egzekucji dekretów Komisyjnych.

4) Komisja, rezolwując memoriały przez Piaskowskiego podkomorzego Krzemienieckiego do Komisji swojej podane, następującą na nie

daje rezolucję. A naprzód, co się tyczy pierwszego żądania względem ustąpienia prawa, które fundusz edukacyjny w stopniu zniesionego zakonu ks. jezuitów będący do wsi Jeziora z przyległościami Pałuskiego podkomorzego Włodzimierskiego dziedzicznej ma i w temże prawie za tradycją rzeczoną wieś posiada: gdy tylko sprawa z Pałuskim w Komisji swojej wisząca, rozsądzoną zostanie, a Piaskowski podkomorzy Krzemieniecki na dopełnienie prawa i uniwersałów od Komisji wydanych dobra czyste, niezawiedzone swe dziedziczne do zapisania na nich przez niego ustąpić mianej jemu sumy, pod ewikcyę podda i nadto względem pewnej tejże sumy ustąpić mianej na dobrach jego lokacyi świadectwo dostateczne od ziemstwa lub grodu własnego powiatu złoży, natenczas prawa całego wraz z gotową posesyą od funduszu edukacyjnego ustąpienie tenże Piaskowski otrzyma i zapis sumy wyrachować się mianej podług prawa z opłacać mianej dwiema ratami na rok prowizyi zezna. Co zaś do drugiego żądania, iżby onemuż suma na Horodyszczu będąca z opłacać mianej prowizyi oddana była: ponieważ Komisya przez dawniejszą swoją rezolucję na dopełnienie konstytucyi r. 1776 oddanie tejże samej sumy na lokacyę do ksiąźęcia Sapiehy generała artyleryi Litewskiej już determinowała, więc że do żądania Piaskowskiego przychylić się nie może, deklaruje.

7. Sesa dnia 14 miesiąca lutego odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Małachowskiego referendarza kor., Mniszcha sekretarza WKL., Mokronowskiego generał-inspektora w kor.

1) Komisya, rezolwując memoriał przez Marcina Petrowlin podany względem pozwolenia onemuż nabycia prawa do dóbr po-jezuickich folwarku Kukowicze w województwie Nowogrodzkim leżącego, o który wszedł w kontrakt ze Stanisławem Żyniewem, sędzią grodzkim Wołkowyskim, z obowiązkiem płacenia z niego prowentu do kasy edukacyi należącego, wydaje onemuż konsens na to potrzebny podług konstytucyi 1776 roku determinującej, aby obywatele mający dobra po-jezuickie, nie inaczej one, jak tylko za konsensem Komisji swojej zbywali. A co się tyczy bezpieczeństwa dostatecznej ewikcyi dla funduszu na sumę korespondującą, przynajmniej w trzeciej części, co dobra przerzeczone po-jezuickie podług początkowego diploma są warte. Ponieważ terażniejszy iuris quaesitor składa dostateczne zaświadczenie z pieczęcią i podpisami urzędu grodzkiego Nowogrodzkiego, że na posesyi zastawnej folwarków Schabina i Szostaków, w województwie Nowogrodzkim leżących, za prawem zastawnem, od ksiąząt Radziwiłłów sobie wydanem na sumę 51600 złp., więc Komisya, przyjmując rzeczoną sumę, do wniesienia nań zwykłej podług prawa ewikcyi, nowego juriskwezytora obliguje, obowiązując, aby ekstrakt autentyczny onejże, oraz inne transakcye tyczące się rzeczowanego nabycia dóbr po-jezuickich folwarku Kukowicze, jakoto: kontrakt,

donacyę, kwit i intromisyę, najdalej w niedziel 12 od daty niniejszej rezolucyi w ekstraktach autentycznych do archiwum Komisji swej odesłał, a to pod nieważnością terazniejszego konsensu i ciężarem sprawy względem procentu, do dawnego dziedzica regulować się mającym. Co gdy nastąpi, Komisya przeszłego dziedzica z ewikcyi zapisanej dla funduszu względem dóbr przereczonych kwitując, nie omieszkła ostrzedz listem osobnym książąt Radziwiłłów o tem, iż suma, będąca na zastawie dóbr Schabina i Szostaków, podpadać będzie pod ewikcyę względem rzeczzonego folwarku Kukowicze dla funduszu edukacyi. Co i napotem w podobnych przypadkach zapisowania ewikcyi dla funduszu edukacyi na sumach bądź zastawnych, bądź innym sposobem ulokowanych zachowywać będzie.

2) Komisya, ponieważ Andrzej i Antoni Orchowscy końcem uskutecznienia dekretu, w ziemstwie Łuckiem na dniu 8 czerwca w roku przeszłym z remizy przez dekret Komisji Sądowej pod dniem 18 miesiąca stycznia r. 1775 uczynionej zapadłego, sumę 400 złp. i luitę grzywien 14 na rzecz funduszu przysądzone, za rewersem tylko ręcznym u ks. Słabniewicza prefekta szkół Łuckich złożyli: przeto uznając rzeczzonej sumy 400 zł. i luitę grzywien 14 polskich na rzecz funduszu odebranie, zaleca ks. Słabniewiczowi, aby pomienionych Orchowskich z wypłaconej istotnie pomienionej kwoty i luitę imieniem funduszu edukacyjnego urzędownie zakwitował. A że wyżej rzeczona kwota zł. 400 jest istotnym kapitałem, więc onej ulokowanie na dobrach ostrzega.

3) Kancelarya pisać będzie imieniem Komisji do rektorów i prefektów niektórych szkół, gdzie się jeszcze znajdują po miastach posesye nietaksowane i niesprzedane po-jezuickie, aby o tem dokładną uczynili informacyę.

8. Sesa dnia 15 miesiąca lutego odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza w. W.K.L., Małachowskiego referendarza kor., Mokronowskiego generał-inspektora w. kor.

1) Raport tygodniowy od kasy generalnej Warszawskiej podany, był czytany.

2) Komisya na fundamencie prawa konstytucyjnego r. 1776 pod tytułem „Edukacya Narodowa“, w słowach następujących: „A dekreta sądu tego, aby miały egzekucyę, Departament Wojskowy brachium militare na każdą rekwiżycyę tej Komisji dawać będzie“, będącego, zanosí do Departamentu Wojsk obojga narodów rekwiżycyę następującą. Dobra Su-raz w posesyi Melbochowskiego, oraz Kniahynin w posesyi Bierzyńskiego kasztelana Żytomirskiego zostające po-jezuickie, o niewypłacenie z nich należącego procentu są prawem skonwinkowane, tak dalece, iż po zapadłych z osobna względem każdych dóbr dekretach zapłacenia i otrzymanych na terminach dosyć czynnych publikatach, wyrobione zostały dekre-

ta executionis do podania dóbr po-jezuickich drogą sekwestru, a ewikcyonalnych drogą ewikcyi. Te dekreta dla opugny stron, jak przyłączone dzieła tradycyi, manifesta i listy przez oficyalistę sporządzone zaświadczą, przyzwoitej egzekucyi nie odebrały. Zaczem Departament do uskutecznienia pomienionych dekretów pomoc wojskową w egzekucyi prawa przydać raczy.

3) Wyszły dwie asygnacye; jedna na departament biskupa Płockiego złp. 8000; druga na konwikt do Łęczycy na złp. 2000.

4) Biskup Płocki pisać będzie imieniem Komisyi do Badurskiego dziekana facultatis medicae w akademii Krakowskiej, któremu, komunikując memoryału podanego do Komisyi przez Tuszo doktora w Krakowie mieszkającego, zaleci, aby żądanie w nim wyrażone, podług zwyczaju w akademiach zachowanego, uskuteczniomem zostało.

9. Sesa dnia 22 miesiąca lutego odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza WKL., Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Małachowskiego referendarza kor.

1) Ks. Popławski czynił raport sesyi Towarzystwa Elementarnego i protokół onych czytał.

2) Wyznaczyła Komisya dla kopisty, przepisującego książkę elementarną geometrii, po zł. 2 najwięcej od napisania correcte jednego arkusza, którego ugodzenie i dopilnowanie Gawrońskiemu tłumaczącemu toż dzieło z francuzkiego na polski język zaleciła.

3) Biskup Płocki proszony od Komisyi obiecał, jako prezydujący w departamencie interesów cudzoziemskich, napisać ze zlecenia Komisyi do Pokubiato, rezydującego w Wiedniu, i do Zabłockiego, rezydującego w Berlinie, dając onymże komis wywiedzenia się i omówienia z rzemieślnikami na miejscu będącymi o cenę niektórych instrumentów potrzebnych dla uczenia geometrii praktycznej w szkołach, których specyfikacya z wyrażeniem liczby onychże przy listach osobno przyłączona będzie.

10. Sesa dnia 1 miesiąca marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Małachowskiego referendarza kor., Mokronowskiego generał-inspektora, Poniatowskiego generał-leutnanta wojsk kor.

1) Raport tygodniowy od kasy generalnej podany był czytany.

2) Wyszły asygnacye do kasy generalnej Warszawskiej: a) na złp. 1900, to jest: na pensję półroczną ks. Trzczińskiemu akademikowi wyznaczoną przez czas jego wojażowania; b) na zł. 4000 dla szkół Nowodworskich ad interim, za kwitem ks. Marxena prokuratora akademii.

11. Sesa dnia 7 miesiąca marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, ordynata Zamoyskiego, Mokronowskiego generał-inspektora w. kor., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Komisya zaleca przez terażniejszą dyspozycyę kasie generalnej Warszawskiej, ażeby z należącego za ratę Trzech Królów roku terażniejszego 1780 z dóbr Bosewa i od sumy 12000 złp. z posesyi Radzickie-

go podkomorzego Zakroczymskiego zostających procentu potrąciła resztę pensyi temuz Radzickiemu, jako bywшему komisarzowi sądowemu należącą w kwocie złp. 275. Ze zaś tenże Radzicki, mając sobie ustapioną przez Szydłowskiego podczaszego Zakroczymskiego, podobnież bywszego komisarza sądowego koronnego, resztę pensyi onemuż należącą złp. 2847, wypłacenia jej od Komisyi doprasza się; przeto wypłacenie takowej sumy potrąceniem rat terażniejszej i następujących z dóbr Bosewa i od sumy 12000 złp., od Radzickiego funduszowi przypadających, kasie gnlnej dysponuje.

2) Wydano asygnacye następujące: a) dla Cieciszowskiego pisarza Komisyi na ekspensa drogi i na kondescencye przez tegoż erogowane na sumę 2000 złp.; b) dla instygatora sądowego na ekspensa sądowe i inne potoczne wydatki na złp. 500; c) na departament biskupa Płockiego, to jest: na szkoły i emerytów a die 1 aprilis anni currentis, na złp. 6000; d) dla zawiadującego departamentem kasy i onej oficyalistów za kwartał ad ultimam martii 1780 na zł. 5000.

3) Komisya memoriał Chajęckiego dóbr Nadarzyna z przyległościami po-jezuickich dyplomatycznego dziedzica, żądającego od Komisyi swojej wysłania plenipotentą z papierami w archiwum funduszowem znajdującymi się w porządku obrony sprawy granicznej między temiż dobrami z jednej, a wsią Strzeniowską szlachecką z drugiej strony, przypadać mającej, rezolwując, ponieważ dobra po-jezuickie przez diplomata JKM. dziedzictwem obywatelom są rozdane i jedynie na nich sumy za szacunek postanowione z opłacać mianego po $4\frac{1}{2}$ od sta procentu wieczyscie dla funduszu edukacyjnego zostały, w sprawach zaś granicznych obrona i dopilnowanie się do dziedziców należy i podług zwyczaju w kraju powszechnego, gdyby co iurisquaesitor wygrał, swemu iurisdatorowi tego nie wraca, ani w przypadku odpadnienia części jakiej gruntu pretensyi do niego formować nie może: przeto do pilnowania tej sprawy wysłać plenipotentą swego nie upatruje potrzeby, tem więcej zaś czynić zalecenia, aby dokumenta wydane były, bowiem prawo roku 1776 wszelkie dokumenta funduszowe w archiwum Komisyi konserwowane mieć chciało, a rekwirującym ekstrakty tylko wydawać zaleciło. Jeżeli więc Chajęcki do obrony tej sprawy jakich dokumentów żąda, te z archiwum ekstrakta-
mi mieć będzie.

12. Sesya dnia 14 marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza WKL., Małachowskiego referendarza kor., ordynata Zamoyskiego, Mokronowskiego generał-inspektora w. kor., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnacyę do kasy prowincjonalnej Lubelskiej na zapłacenie Czarnockiemu pisarzowi Komisyi swojej złp. 3600 pensyi półrocznej a 1 octobris r. 1779 ad ultimam martii anni currentis onemuż i manualiście należącą (S. 4, str. 227).

2) Raport tygodniowy od kasy generalnej podany był czytany.

3) Komisyja, stosując się do konstytucyi r. 1776 przez którą suma złp. 360000 do ulokowania na dobrach Koźminie i Radlinie ks. Kazimierza Sapiehy generała artyleryi Litewskiej dziedzicznych jest determinowana, zaliczywszy na tę sumę złp. 202536 gr. 14 $\frac{1}{2}$ za kwitami: pierwszym dnia 12 miesiąca marca r. 1777, drugim dnia 11 miesiąca kwietnia r. 1778, trzecim dnia 21 miesiąca listopada roku tegoż, czwartym dnia 1 miesiąca marca roku 1779, piątym dnia 11 listopada roku tegoż, w grodzie Warszawskim zeznanymi, zaleca przez terazniejszą dyspozycyę kasie generalnej Warszawskiej, ażeby na conto determinowanej do ulokowania sumy, za podobnym kwitem grodowym księcia Sapiehy lub plenipotentą jego, wypłaciła i teraz sumę złp. 100049 gr. 15 $\frac{1}{2}$, a to takowym sposobem: 1. Policzy temuż księżęciu sumę kapitalną wraz z prowizyą i luitą za asygnacyą Komisyi swojej na dniu 9 miesiąca grudnia roku przeszłego 1779 wydaną przez ks. Sapiehę w Dubnie na kontraktach od Schabickiego z dóbr Horodyszczu podniesioną zł. 50055 gr. 18 $\frac{1}{2}$. 2. Potrąci temuż księżęciu prowizyę półroczną za ratę Trzech Królów r. 1780 od sumy przerzeczonej zł. 50055 gr. 18 $\frac{1}{2}$ wynoszącą złp. 1251 gr. 11 $\frac{3}{4}$. 3. Potrąci temuż księżęciu prowizyę półroczną za podobną ratę od sumy złp. 202536 gr. 14 $\frac{1}{2}$ na dobrach Koźminie i Radlinie lokowanej wynoszącą zł. 5063 gr. 12 $\frac{1}{4}$. 4. Potrąci temuż księżęciu prowizyę półroczną za podobną ratę od sumy zł. 127388, na dobrach Kodniu lokowanej, wynoszącą zł. 3184 gr. 21. 5. Wypłaci gotowymi: odebrane od kahału Janowskiego kapitału zł. 6000, prowizyi złp. 2052 gr. 15; od Wygonowskiego podczaszego Trockiego złp. 2000; od Biszpina marszałka Starodubowskiego z dóbr Ekimanii za ratę św. Jana 1779 zł. 3600, od Tołockowej wojskiej Mińskiej z dóbr Błońca reszty za ratę św. Jana 1778 zł. 2000; od Zyberka wojewody Brzeskiego Litewskiego kapitału zł. 5400; wyda asygnacyę do kasy Wileńskiej na zapłacenie księżęciu Sapieżu lub zlecenie od niego mającemu sum kapitalnych z prowizyami od Ogińskiego wojewody Trockiego kapitału zł. 4000, prowizyi zł. 1666 gr. 20; od Abramowiczówny kapitału zł. 2400, prowizyi zł. 753 gr. 10; wyda podobnie asygnacyę do kasy Grodzieńskiej na zapłacenie temuż księżęciu lub zlecenie od niego mającemu sumy kapitalnej podniesionej od Bychowca marszałka Wołkowyskiego zł. 5000; wyda asygnacyę do kasy Kowieńskiej na zapłacenie temuż księżęciu lub zlecenie od niego mającemu sumy kapitalnej podniesionej od Zabięły marszałka Kowieńskiego zł. 4720; 6) Potrąci temuż księżęciu należącą od tejsze sumy zł. 39632 gr. 15 prowizyę, to jest: od sumy zł. 28120 na terminie Trzech Królów 1780 podniesionej za ratę Trzech Królów 1780 zł. 718, od resztującej zaś sumy zł. 11512 gr. 15, dopiero za wysłanemi asygnacyami podnieść się mającej od dnia 1 kwietnia do św. Jana r. 1780 zł. 143 gr. 27 $\frac{1}{2}$; in summa zł. 100049 gr. 15 $\frac{1}{2}$.

4) Komisya zaleca przez terazniejszą dyspozycję kasie generalnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnację do kasy prowincjonalnej Wileńskiej na zapłacenie do rąk i za kwitem Bobbé doktora zaległej podług zaświadczenia ks. Hryniewicza bywszego regensa konwiktu Wileńskiego do półrocznej pensji ad ultimam septembris 1777 onemuż należącej w kwocie złp. 360 (S. 4, str. 227).

5) Wyszły asygnacje do kasy generalnej: a) na sumę złp. 7337 gr. 15 na pensję dla oficyalistów Komisji pracujących w kancelaryi za kwartał ad 1 octobris ad ultimam decembris 1779 onymże należąca; b) na sumę 3600, pensję półroczną Malczewskiemu pisarzowi Komisji i manualiście a 1 octobris ad ultimam martii anni currentis należąca.

6) Komisya zaleca przez terazniejszą dyspozycję kasie generalnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnację do kasy prowincjonalnej Lubelskiej na sumę złp. 4000 obrócić się mającą przez Wiercińskiego prefekta szkół Lubelskich na reparację kościoła, biblioteki i westyarni, z której to sumy po skończonej reparacji, tenże ks. prefekt zdać rachunek kasie generalnej powinien będzie (S. 4, str. 235).

7) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, iżby za terazniejszą asygnacją i kwitem Rzętkowskiego regenta Komisji swojej wypłaciła na ekspens przez niego erogowaną i rejestrem do kasy podaną od dnia 20 miesiąca kwietnia w roku przeszłym aż do dnia 10 miesiąca marca w roku terazniejszym złp. 745 gr. 15, tudzież w nagrodę jego prac i podróz na kondescencye ex patrocinio jeżdżącego złp. 1000.

8) Komisya, odpowiadając na memoriał od księcia Radziwiłła kasztelana Wileńskiego do siebie podany, temuż księciu kasztelanowi Wileńskiemu w porządku podniesienia sumy funduszowi edukacyjnemu za uroczystymi dokumentami należnej z dóbr po zeszyłym Aleksandrze Hołłowczycu, niegdy podstaroście Orszańskim, pozostałych w jurysdykcjach zakordonowych rosyjskich proces intentować z sukcesorami tegoż Hołłowczyca dozwala, a jako spodziewa się, iż w tychże jurysdykcjach rzeczony książę kasztelan sprawiedliwą pozyszcze satysfakcję, tak na tem cokolwiek pomienione jurysdykcyje z nadmienionymi sukcesorami Hołłowczyca udecydują, przestać et pro rato przyjąć oświadcza się.

9) Komisya na podany od Leona Malawskiego, wojskowicza Mściławskiego, memoriał, takową daje rezolucję. Ponieważ tenże Leon Malawski, dyplomatyczny folwarku przeszło-jezuickiego Grzybowszczyzna zwanego w województwie Nowogrodzkim leżącego posesor, przez nadmieniony memoriał oświadczywszy, iż sumę swoją złp. 6800, dawniej u Jerzego Moszyńskiego, rotmistrza powiatu Wołkowyskiego, na dobrach jego Uszy w województwie Mińskim leżących lokowaną, a przez zapis submissionis w roku 1774 miesiąca grudnia 3 sporządzony i tegoż czasu przed aktami ziemskimi województwa Nowogrodzkiego przyznany, względem wzwyż wyrażonego folwarku przeszło-jezuickiego Grzybowszczyzny pod ewikcję dla funduszu edukacyjnego poddaną, już z pomie-

nionej lokacyi podniósł, ku zapewnieniu winnych dla rzeczzonego funduszu warunków, inną sumę swoją złp. 8000 na dobrach Karłowiczów Sawicze Możejkowski zowiących się w województwie Nowogrodzkim sytuowanych leżącą pod ewikcyę tegoż funduszu poddaje, oraz na tę powtórna sumę prawa sobie służące, jako to: r. 1776 miesiąca lutego 13 dnia oblig inekwitacyjny od Petronelli z Chojnowskich Karłowiczowej, stolnikowej Smoleńskiej, z listem na przyznanie sobie wydany, w roku zaś 1779 miesiąca października 25 dnia w ziemstwie Nowogrodzkim oblatowany, tudzież zapis koroboracyjny, od Wincentego i Bonifacego Karłowiczów, stolnikowiczów Smoleńskich, synów pomienionej debitorci, z rekognicyą tej sumy także dnia 25 miesiąca października r. 1779 zaszły i tegoż czasu w ziemstwie Nowogrodzkim przyznany składając, przyjęcia tej to ewikcyi doprasza się: zaczem Komisya Edukacyi Narodowej takową od niego ofiarowaną ewikcyę akceptując, dokument submissionis na tęż ewikcyę, w formie uroczystej nieodwłocznie sporządzić się mającej, od tegoż Malawskiego do archiwum funduszowego przyjąć zaleca.

10. Komisya po nastąpionej zupełnej satysfakcyi i zaszłym kwicie dla Abramowiczowej starościny Starodubowskiej, z długu winnego dawniej ks. jezuitom sumę czerw. zł. 130 i zł. 100 teraz funduszowi do kasy Wileńskiej opłaconego, wydanie z archiwum Komisyi obligu na dług przereczony archiwiszcę swojemu zaleca.

13. Sesja dnia 17 miesiąca marca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, ordynata Zamoyskiego, Mokronowskiego generał-inspektora w. kor.

1) Komisya, rezolwując memoriał przez Rogalińskiego pułkownika w wojsku koronnem, imieniem Raczyńskiego generała prowincyi Wielkopolskiej do Komisyi podany, gdy Raczyński nie być siebie dziedzicem dóbr po-jezuickich klucza Surawskiego oświadcza i względem tego dwa manifesta, jeden przez siebie w justyfikacyi, iż rzeczonych dóbr przez żaden sposób od Mielżyńskiego kasztelana Poznańskiego na też dyploma mającego nie nabył; drugi przez Mielżyńskiego starostę Waleckiego, imieniem kasztelana Poznańskiego z eksplikacyą, iż też dobra z dziedzictwa tegoż kasztelana nie wyszły i tych dóbr nie kto inny dotąd jest dziedzicem dyplomatycznym, jak tylko Mielżyński kasztelan Poznański, zaniezione pokłada i uwolnienia siebie od procesu otrzymanego, czyli raczej zakwitowania siebie z onegoż doprasza się: przeto proces otrzymany w swej mocy co do dóbr i posesora ich Melbechowskiego zachowując, nakazuje instygatorowi sądowemu rzeczzonego Raczyńskiego, generała prowincyi Wielkopolskiej, z otrzymanego na nim procesu urzędownie kwitować.

2) Komisya, odpowiadając na memoriał Bukowieckiego do siebie podany, który na mocy rezolucyi bywszej Komisyi Rozdawniczej, pod dniem 19 miesiąca października roku 1776, iż gdyby Trzaska Zakrzew-

ski (któremu wieś Seferówka za poprzedzającą tejsze Komisji pod dniem 14 miesiąca kwietnia r. 1775 rezolucją oddana była) ewikcyi nie okazał, na ten czas Bukowieckiemu praeferibilitatem do tejsze wsi determinujący, teraz za okazaniem ewikcyi pozwolenia uproszenia sobie dyplomatu od Najjaśniejszego Pana żąda, takową dać rezolucję: ponieważ dekretem Komisji swojej taż wieś Seferówka do funduszu należącą być się okazała i w porządku onejsze na rzecz funduszu deokupacyi, kondescensya jest wyznaczona, na której tak względem tej wsi, jako i innych transakcyi, jakie kto ma złożyć jest nakazano, i kto też dobra z procentu trzymać ma, rozsądzenie jest zlecone: przeto, aż do zakończenia wyznaczonej kondescensyi i odebrania na rzecz funduszu w posesyę tejsze wsi, determinację swoją zawiesza.

3) Wyszła asygnacya na sumę złp. 2931 gr. 7½, to jest: pensję półroczną a 1 iulii ad ultimam decembris 1779, ks. Janockiemu i Koźmińskiemu należącą.

14. Sesa dnia 20 miesiąca marca odpawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza WKŁ., Mokronowskiego generał-inspektora w. kor., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Na memoriał ks. Lewińskiego archidyakona katedry Lwowskiej podany imieniem księży Leonowicza, Łebkowskiego, Dąbrowskiego i Wiercińskiego, plebanów nowej z funduszu edukacyjnego erekcyi w województwie Połockiem, względem upewnienia im regularnego onychże dochodzenia ich pensyi, dana rezolucya, iż gdyby nawet Komisya chciała się przychylić do żądania plebanów, nie byłby prowent ten tak dla nich bezpiecznym, jaki mają z kasy, bo w przypadku nieregularności posesora, musieliby czynić prawnie, a teraz choć nieregularnie, wszelako zawsze anticipative odbierają, a kasa do rachunków swoich nie mogłaby nigdy zapisywać rat z Turowli, gdyżby posesor nie miał już przyczyny raportować, skoroby plebani do niego przekazani byli, od którychby miał kwity, a bez kwitów ekspens wciągniona być nie może.

2) Ks. Popławski czynił raport sesyi Towarzystwa Emerytalnego i protokół onych czytał.

3) Komisya zaleca przez terażniejszą dyspozycję kasie generalnej Warszawskiej, ażeby wydała dwie asygnacye do kasy prowincjonalnej Wileńskiej na zapłacenie do rąk i za kwitem ks. Strzeckiego astronoma JKMści sum dwóch: pierwszej złp. 7014 na dniu 24 czerwca roku terażniejszego 1780, drugiej złp. 5460 na dniu 1 miesiąca września roku tegoż 1780 przez pomienionego ks. Strzeckiego za instrumenta astronomiczne i fizyczne w Londynie wypłacić się mających (S. 4, str. 237).

4) Komisya, stosując się do rezolucyi, na dniu 23 miesiąca listopada roku przeszłego 1779 wydanej, przez którą na umorzenie wszelkich pretensyi do funduszu edukacyjnego, przez ks. Wyrwicza opata Hebdowskiego roszczonych, wyznaczona jest onemuż pensya dożywotnia

złp. 3000 rocznie: zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za poprzedzającym na rzecz funduszu ze wszelkich pretensyi kwitem wypłaciła temuż ks. Wyrwiczowi złp. 1500, to jest: pensyę półroczną, a die 1 aprilis ad ultimam septembris roku teraźniejszego należącą.

5) Wyszły następujące asygnacye: a) na zł. 1884 gr. 11¹/₄, to jest: na trzy części wyznaczonej nagrody za napisanie książki elementarnej o rolnictwie, dla Hubbé sekretarza miasta Torunia, za kwitem ks. Popławskiego; b) na zł. 1200 należące szkołom Kaliskim ad ultimam septembris roku teraźniejszego za kwitem ks. Przyłuskiego tychże szkół prefekta; c) na zł. 500 wyznaczonych przez dawniejszą rezolucyę Komisyi ks. Klukowi tłumaczącemu tęż książkę o rolnictwie na polski język za kwitem ks. Popławskiego; d) na zł. 1282 dla drukarni ks. pijarów (podług porachunku w kasie złożonego) należitości reszty za drukowanie wypisów na III klasę, mowy ks. Popławskiego i onych oprawę, za kwitem ks. Zdziebłowskiego prefekta tejże drukarni.

15. Sesa dnia 29 miesiąca marca odprawia się w przytomności biskupa Płockiego, Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza WKL., Czartoryskiego generała ziem Podolskich, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Raport tygodniowy od kasy generalnej podany był czytany.

2) Wyszły asygnacye następujące: a) na złp. 2500, to jest: pensyę na konwikt ubogiej szlachty województwa Podolskiego, a die 1 aprilis ad ultimam septembris roku teraźniejszego; b) na złp. 1078 gr. 22 za ekspens prawną Malczewskiemu pisarzowi Komisyi swojej.

3) Komisya, odpowiadając na zapytanie od P. Departamentu Sprawiedliwości w Radzie przy boku JKMści Nieustającej do siebie uczynione względem uprzywilejowania geometrów w akademiach, ma honor przyłączyć też opisanie ustaw akademii Krakowskiej i zwyczajów, jakie były dotąd zachowane w patentowaniu geometrów.

4) Komisya, stosując się do rezolucyi swojej na dniu 27 miesiąca marca roku przeszłego 1779 wydanej, przez którą suma złp. 471123 gr. 10¹/₂ wraz z prowizyami od raty św. Jana roku 1774 do raty św. Jana roku 1777 inclusive w różnych sumach od różnych obywatelów WKL. i kahału Grodzieńskiego windykować się mianych złożona, a po wy kalkulowaniu tychże sumek z prowizyami sumę ogólną złp. 547365 gr. 27 wynosząca, do lokowania u Antoniego Tyzenhauza, podskarbiego nadwornego WKL., na dobrach hrabstwa Postawskiego jest determinowana, gdy tenże podskarbi zadosyć czyniąc wspomnianej rezolucyi złożył w kancelaryi sądowej kadencyi Litewskiej oblig sub actu roku 1780 miesiąca marca 24 dnia legalnie wydany wraz z zaświadczeniem ziemstwa powiatu Oszmiańskiego, iż nadmienione dobra pod ewikcyę funduszowi edukacyjnemu poddane są bez żadnej kwestyi podskarbiego dziedziczne, od wszelkich ciężarów i innych ewikcyi wolne, oraz sumie na nie zaciągniętej korespondujące uwiadamiającym: przeto Komisya dysponuje kasie ge-

neralnej Warszawskiej, ażeby in vim sumy przerzeczonej złp. 547365 gr. 27 niżej wyrażone sumki potrąciła, przekazała i wypłaciła za kwitem urzędowym podskarbiego lub specjalnego plenipotentą jego, jakoto:

1. Potrąci podług dawniejszej rezolucyi dwie raty, to jest: św. Jana 1777 i Trzech Królów 1778 z dóbr Rzepichowa zaległe wynoszące zł. 20250.

2. Potrąci za ruchomości in fundis dóbr Żmujdek, Pozelwia, Rzepichowa i Ihumenowa przez lustratorów sprzedane zł. 6626 gr. 1½, prowizyę należącą od tejże sumy od raty św. Jana 1774 do raty św. Jana roku 1779 exclusive wynoszącą zł. 1657 gr. 15, za użytek od zalegającego procentu zł. 33 gr. 4.

3. Przekaze należącą od kahału Grodzieńskiego a przez podskarbiego do podniesienia teraz przyjętą sumę dla collegium Grodzieńskiego i misyi Mereckiej ks. jezuitom niegdy należną zł. 22950, prowizyę od tejże sumy należącą od św. Jana r. 1774 do św. Jana roku 1777 inclusive 2811 gr. 11¼.

4. Wypłaci gotowymi pieniędzmi podniesiony kapitał od hrabiów Krasickich zł. 10000, także od tejże sumy prowizyę od św. Jana 1774 do św. Jana roku 1777 inclusive należącą zł. 1750, procentu za uchybiony termin zł. 72 gr. 15, prowizyę zaś zaległą od tejże sumy kapitałnej zł. 10000 od ostatniego kwitu jezuickiego, to jest, od dnia 19 marca roku 1773 do dnia 24 czerwca roku 1774 za rok miesięcy trzy, dni pięć zł. 875 wynoszącą, a podług rezolucyi Komisyi de 27 martii 1779 podskarbiemu należącej za kwitem ręcznym mającego od niego komis wypłaci; in summa złp. 66150 gr. 16¾, co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

5) Postanowiła Komisya i zaleciła kasie, ażeby z sumy ogólnej wyznaczonej na dom emeritorum w Wilnie utrzymywany, pensya dawniej zł. 600 ks. Józefowi Jankowskiemu, rządcy tegoż domu wyznaczona, teraz została powiększoną do stu talarów bitych rocznie, zaczynając a die ultima martii roku teraźniejszego 1780.

6) Ponieważ ks. bazylianie Włodzimierscy prowincyi Litewskiej życzą sobie otrzymać pod pewnemi kondycjami pozostały kościół i rezydencyę jezuicką w Włodzimierzu, więc Komisya daje moc zupełną Mniszchowi sekretarzowi WKŁ., jako Komisarzowi zawiadującemu departamentem szkół Wołyńskich, ułożenia się z nimi podług dalszych zamiarów Komisyi względem edukacyi, czyniąc im ulgę w umniejszeniu liczby profesorów, iżby szkołę powiatową, nie wojewódzką utrzymywali.

7) Wydana asygnacya na pensyę półroczną, to jest, na zł. 1000 dla Burakowskiego kancelarzysty Komisyi.

16. Sesa dnia 4 miesiąca kwietnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza WKŁ., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Raport tygodniowy od kasy generalnej podany był czytany.

2) Wysły asygnacye następujące: a) na pensję półroczną Gintowtowi Dziewiałowskiemu, sekretarzowi Komisyi, należącą a die ultima martii ad 1 octobris anni currentis, to jest, na złp. 3000; b) na zł. 6000 za kwitem ks. Marxena prokuratora akademii Krakowskiej dla szkół Nowodworskich i emerytów a die 1 aprilis ad 1 octobris; c) na zł. 3000, to jest: pensję półroczną a die 1 octobris 1779 ad ultimam martii anni currentis, szkołom Wieluńskim, Radziejowskim i Łowickim należącą, za kwitem prokuratora ks. pijarów.

3) Komisyja, odbierając memoriał od Polanowskiego z okazji zaszyłych transakcyi między tymże Polanowskim a Przyłuskim starostą Piotrkowskim o dziedzictwo dóbr Łyszczu i Botynina po-jezuickich w województwie Wołyńskim leżących, tudzież wynikłej stąd sprawy między temiż stronami w ziemstwie Łuckiem zaczętej i stamtąd do sądu przyzwoitego odesłanej, a teraz z powództwa instygatora sądowego o alienacyę dóbr funduszowych czyniącego w sądach Komisyi swojej przychodzić mającej, oświadcza, iż przychyłając się stosownie do żądania w tymże memoryale wyrażonego i prawności, interes ten, w którym strony w niego wchodzące proceder prawny już rozpoczęły, nie inaczej tylko przez decyzyę sądową ostatecznie uławnionym zostanie.

4) Komisyja, odpowiadając na memoriał ks. Naruszewicza scholastyka Smoleńskiego, dopraszającego się o względy na zasługi jego w zakonie zgaszonym i chwalebne prace i ćwiczenia młodzi szlacheckiej w konwikcie Wileńskim edukującej się oświadcza, iż ponieważ jedna z plebanii z funduszu edukacyjnego dobrze opatrzonych dostała się ks. Scholastykowi, niedługo po zniesieniu zakonu jezuickiego, z której 3000 dochodu rocznego mając, ma już dla siebie dochód przyzwoity zabezpieczony, zechce więc na tym przestać i być wyperswadowanym, że Komisyja, oszczędzając funduszu na potrzeby nieuchronne, onemuż osobnej pensyi, jako emerytowi eks-jezuicie, wyznaczyć nie może.

17. Sesya dnia 7 miesiąca kwietnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza WKL., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Ks. Popławski czynił raport sesyi Towarzystwa Elementarnego i protokół onych czytał.

2) Komisyja, mając wzgląd na zasługi i słabe zdrowie ks. Aleksandra Filipowicza, w zakonie ks. jezuitów wysłużonego, wyznacza onemuż pensję emeryta po zł. 500 rocznie, którą zaczynając od dnia 1 kwietnia roku terażniejszego 1780 z departamentu szkół biskupa Płockiego dwiema ratami, co pół roku odbierać będzie.

3) Komisyja, chcąc okazać względy przyzwoite ks. Marcinowi Wołańskiemu, zasłużonemu dawniej w zakonie zgaszonym ks. jezuitów, wyznacza onemuż pensję emeryta zł. 500 rocznie, którą, zaczynając od dnia 1 miesiąca kwietnia roku terażniejszego 1780, z departamentu szkół Wołyńskich dwiema ratami, co pół roku odbierać będzie.

4) Z okazji czynionego Komisji doniesienia od Regnier profesora anatomii i chirurgii w akademii Wileńskiej uczącego, zleciła Komisya listownie podkanclerzemu Litewskiemu, aby chciał się zatrudnić dostatecznym na miejscu roztrząśnieniem okoliczności, tyjących się szkoły anatomicznej w Wilnie będącej i profesorów onejże względem zdadności i potrzeby ich wyegzaminowaniem.

5) Komisya, odpowiadając na memoriał Zamoyskiego ordynata, w którym, tak na fundamencie zapisu przez Szydłowskiego dzisiejszego wojewodę Płockiego w roku 1756 sumy 10000 tyńfów na fabrykę kościoła Żeromińskiego, jako i zaświadczenia przez ks. Przyborowskiego, Macharskiego, Skrzypskiego i Hermanńskiego przeszło-jezuitów, jako suma rzeczona, to jest: 8000 tyńfów z kwesty na fabrykę kościoła, a zaś 2000 tyńfów przez tegoż wojewodę Płockiego przypisana szczególnie na fabrykę tegoż kościoła obrócona być miała; nie myślą jednak uszkodzenia funduszu publicznego edukacyi, co do kapitału, lecz tylko dysponowania procentu od tej sumy a suppressa Societate zaległego na dokonanie fabryki tegoż kościoła doprasza się, takową dając rezolucyę, iż pozwala na odebranie i windykowanie prowizyi zaległej a suppressione jezuitów do św. Jana Chrzciela w roku przeszłym zatrzymanej od wojewody Płockiego; od tego zaś święta że też prowizya do funduszu należeć ma, deklaruje.

6) Komisya zaleca przez niniejszą dyspozycyę kasie gnlnej Warszawskiej, aby przystąpiła do porachunku z ks. Janem Wichertem, imieniem swoim i trzech braci dawniej jezuitów czyniącym i potracić z pensyi, która dla niego i rzeczonych braci jego Wichertów, zaczawszy od zgaszenia zakonu jezuckiego rachowaną być powinna, dług winny funduszowi edukacyjnemu od Hilarego Wicherta, rotmistrza powiatu Mozyrskiego, dekretem na kadencyi Litewskiej przysądzony, w tej tylko części, jaka się z obrachunku należących wyż mianowanym ks. Wichertem pensyi okaże (S. 4, str. 241).

7) Komisya na doniesienie, uczynione przez ks. Tokarskiego szkół Piotrkowskich rektora, dając niniejszą rezolucyę, zezwalając na sprzedanie apteki w collegium Piotrkowskiem pozostałej doktorowi Tychi, warując, aby tenże dla bezpieczeństwa odebrania pieniędzy, które dopiero na terminie św. Jana w roku terażniejszym 1780 opłacić obowiązuje się, stawił za sobą pewnego ewiktora.

8) Komisya, rezolwując memoriał Tuszek doktora medycyny, uprosiła biskupa Płockiego, iż pisać będzie do akademii Krakowskiej, aby do respondowania zwyczajem w akademii zachowanym został przypuszczony.

9) Komisya na uczynione sobie przełożenie przez Potockiego marszałka Rady Nieustającej ma honor odpowiedzieć, iż żądaniu godnych obywateli ziemstwa Lubelskiego, proszących o pozwolenie miejsca w collegium po-jezuckiem Lubelskiem na kancelaryę, izbę

sądową, archiwum i mieszkania dla oficyalistów ziemstwa Lubelskiego dogodzić nie może, nie chcąc przez to uczynić przeszkody wygodzie i spokojności koniecznej dla profesorów i studentów w szkołach wojewódzkich Lubelskich znajdujących się.

10) Komisya zaleca kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terazniejszą asygnacyą wypłaciła i przelała na ręce Zabłockiego w Berlinie do zapłacenia na instrumenta matematyczne podług podanego rejestru złp. 416 Blankowi bankierowi Warszawskiemu na przeweksłowanie sumy przereczonej do Berlina zł. 8; in summa zł. 424, co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

18. Sesya dnia 11 miesiąca kwietnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza WKL.

1) Raport tygodniowy od kasy generalnej był podany i czytany.

2) Wysła asygnacya do kasy gnlnej na zł. 900 do rąk i za kwitem ks. Jakukiewicza, to jest: na sumę wyłożoną od niegoż podczas wizyty departamentu szkół generała ziem Podolskich z woli Komisji w roku przeszłym ekspedywanej.

3) Komisya na memoriał Kajetana Jackowskiego daje rezolucyę następującą, iż, ponieważ dekret Komisji swojej dnia 17 marca roku 1780 między instygatorem sądowym a Kajetanem Jackowskim, bywszym lustratorem Lubelskim, zapadły, potwierdzając dekret zjazdowy na gruncie miasta Lublina, z wywiedzionych od obydwóch stron w dowodzie i odwodzie inkwizycyi między temiż samemi stronami ferowany, obowiązał Jackowskiego, aby pozostała resztę nad ekspensa z percepty, to jest: zł. 3699 gr. 15 $\frac{1}{2}$, oraz za kondemnatę zakład starościński na dniu 18 września w roku terazniejszym na rzecz funduszu zapłacił, tudzież za złe sprawienie się na funkcyi lustratorskiej więzę wyższą grodu Lubelskiego dnia 22 maja zasiadł i onej siedzenie przez niedziel 12 kontynuował i przytem na terminie wyjścia z więzy dwa zakłady starościńskie na rzecz funduszu wypłacił. Przeto Komisya w rzeczy już osądzonej, to jest, w sprawie sposobem wyż wyrażonym z Jackowskim zakończonej, przestając już na zapadłym dekrete, deklaruje, iż rygoru onegoż przez żaden sposób odmienić, ani też sumy przysądzonej dla funduszu, oraz grzywnien i więzy za karę siedzenia darować nie może.

4) Komisya na fundamencie prawa roku 1776 pod tytułem „Edukacya Narodowa“ w słowach następujących: „a dekreta sądu tego aby miały egzekucyę, Departament Wojskowy brachium militare na rekwizycyę każdą tej Komisji dawać będzie“ zostającego, zanosí do Departamentu Wojskowego obojga narodów rekwizycyę, a to w interesach takowych: dobra Góra w prowincyi WKL. w powiecie Brasławskim leżące, w posesyi Tomasza Wawrzeckiego, chorążego Brasławskiego, oraz Kościelniki, w prowincyi koronnej w powiecie Żytomierskim zostające pojezuickie, o niewypłacenie z nich procentu należącego się prawem podług

Zebranie nauk nauczycielów, wydatku i innych

NB. Artykuły, które są kursywą złożone znaczą, iż są za dodatkową pensją
(sesya 28 kwietnia,

Szkoła Królestwa Główna dzieli się na																																																																																																																																																																																																																						
collegium theologicum, które się dzieli na		collegium iuridicum, w którym		collegium medicum, które się dzieli na		collegium physicum, które się dzieli na																																																																																																																																																																																																																
teologię, w tej	dogmatica moralis historia ko- ścielna język hebraj- ski cum s. scriptu- ra, do których	profesorów 4 viceprofesor sala	ius canonicum processus iu- ris canonici, do których	profesorów 2 viceprofesor sala	prawo du- chowne, w tem	szkołę fizyczną, w tej	rolnictwo, do którego	fizyka, me- chanika	profesorów 2 pomocnik viceprofesor sala do lekcji																																																																																																																																																																																																													
										szkołę matema- tyczną, w tej	historia na- turalna, do której	mathesis pura mathesis mix- ta, do których	astronomia, do której	anatomia, chirurgia ars obstri- cia, do których	profesorów 2 viceprofesor szpital teatrum	profesorów 2 viceprofesor sala	profesorów 7 viceprofesor. 3 pomocników 3 folwark obserwato- ryum, a nad całym collegium	prezes i sekretarz																																																																																																																																																																																																				
szkołę lekarską, w tej	fiziologia patologia materia medi- ca, do których	profesorów 2 viceprofesor sala szpital	profesorów 2 viceprofesor sala szpital	szkołę cyrulicką, w tej	anatomia, chirurgia ars obstri- cia, do których	profesorów 2 viceprofesor szpital teatrum	profesorów 5 viceprofes. 3 pomocników 3 szpital teatrum ana- tomiczne laboratorium chemiczne sal 2 a nad całym collegium	prezes i sekretarz																																																																																																																																																																																																														
									szkołę aptekar- ską, w tej	chemia botanika, do których	profesorów 2 viceprofesor laboratorium ogród	z czego wypada liczba	z czego wypada liczba	z czego wypada liczba	z czego wypada liczba	4 kolegia razem wzięte mieć będą	profesorów 23 viceprofeso- rów 10	pomocników 5	sal 9, obser- watorium ma- tematyczne, laboratorium chemiczne	folwark	szpital teatr anatomi- czny																																																																																																																																																																																																	
prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz														prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz	prezes i sekretarz

corocznych potrzeb na Szkoły Królestwa.

umieszczone i nie powiększają liczby osób w Szkole Królestwa Głównej.
punkt 2, str. 172).

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Tabelę tę podług zdań wyznaczonych od Komisji do reformy
akademii i ustanowienia seminarii podpisują.

J. Potocki M. R. N.
S. Ss. Poniatowski G. L.
M. Mniszech Sekr. W. W. K. Lit.

zwyczaju w prowincjach Koronnej i Litewskiej używanego zupełnie skonwinkowane tak dalece, iż po zapadłych z osobna względem każdego dóbr dekretach zapłacenia i otrzymanych na terminach dosyć czynnych formalnościach, rzecz przychodziła do podania dóbr po-jezuickich drogą sekwestru, a ewikcyonalnych drogą ewikcyi. Te jednak dekreta dla opużny stron, jak przyłączone actus, manifesta i listy, przez oficyalistów sporządzone, zaświadczenia, należnej egzekucyi nie odebrały. Zaczem P. Departament do uskutecznienia pomienionych dekretów pomoc wojskową w egzekucyi prawa z poblizszej wojska konsystencyi, a w szczególności względem dóbr litewskich z Wilna miejsca dobrom sprocasowanym najblizszego przydać raczy.

19. Sesa dnia 14 miesiaca kwietnia odpawila się w przytomności biskupa Płockiego, Potockiego marszałka Rady Nieustajacej, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1. Ks. Kołtąaj kanonik Krakowski, delegowany od Komisyi na wizytę akademii Krakowskiej, zdawał sprawę z czynności swoich, donosząc niektóre ustawy przepisane od siebie do zachowania tymczasem, niżli Komisyja przystąpi do zupełnego przedsięwziętej reformy akademii Krakowskiej wykonania. Czytał sposób nowo ustanowionej prokuratury ogólnych dóbr i dochodów akademii, oraz ściągające się do administracyi onychże przepisy. Czytał czasownie uczynione rozrządzenie percepty aktualnej z funduszów, zapisanych na ubogich studentów przy akademii Krakowskiej będących; okazał podany do aprobacyi Komisyi porządek, względem aptek w Krakowie będących, przez doktora Badurskiego napisany; przekładał nakoniec zręczne sposoby najprędszego przyprowadzania do skutku planty i zamiarów Komisyi, tak względem założenia seminarium dla profesorów, jakoteż wykonania całkowicie reformy akademii Krakowskiej. W czem chwalebnie i gorliwie pracującemu uczyniła Komisyja upewnienie o przyzwoitej zasługom jego wdzięczności i do nadgrody z strony swojej promocyi.

2) Zaleciła Komisyja Czarnockiemu pisarzowi swojemu sądowemu utrzymować z prokuratorem akademii korespondencyę w interesach prawnych i gdy potrzeba będzie wyciągała, czynić konferencye i patronom w sądach Komisyi stawającym i płatnym z kasy Komisyi dawać zlecenie bronięcia onychże, równie jako spraw po-jezuickich funduszu edukacyjnego dotyczących się.

3) Komisyja postanowiła, aby apteka po-jezuicka znajdujaca się w collegium św. Piotra w Krakowie była przeniesioną i przyłączoną do szpitala nowo erygowanego, wraz ze szkołą cyrulicką i lekarską, tamże w collegium św. Barbary po-jezuickiem.

4) Komisyja, chcąc utrzymać na zawsze szpital i razem szkołę cyrulicką i lekarską w collegium św. Barbary po-jezuickiem w Krakowie, do którego za zezwoleniem biskupa Krakowskiego panny miłosierne są

przeniesione, względem przyłączenia i ubezpieczenia funduszków onegoż osobne uczyni obwarowanie.

5) Komisya wyznaczyła na ekspens dla szkoły anatomicznej przy akademii Krakowskiej będącej złp. 2000 na uczynienie iniekcji, która to suma wypłacana będzie corocznie zacząwszy od dnia 1 kwietnia roku teraźniejszego.

20. Sesya dnia 17 miesiąca kwietnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza WKL., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Raport od kasy generalnej podany był czytany.

2) Wydano asygnację na zł. 1000, mające się wypłacić do rąk ks. Gawrońskiego, dla zadania na robotę sztycharzowi, z którym ma się umówić o cenę, jak najtaniej wysztychowania i wybicia figur geometrycznych.

3) Komisya zaleca przez niniejszą dyspozycję kasie generalnej Warszawskiej, aby wydała asygnację do kasy prowincjonalnej Łuckiej na wypłacenie za kwitem ks. Jakukiewicza prefekta szkół Warszawskich złp. 900.

4) Komisya wyznacza Dobrzańskiemu kancelaryście Komisji swojej pensję roczną złp. 2000, która od dnia 1 octobris roku przeszłego 1779 zaczynać się ma.

21. Sesya dnia 25 miesiąca kwietnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza WKL., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Zostawiła Komisya rozrządzenie apteki w Lublinie staraniu Potockiego marszałka Rady Nieustającej, jako Komisarza, do którego departamentu należą szkoły i collegium po-jezuickie Lubelskie, ażeby z konkurującym o aptekę tamże pozostałą doktorem z rekomendacyi starosty Czerskiego uczynił umowę z kondycjami intraty stąd dla funduszu i wygody w przypadku słabości dla profesorów szkół wojewódzkich.

2) Komisya, rezolwując memoriał Katarzyny Czapskiej do siebie podany, ponieważ taż Czapska, na dopełnienie dekretu niniejszej Komisji do zapisania ewikcyi względem wsi po-jezuickiej Lisewo zwanej onę obowiązującego, iż za nią Paweł Górski, dziedzic wioski Sobole, chce pisać ewikcyę, oświadcza i względem pewności tejże ewikcyi z rekwizycyi samego Górskiego od urzędu grodzkiego Zakroczymskiego pod dniem 22 miesiąca i roku teraźniejszych dane świadectwo przez Tadeusza Młockiego starostę i Adama Wągorodzkiego pisarza Zakroczymskich podpisane pokłada; przeto Komisya, przychyliwszy się do rzeczzonego świadectwa, ofiarowane poddanie wsi Sobole pod ewikcyę przyjmuje, a iż Górski podług formy prawa też ewikcyę za Czapską deklaruje, złożone bowiem świadectwo konserwowane w archiwum mieć chce.

3) Komisya zaleciła ks. rektorowi akademii Wileńskiej, aby wejrzał w sytuację ks. Szyllera eks-jezuity, teraz na Żmudzi mieszkającego,

i jeżeli stan potrzeby i niedostatek onegoż istotnym być się okaże, podług doniesienia w liście do Komisji uczynionego, aby napotem w regestrze emerytów pensjonowanych został umieszczonym.

22. Sesja dnia 28 miesiąca kwietnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza WKŁ., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor.

1) Ks. Popławski czytał protokół sesji Towarzystwa Elementarnego podług zwyczaju,

2) Przystąpiła Komisja do przeczytania i przyjęcia punktów ułożonych na osobnych sesjach względem tego, co Komisja wykonać ma dla wprowadzenia reformy do Szkół Głównych Królestwa.

1. Dóbr akademickich, dziś w trzechletnią puszczonej arendę, trwała na zawsze ustanowi się intrata, lub przez rozdanie gruntów na czynsz lub przez arendę kilkudziesięcioletnią.

2. Windykacja sum dóbr akademii Krakowskiej na przyszłej kadencji najpilniej przyspieszoną zostanie i na ten koniec ekspedycja prawna zalecono mieć będzie, aby rozpoczęła korespondencję z prokuraturą akademii Krakowskiej.

3. Pozwolenie od stolicy apostolskiej za staraniem biskupa Płockiego subsidium ex superfluis redditibus opatów i zakonów, za temże staraniem do skutku się przywiedzie, przez wyrobienie konstytucji determinującej quantum na każdego w szczególności opata lub klasztor.

4. Starać się będzie Komisja, aby starostwo Brzeznickie i Kłobuckie na garnizon Częstochowie pozwolone, przez konstytucję akademii Krakowskiej inkorporowane było.

5. Postara się także Komisja, ażeby beneficia curata regularia dla emerytów, ad ius patronatus Komisji przez konstytucje przyłączone były, jakoteż wszystkie scholasterye i kanonie doktoralne po katedrach będące, przez co na czas terażniejszy oszczędzi się wydatku dla emerytów.

6. Względem emerytów po jezuickich przyłoży Komisja pilności, aby ci tylko pensye brali, którzy nie są opatrzeni chlebem duchownym, na co wizyty w szkoły Królestwa wysyłane mieć będą oko, i o emerytach prawdziwie chlebem duchownym nie opatrzonych, raport do Komisji dadzą.

7. Gdy kasa nie będzie w stanie zastąpić wydatków na Szkołę Główną, Komisja umniejszy szkół wojewódzkich i powiatowych.

8. Jeżeli Komisja nie wydała opatrzyć akademię Krakowską przez wyliczone sposoby, tedy podług projektu w raporcie wizyty danego nastąpi redukcja beneficjów akademickich, z których dwie kanonie Krakowskie i probostwo św. Floryana na pensye emerytów duchownych zostaną.

9. Szkoły wojewódzkie w Krakowie, jako mają osobny dom na nauki, tak też i na wspólne mieszkanie dla profesorów szkół wojewódzkich wyznacza się collegium, Mniejsze zwane, w którem podług ustaw

fundamentalnych wprowadzi się *communitas*, od poczynającego się roku szkolnego.

10. Collegium Maius obrócone będzie na collegium theologicum, w którym dla wszystkich teologów mieszkanie być może i oprócz tego na prokuratorę, bibliotekę publiczną i na archiwum miejsce będzie.

11. Collegium po-jezuickie przy kościele św. Piotra będzie obrócone na trzy collegia, to jest: *physicum*, *medicum* et *iuridicum*, w tyłach zaś pomienionego collegium będzie seminaryum na kandydatów.

12. Ponieważ collegium św. Piotra obrócone zostanie na Szkołę Królestwa i na seminaryum, przeto aby kościół św. Piotra nie był dla Komisji ciężarem, będzie upraszany biskup Płocki, ażeby postarał się o przeprowadzenie dwóch kolegiat na zamku królewskim będących, to jest: kolegiaty św. Michała i św. Jerzego; a lubo te dwie kolegiaty razem złączone do sprawowania obrządków kościelnych będą wystarczające, jednakże mając szczupłe bardzo intraty, tak wspaniałej i kosztownej fabryki utrzymaćby nie mogły; przeto potrzebna będzie inkorporacya i przeniesienie klasztoru Hebdowskiego równie fundacyi królewskiej, który dziś dla podrywającej wody, coraz bliższem grozi zapadnięciem, jakoteż i probostwa Krzyżanowickiego, przez konstytucyę 1775 temuż klasztorowi inkorporowanego (*salvo moderno possessore*); na to wszystko potrzebna jest konstytucya, któraby dochody pomienionego klasztoru, kolegiacie św. Piotra przyłączyła, a zaś piętnastu Norbertanów tam mieszkających, jurysdykcyja biskupa Krakowskiego chętnie umieści przy klasztorach panien Norbertanek, przy których teraz z klasztoru Witowskiego znajdują się księża, *ad nutum loci ordinarii amovibiles*. Co gdy nastąpi jurysdykcyja biskupa Krakowskiego wraz z delegowanym od Komisji ułoży rozporządzenie kolegiaty, ubezpieczy fabrykę kościelną od ruiny, przez co powiększy się sposób kontentowania emerytów i uwolni się Komisya od kompozyty o kościół pomieniony.

13. Insze domy i place, jeżeli proporcjonalnej nie czynią intraty, sprzedać się powinny przez aukcyę, a pieniądze obrócić się na oporządzenie nowego domu *Universitatis*, który przy kościele św. Piotra założony będzie.

14. Jeżeli bursy są przeciwne projektowi o konwiktach, sprzedane być mogą i do masy burkarń przyłączone; jeśliby zaś dla wielkiej taniości uczynić tego nie można było, tedy nowy projekt dobrego urządzenia zlecony będzie ks. Popławskiemu.

15. Podług ustaw fundamentalnych porachowane będą lata pracy wszystkich akademików i onym pensye emerytów, lub jakie sobie zasłużyli wyznaczone zostaną; ale wprzód tabela Komisji komunikowana będzie, końcem pomiarkowania się z kasą.

16. Którzy będą znaleźieni zdатыmi na rektorów szkół wojewódzkich, wybranymi i rozesłanymi zostaną, którzy zaś wcale nie będą zdатыmi

ni, a jednak w akademii sam czas uczynił ich zasłużonymi, kontentowani będą doczesnemi oficiów komendami.

17. Poznańskie, Sandomierskie i Lubelskie szkoły oddane będą akademii Krakowskiej, które ona swymi rektorami i profesorami, wraz z dobranymi pijarami, lub jakimi innymi zdatnymi kanonikami osadzi.

18. Profesorowie w akademii Krakowskiej ex facultate philosophica posuniętymi zostaną ad facultatem theologicam podług przepisanej in collegio theologico liczby osób i reforma collegii theologici rozpocznie się w roku następującym szkolnym.

19. Ks. Popławski otrzyma katedrę w akademii Krakowskiej prawa natury, ekonomicznego, politycznego i narodów, i tę naukę w roku szkolnym następującym zacznie. Jaskiewicz otrzyma katedrę historii naturalnej i botaniki, które od przyszłych wakacyi, aż za rok rozpocznie, dlatego iż wprzód odbyć musi wojaże do Włoch i Francyi, na które 500 czerw. zł. będzie miał wyznaczone. Śniadecki otrzyma katedrę matematyczną, którą także aż za rok rozpocznie; jemuż na wojaż do Anglii i Włoch wyznacza się czerw. zł. 300. Ks. Trzcński obejmie katedrę fizyki, którą aż za rok dawać będzie, dla tego, ażeby mógł dokończyć wojażu nakładem Komisyi odbywanego.

20. Ks. Popławski pojedzie do Krakowa in iunio, któremu na drogę wyznacza się zł. 1000; tam doktorować się będzie pro utroque iure, na popisach szkół wojewódzkich et facultatis philosophicae znajdować się będzie. Wybór kandydatów do seminaryum wraz z rektorem akademii i dziekanem facultatis philosophicae uczyni, dwóch zaś prefektów seminarii sam sobie dobierze, dla którego ażeby była wyrobiona facultas z Rzymu noszenia sukni księży świeckich, biskup Płocki o to upraszany będzie, gdyż inaczej bojaźliwych o los swój akademików wieleby to przstraszyło, gdyby przełożony nad ich seminaryum był kanonikiem.

21. Wszystkich prefektów po szkołach pijarskich Komisya patentować będzie i onym podług ustaw hierarchii naznaczy dodatkowej pensyi po zł. 250, zdatniejsze zaś z pomiędzy pijarów osoby na profesorów Komisya wybierze i onych po szkołach wraz z akademikami, gdzie potrzeba będzie, roześle, co przed zaczęciem kapituły generalnej nastąpić powinno, ażeby za kordon austriacki, jak już po części dzieje się, wysyłanymi nie byli.

22. Jak się rozpocznie seminaryum w akademii Krakowskiej, Komisya uniwersałem swoim obwieści, że wszystkie szkoły w Koronie dozorowi akademii Krakowskiej są oddane; po onym rektor wyda mandat do wszystkich szkół sobie podległych, jak zwykł do wszystkich kolonii akademii podległych podawać, obwieszczając, iż wyśle wizytatorów dla uwiadomienia się, jeżeli przepisy i rozporządzenia Komisyi są wykonywane.

23. Patenta dla rektorów, prefektów i profesorów w języku łacińskim ułożone będą.

3) Komisya, mając zaleconego sobie ks. Kopczyńskiego pijara z dokładnej nauki i pracy znakomitej w napisaniu książki elementarnej Gramatyki dla szkół Narodowych, umieściła onegoż w liczbie osób pensjonowanych zasiadających w Towarzystwie Elementarnem, na miejsce ks. Popławskiego, mającego być użytym od Komisji w akademii Krakowskiej.

4) Komisya wyznaczyła pensję dla trzech eks-jezuitów emerytów mieszkających w Gdańsku, to jest: Jana Trebbels, Józefa Ulrych i Michała Dister, rocznie po zł. 300 każdemu z nich, która to pensya zaczynać się ma a die 1 octobris roku 1780 (S. 4, str. 243).

5) Wydatek, który kasa Komisji gnlnej w roku przyszłym szkolnym na seminaryum kandydatów i inne potrzeby kasie Krakowskiej ma wypłacić na 30 kandydatów, rektora, dwóch prefektów i ekonoma: pensyi stołowej po zł. 500 zł. 17000; na 30 kandydatów pensyi rocznej po zł. 200 do dwóch lat zł. 6000, rektorowi pensyi ręcznej zł. 4000, na konwersacye wieczorne zł. 4000, dwóm prefektom pensyi ręcznej po zł. 2000 zł. 4000, dwóm profesorom francuskiego i niemieckiego języka po zł. 400 zł. 800, bibliotekarzowi zł. 100, na bibliotekę przez lat 6 zł. 3000, na aptekę dla kandydatów zł. 3000, na ekonoma pensyi ręcznej zł. 400, gospodarstwo początkowe zł. 4000, na oporządzenie domu zł. 3000, dla profesora prawa natury, ekonomicznego, politycznego i narodów zł. 6000, układającym bibliotekę po-jezuicką zł. 1000, na reperacyę szpitala zł. 6000, na preparata anatomiczne zł. 3000; in summa zł. 65300 (S. 8, str. 1).

23. Sesya dnia 6 maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza WKL., Mokronowskiego generał-inspektora w. kor., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Raport tygodniowy od kasy generalnej podany był czytany.

2) Komisya zaleca kasie gnlnej, ażeby wydała asygnacyę do kasy prowincjonalnej Lubelskiej na zapłacenie szkołom Sandomierskim in vim należytości a 1 aprilis anni currentis zł. 6000.

3) Komisya zaleca kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnacyę do kasy prowincjonalnej Owruckiej na zapłacenie szkołom Żytomierskim in vim należytości a 1 aprilis anni currentis zł. 3000, oraz na reperacyę szkół Żytomierskich do rąk i za kwitem ks. Malinowskiego prefekta zł. 8000.

4) Wyszyły asygnacye: a) na zł. 1000 za kwitem ks. Gawrońskiego na drukowanie książki elementarnej Geometrii; b) na zł. 1000 na drukowanie Gramatyki Elementarnej w drukarni ks. pijarów.

5) Czytany był przez Mniszcha sekretarza w. WKL. wypis z dekretu w sprawie Ostrogskich studentów oskarżonych o gwałtowność przy zabranii obrazu z kościoła farnego czynione, który to dekret ferowany

przez Sumowskiego pisarza ziemskiego Włodzimirskiego, jako delegata od Komisji, potwierdzony został.

6) Komisja, mając przełożono, iż dwa place z zabudowaniem w Warszawie, w miejscu, gdzie dawniej był ogród po-jezuicki do konwiktu należący sytuowane, urzędownie otaksowane, oraz jeden plac wraz z dworkiem na nim będącym, w Łomży na Krzywem Kole, przy ulicy Kozica nazwanej leżący, również otaksowany najmniejszego użytku dla funduszu edukacyjnego nie przynoszą, przeto końcem odprzedania onych, determinuje się licytacja, do której ekspedycyowania, a naprzód placu wraz z dworkiem w Łomży sytuowanego Sikorskiego rektora Łomżyńskiego szkół pijarskich, placów zaś wyżej rzeczonych w Warszawie zostających Piotra Rzętkowskiego wyznacza, stanowiąc, aby nadmieniona licytacja, zaczynając od taksy uczynionej, przez dni 3 była działana, to jest: pierwszego dnia od taksy, drugiego od oferencji ostatniej na pierwszym dniu podanej, trzeciego również od oferencji najwyższej na drugim uczynionej zaczynała się, i na tymże trzecim dniu zupełnie się kończyła. Aby zaś o tej licytacji publicum uwiadomione było, nie tylko w gazetach ma być uczynione doniesienie z oznaczeniem dnia licytacji, ale też i karty, tak na powyższych placach, jako też po rogach ulic publicznych przybite być mają. Po skończonem bowiem dziele licytacji, tak licytację ekspedycyjący, opisanie swe do niniejszej Komisji ma odesłać, jakoteż konkurent do kupna najwyższą swą oferencję na licytacji podający do tejże Komisji dla otrzymania zupełnych tranzakcji ma się udać.

24. Sesa dnia 9 miesiąca maja, odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza, Mokronowskiego generał-inspektora w. kor., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Komisja, rezolwując memoriał przez Marcellego Ponińskiego do Komisji swojej podany, ponieważ tenże Poniński, okazując pewność sumy 6000 złp. na dobrach Wrzesińskich i wsi Nadarzyce do nich należące, jeszcze przez ks. jezuitów ulokowanej, złożywszy transfuzję do sumy 16000 zł. na pomienionej wsi Nadarzycach, sposobem zastawy upewnionej, na osobę jego przez Zielonacką w grodzie Pyzdrowskim dnia 23 miesiąca czerwca roku przeszłego 1779 zeznaną, oraz świadectwo grodu Gnieźnieńskiego, jako powyższa suma 6000 zł. na dawnej swej lokacji ma wszelkie bezpieczeństwo, urzędownie na dniu 21 miesiąca kwietnia roku teraz idącego dane, przy ofiarowaniu zaspokojenia wszelkich prowizji i procesu, zostawienia rzeczonej sumy na tychże samych dobrach, tudzież posesji, którą fundusz edukacyjny w Nadarzycach przez tradycję trzyma, odstąpienia żąda: przeto Komisja, zapatrzwszy się na prawo, oraz świadectwo grodu Gnieźnieńskiego, pomienioną sumę 6000 złp. zostawiać na dawnej lokacji, deklarując odebranie prowizji zaległych, tudzież wszelkich adjudykatów podług prawa przynależących za zeznaniem kwitu i posesji ustąpieniem, kasie generalnej zaleca. Powyższe zaś dwa dokumenta konserwowane w archiwum mieć chce.

2) Komisya, ponieważ z dekretu Komisji swojej termin wypełnienia przez Zakrzewską kasztelanową Kaliską przysięgi zbliża się: więc do atentowania tejże przysięgi Jana Zarembę wyznacza i onemu z kasy generalnej na podróż zł. 360 wypłacone mieć chce.

3) Komisya, rozolwując memoriał Andrzeja Ogińskiego, kasztelana Trockiego, do siebie podany, z żądaniem, aby suma funduszowa zostająca na dobrach Bułhakowskie Karęgi dziedzicznych, po przewidzionym na nim zupełnie procesie prawnym, była teraz lokowaną u Ogińskiego kasztelana Trockiego, oświadczając, iż tymczasem przyjmuje Komisya ofiarowane zapisanie ewikcyi względem bezpieczeństwa rzeczzonej sumy na dobrach Sokołowie kasztelana dziedzicznych, w województwie Podlaskiem leżących, która gdy urzędownie zapisaną zostanie i w ekstrakcie do Komisji odesłaną będzie, zlewem prawa do sumy wyż wyrażonej, jaka się przy obrachunku okaże, kasztelan Trocki uczyniony sobie imieniem funduszu otrzyma. Później zaś przeniesienie tejże ewikcyi na dobra litewskie i otrzymanie zaświadczenia od urzędu grodu lub ziemstwa własnego podług uniwersału w tej mierze wydanego Komisya waruje.

25. Sesja dnia 17 miesiąca maja odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Mniszcha sekretarza WKL., Mokronowskiego general-inspektora w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Raport od kasy generalnej podany był czytany.

2) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby wydała do kasy prowincjonalnej Mińskiej dwie asygnacje, jedną na zł. 600 wydane na reperację murowanej oficyny przy collegium Mińskiem, drugą na zł. 850, obrócić się mające na reperację facyaty i wież kościelnych w Mińsku, z których to sum na takowe reperacje wyznaczonych ks. rektor szkół Mińskich podać rachunek kasie generalnej powinien będzie (S. 4, str. 251).

3) Wysłży asygnacje następujące: a) na złp. 4000 dla zaspokojenia reszty należności ad ultimam septembris anni currentis szkołom i emerytom departamentu biskupa Płockiego; b) na zł. 2200 należące szkołom Sandomierskim za tenże czas.

4) Komisya, będąc zapewnioną od Malczewskiego pisarza Komisji swojej o bezpiecznym transporcie pieniędzy z Wilna do Warszawy, zaleca przez terazniejszą dyspozycję kasie generalnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnację do kasy prowincjonalnej Wileńskiej, na zapłacenie do rąk tegoż Malczewskiego, lub zlecenie od niego mającego, sumy złp. 20775 dla zaspokojenia niżej wyrażonych pensyi, to jest: Czarnockiemu pisarzowi za kwartał ad ultimam iunii 1780 zł. 1800, Malczewskiemu pisarzowi zł. 1800, Rzętkowskiemu regentowi zł. 1000, patronowi za pół roku zł. 3000, Zabłockiemu protokółście zł. 1500, Idzkowskiemu archiwście zł. 1500, Dąbrowskiemu instygatorowi, Cernerowi, Lniskiemu, Zarembie, Jabłońskiemu, Dakisiewiczowi, Dolińskiemu kancelarystom za

pół roku à zł. 1000 zł. 7000, Dobrzańskiemu kancelaryście za trzy kwartały ad ultimam iunii 1780 zł. 1500, Zawadzkiemu architektowi za pół roku ad ultimam iunii 1780 zł. 1675, in summa zł. 20775, a to za poprzedzającym rewersem Malczewskiego na transportowanie teje sumy z Wilna do Warszawy i oddania jej do rąk Lelewela kasyera generalnego (S. 4, str. 253).

5) Komisyja, przystępując do rezolucyi podanego sobie pod aktem dnia 10 miesiąca maja roku idącego 1780 od Adama księcia Czartoryskiego, generała ziem Podolskich, memoriału, a zatem roztrząsając interes tymże memoriałem objęty, gdy najduje, iż suma 8500 zł. przez dwa dokumenta: pierwszy w roku 1526 miesiąca listopada 19 dnia sporządzony, a w roku 1627 miesiąca czerwca 5 dnia w trybunale Litewskim przyznany, drugi w roku 1633 miesiąca czerwca 3 dnia datowany, na dniu zaś 7 tegoż miesiąca i roku także w trybunale Księstwa Litewskiego przyznany, od niegdy Aleksandra Korwina Gosiewskiego, wojewody Smoleńskiego, wydane, na dobrach Nowym Wołczyńnie czyli Hrymiaczy, w województwie Brzeskiem Litewkiem leżących, a na atynencyach onych, jakoto: na wsiach Hrymiaczach, Użykach i Pokubiатовszczyźnie prawem wyderkaflowem lokowana, a przez udzielnny od Wincetego Korwina Gosiewskiego, starosty Wielizkiego i Puńskiego, w roku 1644 miesiąca listopada 24 dnia wyszły, w roku zaś 1645 miesiąca stycznia 24 dnia przed sądem ziemskim województwa Wileńskiego przyznany dokument, dla przeszłego collegium akademickiego Wileńskiego, ubezpieczona przez następców tychże Gosiewskich, to jest: przez Józefa, Bogusława i Teresę z Korwinów Gosiewskich Słuszków, kasztelanów Wileńskich, hetmanów polnych WKŁ., upłaceniem ks. Andrzejowi Rybskiemu, bywшему collegium akademickiego Wileńskiego rektorowi, zlp. 7544 o czym kwit tegoż rektora w roku 1692 miesiąca maja 2 dnia tymże Słuszkom wydany świadczy; powtórę, przez dopłacenie od samej Słuszczynej kasztelanowej Wileńskiej, hetmanowej polnej WKŁ., 2780 zlp. zupełnie z przerzeczonych dóbr Nowego Wołczyńna czyli Hrymiaczy i ich atynencyi, o czym drugi kwit pod aktem dnia 28 miesiąca czerwca roku 1702 od ks. Jakóba Hładowickiego, także collegium akademickiego Wileńskiego rektora, wydany uwiadamia, podniesioną została, a powyżej wyrażoną lokacyę tej to sumy dla przeznaczonego collegium na nieraz wspomnianym Wołczyńnie ubezpieczające opisy dla szczególnej wynajdzenia onych w zamieszany o tę porę czasie niesposobności, jako tenże powtórny ks. Hładowickiego kwit świadczy, w archiwum przeszłych jezuitów collegium akademickiego zatrzymanymi zostały, a teraz w archiwum funduszu edukacyjnego zalegają; zaczem tych to już dawniej opłaconych dokumentów ekstradycę z archiwum funduszu edukacyjnego do archiwum Czartoryskiego generała ziem Podolskich, terażniejszego nieraz wspomnianych dóbr Wołczyńna dziedzica, determinując, iżby tenże generał ziem Podolskich wydane antecesorom swoim na podniesienie przerzeczono-

nych sum kwity, w aktach sądowych Komisji swojej kadencji WKŁ. przez plenipotentą swego oblatował, mieć chce i obowiązuje.

26. Sesja dnia 27 miesiąca maja odbyła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Mniszcha sekretarza WKŁ., Mokronowskiego generał-inspektora w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Raport tygodniowy od kasy generalnej podany był czytany.

2) Wyszyły asygnacye następujące: a) na złp. 645 do zapłacenia w Wiedniu przez ręce ks. Pokubiato na zadatek rzemieślnikom robiącym instrumenta geometryczne z rozkazu Komisji; b) na złp. 26 gr. 22 $\frac{1}{2}$, należące na podatek podymnego z browaru przy placach konwiku pojezuickiego w Warszawie sytuowanego.

3) Komisya, zapatrzwszy się na rezolucyę Najjaśniejszego Pana za zdaniem Rady przy boku jego Nieustającej, pod dniem 21 miesiąca kwietnia roku terażniejszego zapadła w tych słowach: „Deklarujemy, że w akademiach krajowych geometrowie licentjati, w zagranicznych zaś wyuczeni, od wyznaczonej przez Komisję Edukacyjną na to osoby zaświadczenie de capacitate mający i podobnież od pieczętarza otrzymawszy, od niniejszego tłumaczenia prawa, przywilejami od nas króla zaszczytleni być powinni“, oraz mając uczynione sobie przełożenie, iż F. Ulecki, wydoskonalony należycie w nauce miernictwa, to jest: geometrii teoretycznej i praktycznej, którą w akademii Wileńskiej traktował ex professo, i potem w ćwiczeniach wielorakich dokładnie praktykował: żąda, aby dane mu było potrzebne o tem świadectwo, dla pozyskania od Najjaśniejszego Pana przywileju na geometrę przysięgłego; wyznacza z swojej strony ks. Adama Kukiela, profesora aktualnego geometrii w szkołach normalnych Warszawskich, zalecając, aby po uczynionym dostatecznym egzaminie z całej geometrii tak teoretycznej, jako praktycznej, temuż F. Uleckiemu przyzwoite dał zaświadczenie na mocy niniejszej rezolucyi.

27. Sesja dnia 2 czerwca odbyła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego W.K.L., Mniszcha sekretarza WKŁ., Mokronowskiego generał-inspektora w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego.

1) Raport tygodniowy kasy gnlnej podany był czytany.

2) Komisya podany przez kasę generalną porachunek należący ks. Janowi w Warszawie, Janowi i Tomaszowi w Wilnie, Michałowi w Pułtuskach Wichertom eks-jezuitom emerytalnej pensyi, na fundamencie dyspozycji Komisji swojej pod dniem 7 miesiąca kwietnia roku terażniejszego 1780 wypadłej (zaspokojenie należących tymże księżom Wichertom od zgaszenia zakonu jezuitów pensyi, potrąceniem winnego od Hilarego Wicherta rotmistrza powiatu Mozyrskiego, funduszowi edukacyi długu determinujący) zaszyły przejrzawszy, z którego się okazuje należący ks. Wichertom pensyi od zgaszenia zakonu ks. jezuitów, to jest: od dnia 1 octobris 1773 do dnia 1 octobris roku terażniejszego 1780 zł. 13500,

dług zaś od Wicherta rotmistrza powiatu Mozyrskiego, funduszowi edukacyjnemu winny, wraz z prowizyami wynosi tylko zł. 11528 gr. 15 $\frac{1}{2}$, dysponuje kasie generalnej Warszawskiej, ażeby na zapłacenie resztującej ks. Wichertom ad ultimam septembris anni currentis pensyi zł. 1971 gr. 14 $\frac{1}{2}$ wynoszącej asygnacyę do kasy prowincjonalnej Nowogrodzkiej wydała, a z wypłaconych tym sposobem ks. Wichertom pensyi kwity odebrawszy, nawzajem Wicherta rotmistrza powiatu Mozyrskiego z wypłaconych kapitałów i z prowizyi podług obligów funduszowi służących zakwitowała. Zaleca oraz archiwisście Komisyi swojej, ażeby znajdujące się in archivo obligi jeden na czerw. zł. 400 rezydencyi Bobrujskiej, drugi na czerw. zł. 70 collegio Nieświeskiemu służące, przerzeczonemu Wichertowi rotmistrzowi powiatu Mozyrskiego wydał.

3) Komisya, będąc zapewnioną przez Malczewskiego pisarza Komisyi swojej o bezpiecznym transporcie pieniędzy z Pińska do Warszawy, zaleca przez terazniejszą dyspozycyę kasie generalnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnacyę do kasy prowincjonalnej Pińskiej na zapłacenie do rąk tegoż Malczewskiego lub zlecenie od niego mającego sumy złp. 16284 gr. 11 $\frac{1}{4}$ dla zaspokojenia niżej wyrażonych pensyi i ekspensy podróźnej, to jest: Towarzystwu Elementarnemu pensyi za trzy kwartały a 1 octobris 1779 ad ultimam iunii roku terazniejszego 1780 zł. 12562 gr. 15, ks. Popławskiemu pensyi osobnej za tenże czas zł. 1256 gr. 7 $\frac{1}{2}$, ks. Narbutowi pensyi osobnej za tenże czas zł. 628 gr. 3 $\frac{3}{4}$, ks. Piramowiczowi pensyi za kwartał a die 1 aprilis ad ultimam iunii 1780 zł. 837 gr. 15, ks. Popławskiemu z dyspozycyi Komisyi wyjeżdżającemu do Krakowa, na ekspens podróźną zł. 1000; in summa zł. 16284 g. 11 $\frac{1}{4}$, a to za poprzedzającym rewersem Malczewskiego na transportowanie tejże sumy z Pińska do Warszawy i oddania jej do rąk Lelewela kasyera generalnego (S. 4, str. 257).

4) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terazniejszą asygnacyą i kwitem Jana Gotfryda Prixnera sztycharza wypłaciła złp. 1000, a to in vim determinowanej sumy na wysztychowanie i wybicie figur geometrycznych.

5) Komisya memoryały dwa przez Tomasza Sabor Szulca do Komisyi swojej podane, w których tenże Szulc, a naprzód pierwszym, iżby onemu kamieni 70 miedzi, lustracyą na użytek hamerni we wsi Kościelnikach będącej na nieśmiertelny remanent oznaczone, a przez lustratorów z rzeczonej wsi zabrane, powrócić i do tego procent przez Komisję Rozdawniczą ustanowiony zmniejszyć; w drugim, iżby pretensyę do niego przez Kuczewskiego formowaną i procesem przewidzianą uchylić żąda: daje następującą rezolucyę. Co do pierwszego punktu względem powrócenia miedzi i zmniejszenia procentu, kiedy lustracya nie wymienia, aby 70 kamieni miedzi po-jezuickiej miała zostawić, lecz tylko, że na utrzymanie hamerni potrzeba mieć na wieczysty remanent rzeczonej miedzi 70 kamieni i na to suma zł. 6860 wyłożona być powinna, wyraziła

i do tejże sumy procent po 10 od sta na zawsze z intraty rocznej wytrąciła, a co zaś do zmniejszenia intraty, tego gdy nie tylko prawa, lecz i wielokrotne ustawy niniejszej Komisji czynić nie pozwalają, przeto tegoż Szulca nie móż nic zyskać, postanawia. Co bowiem należy do drugiego punktu, względem Kuczewskiego, ponieważ ten interes jurydycznie jest traktowany, więc go ad iuridica odsyła.

6) Komisya w podanych sobie od Tolkemita kontra-regestranta swojego między funduszem edukacyjnym a Dominikiem Zajarskim, podstolim Upitskim, dóbr przeszło-jezuickich Błoni, Jakszyc miejscina, Pocza-jewicz, Psychowszczyzny, Niżyc, Ślepianki, Pruszewicz i Hacı i Marcinem Wołuńskim, krajczym Starodubowskim, niegdy sędzią grodzkim powiatu Pińskiego, tejże natury dóbr, to jest: klucza Śniadyńskiego, Pererowa, Podhacia, Stoszan i Baładycz, bywszymi lustratorami zakończonych obrachunków raportach, znajdując, iż przy Zajarskim złp. 5354 gr. 16²/₆, a przy Wołuńskim złp. 6539 gr. 9 funduszowej pozostaje należności, mając oraz ze strony rzeczonych lustratorów to sobie okazaniem i wyprobowaniem, iż Zajarski nad złp. 1634 gr. 12, obrachunkiem kontraregestranta objęte, do lustrowanych przez się wzwyż wyrażonych 9-u folwarków, kilkudziesiąt milami od siebie odległych, dla podawania onych w posesję dyplomatycznych dziedziców i dla czynienia z temiż dyplomatycznymi dziedzicami potrzebnego umiarkowania się własnym kosztem zjeżdżając złp. 1858, z osobna Wołuński 5-ciu powyżej wyrażonych dóbr, takż znacznie od siebie odległych lustrując i do nich, nawet już po zakończonem lustrowaniu pokilkokrotnie, już to dla kalkulowania dyspozytorów, już dla regulowania inwentarzów, nakoniec dla umiarkowania się z dyplomatycznymi dziedzicami, takż swoim zjeżdżając kosztem złp. 3269 gr. 19 z własnego majątku wyekspensowali, a zatem te onym sprawiedliwie nadgodzić się mające ekspensy ze znajdujących się u nich funduszowych pozostałości wytrącając, iżby resztę tychże u siebie znajdujących się pozostałości, jako to: Zajarski złp. 3495 gr. 16²/₆, a Wołuński złp. 3269 gr. 19¹/₂ do kasy funduszu Edukacyi Narodowej, każdy z siebie wypłacili, determinuje. Za wypłaceniem których iżby nadmieniona kasa, każdego z wypłaconej u siebie kwoty, a instygator z stosowanych do nichże z powodu sprawowanego lustratorstwa pretensyi i z zaszłego o też pretensye procederu kwitowali, zaleca.

28. Sesa dnia 13 miesiąca czerwca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Mniszcha sekretarza WKL., Mokronowskiego generał-inspektora w. kor.

1) Komisya, mając wzgląd na zasługi ks. Adama Szyrmy dawniej w zgaszonym zakonie jezuickim, wyznaczyła onemuż pensję emeryta złp. 500, która, zaczynając od dnia 1 octobris roku terażniejszego, dwiema ratami, co pół roku z kasy Komisji anticipative wypłaconą mu będzie.

2) Punkta dla księży pijarów prowincyi koronnej i litewskiej czytane były, aprobowane i do protokołu przyjęte, tak ażeby na następu-

jącej sesji Komisji, jedne komunikowane były asystentowi prowincji koronnej ks. Stadnickiemu, dla uwiadomienia o nich swych przełożonych, drugie zaś do prowincji litewskiej podobnie na piśmie na ręce podkanclerzego Litewskiego oddane były.

Punkta od Komisji dla ks. pijarów prowincji Koronnej. Między innymi porządkami, których koniecznie wyciąga publiczna edukacja i końcem onej wprowadzona powszechnie po narodowych szkołach hierarchia, ten sądźmy być pierwszy, aby Komisja nasza mogła się zabezpieczyć o osobach do dozoru tejsze edukacji użytych. W czem ponieważ trzymane od ks. pijarów szkoły w Koronie wraz z innemi mają być podległe, przeto wcześniej ich zgromadzeniu do wiadomości podajemy dyspozycję naszą w następujących punktach zamkniętą, chcąc mocą władzy nam powierzonej od Rzeczypospolitej, aby pilnie i wiernie były wykonane.

1. W Warszawskich, Radomskich, Wieluńskich, Chełmskich, Łukowskich, Szczucińskich, Piotrkowskich, Radziejowskich, Łowickich i Międzyrzeckich szkołach będą na następujący rok szkolny patentowani od nas prefektowie. Podobnym patentem upoważnieni także prorektorowie, czyli rządce zgromadzenia profesorów i szkół po nowych koloniach wprowadzonych od Komisji, jakoto: w Łomży, w Drohiczynie i Rydzynie. Każdy prefekt, jak dawniej bywało, może być razem profesorem. Szkoły Rawskie do Łowicza w temże województwie leżącego i Piotrkowa przenoszą się, jako miejsc w bliskości zostających. 2. Teraz zostawiamy wolność rządowi starszyny wybrania najzdadniejszych subjektów na te prefektury i prorektorstwa. 3. Gdzie z wyrażonych wyżej, collegia biorą od nas pensję, tam z niej na osobę prefekta wyznaczamy rocznej pensji na rok 250 zł. provisorie, na prorektora 300; gdzie zaś jej nie biorą, tam też kwotę patentowanym kasa nasza wypłacać będzie do rąk ratą półroczną; prefektowi szkół w Warszawie wyznacza się 300 zł. 4. Rządca prowincji, lub do kogo należeć to będzie, wyznaczwszy po colegiach wyżej wyrażonych osoby na prefektury i prorektorstwa, prześle nam onych dokładny rejestr zaraz na początku następującego roku szkolnego i swą ręką podpisany z wyrażeniem miejsca i osoby. Co gdy nastąpi, wyjdą zaraz nasze patenta dla tychże osób. 5. Też patenta oddane do rąk wyznaczonym osobom, mają być zaraz czytane i publikowane w każdych respective szkołach od najdawniej uczącego profesora, w przytomności rektora lub superiora domu, osoby patentowanej, wszystkich profesorów i studentów. Dzień i czas publikowania onych, zapowiedziany będzie od tego, któremu służyć będą; tenże dzień wyraźnie zapisany w półrocznych raportach do naszej Komisji ma być przesłany. 6. Donosi się także, iż wyznaczeni będą imieniem naszym szkół wizytorowie ab Universitate, którzy podług ustanowienia naszego, corocznie odtąd wszystkie narodowe szkoły objeżdżać będą, aby dokładny czynili nam raport o edukacji młodzi, o pilności i zdadności nauczycielów i szkół dozorców w pełnieniu swych powinności i przepisów naszych.

Punkta dla księży pijarów prowincyi Litewskiej. Między innymi porządkami, których koniecznie wyciąga publiczna edukacya i końcem onej wprowadzenia powszechnie po narodowych szkołach hierarchia, ten sądzimy być pierwszy, aby Komisyja nasza mogła się zabezpieczyć o osobach do dozoru tejsze edukacyi użytych. W czem ponieważ trzymane od ks. pijarów szkoły w Litwie wraz z innemi mają być podległe, przeto wczśnie ich zgromadzeniu do wiadomości podajemy nieodmienną dyspozycyę naszą, w następujących punktach zamkniętą, chcąc mocą władzy nam powierzonej od Rzeczypospolirej, aby pilnie i wiernie były wykonane.

1. Na następujący rok szkolny będą od nas patentowani prefektowie, jako najbliżsi szkół dozorczy; każdy prefekt, jak dawniej bywało, może być razem profesorem szkoły. 2. Teraz zostawujemy wolność rządowi starszyzny, wybrania najzdadniejszych subjektów na też prefektury. 3. Na osobę patentowanego prefekta wyznaczamy ręcznej pensyi na rok 250 zł. provisorie, którą to kwotę kasa nasza wypłacać mu będzie ratą półroczną. 4. Rządca prowincyi, lub do kogo należeć to będzie, wyznaczwszy osoby na prefektury szkolne, prześle nam onych dokładny rejestr, zaraz na początku roku następującego szkolnego i swą ręką podpisany, z wyrażeniem miejsca i osoby. Co gdy nastąpi, wyjdą zaraz nasze patenta dla tychże osób. 5. Też patenta oddane do rąk wybranym osobom, mają być czytane i publikowane w każdych respective szkołach od najstarszego tamże profesora w uczeniu, w przytomności rektora lub superiora domu, osoby patentowanej, wszystkich profesorów i studentów; dzień i czas publikowania onych zapowiedziany będzie od tego, któremu służyć będą; tenże dzień wyraźnie zapisany w pierwszych półrocznych raportach do naszej Komisyi ma być przesłany. 6. Donosi się także, iż wyznaczeni będą imieniem naszym szkół wizytatorowie ab universitate Vilnensi, którzy podług ustanowienia naszego corocznie odtąd wszystkie W. Księstwa Litewskiego szkoły objeżdżać będą, aby dokładny nam czynili raport o edukacyi młodzi, o pilności i zdadności nauczycielów i szkół dozorców w pełnieniu swoich powinności i przepisów naszych.

3) Postanowiła Komisyja dawać patenta rektorom, prefektom i profesorom do edukacyi publicznej należącym, których formę w języku łacińskim ułożoną przyjęła, zalecając wpisanie onejsze w protokół wraz z punktami, które do zachowania względem tychże patentów teraz i napotem są przepisane.

Norma Litterarum Patentium.

Collegium Praefectorum Publicae Institutioni. Quemadmodum Rei publicae felicitas plurimum e recta civium educatione pendet, ita haec educatio tunc optatum sortietur effectum, quando qui se illi totos impendere debeant, viri perquam idonei eligentur. Id autem inprimis intendimus, in eoque potissimum operam nostram collocamus, ut autoritate ac

privilegio nosto muniendi, ad tam praeclarum patriae obsequium eximia vitae probitate, morum exemplo, eruditionis, splendore, ardenti studio praestandi officii sui maximeque necessaria prudentia commendentur. Cum vero nobis perspectum sit, requisitarum eiusmodi dotum, permulta exhibere documenta N.N. eumque laudabili ferri studio ad impendendas publico obsequio idoneas vires suas, ideo vi muneris a Republica nobis commissi cavemus eundem atque statuimus * * tribuendo illi auctoritatem et iura necessaria ad digne sustinendum eiusmodi munus atque adimplenda eius officia, iuxta praecipita et instituta nostra. Iam prout illum aptum huic muneri reperimus, ita certo nobis pollicemur eum non solum conceptae de se opinioni responsurum, sed etiam daturum operam, ut diligenti ac fideli commissi sibi muneris administratione, et nostram sibi magis ac magis demereatur voluntatem, et utilis Reipublicae civis nomen ac laudem obtineat. In quorum omnium fidem litteras has sigillo officii nostri munitas atque manu praesidis nostri subscriptas confirmamus. Datum Varsaviae etc. (L.S.). Podpis prezesa Komisji, pod pieczęcią podpis sekretarza.

4) Komisya dała instrukcję ks. Kołłątajowi kanonikowi Krakowskiemu, jako delegowanemu do wizyty universitatis Cracoviensis, w następującej osnowie.

Powierzane dotąd zlecenia Komisji naszej ks. Kołłątajowi kanonikowi Krakowskiemu, a od niego usilnie i pożądanie wykonane, dały poznać z zupełnem ukontentowaniem naszym, jak wielce nam jest pomocny w zamiarach polepszenia edukacji narodowej. Z tem większą więc ufnością przychodzi nam jeszcze użyć doznanej sposobności jego i gorliwej chęci w przysłudze ku ojczyźnie, zlecając mu mocą niniejszej instrukcji następujące do uskutecznienia punkta.

1. Oświadczy rektorowi i całej universitati Cracoviensi, iż Komisya nasza z ukontentowaniem odbiera wiadomości i dowody o powolności w przyjmowaniu jej rozrządzeń i ustaw, która to powolność pociąga za sobą coraz oczywistsze podźwignienie zapadłej Królestwa szkoły i oraz polepszenie losu składających onę osób. 2. Doniesie im, iż Komisya, mając wzgląd na lata wielu w tem zgromadzeniu Universitatis przepędzone, rozkazała wejść w sprawiedliwe zastług umiarkowanie, końcem zabezpieczenia nagród emeritis należących. 3. Doniesie także, iż Komisya oddaje pod dozór Universitatis wszystkie szkoły w Koronie będące, do których szkoła Królestwa wizytatorów swych na rok przysły rozesła. Poznańskie zaś szkoły nauczycielami ex Universitate od roku następującego szkolnego zostaną osadzone, Lubelskie oraz Sandomierskie też Universitas z ramienia swego w potrzebnych nauczycielów opatry; w czem wszystkim ks. rektor, z delegowanym od nas ks. Kołłątajem znosząc się, będzie wspólnie czynił. 4. Ponieważ z podanego raportu okazuje się, iż dobra Universitatis w trzyletnią puszczone arendę nie mogą nigdy importować w całości umówionych rat z dzierżawcami,

dlatego iż teraz w początkach znaczna reparacya, a w czasie dalszym onej utrzymywanie wielkich potrzebuje nakładów; przeto Komisya zaleca ks. Kołłątajowi, ażeby końcem zabezpieczenia pewnej z dóbr intraty, potrzebny ułożył projekt wypuszczenia dóbr pomienionych w kilkunastą, które tego wymagać będą, lub kilkudziesięcioletnią dzierżawę, który to projekt stosujący się do ekonomicznego dóbr stanu, ma podać Komisji, ażeby podług niego urządzone być mogły też dobra przed wyjściem kontraktu arendy. 5. Polecony dawniej o redukcję beneficjów *Universitatis* interes starać się będzie do skutku przywieść, i względem tego żądania Komisji przełożyć księciu biskupowi Krakowskiemu, z których najpierwej intratę pro collegio theologico zabezpieczy i toż collegium podług ułożonej planty przywiedzie do reformy, oraz wybór nauczycielów do niego reformatorem powierzy. 6. Collegium Minus zwane pro communitate nauczycielów szkół większych obróci; też szkoły tak quoad internum, jakoteż ad externum regimen urządzi, podług fundamentalnych ustaw stanu *Universitatis*. 7. Collegium św. Piotra po-jezuickie obróci na seminaryum kandydatów *Universitatis*, które od zaczynającego się roku szkolnego podług uczynionych sobie zleceń otworzy, nad tem zaś seminaryum Komisya rektorem wyznacza ks. Popławskiego i onemuż zostawuje wolność dobrania sobie dwóch prefektów *ex corpore* i za wiadomością *Universitatis*. 8. Gdy z opisanych inwentarzów okazuje się, iż niektóre domy *Universitatis*, będąc dla niej zbyt czynnymi, niepotrzebny tylko koszt utrzymywania corocznego przynoszą, przetoż też domy przez licytację sprzedać postara się. O drukarniach także rozrządzenia uczynić nie zapomni. Nakoniec insze zlecenia, jakoteż i dawniejszych instrukcyi uskutecznienie powierza Komisya nasza doznanej pilności i usilności ks. Kołłątaja.

5) Uwiadomienie księży pijarów prowincyi Koronnej. Komisya wczesne czyni uwiadomienie, iż postanowiła od następującego roku szkolnego rektorem in seminario kandydatów akademickich w Krakowie ks. Popławskiego, profesorem in universitate *Vilnensi* ks. Stroynowskiego. Żąda oraz, aby w tymże czasie ks. Rutkowski był uczyniony prefektem w Chełmie, ks. Gorski terazniejszy w Rawie superior prorektorem w Rydzynie.

6). Punkta do zachowania względem patentów od Komisji przepisane. 1. Na początku samym zaczynającego się roku szkolnego mają wyjść patenta od Komisji dla rektorów szkół po-jezuickich i prefektów; w pijarskich szkołach dla prefektów i prorektorów, nakoniec dla prefektów tych szkół, które w rękę księży bazylianów i komunistów zostają, biorących dodatkową pensję od Komisji. We trzy lata po zaczęciu regularnych wizyt ab *Universitatibus* mają być także i wszyscy profesorowie po szkołach publicznych patentowani, gdy się o ich sposobności zapewni Komisya przez dokładne raporta wizytatorów; wybrani zaś na nowo i osadzeni profesorowie in *Universitatibus*, zaraz patentem upoważ-

niani być mają. 2. Komisarze w departamencie swoim będą mieli moc na ten jeden raz upatrzienia i wybrania zdolną osobę na rektorstwo lub prefekturę w szkołach po-jezuickich; podług zalety tychże komisarzów patenta na osoby wychodzić będą od Komisji; na szkoły zaś, w ręku ks. bazylianów lub komunistów zostające, taki służy regulament, jaki na pijarskie w punktach wyżej napisanych. 3. O patentowanych osobach i do patentowania upatrzonych będzie od Komisji wczesny uczyniony raport z każdego departamentu, z wyrażeniem osoby, miejsca i urzędu; następujący zaś odtąd wizytatorowie, póty w potrzebie zdadne osoby do patentowania i wyboru Komisji podawać będą, póki wniesionej powszechnie hierarchii nie nastąpią opisane elekcyje i kongresa stanu akademickiego. 4. Każdy wychodzący patent od Komisji będzie w osobnym protokółie zapisywany; przezwiska osoby i tem podobnych okoliczności, a w przypadku dowiedzenia potrzebnych. 5. Wszystkie patenta dla rektorów szkół prorektorów i prefektów na trzy lata osobom służyć będą; co ma być wyrażone w samych że patentach; profesorom zaś też patenta będą służyły na zawsze, póki uczyć będą i dlatego miara czasu w nich się wyrażać nie powinna. Wyszłe patenta i oddane do rąk osobom mają być czytane i publikowane zaraz po każdych respective szkołach, od najstarszego tamże profesora w uczeniu, w przytomności profesorów i studentów.

7) Punkta do zachowania względem wizyt szkół ab Universitatibus od Komisji przepisane. 1. Na początku następującego roku szkolnego, najpóźniej w nowembrze, wyda Komisya obwieszczający do szkół uniwersał, jako odtąd wszystkie szkoły w Koronie dozorowi universitatis Cracoviensis, w Litwie zaś Vilmensis, są oddane; poczem najdalej we dwa miesiące rektorowie ze zgromadzeniem tychże universitatum wydadzą mandat do szkół respective sobie podległych z obwieszczeniem, iż wysłani będą corocznie do nich wizytatorowie. 2. Ex universitate Cracoviensi będzie trzech wyjeżdżało wizytatorów na Koronę, na Litwę zaś dwóch z Wileńskiej. 3. Przynajmniej przez 6 lat zdolne i poważne osoby naznaczać będzie i wybierać sama Komisya na wizytatorów, nim przyjdzie in universitatibus do wybierania onych przez elekcyę wolną za ufundowaniem hierarchii. 4. Wybór tych osób od Komisji ma być wczesnie uczyniony i universitatibus do publikowania podany najdalej in ianuario w roku następującym. Wizytatorowie zaś mają wyjeżdżać na wizytę szkół ultimis aprilis, a przez trzy następne miesiące kontynuować i na przypadających egzaminach publicznych po szkołach przed wakacjami znajdować się. 5. Urząd wizytatorów raz wybranych będzie trwał przez trzy lata. Universitas wyznaczać im będzie, które w szczególności szkoły co rok mają dojeżdżać, tak aby każdemu z nich coraz inne do objeżdżania corocznie dostawały się.

8) Komisya, odpowiadając na memoriał przez Józefa Dowiata, rotmistrza księstwa Żmudzkiego, podany imieniem Ignacego i Ta-

deusza Skorulskich, z mocy wydanej od Tadeusza Skorulskiego plenipotencji o dozwole nie w zachodzącym między temiż Skorulskimi a funduszem edukacyjnym, z powodu wzajemnych dwoma dekre tami oczywistymi, jednym pod rokiem 1776 maja 7 dnia, w Komisji Sądowej Wileńskiej z instancyi zeszłego Antoniego Skorulskiego, kanonika Wileńskiego, w drugim zaś pod aktem dnia 30 miesiąca maja roku teraźniejszego 1780 z instancyi instygatora za funduszem edukacyjnym czyniącego, w sądach Komisji Edukacyi Narodowej zaszły mi, obejmujących się pretensyi w interesie czynienia ugody i umocowania osoby do takowej czynności dopraszający się: Jana Dąbrowskiego na rzecz funduszu edukacyjnego czynić prawo mającego instygatora do zawierania w namienionych pretensjach nieporuszonej ugody i do kwitowania ze strony funduszu edukacyjnego w rzeczy ugodzić się mającej, oraz do przyjęcia wzajemnej dla tego funduszu kwitacyi przez niniejszą rezolucyę naznaczając i umacniając, to wszystko, co przezeń w tej mierze ugodzonem i zakwitowaniem zostanie, za ważne i mocne przyjąć zechce.

9) Komisya, mając sobie doniesionem przez raport od Tolkemita kontraregistranta swojego podany, iż Michał Szyrma, bywszy sędzia grodzki powiatu Pińskiego, w osobie swojej i przeszłego kolegi swojego Jana Połchowskiego, niegdy pisarza, a teraz sędziego grodzkiego powiatu Pińskiego, z sprawowanego w rezydencyi Bobrujskiej przeszłych jezuitów, tudzież w folwarkach do tejże rezydencyi należących, jako to: w Ustayle, Ryni, Horbaczewiczach i Kobylance, niemniej w folwarku arendownym, do rezydencyi Słonimskiej niegdy należącym, Dubośna zwanym, lustratorstwa obrachunek czyniący, samych tylko prowentów folwarku Dubośny kalkulacyę złożył i że z tejże Dubośny nie więcej, jak tylko złp. 1924 gr. 16 perceptowali, przez złożone od siebie rejestra i rachunki okazał, z folwarków zaś Bobrujskich, to jest: Ustayłów, Ryni, Horbaczewicz i Kobylanki, składając się, iż onemi dla dalekiej miejsca odległości i przeszkód własnych interesów najmniej nie rządźli, lecz samą tylko lustracyę tych to folwarków odbywali, a po tej odbytej listem Massalskiego biskupa Wileńskiego, pod dniem 19 miesiąca września 1774 roku do siebie pisanym, od dalszego do tychże folwarków interesowania uwolnienia zostali, żadnej kalkulacyi i obrachunku nie czynił, lecz iż do wypełnienia tego wszystkiego oznaczeni na ich miejsce inni lustratorowie są obowiązany mi, remonstrował; mając oraz podany od Szyrmy memoriał sobie przełożonym, iż on z bywszym kolegą swoim Połchowskim z powiatu Pińskiego aż w powiat Rzeczycki na lustracyę pomienionej rezydencyi Bobrujskiej i folwarków onej zjeżdżając, dorównyujące perceptowanej z folwarku Dubośny 1924 złp. gr. 16 kwocie z własnego majątku na podróźne ponieśli koszta: takowe złp. 1924 gr. 16 przy nich w nagrodę kosztów onychże zostawuje. A zatem tychże Szyrmę i Połchowskiego z rozpoczętego z nimi z powodu wyż wyrażonego lustrator-

stwa procederu, instygatorowi na rzecz funduszu edukacyjnego czyniącemu kwitować zaleca, z tem wszakże ostrzeżeniem, iżby rzeczeni Szyrma i Połchowski, bądź oba spółnie, bądź jeden, który za drugiego ewikcyonalnie piszący się, w archiwum funduszu edukacyjnego, iż w przypadku doniesienia od następnych po nich lustratorów, że jakkolwiek percepty, z przerzeczonych rezydencyi i folwarków Bobrujskich wchodzić do tychże Szyrmy i Połchowskiego miały, zupełną w tej mierze dać z siebie powinni będą eksplikacyę, rewers prawnie sporządzony złożyli.

10) Komisya raport Rzętkowskiego o ekspedowaniu przez niego licytacji placów po-jezuickich, z przełożeniem jakowe trudności do zakończenia onej zachodzą uczyniony roztrząsając, ponieważ plac pierwszy na łokci 142 calów 14 szeroki zł. 24544 gr. 11 otaksowany dla znacznej swej rozległości i ztąd wysokiego szacunku pokupu niema, przeto Komisya pozwala takowyż plac na dwa rozdzielić i tym końcem uczynienie rozmiaru ich najprędzse Zawadzkiemu architektowi swojemu zaleca. A że na pierwszym placu sadzawka znajduje się, która przez wymiar gruntu powiększywszy szacunek staje się dla kupującego nieużyteczną, więc odrącenie 2000 zł. z sumy taksą ustanowionej deklaruje, a wreszcie, iżby ta licytacja przyzwoitym sposobem skutek jak najprędzej odebrała, obowiązek na tegoż Rzętkowskiego wkłada. Przytem rezolwując memoryał Czekierskiego, plac jeden po-jezuicki z odprawionej licytacji posiadającego, a iż tyle placu, jak ma wymiarem wyznaczono nie trzyma, żałącego się: naznacza Komisya, aby Zawadzki swój dawniejszy wymiar przemierzył i czyli rzeczony Czekierski słuszne ma zażalenia, Komisyi swojej jak najprędzej donieść starał się.

11) Komisya, mając wzgląd na nieskazitelne Józefa Rogalińskiego, dziekana katedralnego Poznańskiego, proboszcza kolegiaty Wschowskiej, tak w administracji dochodów i wydatków funduszowych, jakoteż na urzędzie w przeciągu lat sześciu rektorstwa akademii Wielkopolskiej sprawowanie, gdy tenże urząd rektora sam dobrowolnie, folgując ustawnym pracom, złożył: wyznacza onemuż aż do śmierci pensyi rocznej zł. 3000, które z kasy prowincjonalnej Poznańskiej, począwszy od dnia 1 października roku terażniejszego 1780 wypłacane dwiema ratami antipative być mają.

12) Komisya na doniesienie podkanclerzego Litewskiego, jako komisarza departamentowego, o słabem zdrowiu ks. Koryckiego rektora szkół Mińskich, postanowiła na miejsce onegoż rektorem terażniejszego tychże szkół prefekta ks. Obrapalskiego, prefektem zaś ks. Hołyńskiego.

13) Zakończenie interesu misyi Szemberskiej zupełnie polecone jest podkanclerzemu Litewskiemu z wiadomością prezydującego.

14) Komisya stanowi, aby odtąd we wszystkich pismach z swojej kancelaryi wychodzących, akademie nie akademiami, ale universitates mianowane były, tudzież Krakowska szkoła regni, Wileńska szkoła ducatus Lithuaniae w szczególności zwane były.

29. Sesja dnia 17 miesiąca czerwca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Mokronowskiego generał-inspektora wojsk koronnych.

1) Komisya, memoriał księży Leonowicza, Rukszenieckiego, Łebkowskiego, Ekimańskiego, Dąbrowskiego, Paludowickiego, Wierciechowskiego, Zahackiego plebanów do siebie podany rezolwując, na pensye tymże czterem plebanom po złp. 1500 rocznie z kasy Wileńskiej aż do tąd opłacać się zwykłe, należący z dóbr funduszowych Turowli, w województwie Połockiem leżących, od raty św. Jana roku niniejszego procent złp. 6000 na rok wynoszący wyznacza, z tym warunkiem, ażeby profesor dóbr przerzeczonych Turowli z wypłaconej, od dnia 1 października roku terażniejszego 1780 zaczynając, pensyi plebanom kwity do kasy Wileńskiej co rata odsyłał, a w zamian od tej na wypłacone funduszowi procenta kwity odebrał.

2) Komisya przez wzgląd na wiek i zasługi w zgaszonym zakonie ks. jezuitów Franciszka Chmielewicza laika, wyznaczyła onemuż pensyę dożywotnią po zł. 300 rocznie, którą w departamencie biskupa Płockiego odbierać będzie, zaczynając a die 1 octobris anni currentis 1780.

3) Komisya na fundamencie prawa konstytucyi 1776 pod tytułem „Edukacya Narodowa“ w słowach następujących „a dekreta sądu tego, aby miały egzekucyę, Departament Wojskowy brachium militare na rekwizycyę każdą tej Komisyi dawać będzie“ zostającego, zanoszi do Departamentu Wojsk obojga narodów rekwizycyę następującą: dobra Bułhakowka, w województwie Trockiem w prowincyi Litewskiej leżące, Karęgi starosty Okołowskiego dziedziczne, tudzież Jeżewo w województwie Mazowieckiem w ziemi Ciechanowskiej sytuowane, posesyi Szydłowskiego chorążego Ciechanowskiego podległe, są prawem zupełnie skonwinkowane; a że dekreta niniejszej Komisyi dla opugny stron, jak przyłączone dzieła tradycyi, manifesta i listy przez oficyalistów sporządzone zaświadcza, przyzwoitej egzekucyi nie odebrały: zaczem Departament do uskutecznienia pomienionych dekretów pomoc wojskową przydać raczy.

4) Komisya dała patent ks. Popławskiemu, jako rektorowi seminarium kandydatów akademickich, oraz profesorowi prawa w szkole Królestwa w Krakowie.

5) Komisya postanowiła oddać collegium po-jezuickie Piotrkowskie z placami i wszystkimi murami, oraz kościołem do niego należącym ks. pijarom, dając im na to osobny wieczyście służyć mający prawnie sporządzony instrument.

6) Komisya z powodu podanych sobie memoriałów i czynionych przełożeń biskupa Inflantskiego, upatrując potrzebę wieczystego opatrzenia kościoła Szemberskiego w księstwie Kurlandzkim inter dissidentes de religione sytuowanego i utrzymania przy nim, na miejscu skasowanego zgromadzenia zakonu ks. jezuitów, pewnej liczby osób duchownych sub iurisdictione loci ordinarii ad obeunda munia ecclesiastica et administranda

sacramenta w księstwie Kurlandzkim dostarczającej, sumy dwie temuż kościołowi pobożnością fundatorów nadane, idque jedną u Brunhoffów, drugą u Dąbrowskiego stolnika Wilkomirskiego lokowane i obligami zapisane z procentami od nich do kościoła Szemberskiego pro perpetuo aplikuje.

30. Sesa dnia 23 czerwca odprawiała się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Potockiego marszałka Rady Nieustającej.

1) Komisya zleciła kancelaryi swojej uczynić komunikację ks. Muczyńskiemu rektorowi szkół Grodzieńskich dwóch memoriałów, które przysłali do Komisji profesorowie II i III klasy w tychże szkołach aktualnie uczący.

2) Wydana asygnacya na złp. 3000, to jest: na pensję półroczną, a die 1 octobris anni currentis Gintowtowi Dziwiattowskiemu, sekretarzowi Komisji anticipative należącą.

3) Wydanie asygnacji dla drukarni ks. pijarów do przyszłej sesji jest odłożone.

31. Sesa dnia 27 czerwca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Potockiego marszałka Rady Nieustającej (S. 2, str. 1).

1) Raport tygodniowy od kasy gnlnej podany był czytany.

2) Komisya zaleca kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem ks. Rzązewskiego rektora szkół Drohickich wypłaciła zł. 500, to jest, resztę należitości szkołom Drohickim ad ultimam septembris anni currentis, co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

3) Komisya zaleca kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem ks. Zdziebłowskiego prefekta drukarni ks. pijarów wypłaciła: a) resztę należitości za wydrukowanie Grammatyki na I i II klasę zł. 681, b) na druk przypisów do tychże gramatyk i na papier zł. 1300, c) za wydrukowanie kwitów dla posesorów dóbr funduszowych zł. 36: in summa złp. 2017, co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

4) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby wypłaciła za terażniejszą asygnacją i kwitami osób zasiadających w Towarzystwie Elementarnem następujące reszty pensji ad ultimam septembris anni currentis złp. 1675, ks. Popławskiemu pensji osobnej za kwartał a die 1 iulii ad ultimam septembris 1780 zł. 418 gr. 22 $\frac{1}{2}$, ks. Narbutowi pensji osobnej za tenże czas zł. 209 gr. 11 $\frac{1}{4}$; in summa złp. 2303 gr. 3 $\frac{3}{4}$, co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

5) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją wypłaciła za kwartał a die 1 aprilis ad ultimam iunii roku terażniejszego następujące pensye, to jest: zawiadującemu departamentem kasy zł. 2000, kontraregistrantowi zł. 1500, kasyerowi generalnemu zł. 1000, manualiście zł. 500; in summa zł. 5000, co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

6) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem Cieciszowskiego pisarza Komisji swojej wypłaciła złp. 3600, to jest: pensyę półroczną a die 1 aprilis ad ultimam septembris anni currentis onemuż i manualiście należącą, co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

7) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacją i kwitem Smorczewskiego komendarza kościoła parafialnego Drohickiego wypłaciła złp. 420, to jest, prowizyę od sumy złp. 12000 za rok 1779 w roku terażniejszym 1780 w dzień św. Jana Chrzciela skończony, ks. Stankiewiczowi proboszczowi i Smorczewskiemu komendarzowi kościoła parafialnego Drohickiego należącą, co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

8) Komisya, stosując się do dawniejszej rezolucji swojej na dniu 7 miesiąca stycznia roku terażniejszego wyszłej, przez którą w nagrodę prac Zabłockiego, w kancelaryi Komisji swojej pracującego, postanowiła zakupić na każde szkoły po jednym egzemplarzu dzieł St. Reala przez niego przetłomaczonych dla złożenia w bibliotekach dla użytku profesorów i uczniów: zaleca przez terażniejszą dyspozycyę kasie generalnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnacyę do kasy prowincjonalnej Brzeskiej na zapłacenie temuż Zabłockiemu za 74 egzemplarze wyżej wyrażonego dzieła sumy złp. 1850 (S. 4, str. 259).

9) Komisya Edukacyi Narodowej, stosując się do konstytucji roku 1776, przez którą suma złp. 360000 do ulokowania na dobrach Koźminie i Radlinie księcia Kazimierza Sapiehy, generała artylerji Litewskiej, dziedzicznych jest determinowana, zaliczywszy na tę sumę złp. 302586, za kwitami, pierwszym dnia 12 miesiąca marca 1777, drugim dnia 11 miesiąca kwietnia 1780, trzecim dnia 21 miesiąca listopada roku tegoż, czwartym dnia 1 marca 1779, szóstym dnia 15 miesiąca marca roku terażniejszego 1780 w grodzie Warszawskim zeznanymi, zaleca przez terażniejszą dyspozycyę kasie generalnej Warszawskiej, ażeby na conto determinowanej do ulokowania sumy za podobnymże kwitem grodowym Sapiehy lub plenipotentą jego wypłaciła i teraz sumę złp. 28316 gr. $7\frac{3}{4}$, a to takowym sposobem: 1. Potrąci temuż książęciu prowizyę półroczną za ratę św. Jana roku 1780 od sumy złp. 302586 na dobrach Koźminie i Radlinie lokowanej wynoszącą zł. 7564 gr. $19\frac{1}{2}$. 2. Potrąci temuż książęciu prowizyę półroczną za podobną ratę od sumy złp. 127388 na dobrach Kodniu lokowanej wynoszącą zł. 3184 gr. 21. 3. Wypłaci gotowymi: odebrane z dóbr Rudki raty Trzech Króli i św. Jana 1775, Trzech Króli i św. Jana 1776, Trzech Króli i św. Jana 1777, Trzech Króli i św. Jana 1778, Trzech Króli i św. Jana 1779 i Trzech Królskiej 1780 wraz z procentem za uchybiony termin wynoszące zł. 13310 gr. $14\frac{1}{2}$; odebrane za ruchomości po-jezuickie kwoty, to jest, od Chreptowicza stolnika Grodzieńskiego, posesora Wiarzyszcz, zł. 1094; od Szumana posesora Kazimierzowa zł. 408; od Boufała łowczego nadwornego Litew-

skiego, posesora Miedzycz, zł. 852; odebraną resztę kapitału od Czempieńskiego zł. 1473 gr. 29; in summa zł. 17138 gr. 13 $\frac{1}{2}$. 4. Potrąci temuż księżęciu należącą od tejsze sumy zł. 17138 gr. 13 $\frac{1}{2}$ prowizję za ratę św. Jana roku 1780 wynoszącą zł. 428 gr. 13 $\frac{3}{4}$; in summa złp. 28316 gr. 7 $\frac{3}{4}$.

10) Komisya, rezolwując memoriał Wołłowicza starosty Przytułskiego do niniejszej Komisji podany, ponieważ tenże Wołłowicz, przekładając okoliczności procesu na nim otrzymanego, doprasza się, aby nim onemu nie szkodziło: więc Komisya zaleca instygatorowi sądowemu i tym wszystkim, którzy o rzecz funduszu edukacji czynią, aby procesem w sądzie Komisji otrzymanym szkodzić Wołłowiczowi staroście Przytułskiemu usługi na funkcji publicznej czynić mającemu nie wazyli się.

11) Komisya, ponieważ szlachetny Czempieński, mający u siebie sumę funduszową z licytacji dworów nad Wisłą będących wynikającą, a zł. 7872 czyniącą, takową sumę do kasy funduszu edukacyjnego złożył, przeto nie tylko onemu dokument na przerzeczoną sumę dany, aktami publicznymi roborowany z archiwum funduszu wydać nakazuje, ale też iżby kasyer tegoż Czempieńskiego urzędownie skwitował zaleca. Przytem gdy Rakowski na mocy rezolucji Komisji swojej pod dniem 2 czerwca roku 1779 wypadłej, z przerzeczonej sumy 7872 zł. ma sobie do wypłacenia sumę zł. 6398 gr. 26 przeznaczoną, więc też sumę temuż Rakowskiemu generalna kasa ma wydać, z której wydanej i oraz wszelkich pretensji Rakowski kwit zeznać będzie powinien.

12) Komisya, ponieważ Wołyński starosta Stepańkowski dobra Łuczyn i Fedorówkę po-jezuickie, za przywilejem dyplomatycznym, nie opłacając z nich procentu, dwiema ratami na rok importować się powinno, razem teraz takowyż procent za rat 4, to jest: św. Jąńską roku 1778, Trzech Królską i św. Jąńską roku 1779, oraz Trzech Królską roku terażniejszego w sumie zł. 9000 zaległy, w Żytomierzu w kancelaryi grodzkiej Kijowskiej urzędownie reponował i dowód autentyczny tejsze repozyty jest złożony, więc iżby rzeczona suma w pomienionej kancelaryi bez użytku nie zostawała, odebranie jej z rzeczzonej kancelaryi za kwitem urzędowym z samej tylko sumy 9000 zł. za powyższe rat 4 przypadającej (z tem wyraźnem ostrzeżeniem nie naruszając w niczem otrzymanego procesu, owszem on, co do adjudykatów w swej całości zachowując) zeznać mianym ks. Sobolewskiemu prefektowi szkół Owruckich zaleca.

32. Sesja dnia 14 miesiąca lipca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor. (S. 2, str. 5).

1) Raport tygodniowy od kasy generalnej podany był czytany.

2) Wysły asygnacye następujące: a) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacyą i kwitem urzędowym pana de Frize wypłaciła złp. 1012 gr. 24 dekretem Komisji swojej na kadencyi marcowej w roku terażniejszym zapadłym onemuż przyśądzone; b) za kwitem ks. Samplawskiego prefekta szkół Toruńskich złp. 4000, to jest: pensyę półroczną a die 1 aprilis ad ultimam septembris anni currentis szkołom Toruńskim należącą; c) za kwitem ks. Lenarskiego prokuratora generalnego ks. pijarów, złp. 1500, to jest: pensyę kwartalną a 1 aprilis ad ultimam iunii anni currentis szkołom Łowickim i Radziejowskim należącą; d) za kwitem Jana Gotfryda Prytnera sztycharza złp. 1000, a to in vim determinowanej sumy na wysztychowanie i wybicie figur geometrycznych; e) za kwitem ks. Matcińskiego prefekta drukarni nadwornej JKMści złp. 1000 in vim należitości za wydrukowanie Geometrii; f) stosując się do dawniejszej dyspozycyi swojej, na dniu 28 miesiaca kwietnia roku niniejszego zaszelej, zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacyą i kwitem ks. Marxena prokuratora generalnego akademii Krakowskiej wypłaciła: dla 30 kandydatów, rektora, dwóch prefektów i ekonoma seminarii pensyi stołowej półrocznej, a die 1 octobris anni currentis ad ultimam martii 1781 roku, zł. 8500; dla tychże 30 kandydatów na pensye za tenże czas zł. 3000; na gospodarstwo początkowe seminarii zł. 4000; na oporządzenie domu seminarii zł. 3000; na reperacyę szpitala zł. 6000; in summa zł. 24500.

Komisyja zaleca kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacyą wypłaciła Strusowi introligatorowi, za oprawę 6000 egzemplarzy Wypisów na klasę III podług kontraktu egzemplarz po gr. 3 zł. 600; Szczepańskiemu i Lokajewskiemu introligatorom za oprawę rachunków kasy generalnej i prowincjonalnych zł. 31 gr. 15; in summa zł. 631 gr. 15.

Komisyja zaleca kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacyą i kwitem ks. Wyszковского zawiadującego departamentem biskupa Płockiego wypłaciła złp. 6000, a to in vim należitości na szkoły tegoż departamentu a die 1 octobris anni currentis, co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

3) Komisya przez wzgląd na słabe zdrowie ks. Korzeniewskiego, uczącego klasę III w szkołach Krasnostawskich, uwalniając onegoż od dalszej pracy, wyznacza onemuż pensyę emeryta złp. 600 rocznie, którą dwiema ratami, co pół roku po zł. 300, zaczynając od dnia 1 octobris roku terażniejszego, z kasy prowincjonalnej Lubelskiej odbierać będzie do dalszej dyspozycyi Komisji.

4) Komisya mając sobie zaleconego ks. Wawrzyńca Dunina eksjezuitę, zasłużonego dawniej w zakonie i teraz chcącego pracować w nauczaniu pierwszych początków pisania i czytania, wyznacza onemuż pensyę roczną złp. 500, którą dwiema ratami, co pół roku w departamencie

szkół Wołyńskich odbierać będzie, zaczynając a die 1 octobris roku terażniejszego.

5) Komisya, mając wzgląd na strawione lata w zgaszonym zakonie jezuickim Marcina Jakubowskiego laika przedtem, tudzież na niedostatek onego terażniejszy, wyznaczyła mu pensyę roczną złp. 300, którą dwiema ratami, co pół roku, zaczawszy od dnia 1 października roku terażniejszego, w departamencie szkół biskupa Płockiego odbierać będzie.

6) Z okazji memoriałów rektora i profesorów szkół Grodzieńskich, biskup Płocki pisać będzie list do ks. Muczyńskiego rektora szkół Grodzieńskich, oświadczając, iż na ten raz zostawuje Komisya do woli jego wybór i utrzymanie profesorów na rok przyszły szkolny, w którym ułożenie zupełne hierarchii szkolnej i patentowanie od Komisji osób do edukacji należących nastąpi. Utrzymowanie zaś konwiktów partykularnych, które do czasu tylko cierpiała Komisya i zatrudnienie się nimi szczególniejsze profesorów i innych osób, nie są ich powinnością, ani z dalszym Komisji zamiarem zgodne.

7) Komisya na uczynione zaskarżenie przeciwko studentowi Trembińskiemu, który z postępów swych w szkołach Kaliskich będąc notowanym udał się do kancelaryi tamecznej i pod tym pretekstem, sam nieposłusznym będąc, ze zgorzeniem spokojność szkolną mieszać usiłuje, zaleciła zapoznać onegoż instygatorowi swojemu, niemniej osobnym listem rekwizowała Mikorskiego pisarza Kaliskiego, aby z urzędu swojego skuteczne do powściągnięcia niekarność oskarżonego studenta, bez patentów do kancelaryi przenoszącego się, przedsięwziął środki.

8) Komisya raport Rzętkowskiego do ekspedycyowania licytacji trzech placów po-jezuickich wyznaczonego roztrząsając, zdziałaną przez niego pomienionych trzech placów w Warszawie na Nowem Mieście, przy ulicy nowootworzonej, ku księżom bonifratrom wychodzącej, sytuowanych, licytację przyjmuje, a iżby tenże Rzętkowski tranzakcyę do sprzedaży potrzebne na osobę szlachetnego Röslera za sumę zł. 28054 zeznał, nakazuje; ekspens zaś całą, tak na papier stemplowany, jakoteż na iura cancellariae Rösler kupujący bez przykładania się funduszu ma zastąpić. Przytem, gdy Rösler pragnie, aby suma z licytacji wynikająca pozostała u niego na lokacyi, przeto zgodnie z prawem i uniwersałami niniejszej Komisji, ma zeznać na tę sumę zapis evictionis. Czego, iżby wszelka solenność zachowana i bezpieczeństwo obwarowane było, tenże Rzętkowski dojrzy.

9) Komisya na mocy prawa roku 1776, iżby niniejsza Komisya, w potrzebie egzekucyi procesu, żądała po P. Departamencie przydania pomocy wojskowej, a P. Departament, iżby na każdą jej rekwizycyę takową pomoc wojskową przydawał determinującego, zanosi w interesach następujących rekwizycyę. Dobra Bar z przyległościami księcia Ponirskiego podskarbiego w. kor. dziedziczne ewikcyi względem sumy po-jezuickiej 147699 zł. gr. 28 podległe, o zaległe procenta od pomienionej

sumy należące, są zupełnie na instancję instygatora sądowego, na rzecz publicznego funduszu edukacyjnego czyniącego procesowane. Podobnież drugie dobra Cudnowszczyzna zwane i klucz Wilski tegoż księcia podskarbiego w. kor. dziedziczne, a względem sumy po-jezuickiej 360000 zł. pod ewikycę poddane, również za instancją tegoż zupełnie podług stopni prawa są skonwinkowane. Potrzebie, dobra Petyhorce po-jezuickie prawem dyplomatycznym z opłacać повинnego procentu Piaskowskiemu podkomorzemu Krzemienieckiemu nadane, także o zaległy procent są dostatecznie procesem przekonane. Gdy więc do powyżej rzeczonych dóbr z osobna każdych sprowadzeni oficyalistowie dziełami swemi i manifestami poczynionymi o niedopuszczeniu tradycyi zaświadczają, i nawet listy rek wizycyjalne przyłączają: przeto Komisya w egzekucyi pomienionego prawa zanosí żądanie do P. Departamentu, iżby publiczny fundusz edukacyjny zwykłą pomoc wojskową do podania na rzecz jego dóbr: *primo*: Baru z przyległościami, *secundo*: Cudnowszczyzny i klucza Wilskiego, *tertio*: dóbr Petyhorce mógł jak najrychlej pozyskać i otrzymać.

33. Sesja dnia 25 lipca odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Potockiego marszałka Rady Nieustającej (S. 2, str. 10).

1) Komisya, odpowiadając na przełożenie ks. Michałowskiego prowincyała ks. pijarów, chętnie objaśnia myśl swoją, końcem zaspokojenia troskliwości, jakie zdają się wynikać z rozrządzenia jej na patentowanie prorektorów i prefektów. Odbiera wprawdzie Komisya od ks. pijarów prowincyi Polskiej oświadczenia powolności rozrządzeniom i przepisom swoim, ale nie zamilcza, iż zaufanie jej w przeciągu sześćioletnim, widoczniejsze polepszenia instrukcyi zakładało sobie skutki. Egzamina szkolne w roku terażniejszym odprawione są najświeższym tego dowodem. Nie może Komisya powątpiewać o gorliwości przełożonych, nie może nie dać wiary tylekrotnie powtarzanym oświadczeniom, woli raczej nie egzekucyę rozrządzeń swoich przypisywać nieprzewidzanym dawniej hierarchii szkolnej zawadom, która za ustawą Rzeczypospolitej względem odmiany publicznej edukacyi naturalnej podpada poprawie. Będzie szczególnem staraniem Komisyi Edukacyi, aby patentowanie prefektów nie uwłaczało posłuszeństwu zakonnemu. Władza, przez patenta nasze prefektom udzielona, w szkolnych zamknie się granicach, ani co się tyczy zakonnego życia, bynajmniej od posłuszeństwa przełożonym winnego prefekta i profesorów uwolni; inaczej ani u nas, ani u kogo innego otuchy na to do obrony nigdy spodziewać się nie mogą. Idzie więc tu tylko o jasne wytłomaczenie myśli naszej, któreby zapobiegło fałszywym tłumaczeniom wbrew przeciwnym zamysłom Komisyi. W czem nietylko roztropność osób składających tak oświecony zakon, ale poprzysiężona nawet przy profesyi powinność doświadczeniem tylu lat stwierdzona przełożonych zabezpieczać powinna. Ścisłe tłumaczenie ubóstwa aż do mniemania, iż pensya dla patentowanych osób od Komisyi wyznaczona gwał-

cięby śluby zakonne mogła, samym pensyi umiarkowaniem małej oną kwotą, przykładami nawet w zakonie pijarskim roztropnie od przełożonych dotąd nie naganionymi, uwalnia Komisę od wszelkiej względem tego rozrządzenia odmiany. Nie jest zamierzeniem Komisji uwłaczać rektorów powadze, a tem mniej wyższej zwierzchności, ale przy tylu domowych, kościelnych, gospodarskich, czasem i prawnych interesach, sądzi Komisya prefektów (jako bliżej i szczególniejszemi szkołami zaprzatających się) zdolniejszymi do zupełnej rozrządzeń swoich egzekucyi, a przeto w ściślejszej odpowiedzi za niewykonanie lub sprzeciwienie się onymże. Ile że władza szkolna, obejmując dyrektorów, patentowanym od Komisji poważniejszą, a przy prawie groźniejszą nad świeckimi osobami względem edukacyi dzieci po domach nada władzę. Powtarza więc Komisya dyspozycyę swoją, a po pilnej materii z wszelkich okoliczności rozważyć, obiecuje sobie, iż samo doświadczenie potwierdzi ją w nieodmienności swoich rozrządzeń.

2) Komisya, rezolwując memoriał podany przez Byszewskiego generała-majora wojsk koronnych i Krzysztofa Cieńskiego, z których pierwszy, jako posesor wsi Stropieszyna po-jezuickiej w województwie Kaliskiem leżącej, żąda zezwolenia Komisji na ustąpienie prawa swego dyplomatycznego na osobę Cieńskiego, oraz zakwitowania siebie z ewikcyi zapisanej dla funduszu względem dóbr przerzeczonych, Cieński zaś po otrzymanym od Komisji swojej konsensie, ewiktora za sobą stawić, z dostatecznem dla funduszu bezpieczeństwem i zaświadczeniem podług uniwersałów Komisji swojej utrzymanem obowiązkuje się: przychylił się do żądania obudwu i stosownie do konstytucyi 1776 roku konsens do ustąpienia wsi Stropieszyna wydaje, przez niniejszą rezolucyę pod następującymi kondycyami: naprzód aby nowy iurisquaesitor dostateczną ewikcyę, oraz zaświadczenie względem bezpieczeństwa onejże przyzwoite okazać starał się; powtóre, aby tranzakcyę względem rzeczonych przedaży wsi Stropieszyna zawarte, to jest: kontrakt, donacya, kwit i intromisya najdalej w niedziel 12 od daty niniejszej rezolucyi w ekstraktach autentycznych do archiwum Komisji odesłane zostały, a to pod nieważnością te-razniejszego konsensu i ciężarem sprawy względem procentu do dawnego dziedzica regulować się mającym. Po których kondycyi istotnem dopełnieniu Byszewskiego z ewikcyi dla funduszu zapisanej podług prawa grodownie zakwitować instygatorowi swojemu zaleca.

3) Komisya daje pozwolenie Gintowtowi Dziewiałtowskiemu, sekretarzowi swemu, wyjechania z Warszawy na niedziel kilka dla własnych interesów.

34. Sesya dnia 4 sierpnia odprawiała się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Potockiego marszałka Rady Nieustającej (S. 2, str. 13).

1) Raport tygodniowy od kasy generalnej podany był czytany.

2) Komisya, stosując się do dawniejszej rezolucyi swojej na dniu 18 miesiąca stycznia roku teraźniejszego zaszłej, przez którą zaleciwszy kasie generalnej zawieranie kontraktów z introligatorami względem oprawy książek elementarnych, z takowejże oprawy 2 grosze od każdego egzemplarza Cyrnerowi zawiadującemu sprzedaż tychże ksiąg na utrzymanie człowieka potrzebnego do dźwigania pak i ciężarów w składzie książek elementarnych wypłacać dysponowała: nakazuje też kasie, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem wyżej wyrażonego Cyrnera należące onemuż dwugroszowe od 6000 egzemplarzy Wypisów na klasę III złp. 400 wynoszące wypłaciła.

3) Wyszły asygnacye następujące do kasy generalnej: a) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem Tolkmita kontraregestranta Komisji swojej wypłaciła złp. 33 za papier i pióra podług podanego rejestru kupcowi należące; b) za kwitem ks. Koźmińskiego złp. 502 gr. 15, to jest: pensyę roczną a die 1 iulii 1779 ad ultimam iunii anni currentis 1780, służącemu w Bibliotece publicznej należącą; c) za kwitem Idźkowskiego archiwisty Komisji swojej złp. 393 gr. 15, wydane przez tegoż na ekspensa kancelaryi podług przyłączonego rejestru, co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

35. Sesa dnia 11 sierpnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Potockiego marszałka Rady Nieustającej (S. 2, str. 14).

1) Na memoriał synagogi Włodzimierskiej, dopraszającej się przeciągnięcia terminu dekretem sądów Komisji swojej na opłacenie należności funduszowi winnej wskazanego, rezolucya zawieszona jest do przyszłej sesyi, a kancelaryi nakazane przejrzanie dekretu, końcem przygotowania wspomnianej rezolucyi, do bezpieczeństwa funduszu stosować się mającej.

2) Raport tygodniowy od kasy generalnej podany był czytany.

3) Komisya, rezolwując memoriały od Antoniego rotmistrza powiatu Słonimskiego i Tomasza starosty Wirydybowskiego Dybowskich do siebie podane, ofiarowaną od Antoniego Dybowskiego, rotmistrza powiatu Słonimskiego, za Tomasza Dybowskiego, starostę Wirydybowskiego, względem posiadania przez niego dóbr przeszło-jezuickich Wiszów zwanych, w powiecie Słonimskim leżących, na własnych onego dobrach Nowoszyce zwanych, w powiecie Pińskim znajdujących się, żadnym zgoła ciężarom wedle wyszłego pod aktem dnia 12 miesiąca maja niniejszego 1780 roku, od urzędu ziemskiego powiatu Pińskiego zaświadczenia niepodległych, ewikcyę kaucyjną przyjmując, iżby Dybowscy dokument submissionis uroczyście sporządzony, takową ewikcyę gruntownie zabezpieczający, w archiwum funduszu edukacyi narodowej nieodwłocznie złożyli, mieć chce.

4) Komisya za rozważeniem memoriału od Józefa Bułharyna, podstolego powiatu Wołkowyskiego, podanego o złożonych na wsparcie zawartej w nim eksplikacji dokumentów i dowodów następną deklaruje rezolucję: gdy rzeczony Bułharyn podstoli Wołkowyski, stryj i naturalny opiekun małoletniego potomstwa niegdy Pawła Bułharyna, marszałka Wołkowyskiego, do opłacenia sumy kapitałnej złp. 16679 gr. 2 jeszcze w roku 1760 apryla 25 dnia u przeszłych jezuitów przez zeszłego marszałka Wołkowyskiego zaciągnięnej, a z zaległymi od niej od roku 1767 i wydatkami proceduralnymi, przeszło do 30000 złp. likwidującej się obowiązkanego przy okazaniu, iż dobra po tymże zeszłym Bułharynie marszałku Wołkowyskim pozostałe Szuściki zowiące się, w powiecie Wołkowyskim leżące, szacunkiem swoim do 100000 złp. niedomierzające, więcej aniżeli 15000 złp. mające na sobie leżących tegoż zeszłego marszałka Wołkowyskiego długów, a zatem samych tychże długów kapitałem wydoić nie mogące, koniecznie taksie i podziałowi siebie między kredytorów ulegać muszą, na wzwyż wyrażoną funduszu edukacyjnego pretensję z własnej substancji swojej 18000 złp. ofiaruje i takową sumę na dobrach swoich Stoki zwanych, w powiecie Wołkowyskim będących, wedle wydanego pod aktem dnia 30 miesiąca czerwca roku teraźniejszego 1780 od urzędu ziemskiego powiatu Wołkowyskiego zaświadczenia żadnym ciężarom nie podległych uroczystym opisem dla funduszu edukacyjnego zabezpieczyć obowiązując się, przerzeczonej do synowców swoich stosowanej pretensji funduszowej na osobę swoją w porządku mieszczenia się z nią między kredytorami ich ojca na nadmienionych Szuścikach wlewku doprasza się: przeto Komisya, unikając od wdawania interesów funduszowych w kwestye potioritatum, równie zapobiegając uszczerbkom tegoż funduszu, ofiarowaną ze strony pomienionego Bułharyna podstolego Wołkowyskiego ugodę, z kondycją atoli, jeżeli tenże podstoli winną funduszowi edukacyjnemu substancję, przynajmniej do 20000 złp. powiększy, przyjmuje i do zawarcia wynikających z takowej ugody transakcyi Jana Dąbrowskiego, instygatora sądów swoich, umacnia.

5) Komisya przy roztrząśnieniu memoriału Joachima Kmity, sędziego grodzkiego województwa Nowogrodzkiego, oddania onemu w administrację dóbr Pucewicz, w województwie Nowogrodzkim leżących, prawu zastawnemu i posesyi funduszu edukacyjnego podległych dopraszającego się, gdy w tymże memoriale znajduje, iż Kmity sędzia grodzki województwa Nowogrodzkiego za nabyciem od Turczynowicza pisarza ziemskiego województwa Trockiego tytułu dziedzictwa rzeczonych dóbr Pucewicz, w rzeczywistym już przez pomienionego Turczynowicza rozpoczętym o egzempcję onych z funduszem edukacyjnym zostaje procederze, jakowym procederem, gdy różne do nadmienionego funduszu edukacyjnego z gruntu tychże Pucewicz stosuje pretensye: natychmiast na wspomniony memoriał dając rezolucję, oświadczając, iż niżeli takowe ze strony onego zastosowane pretensye przez uznaną już weryfikację objaś-

nione, a przez następującą przy aktoracie rozprawę rozeznane nie będą, żadnym sposobem tychże nieraz wspomnianych Pucewicz do posesyji Kmity determinować nie może.

6) Komisya, czyniąc rezolucję na podany do siebie od Adama Skirmonta, prezydenta sądów ziemskich powiatu Pińskiego, memoriał, tegoż Skirmonta od proceduru przez Dąbrowskiego instygatora sądów swoich o dwie raty, jakoby z dóbr przeszło-jezuickich Ośnieżyce zwanych, w powiecie Pińskim leżących, przez niego posydowanych zalegające, to jest: o św. Jańską roku 1775 i Trzech Królską 1776 rozpoczętego, ponieważ pomieniony Skirmont z tychże rat kwit od zeszłego ks. Mikołaja Trzebieckiego, rektora szkół Pińskich, pod aktem dnia 6 miesiąca stycznia roku 1776 sobie wydany okazał, uwalnia, oraz iżby onego instygator z takowego proceduru prawnie kwitował, zaleca. Co się zaś dotyczy drugiej ze strony tegoż Skirmonta względem nabycia dworu przeszło-jezuickiego, w mieście Pińsku znajdującego się, Bursa zwanego, uczynionej propozycji, Komisya, oświadczając, iż takowy dworek podług ustaw sejm w roku 1775 zakończonego per plus offerentiam zbyć przedsięwzię, w tym zamiarze szczególną dyspozycję swoją do ks. rektora szkół Pińskich przesłać zechce.

7) Komisya w porządku rezolwowania podanego przez Mateusza Żyniewa, starostę Berznickiego, memoriału, mając to sobie z aktów Komisji Rozdawniczej WKL. okazaniem, iż kamienica Biłdżwikiewiczowska, czyli Wójtowa zwana, w mieście Wilnie w rybnym końcu na rogu od ulicy Szklanej leżąca, niegdy do collegium akademickiego Wileńskiego należąca, za sumę 26000 złp. pod aktem dnia 17 miesiąca września roku 1776 temuż Żyniewowi dziedzicznie sprzedana została, widząc oraz, że dokumenta wszelkie niegdy przeszłym jezuitom na takową kamienicę służące, onemu oddane być powinny, ekstradycję tychto dokumentów z archiwum funduszu edukacji narodowej determinuje, z tem wszakże zaleceniem, aby archiwista takowych wydać się mających na przerzeczoną kamienicę Wójtową czyli Biłdżwikiewiczowską służących dokumentów registr ręką Żyniewa podpisany otrzymawszy, ony in archivo funduszu edukacji narodowej zakonserwował (B. 14, str. 17).

8) Komisya uczynioną ze strony Franciszki z Woyniłowiczów Korsakowej, pisarzowej ziemskiej województwa Nowogrodzkiego, przez memoriał imieniem jej szczególnego plenipotentą podany, żądanej o sumę od tejże pisarzowej funduszowi edukacyjnemu winną i procederem już w ostatnim konwikcyi stopniu znajdującym się windykowaną, ugody propozycję przyjmując, do zawarcia takowej ugody Jana Dąbrowskiego, instygatora sądów swoich, z nadaniem mu wolności odstąpienia tylko od samych rygorów prawnych umacnia.

9) Komisya, przychylając się do prośby Kazimierza Wolmera, chorażego nadwornego WKL., sumę 38204 gr. 25 z powodu zaległych z dóbr przeszło-jezuickich Hołna i Miłaszewszczyzna zwanych, w powie-

cie Grodzieńskim leżących, rat trzynastu, od najpierwszej roku 1774 św. Jańskiej raty, po ratę św. Jańską roku teraźniejszego 1780 inclusive liczonych wynikłą, od niego funduszowi edukacyi narodowej należąca, na kapitał wiecznie procentować powinny przeistacza i tejsze sumy lokacyę na dobrach tegoż Wolmera chorążego nadwornego WKL. własnych dziedzicznych Wizaycie, Gierniki, Guduniszki, Bartoszyski, Kobylniki, Poni-sze, Stokaycie, Okmina, Ryngi i Gudławki zwanych, w księstwie Żmudzkiem leżących, wedle zaświadczenia od sądu ziemskiego księstwa Żmudzkiego repartycyi Rosieńskiej pod dniem 22 miesiąca czerwca roku teraźniejszego 1780 wydanego od wszelkich zgoła ciężarów i kwestyi wolnych, determinuje.

10) Komisya zaleca kasie generalnej Waszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacyą i kwitem ks. Koźmińskiego wypłaciła złp. 2931 gr. $7\frac{1}{2}$, to jest: pensyę półroczną a die 1 ianuarii ad ultimam iunii roku teraźniejszego 1780 ks. Janockiemu i Koźmińskiemu należąca.

11) Komisya zaleca Malczewskiemu pisarzowi sądów swoich nieodwłoczne napisanie do rektora szkół Nowogrodzkich, aby objął w administracyę dobra funduszu edukacyjnego Pucewicze zwane, w województwie Nowogrodzkim leżące, do dalszej dyspozycyi Komisyi.

36. Sesya dnia 18 miesiąca sierpnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Potockiego marszałka Rady Nieustającej (S. 2, str. 19).

1) Komisya, stosując się do rezolucyi swojej pod dniem 28 miesiąca kwietnia roku teraźniejszego wydanej, zaleca przez teraźniejszą dyspozycyę wypłacić za kwitem ks. Marxena prokuratora universitatis Cracoviensis złp. 3000 na preparata anatomiczne w tejsze szkole Królestwa.

2) Ks. Hołowczyc dawniej chwalebnie pracujący w Towarzystwie Elementarnej i dla wojażu do cudzych krajów od pracowania w niem uwolniony, powrócony jest teraz do swego urzędu i pensyi onego zwyczajnej.

3) Komisya, odpowiadając na memoriał kahału Włodzimierskiego, takową daje rezolucyę: ponieważ kasztelan Czerniechowski żadnej rekwizycyi do Komisyi swojej przez memoriał nie uczynił w przejęciu za kahał Włodzimierski ewikcyi, do tego ani dóbr pod ewikcyę nie poddał, ani zaświadczenia grodu lub ziemstwa względem ewikcyi nie przysłał, zaczęm gotowości tegoż kahału nie dając wiary, egzekucyę do niedziel trzech wstrzymać każe, nie innym końcem, tylko aby tenże kahał we wszystkim fundusz publiczny zaspokoił. Co się tyczy dokumentów do sumy złp. 8000 już wypłaconej, te aby stosownie według dekretu w przeszłej Komisyi sądowej zapadłego na obronę kahału wydane były przez Łdżkowskiego archiwistę swego, za poprzedzającym na oddane dokumenta kwitem zaleca.

4) Memoriał Łukaszewicza i Zapolskiego studentów ex universitate Vilnensi, dopraszających się o wyznaczenie im przez Komisję pensji

na wojaż do cudzych krajów końcem doskonalenia się w nauce cyrylickiej, tudzież zaświadczenie ks. Chévalier rektora tejże szkoły księstwa Litewskiego o ich zdatości i obyczajach nienagannyh, przeczytane na sesyi, komunikowane są podkanclerzemu WKŁ. do dalszej rezolucyi Komisyi swojej.

37. Sesya dnia 2 miesiaca wrzesnia odprawila się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza WKŁ., Poniatowskiego generał-leutnanta.

1) Komisya, mając wzgląd na wiek podeszły i słabe siły ks. Pawła Zaleskiego eks-jezuity, umieszcza go w liczbie emerytów z pensyą dożywotnią zł. 500 rocznie, mającą się zaczynać a die 1 octobris roku teraźniejszego 1780, którą w departamencie biskupa Płockiego dwiema ratami anticipative co pół roku odbierać będzie.

2) Komisya, postanowiwszy znieść szkoły w Rawie utrzymywane dotąd funduszem kasy Komisyi swojej, zaleciła ks. Górskiemu dawniej superyorowi i prefektowi tychże szkół, ażeby oddał toż collegium i kościół wraz ze sprzętami zakrystyi i kościoła w dzierżenie ks. Zacharyaszewiczowi, za poprzedzającym imieniem Komisyi umówieniem się z nim o przejęcie na siebie obligów duchownych tegoż kościoła, jakie się być okażą in perpetuum. Ze sprzętów jednak, mających się onemu podać w posesyę, wyłącza Komisya dla siebie bibliotekę miejscową (której zregestrowanie zaleca się Górskiemu jak najdokładniejsze i prędsze) i obraz św. Piotra. Górskiemu, nadgradzając gorliwość jego, w urzędzie superyorstwa Rawskiego dla interesów Komisyi okazaną, wyznacza gratyfikacyi złp. 400, a co się tyczy raty św. Jańskiej przez niego na szkoły, niniejszą rezolucyą zniesione, percypowanej, tę do kasy generalnej Warszawskiej nieodwłocznie importować ma, wraz z remanentami rat dawniejszych, jeśliby się jakie z obrachunku być okazały.

3) Borakowski kancelarzysza, powróciwszy z wojażu za wolą Komisyi w krajach włoskich odprawionego, prezentował Komisyi krótki dyaryusz zabaw swoich, a mianowicie obserwacyi drukarni sławniejszych, co mu było przy wyjeździe zalecono. Pochwalony od Komisyi z aplikacyi i pilności swojej, odebrał oświadczenie względnej o sobie pamięci i tymczasem gratyfikacyi złp. 500.

4) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacyą i kwitem Rzętkowskiego regenta Komisyi swojej wypłaciła złp. 369 zastąpione przez tegoż na prawne wydatki w interesach funduszu.

5) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacyą i kwitem ks. Zdziebłowskiego prefekta drukarni ks. pijarów, wypłaciła złp. 1758 gr. 12 należące za druk przypisów do Gramatyki na I i II klasę.

6) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacyą wypłaciła przez weksel, w Wiedniu na ręce ks. Poku-

biato opłacić się mający, sumę złp. 3600 in vim należitości za robotę instrumentów geometrycznych, przez niego tamże ugodzonych.

7) Komisya, stosując się do rezolucyi swojej na dniu 28 miesiąca kwietnia roku terażniejszego zaszłej, przez którą na wojaż p. Jaśkiewiczza za granicą bawiącego sumę czerw. zł. 500 wyznaczyła, zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby in vim takowej sumy wypłaciła do rąk i za kwitem ks. Marxena prokuratora generalnego universitatis Cracoviensis, złp. 3600 dla przestania onychże pomienionemu Jaśkiewiczowi do Wiednia.

8) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby z należącej funduszowi edukacyi od sumy złp. 360000, u księcia Ponińskiego podskarbiego w. kor. na kluczu Wilskim i Cudnowie lokowanej, aż do raty św. Jana roku terażniejszego exclusive prowizyi przyjęła i potrąciła: 1. Pensyę Łuszczewskiego sędziego ziemskiego Sochaczewskiego, jako komisarza bywszego sądowego, przez cesyę nabytą złp. 9493. 2. Pensyę Rościszewskiego podstolego Prasnyskiego podobnie nabytą zł. 8212, w sumie złp. 17705.

9) Wyznaczono pensyę dożywotną po złp. 500 rocznie ks. Wasilewskiemu eks-jezuicie emerito, którą a die 1 octobris roku terażniejszego 1780 dwiema ratami anticipative, jaki zwyczaj odbierać będzie w departamencie biskupa Płockiego.

38. Sesa dnia 16 miesiąca września odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza WKŁ., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor. (S. 2, str. 23).

1) Raport tygodniowy od kasy generalnej podany był czytany.

2) Komisya, rezoluwując doniesienie względem sumy 18000 złp. i w niej posesyi tradycyjnej wsi Jeziora trzymanej uczynione, następującą daje rezolucyę: gdy z dekretu sądu niniejszej Komisyi dostateczny obrachunek nastąpi i wieś Czołnica od tradycyi oderwana nazad przywrócona zostanie, natenczas ks. Słabniewicz prefekt szkół Łuckich ma odebrać sumę 12000 zł. od Pałuskiego podstolego Włodzimierskiego i na nią kwit ręczny dać, z tym warunkiem, że taż suma na zaspokojenie adjudykatów, prowizyi, a dopiero czego brakuje i kapitału zachodzi, tak iżby reszta kapitału w pewnej wielości ustanowiona czysty prowent do funduszu przynosiła. Że zaś posesya tradycyjna wsi Jeziora i Czołnicy trwać dalej będzie dla funduszu edukacyjnego, więc ma wolność rzeczony ks. Słabniewicz prefekt o arendę pomienionych wsiów z Pałuskim umówić się i one jemu kontraktem arendownym rocznym wypuścić, do czego te najszczególniejsze mają należeć kondycye, aby umówiony procent dwiema ratami anticipative do kasy Łuckiej był opłacany, że w przypadku której raty nieopłacenia, tedy zaraz dziedzic od posesyi arendownej ma odpadać, że tenże dziedzic żadnej pretensyi z tradycyi do funduszu rościć nie będzie, iż resztę kapitału przy ekspiracyi kontraktu arendownego wypłaci (B. 14, str. 17).

3) Wysłyż asygnacye następujące: a) na złp. 1000 za kwitem ks. Maćcińskiego prefekta drukarni in vim należytości za wydrukowanie Geometrii; b) na 2000 za kwitem Jana Gottfryda sztycharza, a to in vim determinowanej sumy na wybicie figur należących do książki elementarnej Geometrii; c) na 2000 złp. na ekspens do Krakowa dla rozesłania akademików, którzy do Poznania, Sandomirza i Lublina dla uczenia w szkołach publicznych dostać się mają.

4) Komisyja z przyczyny powiększonych znacznie wydatków na opatrzenie collegii iuridici, gdzie są przeniesieni eks-jezuici emeryci w Krakowie, tudzież na oporządzenie collegium św. Piotra, gdzie ma być seminarium dla profesorów, pozwoliła na ten rok zmniejszyć na jedną trzecią liczbę osób, które w temże seminaryum umieszczone zostaną.

5) Decydowała Komisyja, otrzymanie od JKM. patentów na geometrów przysięgłych dla czterech ks. benedyktynów, którzy in universitate Cracoviensi licentiati, zaświadczenie o doskonałości w nauce miernictwa otrzymali; zaś Franciszka Gorzkowskiego, podług rezolucyi Rady Nieustającej świeżo wyszłej względem zaświadczenia o zdatości geometrów, którzy patentowani i przysięgli być mają, ks. Kukielowi profesorowi matematyki w szkołach normalnych Warszawskich dostatecznie egzaminiować zaleciła.

6) Komisyja w porządku rezolwowania podanych do siebie ze strony Józefa Wereszczyńskiego, starosty Upitskiego, o pozwolenie nabycia dóbr przeszło-jezuickich Lauxodziów i Jawojszów w posesyi Józefa Jelskiego, chorążego powiatu Grodzieńskiego, i atynencyi onych Korejwisk, w posesyi Antoniego Braciszewskiego teraz będących, ze strony zaś rzeczonych Jelskiego i Braciszewskiego o pozwolenie zbycia tych to dóbr, memoriałów, zapatrzwszy się na zaświadczenie od urzędu grodzkiego powiatu Wiłkomirskiego, pod aktem dnia 10 miesiąca maja roku teraźniejszego 1780 wydane i tegoż samego czasu aktami grodzkimi powiatu Wiłkomirskiego stwierdzone, iż dobra Iżyła Wielka i Mała zowiące się, w powiecie Wiłkomirskim leżące, są pomienionego Wereszczyńskiego starosty Upitskiego własne dziedziczne, żadnym ciężarom i ewikcyom nie podległe, oraz, że ewikcyi za nadmienione przeszło-jezuickie dobra Lauxodzie, Jawojsze i Korejwiszki Jelskiemu chorążemu Grodzieńskiemu i Braciszewskiemu zbywać i do posesyi rzeczonego Wereszczyńskiego starosty Upitskiego ustępować pozwala, z obowiązkiem, aby ekstrakty autentyczne tak zapisów ewikcyi, jakoteż transakcyi sprzedażnych podług prawa nastąpionych do archiwum Komisyi najdalej w przeciągu niedziel 12-tu przesłane były pod nieważnością teraźniejszego konsensu (B. 14, str. 17).

7) Komisyja, czyniąc rezolucyę na memoriały od Michała Skoryny, prezydenta sądów ziemskich Rzeczyckich, o pozwolenie zbycia dóbr przeszło-jezuickich Prusewicz przez niego posyadowanych, w województwie Mińskim leżących, a od Antoniego Dzyszelewicza, skarbnika woje-

wódtwa Mińskiego, o pozwolenie nabycia takowych dóbr do siebie podane, gdy z zaświadczenia pod aktem roku 1780 miesiąca marca 20 dnia, od urzędu grodzkiego województwa Mińskiego wydanego, a na dniu 21 tegoż miesiąca i roku aktami ziemskimi województwa Mińskiego wspartego, upewnioną zostaje, iż majątność Hajkowszczyzna nazwana, także w województwie Mińskiem leżąca, jest rzeczonoego Dyszlewicza dziedziczna, żadnym onerom i ewikcyom niepodległa, oraz iż ewikcyja za pomienione dobra Prusewicz dostateczna i bezpieczna na nich gruntować się może: przeto wzwyż wyrażone dobra przeszło-jezuickie Prusewicz zwane rzeczonoemu Skorynie, prezydentowi sądów ziemskich Rzeszyckich, zbywać i do posesyi tegoż Dyszlewicza skarbnika Mińskiego ustępować pozwala, z obowiązkiem, aby ekstrakty autentyczne tak zapisów ewikcyi, jakoteż tranzakcyi sprzedażnych podług prawa nastąpiionych do archiwum Komisyi najdalej w przeciągu niedziel 12-tu przesłane były, pod nieważnością terażniejszego konsensu (B. 14, str. 17).

39. Sesya dnia 22 miesiąca września odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza w. WKŁ., Poniatowskiego generała-leutnanta w. kor. (S. 2, str. 26).

1) Raport tygodniowy od kasy generalnej podany był czytany.

2) Komisya na przełożenie w podanych memoriałach przez ks. Wiercińskiego bywszego prefekta szkół wojewódzkich Lubelskich sobie uczynione, daje rezolucyę następującą: 1. Collegium Krasnostawskie wyznacza Komisya na rezydentę dla ks. eks-jezuitów, którzy z Lublina tamże przenieść się zechcą, list od departamentowego komisarza, względem przyjęcia tychże i niekontynuowania już szkół w Krasnymstawie do Chełma przeniesionych pisany będzie z woli Komisyi do ks. Kobylińskiego. 2. Co do pensyi prefektowi Wiercińskiemu oznacza się roczna zł. 1000 do opatrzenia beneficio lub inną prefekturą; Bystrzanowski zostaje przy dawnej pensyi, ks. Floryan Śmigieński zł. 800 rocznie, drugim nieopatrzonym przeszłym profesorom w szkołach Lubelskich wyznacza się tymczasem po zł. 600, aż do dalszego użycia onych w potrzebie, lub innego opatrzenia. 3. Rachunki ks. prefekt przeszły zda rektorowi następującemu, a punkta in disceptatione z eksplikacyą pro et contra do kasy Komisyi ad finalem decisionem odeślą. 4. Co się tyczy naczyń i sprzętów na miejscu zastających i z rozkazu Komisyi nabytych, te w całości przyszlęmu rektorowi oddane być powinny.

3) Decydowała Komisya wydanie asygnacyi do kasy generalnej Warszawskiej na sumę złp. 1274 za kwitem Struza introligatora, należące onemuż za oprawę książek dla szkół narodowych.

4) Komisya, przychylając się do żądania ks. Tymińskiego eks-jezuity, który w podanym memoryale, odstępując raz na zawsze pensyi sobie, qua emerito naznaczonej, żądał od Komisyi wypłacenia mu teraz złp. 1000 dla wsparcia onegoż w koniecznej potrzebie, postanowiła wy-

dać asygnację do zaległości z rat dawniejszych pozostałej u księcia Sułkowskiego wojewody Gnieźnieńskiego, które to złp. 1000, gdy opłacone zostaną, kasa generalna przy porachunku z księciem przyjąć na rzecz funduszu edukacji powinna będzie.

5) Komisya objaśniła już dawniej myśl swoją przez rezolucję pod dniem 25 lipca roku bieżącego daną, w odpowiedzi na przełożenia ks. Michałowskiego prowincyała ks. pijarów względem rozrządzenia jej na patentowanie protektorów i prefektów, do której i teraz zupełnie się referując, zaleciła umieścić w patentach dla ks. pijarów, z kancelaryi Komisji wychodzić mających, wyraźnie te słowa „et instituti sui observantia” w porządku przymiotów zalecających osoby, które użyte być mają do urzędowania i uczenia w szkołach publicznych pod rządem i dozorem Komisji.

6) Ks. Kopczyński zastępujący miejsce sekretarza Komisji w Towarzystwie Elementarnem czynił raport o rozpoczęciu sesji tegoż Towarzystwa na dniu 1 września roku teraźniejszego i protokół onychże czytał.

40. Sesya dnia 26 miesiąca września odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza WKL., Poniatowskiego generał-leutnanta w. kor. (S. 2, str. 28).

1) Komisya, przychylając się do kontraktu danego ks. Wargawskiemu w dzierżenie drukarni Kaliskiej i do późniejszej rezolucyi swojej, przez którą tenże do dnia 24 miesiąca i roku teraźniejszego przy posesyi rzeczonyj drukarni konserwowany został, trzymając onęz w pensyi, która mu dawniej z kasy Komisji opłacana była, potwierdza na nowo do lat trzech następujących dzierżenie drukarni Kaliskiej, pod kondycjami, jakie są w rezolucyi na dniu 23 września roku 1777 Wargawskiemu służące wyrażone.

2) Komisya z przyczyn sobie przełożonych gratyfikacye w roku 1778 profesorom szkół Grodzieńskich i Wołkowyskich uczynione aprobuje i sumę złp. 1716 gr. 20 na ten koniec przez ks. Muczyńskiego rektora szkół Grodzieńskich użytą i w rachunkach podaną przyjąć do likwidacyi kasie generalnej nakazuje.

3) Komisya, rezolwując memoriał przez Zaleskiego posesora dyplomatycznego dóbr po-jezuickich wsi Żabikowa, w województwie Lubelskiem leżącej, podany względem dozwoleń onemuż zbycia prawa, które mu do pomienionej wsi Żabikowa służy, stosując się do konstytucyi roku 1776, determinującej, iżby obywatele mający dobra po-jezuickie, nie inaczej one, jak tylko za konsensem Komisji swojej zbywali: dozwala temuż Zaleskiemu ustąpienia prawa swojego do dóbr przerzeczonych Żabikowa, w województwie Lubelskiem leżących, a to pod temi najszczerzej gólniejszymi kondycjami: naprzód będzie obowiązkiem zbywającego dopatrzeć, aby nowy iurisquaesitor Jastrzębski sędzia ziemski Łukowski miał dostateczną ewikycę, korespondującą przynajmniej w trzeciej części,

co dobra przerzeczone po-jezuickie podług początkowego dyplomatu są warte, oraz, aby o pewności tejże ewikcyi od ziemstwa lub grodu własnego powiatu na piśmie zaświadczenie otrzymał; powtórę, aby tranzakcyje o ustąpienie tegoż prawa zawarte, to jest: kontrakt, donacya, kwit i intromisyja najdalej w niedziel 12 od daty niniejszej rezolucyi w ekstraktach autentycznych do archiwum Komisyi odesłane zostały, a to pod nieważnością niniejszego konsensu i ciężarem sprawy względem procentu do dawnego dziedzica regulować się mającym. A gdy to wszystko dopełnionem będzie, tudzież nowy dziedzic przez osobny memoriał dobra swe pewne, jako wyżej, pod ewikcyę podda, oraz też ewikcyę za przyjęciem jej wprzód przez Komisję urzędownie zapisze i ekstrakt jej autentyczny do Komisyi odeśle, natenczas dopiero kwit z dawnej ewikcyi przez Zaleskiego dla funduszu zapisanej ze strony funduszu podług prawa nastąpi.

4) Wydana asygnacya na złp. 800 za kwitem instygatora sądownego na oporządzenie woźnych i inne ekspensa kancelaryi.

5) Komisya, mając wzgląd na chwalebnie czynione zasługi i wiek już podeszły ks. Wyhowskiego eks-jezuity wyznaczyła onemuż pensję emeryta rocznie złp. 800, którą od dnia 1 octobris roku teraźniejszego poczynającą się, odbierać będzie dwiema ratami, co pół roku w departamencie biskupa Płockiego.

6) Odebrała Komisya przyslaną przez ks. Stadnickiego regensa ks. pijarów prowincyi koronnej listę wyznaczonych osób na prorektorów i prefektów w miejscach, w których ks. pijarowie uczą szkoły publiczne; dla tych więc decydowała wydanie patentów podług dawniejszych rezolucyi, oraz przestanie onych nieodwłocznie na ręce wspomnionego ks. regensa prowincyi i publikowanie na miejscu, bądź przez rektora, bądź przez inną najpierwszą w urzędowaniu osobę.

7) Komisya, przychylając się do przełożenia Łopińskiego profesora I klasy w szkołach Warszawskich i zaświadczenia o zdatności i pilności użytecznej, przez ks. prefekta tychże szkół onemuż danego, powiększyła pensję, którą miał dawniej wyznaczoną do złp. 900, którą całkowicie w roku szkolnym teraz zaczęłym odbierać będzie.

41. Sesa dnia 30 miesiąca września odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Mniszcha sekretarza WKL., Czartoryskiego generała ziem Podolskich, Poniatowskiego generała-leutnanta wojsk kor. (S. 2, str. 31).

1) Komisya po roztrząśnieniu i dostatecznem wyegzaminowaniu złożonych dzienników, rachunków i ksiąg do administracyi kasy generalnej Warszawskiej należących, pod najbliższym dozorem Mniszcha sekretarza w. WKL. będącej, dokładne we wszystkim rozrządzeń swych dopełnienie znajdując, winną wdzięczność temuż zawiadującemu departamentem kasy oświadczyła, za pilne utrzymanie największego porządku

w przerzeczonej administracji kasy generalnej, oraz subalternów dokładną usilność i pracę pochwaliła.

Przystąpiwszy do kalkulacji przychodów i wydatków, z których się kalkulowała teraz taż kasa, to jest: z lat dwóch, od dnia 1 lipca z podaniem remanentu w gotowiznie po kasach do dalszego porachunku w sumie złp. 175302 gr. 16³/₁₂, raport Mniszcha jak jest per extensum w protokół wciągnąć zaleciła i kwit dla Lelewela kasyera generalnego swojego wydała.

Raport Mniszcha sekretarza zawiadującego departamentem kasy. Mając sobie zlecony departament kasy, powinienem dać sprawę P. Komisji z dwóch-letnich rachunków, których likwidacya zakończona ma być podana na sejm.

Dla łatwiejszego a dokładnego poznania całej percepty i ekspensy funduszowej składam wszystkie rachunki i dowody tym porządkiem, jakiego istota rzeczy wyciąga.

A naprzód, dwa dzienniki percepty i ekspensy dwuletniej od św. Jana roku 1778 do św. Jana roku 1780, w których kasa generalna ze wszystkich tak swoich, jako i innych prowincjonalnych kas percept likwiduje się; ekspens zaś w tychże ksiązkach zapisana i dowodami w osobnych księgach zawartymi stwierdzona, jest tylko kasy generalnej prawdziwa, oraz remanent w gotowiznie na niej pozostały; departamentowe zaś ekspensa są tylko w tej kwocie wciągnięte, w której były percepty, gdyż to są właściwe księgi kalkulujące kasę generalną.

Księgi perceptowe objaśniają wszystkie gatunki percept, tak do kasy generalnej, jako i po departamentach od św. Jana roku 1778 do św. Jana roku 1780 weszłych, tudzież jakowe zaległości pozostały na posesorach dóbr od początku, to jest od św. Jana roku 1774. Słuchając kalkulacji z tychże ksiąg, począwszy od remanentów pozostałych w gotowiznie, znalazłem je zgadzające się zupełnie z pozostałymi z likwidacji ekspensy na sejmie ostatnim roku 1778, przez delegowanych od Stanów Rzplitej do egzaminowania Komisji naszej podpisanej. Wiele zaś zostało zaległości z rat ośmiu na posesorach dóbr, tak koronnych, jako i litewskich, za dowód jasny służyła mi likwidacya percepty do św. Jana roku 1778, przez delegowanych od stanów Rzplitej podpisana. Jakowa zaś powinna była być importata za raty św. Jana 1778, Trzech Królów i św. Jana r. 1779 i Trzech Królów roku 1780, dowiodły tabele podane w roku 1774 przez Komisye Rozdawnicze obojga narodów, podług których kasa generalna likwidowała się z importaty i zostających zaległościach na posesorach, tudzież zmniejszonych lub przybyłych intrat. Że zaś dotąd nie mogła być uformowana tabela generalna sum i należących do nich prowizyi, wiele z tego gatunku było percepty, dowodzą księgi obrachunkowe koronne i litewskie, tudzież uformowana tabela sum, od których prowizya wpływała do kasy, z podziałem obrachowanych i nieobrachowanych, dawnej lokacyi, to jest przed skasowaniem zakonu ks. jezuitów, i nowej, to jest, Komisjów Rozdawniczych i Komisji naszej, które

składam sub A. Są jasne dowody i na inne kategorie, z dekrétów rezolucyi Komisji i obrachunków z lustratorami wynikające, ale że te były tylko przypadkowe, wiedzieć nie można, wiele ich wejść było powinno. Z tych tedy dowodów uformowały się likwidacye dwuletnich percept funduszowych na końcu tych ksiąg wciągnięte.

Teraz następują księgi ekspens funduszowych. Te które przez kasę generalną czynione były, stwierdzone są niewątpliwymi dowodami (jako to: asygnacyami, dyspozycjami, rezolucjami Komisji, tudzież kwitami tych, którym wypłacano), jako już Komisya widziała w księgach dokumentów stosujących się do dzienników. Że zaś kasa generalna rachuje się nie tylko za siebie, ale i za wszystkie kasy, tu Komisya widzieć może, pod każdym departamentem, wiele która szkoła lub kasa miała percepty, zapisanej na ekspens kasy generalnej, a wiele w eksplikacyi tej ekspensy było wydatków przy każdej szkole lub kasie, przez szczególne podziały, tudzież wiele zostaje przy kimkolwiek remanentu w gotowiznie od ekspensy. Na wydatki po szkołach służą za dowód naprzód rozrządzenia ekspensy każdego departamentu; powtóre, asygnacye od kasy generalnej, z których: żadna wydawana nie była, tylko z mocy na każdy wydatek danej sobie do asygnowania od Komisji; potrzecie, kwity od tych, którzy płatni byli; poczwarte, rejestra ex sartis tectis i ekspensy potocznej. Składam do egzaminowania 14 ksiąg departamentowych, każdy bowiem departament, których jest siedem, ma swoje osobne księgi, w których zawarte są: likwidacye, percepty i ekspensy, uformowane z szczególnych rachunków każdej kasy i szkoły. Na końcu tych ksiąg są likwidacye, które wyłuszczają każdy gatunek ekspensy, tak z kasy generalnej, jako i po departamentach i sumę ogólną onych. Wypisane są także remanenta w gotowiznie, ogółem przy kasie generalnej i departamentach pozostałe, które okazują wielość sumy zgadzającej się z perceptą.

Tym sposobem zakończywszy dwuletnią likwidację, a skonfrontowawszy z dowodami wyżej wyrażonymi, likwidacye, tak kasy generalnej, jako i departamentowych podpisałem.

Lubo remanent w gotowiznie, w dosyć znacznej sumie jest zapisany, nie jest jednak właściwie zostający na ekspens, mającą nastąpić dopiero, albowiem po większej części jest już wydany na ekspensa szkolne i sarta tecta, a dla nieprzystanych dokładnych dowodów do ekspensy nie umieszczony.

Powinienem także donieść, iż remanent pozostały na ks. Mikołszewskim eks-rektorze szkół Żytomierskich zł. 5491 gr. 6, po części za opłaceniem przez niego zł. 1260, jako się w percepcie szkół Żytomierskich okazuje, po części za przyjęciem przez Komisję niektórych ekspens w kwocie złp. 963 gr. 3 do sumy zł. 3268 gr. 3 zmniejszony, ciężko wydzwignąć. Drzewiecki chorąży Krzemieniecki z remanentu zł. 6270 w likwidacyi, na przeszłym już sejmie przez delegowanych podpisanej, umieszczonego nie zdał kalkulacyi.

2) Komisya, mając sobie podane przez kasę generalną dwuletnie rachunki od dnia 1 lipca roku 1778 do dnia ostatniego czerwca roku 1780, które jak najściślej wyegzaminowawszy, zaleciła w niniejszym kwicie dla Karola Lelewela, kasyera generalnego, kasę generalną przez tenże czas trzymającego, inserować sumaryusz dwuletniej percepty i ekspensy funduszu Edukacyi Narodowej takowy, jaki z bilansem dwóch lat okazał się i Stanom Rzeczypospolitej na teraźniejszym sejmie podany być ma¹⁾. Zaczem Komisya tak z percepty, jako i ekspensy wyżej rzeczonych sum dwuletnich do dnia 1 lipca roku 1780 Karola Lelewela kasyera swojego kwituje, zalecając mu, ażeby pozostały na kasie generalnej i prowincjonalnych, podług wyżej wyrażonej specyfikacyi rachunków a 1 iulii 1780 roku do dalszej likwidacyi zapisał remanent, z oddanych zaś przez kasy prowincjonalne rachunków kasie generalnej, zawiadujących perceptą i ekspensą pokwitował.

42. Sesya dnia 24 miesiąca października odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Potockiego marszałka Rady Nieustającej, Czartoryskiego generała ziem Podolskich (S. 2, str. 38).

1) Komisya nominowała po śmierci ks. Chevalier rektorem universitatis Vilmensis ks. Poczubuta astronoma JKMści i patent na ten urząd onemuż służący wydać postanowiła.

2) Komisya, ułatwiając tak odbieranie należitości szkołom, jako opłacanie procentu posiadającym sumy funduszowe, wyznacza odtąd sposób następujący do odbierania co półroku należitości swojej szkołom Rydzynskim: szkoły te odbierać będą za kwitem przysłanym sobie z kasy generalnej a podpisem prefekta swego prowizję półroczną od sumy złp. 162366 lokowanej u księcia Sułkowskiego wojewody Kaliskiego, wynoszącą złp. 2559 gr. 4½, z kasy prowincjonalnej Poznańskiej złp. 440 gr. 25½. Co wynosi in summa złp. 3000 dawniejszem rozrządzeniem Komisyi na opłatę półroczną tych szkół wyznaczone (S. 5, str. 5, 7).

3) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za teraźniejszą asygnacją i kwitem ks. Wyszkowskiego, zawiadującego departamentem biskupa Płockiego, wypłaciła złp. 12000, a to in vim należitości a 1 octobris roku teraźniejszego na szkoły i emerytów tegoż departamentu, co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Podobnaż asygnacya na złp. 1200 dla szkół Drohickich za kwitem ks. Reszczyńskiego prefekta onychże; podobnaż asygnacya na złp. 2000 należące a 1 octobris roku 1780 dla konwiktu ubogiej szlachty w Łęczycy za kwitem ks. Więckowskiego prefekta szkół Łęczyckich.

---

¹⁾ Ten sumaryusz, wykazujący w dochodzie i rozchodzie zł. 2934746 gr. 5⁶/₁₂, opuszczam, gdyż szczegółowe bilanse wydane zostaną w następnych zeszytach.

4) Komisyja daje moc kasie generalnej Warszawskiej wydania asygnacyi do kasy Owruckiej na zapłacenie szkołom Winnickim za kwitem ks. Mokrzyckiego prefekta tych szkół złp. 4000 (S. 5, str. 9).

5) Wydano asygnacje: a) na wypłacenie Struszowi introligatorowi za kwitem onegoż podług obrachunku od oprawy ksiąg elementarnych dla szkół złp. 1200; b) na wypłacenie złp. 50 za kwitem ks. Zdziebłowskiego za wydrukowanie i wybicie tabeli percept i ekspens funduszowych, oraz i za papier.

6) Ks. Kanty Świebocki, dawniej w zakonie jezuickim zasłużony i po skasowaniu onegoż ucząc szkół publicznych w Krzemieńcu chwalebna praca zalecony Komisyi, został uwolniony od obowiązków uczenia i między emerytów policzony z pensją roczną złp. 800, którą od poczynającego się teraz roku szkolnego w departamencie szkół Wolyńskich odbierać będzie.

7) Ks. Komaniewski profesor retoryki w szkołach Krzemienieckich, gdzie liczna młodzież szlachecka bierze edukację, będąc umówiony na dawanie lekcji geometryi, ma wyznaczoną za tę osobną pracę pensję dodatkową złp. 400.

8) Ks. Koszewski eks-jezuita, jako emeryt do pensyi złp. 500 rocznie wyznaczonej, ma teraz przydane złp. 100, które wraz z dawniejszą odbierać będzie.

9) W collegium Łuckiem pilnujący zakrystyi i kościoła na miejscu zmarłego Szmajewicza laika ma przydane teraz z wakującej po nim pensyi złp. 50 rocznie, ad complementum 200 złp. płacy rocznej.

10) Komisyja, odpowiadając na memoriał Karola wojewody Wileńskiego i Hieronima podkomorzego Litewskiego książąt Radziwiłłów do siebie podany, wyznacza Cieciszowskiego sędziego ziemskiego Liwskiego, iżby komplanację względem sum, o które są książęta Radziwiłłowie do sądu Komisyi swojej zapozwani, spisał i w tej mierze za wspólnem umówieniem się z książętami Radziwiłłami, pierwszej Komisyi swojej do przyjęcia podał. Co się zaś tyczy dziesięciny ze wsi Strachowki, względem tej aby tenże Cieciszowski na grunt dóbr Strachowki zjechał, szacunek tej dziesięciny sposobem w sądach in similibus zwykłym, tak za przeszłe, jako i następujące lata ustanowił, a jakowa za dziesięcinę zaległą quantitas się okaże należeć funduszowi, takową wojewoda Wileński do kasy funduszowej importować, lub też ewikcyę i zabezpieczenie onejże dla funduszu edukacyi na dobrach swoich dziedzicznych zapisać powinien będzie.

43. Sesa dnia 28 miesiąca października odbyła się w przytomności Poniatowskiego biskupa Płockiego, Mniszcha sekretarza w. WKŁ., Hiacynta Małachowskiego referendarza kor., Potockiego pisarza w. WKŁ., Czartoryskiego generała ziem Podolskich, Bielińskiego starosty Czerskiego (S. 2, str. 40).

Komisya na memoryał do siebie podany przez kanoników regularnych custodum Sepulchri Christi, daje następującą rezolucyę, iż w sprawie, o którą są zapozwani do sądów Komisyi swojej względem zadosyćczynienia pierwsiastkowej fundacyi szpitala Gnieźnieńskiego zaleca Cieciszowskiemu sędziemu Liwskiemu, pisarzowi Komisyi swojej, uczynić komplanacyę imieniem funduszu edukacyjnego, z zupełną do potwierdzenia Komisyi referencyą.

44. Sesya dnia 31 miesiąca października odpawiła sie w przytomności biskupa Płockiego, Potockiego pisarza WKL., Czartoryskiego generała ziem Podolskich (S. 2, str. 41).

1) Komisya Edukacyi Narodowej, gdy Ignacy Cieciszowski sędzia ziemski Liwski na sejm ordynaryjny teraz agitujący się z województwa Inflantskiego poseł, przyjęty na siebie przez rezolucyę Komisyi swojej względem ugodzenia się z zakonem kanoników regularnych custodum Sepulchri Christi obowiązek dopełnił i komplanacyę z rzeczonym zakonem na dniu 29 miesiąca i roku terażniejszego zawarł, oraz tę komplanacyę do wiadomości i utwierdzenia Komisyi podał; zaczem zważywszy cały opis rzeczoney komplanacyi, nie tylko ją we wszystkich kondycyach i klauzulach wzmacnia i aprobuje, ale też w protokół rezolucyi dla wiecznej trwałości zainserować od słowa do słowa zleca.

Mędzy Jaśnie Wielmożnym Ignacym Cieciszowskim, sędzią ziemskim Liwskim, na sejm terażniejszy ordynaryjny z województwa Inflantskiego obranym poseł, do niżej wyrażoney czynności za rezolucyą P. Komisyi Edukacyi Narodowej pod dniem 28 miesiąca i roku terażniejszych na sesyi ekonomicznej wypadłą wezwany, a na rzecz funduszu publicznego teźże edukacyi narodowej czyniącym z jednej, a Mateuszem Bajdeckim, klasztoru Miechowskiego kanoników regularnych custodum Sepulchri Christi proboszczem generalnym, oraz Bonawenturą Chrystem, proboszczem kościoła św. Jana w Gnieźnie będącego, swoim i całego zgromadzenia zakonu swego imieniem czyniącymi, z drugiej strony, staże pewna wieczyście trwać mająca na mocy powyższej rezolucyi między przerzeczonymi stronami, a raczej funduszem edukacyi narodowej i zakonem ks. kanoników regularnych custodum Sepulchri Christi komplanacya w ten niżej opisany sposób zawarta, iż przerzeczony zakon custodum Sepulchri Christi, mając sobie ze strony publicznego funduszu edukacyjnego, tak o dopełnienie początkowej erekcyi szpitala św. Jana w Gnieźnie będącego, wkładający na tenże zakon, oprócz utrzymowania w szpitalu ubogich, także i edukowania młodzi szlacheckiej i onej eo do wiktu opatrywania obowiązek przez książąt polskich Przemysława i Bolesława wraz z matką ich Jadwigą, jeszcze w roku 1243 w kościele przerzeczoney szpitala Gnieźnieńskiego na dniu św. Floryana uczynionej¹⁾, jako-
też o wykonanie wyrazów konstytucyi roku 1768 fol. 265, titulo: „Obwa-

¹⁾ Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski, tom I, str. 201.

rowanie szpitala Gnieźnieńskiego“ będącej,¹⁾ w tymże samym interesie edukacji młodzi narodowej wypadłej, na sądach Komisji Edukacji intencjonalny proces i sprawę całą na wypadłym dekreście komunikacji dokumentów opartą, skracając zatem wszelkie prawne procedera, a istotnie pod powagę i protekcję P. Komisji Edukacyjnej (która z mocy rozrządzenia Rzplitej całą edukacją narodową zawiaduje), poddając się, o obowiązków w erekcyi wyżej rzeczzonej względem edukacji umieszczony, tak się ugadzają i na niżej wyrażone punkta dobrowolnie zezwalają: 1. Ks. Bajdecki proboszcz generalny zakonu custodum SS. Sepulchri Christi, oraz ks. Bonawentura Chrest, proboszcz kościoła św. Jana w Gnieźnie będącego, swoim i całego zakonu swojego imieniem, ofiarując się w moc dopełnienia powyższej erekcyi, oraz dla usługi publicznej uczyć szkół w mieście JKMsici Rawie województwa Rawskiego kapitałnem, a to we wszystkim podług przepisu P. Komisji Edukacji Narodowej, której co do rozrządzenia nauk i wyboru nauczycieli posłusznymi być zawsze przyrzekają i będą powinni; co się zaś tyczy wewnętrznego osób ich zgromadzenia institutum, zostawuje się onym subordynacya według reguł i ustawy zakonnej, aby jednak przerzeczone szkoły w Rawie zacząć się mające, dla dobra publicznego przyzwoitym sposobem w dostatecznej nauce odprawiały się, jest i będzie na zawsze przerzeczonego zakonu obowiązkiem starać się dobierać subiecta zdolne na nauczycieli, w których to szkołach Rawskich podług ułożenia P. Komisji szczególnych nauczycieli tenże zakon wyznaczać i dobierać ma. 2. Ciż księża, dopełniając powyższą erekcyę funduszu w Gnieźnie zakonu swego będącego, przyrzekają na zawsze, iż corocznie sześciu ubogich szlachty (których osób nominowanie w mocy samej P. Komisji zostaje) na wikcie swym własnym, wraz ze stancją i opałem, oraz innemi potrzebami, to jest: książkami, papierem i praczka, nie łącząc w to jednak odzienia, z swoich dochodów probostwa Gnieźnieńskiego kościoła św. Jana utrzymywać i onym edukację przyzwoitą (nie używając ich pod żadnym pretekstem do żadnych usług) dawać będą. Aby zaś o tem dziele P. Komisya Edukacyjna zupełnie, że będzie dopełnione, wiadomości miała, ciż księża swem i następców swoich imieniem przyrzekają, iż raporta dokładne z wyrażeniem przczwiska każdego i jego nauki, a to w czasach przez P. Komisję dla szkół wszystkich przepisanych, przesyłać do Komisji będą. 3. W nagrodę bowiem powyższych przyjętych przez zakon obowiązków Cieciszowski, imieniem publicznego funduszu edukacyjnego, kościół z collegium, ogrodem i wszelkimi budowlami w cyrkumferencyi przerzeczonego collegium zostającemi, a w temże mieście Rawie, od przeżady innych budowli, przez Komisję Rozdawniczą uczynionej pozostałemi, na wieczne czasy przerzeczonemu zakonowi custodum Sepulchri Christi oddaje. Niemniej na konserwację tak kościoła, jak i collegium apte-

²⁾ Volumina legum, vol. 7, str. 745 (347).

kę ze wszystkimi narzędziami, lekarstwami, oraz jej dochodami prawem własności na zawsze przyłącza. Biblioteka tamże będąca, osobnym rejestrem spisana, przy temże collegium usui uczących na zawsze zostawuje się. 4. Odtąd zawsze wszelkie podatki i ekspensa na reparację tak kościoła, collegium, jako i budowli przy niem będących rzeczony zakon w swojej własności, bez żadnego do funduszu edukacyi odwoływania się, zastępować będzie powinien. 5. Kiedy zaś zaczęcie szkół ma następować, w tej mierze, jaka wypadnie dyspozycya samej P. Komisyi Edukacyjnej, tę nadmienieni księży dopełnić i wykonać obowiązek na siebie przyjmują. Którą to komplanację i w niej wyrażone kondycye strony obydwie, to jest: Cieciszowski imieniem funduszu edukacyjnego, a zaś ks. Bajdecki i Bonawentura Chryst swoim i całego zakonu custodum Sepulchri Christi imieniem ziścić i dotrzymać przyrzekają, a w przypadku sprzeciwienia się, forum P. Komisyi Edukacyi Narodowej naznaczają, a dla większej wagi i waloru rękami własnymi podpisują. Dan w Warszawie dnia 29 miesiąca października roku pańskiego 1780.

Ignacy Cieciszowski, sędzia ziemski Liwski, do zawarcia niniejszej komplanacyi od P. Komisyi Edukacyi Narodowej umocowany, mp. L.S.

Ks. Mateusz Bajdecki, S. Th. Dr. zakonu Kanoników Regularnych, Stróżów Grobu Chrystusowego proboszcz generalny Miechowski, mp. L.S.

Ks. Bonawentura Chryst, S. Th. Dr. tegoż zakonu proboszcz św. Jana Gnieźnieński, mp. L.S.

Której komplanacyi egzemplarz jeden z podpisem stron w archiwum funduszowem konserwowany mieć chce.

45. Sesya dnia 2 miesiąca listopada odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Mniszcha sekretarza WKL. (S. 2, str. 45).

1) Komisya, przystępując do rezolucyi żądań umieszczonych w memoryale ks. Poczobuta rektora universitatis Vilnensis przepisała onemuż instrukcyę, która obszernie w protokóle osobnym jest zapisana.

2) Na przełożenie ks. Poczobuta rektora universitatis Vilnensis, iż ks. Jankiewicz eks-jezuita profesor siódmy rok w szkołach wojewódzkich Wileńskich uczący znajduje się w takim stanie, że ani kontynuować uczenia, bez narażenia się na niebezpieczeństwo życia, ani porzucić profesory i dla ubóstwa nie może: Komisya wyznacza onemuż pensyę emeryta zł. 800 rocznie, którą napotem dwiema ratami z kasy Wileńskiej odbierać będzie.

3) Komisya postanowiła, ażeby ks. Mordas eks-jezuita w stanie kleryckim będący, który dla słabego zdrowia teraz do uczenia w szkołach publicznych stał się niezdatnym, był pomieszczony w liczbie emerytów z pensją złp. 500 rocznie, którą do dalszego użycia lub opatrzenia odbierać będzie z kasy Wileńskiej.

4) Komisya postanawia, iż ks. Jakubowski eks-jezuita w stanie laickim dawniej będący, a teraz dla wieku podeszłego sposobu do życia

nie mający i przez omyłkę do tabeli emerytów nie zapisany, odtąd ma wyznaczoną pensję zł. 300 rocznie, której pierwszą ratę, to jest, 150 zł. a die 1 octobris roku terażniejszego anticipative opłacić się mającą, kasa generalna Warszawska do odebrania w Wilnie zaasygnuje (S. 5, str. 11).

5) Podkanclerzy Litewski pisać będzie list do magistratu miasta Wilna, zalecając, aby nakazane było starszym cyrulikom, iżby towarzyszom i czeladnikom swoim nie bronili znajdować się na lekcjach publicznych anatomii i chirurgii, z rozkazu Komisji w Wilnie dawanych.

6) Komisya na uczynione sobie przełożenie, iż ks. Ciesielski, dawniej w zakonie jezuickim będący, zostaje dotychczas bez opatrzenia, wyznaczyła pensję onemuż złp. 500 rocznie, zaczynać się mającą a die 1 octobris roku terażniejszego, którą napotem z kasy prowincjonalnej szkół wojewódzkich Lubelskich odbierać będzie.

7) Komisya nakazuje kasie generalnej Warszawskiej wypłacić za terażniejszą dyspozycją ks. Trzcíńskiemu wysłanemu za granicę pensję roczną a die 1 octobris 1780 ad ultimam septembris 1781 złp. 3800, co przy generalnym porachunku przyjęto będzie. Podobna asygnacya na złp. 33 dla drukarni Gröllowskiej za wydrukowanie patentów dla osób do edukacyi publicznej należących, od Komisji wydawać się mających.

46. Sesya dnia 11 miesiąca listopada odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego, Poniatowskiego marszałka R. N., Mniszcha sekretarza, Bielińskiego starosty Czerskiego (S. 2, str. 46).

1) Raport miesięczny od kasy generalnej podany był czytany.

2) Projekt z wyłuszczeniem szczególniejszych okoliczności, tyczących się obowiązku, który Komisya przyjmuje na siebie, oraz wkłada na osoby partycypujące z funduszu edukacyjnego, ze zlecenia biskupa Płockiego wygotowany, czytany był i aprobowany następujący:

Rozrządzenie obligacyi duchownych funduszu edukacyjnego.

Całość funduszu publicznego na edukację narodową poświęconego, troskliwej od całego narodu wyciąga czułości, w szczególności zaś Komisya Edukacyi, której dozorowi jest oddany, obowiązana nie tylko o ocalenie i zachowanie onegoż, ale też o pomnożenie i oszczędzenie jak największe starać się. Z tego powodu Komisya, zatrudniając się dotychczas oswobodzeniem, oraz zabezpieczeniem rzeczonoego funduszu i o dalszem a stałem napotem rozrządzeniu onegoż zaradzając, uczynienie zadosyć obligacyom duchownym, które po zgaszonym zakonie ks. jezuitów przeniósł się na fundusz edukacyi, miała zawsze na celu. Dla czego przy oddawaniu niektórych domów i rezydencyi po-jezuickich innym zakonom ostrzegła obowiązki odprawienia corocznie znacznej liczby mszy świętych, niemniej dopełnienia wielorakich posług duchownych. I teraz, przystępując do uskutecznienia konstytucyi 1776, co się tyczy ugodzenia się o obligacye duchowne, które dawniej ks. jezuita na siebie byli przyjęli, z przewielebnymi biskupami dyecezyi Korony Polskiej i W. Księstwa Litewskiego, radaby najprzychytsze przedsięwziąć środki, przez któreby

bez znacznego uszczuplenia funduszu edukacyi, koniecznie stało się zadosyć włożonym obowiązkom przez fundatorów; a nadto przeświadczona będąc Komisya, jak słusznie należy wiekopomna wdzięczność i pamięć bądź czyniącym fundusze na edukację narodową, bądź do utrzymania onychże i samejże edukacyi przykładającym się, bierze na siebie i wszystkie osoby należące do rządu Komisyi (które korpus edukacyi składać teraz i napotem będą) te powinności niniejszą ustawą, nieodmiennie trwać mającą dla wszystkich, do których to należeć może, przepisując, raz na zawsze zachowane i wykonywane mieć chce. A naprzód; Komisya Edukacyi na oświadczenie niewygasłej wdzięczności i pamięci dla dobrodziejów edukacyi teraz i napotem będących, przyjmuje na siebie i następców swoich obowiązek, aby każdy komisarz edukacyi starał się o odprawienie co miesiąc mszy jednej za dobrodziejów żywych i zmarłych funduszu edukacyjnego, jakoteż, ile sposobność pozwoli, aby starali się komisarze być przytomnymi na publicznem nabożeństwie, które z teraźniejszego ustanowienia Komisyi odprawiać się będzie za zmarłych wszystkich dobrodziejów funduszu edukacyjnego, bądź tych, którzy co nadali, bądź tych, którzy powagą swoją i staraniem otrzymywali, bądź tych nakoniec, którzy do oświecenia narodu przez swe nauki, dobrodziejstwa i edukację przyłożyli się. Powtórę, wchodząc Komisya Edukacyi Narodowej w ścisłą sprawiedliwość, która się należy dobrodziejom od mających uczestnictwo ich funduszu, obowiązuje wszystkich, tak świeckich, jako duchownych, żadnego z nich nie wyłączając, aby mający jakieśkolwiek pensye lub dochody, bądź szkolne, bądź z innego powodu zasług albo pracy wyznaczone z funduszu edukacyi w proporcyi swoich dochodów, lub przez siebie samych, kiedy są kapłanami, lub przez kogo innego, corocznie przypadającą na siebie liczbę mszy świętych za tychże dobrodziejów żywych i zmarłych odprawić starali się. Liczba zaś mszy świętych, podług wielości dochodu wypadająca, mając wzgląd sprawiedliwy już na sam fundusz, już na obowiązki z nim złączone, już na inne okoliczności, taka się wyznacza: aby od każdego sta złotych polskich pensyi lub dochodu, które kto ma z funduszu edukacyjnego, starał się corocznie o odprawienie jednej mszy świętej. A tak mający naprzykład 1200 złp. na rok pensyi, obowiązany będzie postarać się co miesiąc, o jednej mszy świętej odprawienie; mający mniej lub więcej dochodu, do mniejszej lub większej liczby mszy świętych, podług proporcji w przeciągu całego roku poczuwać się powinien. O której powinności wypełnieniu, chcąc być pewną, Komisya i publicum w każdym czasie przeświadczyć, ten przedsięwzięje środek: stanowi, aby przy wszystkich kościołach, do których studenci na mszę chodzić zwykli, była księga pod dozorem rządcy szkół zostająca, w którąby kapłani, przy braniu naprzykład pensyi lub innego sposobnego czasu zapisowali, wiele odprawili mszy świętych roku tego, bądź w tym, bądź w innym kościele, byle tylko na intencję w tej ustawie wyrażoną. Nie kapłani zaś składali jałmużnę na msze od swojej pensyi należące u tejsze księgi dozorczy; na

wiele mszy zostawili, na też księgę, wyraziwszy imię i przezwisko swoje, wpisywali. Dozorca nareszcie tej księgi rozda jałmużnę zostawioną na msze, a biorący wpisze imię i przezwisko swoje, jako odprawił. Życzy jednak Komisyja sobie, aby te jałmużny szczególnie na msze były dawane należącym do funduszu edukacyjnego kapłanom, mianowicie posługi duchowne szkolnej młodzieży czyniącym, jakoteż nauczycielom w stanie kapłańskim zostającym. Gdyby zaś kto z partycypujących z funduszu edukacyjnego był dostrzeżony w niedopełnieniu tej powinności, takiemu każe Komisyja przy płaceniu pensyi, po dwa złote za każdą mszę zaległą jałmużny wytrącić, w też księgę zapisać i rozdać na msze jako wyżej. Przeto, corocznie przy innych raportach, uwiadomią o tem wszystkiem Komisyję dozorce tej księgi, a podczas wizyty kościoła tego, lub kiedyby się zdało loci ordinario będą powinni tę księgę okazać i przy każdym takim okazaniu o podpis urzędowy upraszać. Po trzecie, znając Komisyja Edukacyi Narodowej dobrze, jak wiele na tym funduszu zależy szkolnej młodzi, która korzysta z publicznej edukacyi, obowiązując ogólnie wszelką młodź, jakichkolwiek szkół narodowych, aby codziennie w modlitwach swoich rannych i wieczornych, jakoteż przy komuniach świętych i w innych uczynkach dobrych jałmużny, umartwienia i tym podobnych, pamiętali o tych dobroczyńcach żywych i umarłych. Przeto też zaleca rządcom szkół i innym dozór mającym tej młodzi, aby często jej ten obowiązek przekładali, przypominali i do pełnienia jego zachęcali, w szczególności zaś, ustanawia Komisyja, aby codziennie przy końcu szkół rannych, w każdej szkole profesor z uczniami zmówił psalm *de profundis* i modlitwę *Deus veniae largitor* za dobrodziejów zmarłych polskim lub łacińskim językiem wedle pojętności uczniów. Naostatek żądając Komisyja Edukacyi wszystkim dobroczyńcom funduszu edukacyjnego rzeczą samą najuroczystszą wdzięczność, stanowi na ten koniec jeden anniwersarz odprawiać się mający corocznie po wszystkich miejscach, gdzie tylko są szkoły w miesiącu listopadzie, w tym tygodniu, w którym dzień zaduszny przypadać będzie. Rządce zaś szkół starać się mają, aby jak najprzykładniej to nabożeństwo odprawiane było i w księgę wyżej wspomnianą wpisywane. Należący przeto do funduszu edukacyjnego kapłani przybędą ze mszami do kościoła, a inni wraz ze szkolną młodzią także swe nabożeństwa dnia tego ofiarować będą za tychże umarłych, jakoteż któryby dnia tego do komunii świętej przystąpili i inne pobożne uczynki, jałmużny i tym podobne wypełnili, wielce świętą i zbawienną przysługę niemniej umarłym, jak sobie uczynią. Do czego wszystkiego Komisyja zachęca, zostawując jednak rzecz tę każdego dobrej woli, gorliwości i nabożeństwu, to tylko w szczególności stanowi, aby dnia tego szkolna młodzież z nauczycielem i innymi przytomnymi zmówiła *officium defunctorum* i po niem na mszy śpiewanej przytomna była. A jałmużna, któraby od różnych złożona była, między ubogich miejscowych rozdana została. Co wszystko, aby podług niniejszego rozrządzenia Komisyi,

pilnie i zupełnie wykonywane było, osoby pod jakimkolwiek tytułem do rządu szkół narodowych należące, z najusilniejszą czułością doglądać powinny. Komisya zaś tak przez raporta do siebie czynione, jakoteż przez wizytatorów na miejsce zsyłanych o egzekucyi i wiernem zachowaniu te-
rażniejszej ustawy, jak najmocniej zapewnić się nie omieszkła.

3) Komisya, będąc zapewnioną przez Malczewskiego pisarza Komisyi swojej, o bezpiecznym transporcie pieniędzy z Wilna do Warszawy, zaleca przez terażniejszą dyspozycyę kasie generalnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnacyę do kasy prowincjonalnej Wileńskiej na zapłacenie do rąk tegoż Malczewskiego, lub zlecenie od niego mającego, sumy złp. 57912 gr. 15 dla zaspokojenia niżej wyrażonych pensyi, to jest: Czarnockiemu pisarzowi za trzy kwartały ad ultimam martii 81 zł. 5400, Malczewskiemu pisarzowi za tenże czas zł. 5400, Cieciszowskiemu pisarzowi za pół roku ad ultimam martii 81 zł. 3600, Rzętkowskiemu regentowi za trzy kwartały ad ultimam martii 81 zł. 3000, Rzętkowskiemu i Ustrzyckiemu patronom za tenże czas zł. 4500, Idźkowskiemu archiwisście i Zabłockiemu protokółisście za tenże czas zł. 4500, Dąbrowskiemu instygatorowi, Zarębie, Jabłońskiemu, Dolińskiemu, Dakisiewiczowi, Lni-skiemu, Dobrzańskiemu, Cynerowi za trzy kwartały, Burakowskiemu za pół roku do ostatniego marca r. 1781 zł. 13000, Cieciszowskiemu zawiadującemu kasą, Tolkmitowi kontraregestrantowi, Lelewelowi kasyerowi i Morozowi subalternowi za trzy kwartały ad ultimam martii 81 zł. 15000, Zawadzkiemu architektowi za tenże czas zł. 2512 gr. 15, kontraregestrantowi Tolkmitowi za stancyę za rok ad ultimam septembris 81 zł. 1000; in summa zł. 57912 gr. 15. A to za poprzedzającym rewersem Malczewskiego na transportowanie tejże sumy z Wilna do Warszawy i oddanie jej do rąk Lelewela kasyera generalnego.

4) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby za terażniejszą asygnacyą i kwitem Teppera wypłaciła złp. 1235 gr. 27½, to jest: resztę należytości za instrumenta matematyczne, sporządzone w Wiedniu, tudzież złp. 686 gr. 2½ za transport i opłacenie cła tychże instrumentów matematycznych. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

5) Komisya, udeterminowawszy dla oficyalistów na kondescencye z dekretów swoich wypadłe do Ostroga, Włodzimierza, Połonnego, Kni-hynina, Żytomierza, Owrucza, Winnicy, Kamieńca Podolskiego i Baru zjechać mającego na ekspens drogi złp. 6000, zaleca kasie generalnej, ażeby wydała asygnacyę do kasy prowincjonalnej Wileńskiej na zapłacenie pomienionej kwoty złp. 6000 za kwitem Cieciszowskiego sędziego ziemskiego Liwskiego. Co przy generalnym porachunku przyjęto będzie.

6) Komisya, rezolwując memoriał ks. Minockiego kanonika Krakowskiego, rektora akademii Poznańskiej, na uczynione sobie przełożenia w punktach osobnych, dała odpowiedzi, które w protokóle oddzielnym są zapisane.

7) Z okazji podanego do Komisji przełożenia od Okęckiego biskupa Poznańskiego podkanclerzego koronnego względem funduszków duchownych do diecezji Poznańskiej należących, wyznaczyła Komisja ks. Kollataja kanonika Krakowskiego do traktowania i umówienia się o punkta do konkordaty z biskupem Poznańskim.

8) Komisja o fundusze i obligacye duchowne dawniej przez ks. jezuitów w diecezji Chełmskiej przyjęte, uczyniła wieczystą transakcyę z Janem Aloizym Witoldem Aleksandrowiczem, biskupem Chełmskim, która z obu stron przyjęta i podpisana, w protokół Komisji per extensum wciąga się w następującej osnowie:

Na wieczną rzecz pamięć. My, komisarze Komisji obojga narodów od Rzeczypospolitej wyznaczeni z jednej, a Alojzy Aleksandrowicz, biskup Chełmski, oraz Jan Łoza, kanonik katedralny Chełmski, generalny kapituły Chełmskiej przez dekret onejże na dniu 17 miesiąca lipca roku teraz bieżącego 1780 umocowany prokurator, swoim i następców swoich, oraz kapituły i całej diecezji Chełmskiej imieniem, z drugiej strony, wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem teraz i na potomne czasy wiedzieć będzie należało, wiadomo czynimy. Myśl Rzeczypospolitej z ustawy prawa sejmu w roku 1775 skończonego wypływająca, względem ubezpieczenia intencji obywateli pod tytułem „Rozrządzenie dobrami jezuitskimi“ w tem brzmieniu słów: „Niemniej że etiam od żyjących fundatorów i dobrodziejów sine ulla condicione księży jezuitom oblata post suppressionem repeti nie mogą, aby tylko przez zwierzchności duchowne provideatur, żeby obligacyom, które per oblacionem vel foundationem księży jezuitom impositae fuerunt, przez inszych kapłanów zadosyć się stało“ i znowu na sejmie roku 1776 pod tytułem „Edukacya Narodowa“ w takowej obmowie „Taż Komisja o fundusze i obligacye duchowne, dawniej przez księży jezuitów przyjęte, cum loci ordinariis transigere ważne będzie mogła podług ostatniej konstytucyi“ ponowiona, była zawsze na celu nam komisarzom nad edukacyą narodową przełożonym, abyśmy wieczną transakcyę cum loci ordinariis wszelkie obligacye duchowne, dawniej na zakon księży przeszło-jezuitów, ante suppressionem przez różne fundacye i zapisy włożone, jak najskuteczniej ułatwili i zakończyli. Dokładanie się do dobra publicznego Aleksandrowicza biskupa Chełmskiego, razem z kapitułą katedralną Chełmską, zjednało powolność do skutecznienia dzieła tego ku zadosyć uczynieniu wyrokom Rzeczypospolitej w następujących punktach: 1. Alojzy Aleksandrowicz, biskup Chełmski, swoim, następców swoich, tudzież ks. Jan Łoza, kanonik katedralny Chełmski, imieniem kapituły, jako umocowany prokurator, uwalniając na wieczne czasy dobra leżące i sumy po zgaszonym zakonie ks. jezuitów pozostałe, a na fundusz edukacyi narodowej dysponowane, od obowiązków duchownych i kościelnych obligacyi, wniesionych przedtem na zakon ks. jezuitów przez zapisy i inne legacye fundatorów, przyjmują nazawsze utrzymywanie przy katedrze Chełmskiej dwóch kaznodziei,

dwóch spowiedników, dwóch misjonarzy i dwóch do uczenia szkoły parafialnej zdalnych, do czego zakon przeszło-jezuicki przez erekcję niegdy Świećckiego biskupa Chełmskiego i kapituły Chełmskiej był obligowany. 2. Dogadzając publicznej potrzebie i korzyści, która zależy na początkowym oświeceniu dzieci, biskup Chełmski swoim i następców swoich, tudzież ks. Jan Łoza, kanonik katedralny Chełmski, kapituły swojej imieniem, przyjąwszy wiecznymi czasy obowiązek utrzymywania szkoły parafialnej w Krasnymstawie kosztem swoim, submitują się, iż też szkoła zostawać będzie pod dyрекcją i zwierzchnością Komisji Edukacji Narodowej, do której też Komisja zostawuje sobie moc, ile razy jej się podobać będzie wizytę, wyznaczyć dla egzaminowania, jeżeli cała szkoła parafialna znajduje się i jeżeli w niej nauki podług przepisów Komisji dawane będą. 3. Nie zostawując sobie biskup Chełmski żadnej pretensyi, ale owszem umarzając wszystkie, swoim i następców swoich, oraz ks. Jan Łoza, kanonik katedralny Chełmski, jako umocowany prokurator, swem i kapituły katedralnej Chełmskiej imieniem, papiery i dokumenta wszelkie przez administratorów w czasie ogłoszenia buli suppressionis księży jezuitów zabrane i przez tychże kapitułę Chełmskiej oddane, jako do funduszu edukacji narodowej należące, od daty niniejszej konwencji w niedziel 12 za rewersem archiwisty funduszu edukacyjnego oddać przyrzekają. 4. Nawzajem Komisja Edukacji Narodowej dla wygody biskupa i katedry Chełmskiej, ustępując na wieczne i nieodzowne czasy kościół murowany w Krasnymstawie, ze wszystkimi sprzętami, srebrami, zakrystyą, dzwonami, dom o dwóch piętach murowany za kolegium, szkoły, collegium całe z szpichlerzem, browarem z naczyniami, z ogrodem, w jakim się teraz stanie znajdują, oraz ze wszystkimi dworakami, budowlami i gruntami, przez Komisję Rozdawniczą i z woli jej nie przedanymi (z których jeżeliby co fato aliquo odpaść miało, tedy o to żadnej pretensyi do funduszu edukacji narodowej rościć tak biskup, jako i następcy onegoż, oraz i kapituła Chełmska nie będą mogli) niniejszym uroczystym aktem in forma iuris quam plenissima daje wieczyste prawo biskupowi i kapitułe Chełmskiej do nadmienionych kościoła, collegium, szkół, domów i wszelkich budowli, oraz gruntów, jako wiecznie do nich należąc mają. 5. Komisja Edukacji Narodowej przyjmuje wieczny obowiązek płacenia corocznie biskupowi i kapitułe Chełmskiej na utrzymanie ekspensy i dopełnienie wyżej rzeczonych obowiązków od tegoż biskupa Chełmskiego i kapituły na siebie niniejszą ugodą przyjętych, tudzież potrzebę szkoły parafialnej, złp. 3600, które dwiema ratami, co pół roku po złp. 1800 na dzień 1 miesiąca października i 1 miesiąca kwietnia za kwitem generalnego kapituły Chełmskiej prokuratora wypłacać ma. 6. Komisja Edukacji Narodowej folwark Zastawy zwany, na przedmieściu Krasnostawkiem leżący, przez ks. Borowskiego trzymany, zachowując onemuż prawo, jeżeli jakie ma, biskupowi i kapitułe Chełmskiej, na dopełnienie powyższych obowiązków ustępuje i wolnego wwią-

zania się, tak do tegoż folwarku, jako collegium, wszelkiej budowli i gruntów pozwala na wieczne czasy. 7. Oddanych przez Komisję Edukacyi Narodowej prawem wieczności wyżej wyrażonych kościoła, collegium, szkół, domów oraz gruntów, spisanie stanu przez inwentarz na gruncie sporządzony nastąpić powinno, który to inwentarz do konwencyi, a konwencya do inwentarza stosować się mają. Do takowego dokładnego spisania Komisya Edukacyi Narodowej z strony swojej Piotra Rzętkowskiego, regenta Komisyi swojej, wyznacza, który w przytomności osoby od biskupa i kapituły Chełmskiej determinowanej, takowy inwentarz na dwa egzemplarze spíše, jeden do archiwum Komisyi Edukacyi Narodowej, a drugi do akt kapituły Chełmskiej odda. 8. Utrzymywanie tak ustąpionego kościoła, jako collegium, domów i gruntów, do biskupa i kapituły Chełmskiej, tudzież reparacya i opłacanie podatków publicznych nazawsze należeć będzie, funduszów zaś wszelkich dochodzenie do tego kościoła i domów należących, Komisya Edukacyi Narodowej sobie ostrzega i zostawuje. Którą transakcyę uroczyście i wiecznie trwałą, rękami własnymi podpisujemy. Dan w Warszawie dnia 11 miesiąca listopada 1780 roku.

Michał książę Poniatowski B. Pt., jako prezydujący.

Joachim Chreptowicz, podkanclerzy W.K.L.

Małachowski referendarz koronny.

Stanisław ks. Poniatowski, marszałek Rady Nicustającej.

M. Mniszech, sekretarz w. W.K.L.

Ks. Jan Alojzy Witold Aleksandrowicz, biskup Chełmski, L.S.

Ks. Jan Łoza, kanonik katedralny, prokurator glny kapituły Chełmskiej, L.S.

9) Komisya, widząc nieuchronną potrzebę wyznaczenia teraz pewnej sumy na konieczne ekspensa szkoły anatomii i chirurgii w Wilnie będącej, determinuje tymczasem sumę złp. 600, z której wszystkie wydatki zastąpione być powinny, aż póki nie nastąpi trwałe ustanowienie porządku i ekspensy w plancie generalnej akademii Wileńskiej.

47. Sesya dnia 18 miesiąca listopada odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Mniszcha sekretarza w. WKŁ. (S. 2, str. 58).

1) Ks. Kołłątaj kanonik Krakowski, delegowany od Komisyi na wizytowanie i uczynienie reformy universitatis Cracoviensis, kontynuował czytanie raportu uwiadamiającego Komisję o odmianach już zaszłych z tej okazji, podług dawniejszego jej rozrządzenia, a oraz niektóre okoliczności zawieszone jeszcze do rezolucyi Komisyi proponował.

2) Komisya dwie kanonie Krakowskie, to jest: kanonię fundi Łętkowska i kanonię fundi Karniew, jakoteż probostwo św. Floryana na Kleparzu Akademii Krakowskiej inkorporowane, dla trzech emerytów duchownych pro dote wiecznymi czasy naznacza, tak iż żadne z tych trzech

beneficjów do skarbu Akademii nie opłacać nie będzie, ale całkowity fundusz kanonii i probostwa emerytowi dostawać się powinien będzie, na których po długim dzisiejszych profesorów życiu, ci wybrani będą, którzy najdawniej w szkole Królestwa publicznie uczyli. Że jednak praca uczących od wprowadzenia reformy rachować się musi, bo reforma dopiero los nauczycieli porównała, przeto zapobiegając wszelkim trudnościom, któreby wyniknąć mogły w staraniu się o miejsca emerytów: Komisya stanowi, iż na ten raz tych za emerytów podawać będzie Universitas, którzy do dobra jej szczególnie przyłożyli się, albo którzy przez napisane w teologii lub prawie duchownem dzieło i od wyznaczonych przez Komisję reformatorów teologii przyjęte na to sobie szczególnie od innych zasłuży.

3) Uproszony jest biskup Płocki do traktowania z generałem Grabowskim, jako dziedzicem Piotrkowic, a przeto kolatorem probostwa w Koniuszy, o ułożenie na czas dalszy, żeby nie komu innemu dziedzice Piotrkowic na Koniuszy prezentę dawali, tylko temu akademikowi, któryby od Komisji do dziedzica miał zlecenie i kanonii Krakowskiej nie posiadał; a gdy to ułożenie nastąpi, Komisya względem probostwa w Koniuszy, zniósłszy się z biskupem Krakowskim, osobne uczyni rozporządzenie.

4) Komisya, mając sobie doniesiono, iż wieś Skawce do probostwa św. Floryana, wieś Podstolice do probostwa św. Anny i część we wsi Sidzinka do Akademii należące znajdują się w kordonie Austriackim, zaleca ks. Kołtątajowi kanonikowi Krakowskiemu, ażeby imieniem jej, tak z biskupem Krakowskim, jakoteż z dzisiejszymi wiosek pomienionych posesorami ułożył, żeby te wioski mogły być obrócone pro massa communis kolegiaty św. Anny in distributionem quotidianam kanoników et pro dote cleri inferioris tejże kolegiaty, a to dla większego tychże posesyji bezpieczeństwa, salvo dla każdego wiosek pomienionych posesora annuo stipendio, jakie pro moderno dóbr statutu do siebie odbierał, które to ułożenie Komisya dla większej pewności posesyji zakordonowych, jak najprędzej skutecznie zaleca.

5) Komisya, mając sobie przełożoną konkluzję universitatis Cracoviensis, z której okazuje się, iż ks. Niegowiecki, teologii doktor, bez wiadomości całej Akademii odważył się na sejmiki podawać pismo, dzieła Komisji oczerniające, do którego iż nikt więcej nie wpływał, ani go też namawiał, pod przysięgą zeznał i za to wykroczenie też Universitas, osądzwszy go być godnym kary, nakazała, aby każdy in corpore Universitatis, votum swoje, jak ma być ukaranym, pod pieczęcią i z podpisem ręki własnej sekretarzowi Akademii oddał, z których przez rektora Universitatis do Komisji odesłanych, okazała się pluralitas votorum konkludujących, ażeby ks. Niegowiecki był ekskludowanym. Przeto Komisya uznaje za potrzebę, ażeby postępek ks. Niegowieckiego był przykładnie ukarany, a przychyliając się ad pluralitatem, sentencję Universitatis potwierdza i tegoż ks. Niegowieckiego ze zgromadzenia Universitatis eks-

kluduje, od swej protekcji i jurysdykcji na zawsze oddała, i w liczbie zasłużonych profesorów mieć nie chce. Oświadczając zaś Akademii swoją wdzięczność, iż w tym przypadku okazała dla Komisji należnego uszanowania dowody, deklarując, iż niniejsza jej rezolucja po innych szkołach publikowaną nie będzie i dosyć jest, żeby na konwokacji Universitatis przeczytaną była, ks. Niegowieckiego z samych tylko miłosierdzia powodów przy jego beneficjach, które qua profesor in Universitate trzymał i dotąd posiada zachowuje, łaskawie z nim dysponując, aby podług praw kanonicznych na kalumniatorów i falsyfikatorów przepisanych sądzonym nie był, jak niektóre wota konkludowały i tę rezolucję Komisya dla wiadomości rektora i całej Universitatis wydać rozkazała.

6) Komisya, mając wzgląd na zasługi ks. Skrzynieckiego, niegdyś w zakonie jezuickim prowincyała, do dawnej pensji, jako emerytowi dotąd wypłacanej, złp. 500 naznacza, która od dnia 1 kwietnia roku przyszłego 1781 rachowana mu będzie. A zaś dla całego emerytów zgromadzenia, na drwa i inne communitatis potrzeby, Komisya zł. 1000 rocznie dodaje.

7) Dekret reformacji i inne rozporządzenia in universitate Cracoviensi, przez ks. Kołłątaja delegowanego od Komisji uczynione, Komisya potwierdza.

8) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, aby asygnowała do wypłacenia przez kasę w Wilnie będącą sumę złp. 10800 za kwitem ks. Kołłątaja, który dla wojażujących z woli Komisji Jaśkiewicza i Śniadeckiego kredyt na czerw. zł. 800 u Laśkiewicza bankiera w Krakowie zjednał (S. 5, str. 15).

48. Sesya dnia 21 miesiąca listopada odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Małachowskiego podkanclerzego kor., Chreptowicza podkanclerzego WKŁ., Potockiego pisarza w. WKŁ., Czartoryskiego generała ziem Podolskich, Bielińskiego starosty Czerskiego (S. 2, str. 61).

1) Na dzisiejszej sesji zatrudniła się Komisya czytaniem raportu wizyty szkół Ukraińskich i Podolskich, które generał ziem Podolskich, jako do departamentu swojego należące, jedno odwiedzał osobiście, drugie przez wyznaczone osoby, wizytować starał się. Wdzięczność księciu za tak chwalebną i użyteczną pracę przyzwoicie oświadczoną Komisya w protokóle swoim zapisać zaleciła. Raport zaś czyli sposób tej wizyty dokładnie wykonanej za wzór dla mających na potem wizytować szkoły publiczne przyjął. Szkołom Żytomierskim i Winnickim w raporcie z największej we wszystkim dokładności szczególniejszej Komisji zaleconym, postanowiła Komisya przez osobne listy do prefektów wyrazić ukontentowanie swoje, z pochwaleniem przykładnej pilności uczących się i uczących. Szkół wojewódzkich Kamienieckich zaświadczył książę wizytujący porządek i użyteczność, przyznając, iż najwięcej winne są troskliwej o nich staranności Lipińskiego podkomorzego Łatyczowskiego, który niedostatek w kasie własnymi zastępuje pieniędzmi, na nieuchronne repara-

cye materyałów z dóbr swoich dostarcza i o potrzebach konwiktu i szkół z usilną zaradza gorliwością. Jemu więc Komisya podziękowanie i wdzięczność imieniem swoim przez księcia prezydującego listownie oświadczyć zleciła.

2) Ks. Feliks Rościszewski dla kalectwa i wieku podeszłego, ks. Antoni Pisarski bez opatrzenia zostający i Mateusz Peterlewicz laik są umieszczeni między emerytami w departamencie generała ziem Podolskich z pensją zwyczajną, od dnia ostatniego marca roku przyszłego 1781 zaczynać się mającą (S. 5, str. 19).

3) Produkowane i czytane było przed Komisją prawo służące ks. bazylianom prowincji koronnej, przez które generał ziem Podolskich na fundamencie danego sobie od Komisji zlecenia i mocy, oraz po zaszłej we wszystkim umowie z ks. Komarnickim, jako prokuratorem i plenipotentem do tego umocowanym, oddał na zawsze w posesyę ks. bazylianów prowincji koronnej collegium Ostrogskie wspólnie z szkołami i kościołem, pod datą dnia 7 sierpnia roku 1777. To więc nadanie i wyrażone w nim kondycye, Komisya zupełnie potwierdzając, w protokóle czynności swoich per extensum zapisać i stronie rekwirującej ekstraktem wydać zaleciła.

Adam na Kłewanu i Żukowie książę Czartoryski, generał ziem Podolskich, generał-leutnant wojsk i szef gwardyi pieszej WKL., Szereszewski etc. starosta, orderów Orła Białego, św. Jędrzeja i św. Stanisława kawaler, Komisji Edukacyi Narodowej komisarz, czynię wiadomo wszystkim, mianowicie komu o tem wiedzieć należy, iż Komisya Edukacyi Narodowej mocą konstytucyi tytuło: „Edukacya Narodowa“, nadającej jej zupełne prawo rozrządzenia szkołami i ich funduszami, umyśliwszy dla bliskości szkół trojakich publicznych, w kilku mil okręgu, znieść szkoły powiatowe Hojskie, pod dozorem dotychczas ks. bazylianów koronnych zostające, a collegium Ostrogskie, wspólnie z szkołami kosztem Komisji utrzymującemi się, tymże ks. bazylianom oddać z obowiązkiem, aby profesorów Hojskich do szkół przenieśli Ostrogskich, zleciła mi traktowanie w tej mierze z pomienionymi ks. bazylianami i zupełne na mnie prawo zakończenia tego interesu wlała. Na fundamencie więc takowego zlecenia i danej mi mocy, po zaszłej między mną i ks. Komarnickim ks. bazylianów koronnych prokuratorem, umocowanym do tego aktu plenipotentem umowie, oddaję na zawsze ks. bazylianom koronnym collegium Ostrogskie, wspólnie z kościołem, szkołami, apteką i jakimkolwiek, bądź drewnianem, bądź murowanem zabudowaniem in contiguitate collegii będącym i do niego należącym, równie jak wszystkie sprzęty, statki, naczynia i jakiekolwiek ruchomości przy tradycyi znaleźć się mogące, mianowicie bibliotekę i argenterję kościelną ze wszystkimi rzeczami w kościele lub zakrystyi znajdującymi się. Oprócz tego przyrzekam imieniem Komisji ks. bazylianom Ostrogskim, naprzód 2000 złp. corocznie dwiema ratami, począwszy ab ultimo septembris roku niniejszego 1777 z ka-

sy generalnej, lub zkąd ona naznaczy, wiecznymi czasy wypłacać się mające; potem w nagrodę szkół przez pożar w tem że collegium zdarzonych 4400 ztp., to jest pensyę trzech profesorów a florenos 1200 i kaznodziei a florenos 800, co rok dwiema także ratami przez lat 6 i zacząwszy od wyżej wyrażonego terminu roku 1777 aż do tegoż czasu roku 1783, które podobnie z kasy generalnej edukacyjnej, lub gdzie ona zaasygnuje, regularnie oddawane im będą. Nadto ks. bazylianie koronni przez wyż rzeczzonego swojego prokuratora i do niniejszej czynności plenipotenta życzą sobie wioskę Korozwany zwaną, zdawna ich klasztorowi Hojskiemu zapisaną do Ostrońskiego collegium dla dostateczniejszego utrzymania i pomnożenia zdalnych miejscu kilku osób zakonnych przyłączyć, a zamiast wioski Korozwan, monasterek swój Horodyski z przyległościami jego klasztorowi Hojskiemu na folwark obrócić. Przychylam się do żądania ks. bazylianów koronnych i tę wioskę Korozwany zwaną z powodu, że oprócz obliów w funduszu Hoyskim anno 1639 die 4 februarii przez księżnę Reginę z Hoyskich Sołłomerecką uczynionym i oświadczeniem przed aktami Łuckimi uroczyście zeznanym wyrażonych na edukację także młodzi narodowej jest zapisana i przy tymże klasztorze Hoyskim do dnia dzisiejszego w spokojnej posesyi zostaje, do collegium Ostrońskiego ks. bazylianom oddanego imieniem Komisji Edukacji Narodowej, na żądanie tychże ks. bazylianów wiecznymi czasy, pokąd tylko ciż księża bazylianie collegium Ostrońskie posiadać będą, przyłączam i bez wszelkiej prepedycyi kogokolwiek i z jakiegokolwiek powodu za ukazaniem tego instrumentu, oddać rektorowi szkół Ostrońskich nakazuję, z tym warunkiem, iż gdyby ks. bazylianie koronni jakimym trafunkiem (czego się nie spodziewam) od collegium Ostrońskiego byli oddaleni, wtenczas wioska Korozwany klasztorowi Hoyskiemu ma być nazad powrócona. Przez ten zaś wzgląd, że klasztor Hoyski w krasomówskiej sztuce swą zakonną młodź edukuje, stosując ją do profesoryi dla narodowej młodzi, własny ks. bazylianów koronnych klasztor Horodyski ze wszystkimi jego przynależnościami za folwark zawsze służyć mający klasztorowi Hoyskiemu mieć chcę i utwierdzam. Zaś ks. bazylianie koronni mocą tego prawa obowiązują się jak najuroczyściej utrzymywać w temże collegium Ostrońskim szkoły powiatowe, tak jako je dotychczas utrzymywali w Hoszczy, mając trzech profesorów, prefekta i osobnego rektora, a to ze wszelką tak dla Komisji Edukacji Narodowej, jakoteż dla wyznaczonego teraz z jej ramienia, albo napotem wyznaczyć się mającego komisarza na wszelkie, co się tylko tyczy nauk, rozkazy i rozrządzenia powolnością. Nadto dla wygody i koniecznej potrzeby studentów obrządku łacińskiego trzymać u siebie dwóch, a przynajmniej jednego księdza tegoż obrządku, jeśliby się w tem zamierzeniu inny jaki równy temu nie obmyślił sposób. Który instrument, aby tem większą

miął wagę, przy ciśnieniu pieczęci ręką mą własną podpisuję. Dan w Puławach dnia 7 sierpnia 1777 roku.

Adam Czartoryski, K. E. N. (L. S.).

4) Na żądanie Czapskiej wdowy posesorki dóbr Lisewo po-jezui-ckich w ziemi Ciechanowskiej leżących przyjęta jest ewikcyja w trzeciej części wartości dóbr przerzeczonych dla funduszu edukacyjnego podług prawa zapisać się mająca przez Stefana Turno, rotmistrza znaku pancer-nego, na dobrach jego dziedzicznych miasto Neksta i wsie Starczanowo i Stroszki w województwie Kaliskiem leżących, Pawła zaś Gorskiego z tejże ewikcyi dawniej na wsi jego dziedzicznej Sobole zapisanej Ko-misya instygatorowi sądowemu imieniem funduszu zakwitować zaleca.

5) Komisya na uczynione sobie przełożenia od Lipińskiego pod-komorzego Łatyczewskiego dała rezolucye, które w osobnych punktach wraz z listem od Komisyi onemuż przełożone będą.

6) Ks. Kołłątaj kanonik Krakowski z woli Komisyi zapisany za emeryta do beneficium, które dla emerytów akademii Krakowskiej desty-nowane.

7) Komisya zleciła zapisać do protokołu wniesienie instancyi przez generała ziem Podolskich za sekretarzem Gintowtem z przyobieca-ną od Komisyi nadgodą temuż opatrującą los przyzwoity.

8) Komisya, odbierając memoriał Małachowskiego kasztelana Woj-nickiego, zaleciła komunikować onegoż rektorowi universitatis Cracoviensis, zostawując onemuż wraz z ks. Kołłątajem delegowanym od Komisyi wi-zytatorom wolność czynienia definitive w tym interesie.

49. Sesja dnia 24 miesiąca listopada odprawiła się w przytom-ności biskupa Płockiego, Małachowskiego podkanclerzego kor., Mniszcha sekretarza WKL., Potockiego pisarza WKL., Mokronowskiego generał-in-spektora w. kor., Bielińskiego starosty Czerskiego (S. 2, str. 67).

1) Ks. Piramowicz sekretarz Towarzystwa Elementarnego czynił raport i czytał protokół sesyi Towarzystwa. Potocki pisarz WKL., jako prezydujący w Towarzystwie, wnosił, aby końcem większej użyteczności ksiąg elementarnych i ogólnego dobra publicznej instrukcyi, Komisya chciała znieść się z główną Szkołą Królestwa, względem policzenia osób Towarzystwa ad corpus academicum, coby i zaprowadzenie hierarchii szkolnej i inne rozrządzenia poczynione, a mianowicie, wizyty szkół ułat-wiło, gdyż osoby składające Towarzystwo z gruntu i najlepiej znając du-cha układów Komisyi co do publicznej instrukcyi, w tych początkach najzdadniejszymi być zdają się do rzeczonych wizyt. Które wniesienie Komisya, chcąc mieć nieodwłocznie uskutecznione, aprobowala. Zalecono sekretarzowi Towarzystwa, aby wspólnie z Towarzystwem ułożył instruk-cyę, która ma być przepisana od Komisyi dla wizytatorów, używając do ułożenia onejże punktów wizyty przez generała ziem Podolskich świeżo odprawionej, w raporcie danym do Komisyi umieszczonych. Zalecono temuż sekretarzowi podanie projektu względem ułożenia drukarni Komisyi

Edukacji. Czempnińskiego doktora medycyny, ofiarującego się pracować dla dobra i pomnożenia instrukcy publicznej, przyjęła Komisya do Społeczeństwa Elementarnego, w którym zasiadać będzie bez pensyi. Teraz proponowane mu będzie od Komisyi napisanie książki elementarnej o zachowaniu zdrowia.

2) Komisya, widząc użyteczne i coraz bardziej pomnażające się prace Towarzystwa wyznaczonego do ksiąg elementarnych, końcem nadgrody dla chwalebnie w niem pracujących przydała sumę 3350 złp. rocznie, która wraz z pensją dawniejszą ratami wypłacana będzie do podziału przez prezydującego w niem komisarza, między osoby Towarzystwa szczególniemi usługami dystyngujące się.

3) Komisya chciała mieć ostrzeżone napotem w wyznaczaniu na rektorów szkół pierwszeństwo dla osób *ex corpore universitatis Cracoviensis* (*caeteris paribus*) wybierać się mających.

4) Projekt do konkordaty z biskupem Kijowskim czytany, był konotowany na sesyi i do finalnego umówienia się oddany Cieciszowskiemu pisarzowi Komisyi.

5) Komisya obowiązana przestrzegać funduszu edukacyjnego całości i czynić windykację kapitałów do niego należących, od których procent nie jest regularnie opłacany, sumę 23000 złp. przez Grabowskiego sędziego ziemskiego Brzeskiego, dawniej ks. jezuitom collegium Brzeskiego Litewskiego winną, od której od zgaszenia instituti *Societatis* należące prowizye zupełnie zalegały, przez rezolucję swoją na dniu 27 miesiąca marca roku 1779 zapadłą, na nową lokację u Tyzenhauza podskarbiego nadwornego Litewskiego determinując, windykację onejże na instancję instygatora w sądach swoich nieodwłocznie czynić się mającą ostrzegła. Z tych więc przyczyn, że do żądania Felicjana Grabowskiego, dopraszającego się teraz zostawienia sumy przerzeczonej na dawnej u niego lokacyi, przychylić się nie może (ile po rozpoczętym już w tym interesie prawnym procederze), oświadcza.

6) Komisya na memoriał Szczepanowskiego regenta Brzeskiego Litewskiego, ponieważ dobra Menewez po-jezuickie, przez rozrządzenie Komisyi Rozdawniczej Litewskiej na sesyi dnia 9 miesiąca lipca 1774 roku oddane są Laskowskiemu cześnikowi Brzeskiemu i prowent z nich wyprowadzony 1500 złp. rocznie, dotychczas niezawodnie do kasy Komisyi importuje się: nie może więc zyskiwać beneficium *delationis* podług prawa 1776 roku Szczepanowski regent sądowy Brzeski w memoriale do Komisyi podanym doniesienie względem dóbr pomienionych czyniący. Co się zaś tyczy wyniesienia dyplomatów od JKM. w dobra pojezuickie obywatelów prowincyi WKL. rozdane, Komisya z posesorami onychże instygatorowi swojemu o to prawnie czynić zaleca.

7) Komisya wyznaczyła pensję złp. 1000 rocznie Pędzłowi mającemu dozór drukarni akademickich w Krakowie.

50. Sesja dnia 28 miesiąca listopada odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Małachowskiego podkanclerzego kor., Chreptowicza podkanclerzego WKL., Potockiego pisarza WKL., Mokronowskiego generał-inspektora w. kor. (S. 2, str. 69).

1) Raport od kasy generalnej Warszawskiej podany był czytany.

2) Wydane asygnacje: a) na zł. 4000 dla szkół Sandomierskich za kwitem ks. Potoczyńskiego prefekta onychże; b) dla Pryxnera sztycharza, za wybicie figur geometrycznych reszta należitości złp. 2524; c) na zapłacenie od wekslu Blanc bankierowi sumę za instrumenta matematyczne, na ręce ks. Pokubiato asygnowaną złp. 72.

3) Komisya zaleca kasie generalnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnację do kasy prowincjonalnej Wileńskiej na zapłacenie Rzętkowskiemu regentowi Komisji swojej do atentowania kondescencyi z dekretów dotąd wypadłych ex patrocinio zjechać mającemu sumy złp. 3000, a to za kwitem tegoż Rzętkowskiego (S. 5, str. 23).

4) Ponieważ ks. Antoni Pietraszkiewicz dla oddalenia się i słabości, nie mógł być w czasie zaczynającego się roku szkolnego użytym do uczenia szkół i przez to dawne miejsce utracił: Komisya wyznacza mu tymczasem pensję zł. 600 a die 1 octobris 1780.

5) Komisya wyznacza ks. Bagińskiemu eks-jezuicie, nie mającemu jeszcze opatrzenia, pensję zł. 500 rocznie, którą od dnia 1 kwietnia roku przyszłego 1781 zaczynać się mającą, z kasy gnlnej Warszawskiej dwiema ratami odbierać będzie.

6) Ks. Poczobutowi w nagrodę podróży i pracy w rozmiarzaniu na miejscu collegiów i placów po-jezuickich asygnowano złp. 300.

7) Komisya o fundusze i obligacye duchowne, dawniej przez ks. jezuitów w dyecezyi Kijowskiej przyjęte, uczyniła wieczystą transakcyę z Franciszkiem Ossolińskim, biskupem Kijowskim, która z obu stron przyjęta i podpisana w protokół Komisji per extensum wciąga się, w następującej osnowie:

Na wieczną rzeczy pamięć. My komisarze Edukacyi Obojga Narodów od Rzeczypospolitej wyznaczeni, z jednej, a Franciszek Kandyd Ossoliński, biskup Kijowski i Czerniechowski, oraz Franciszek Zambrzycki, kanonik katedralny Kijowski, generalny kapituły Kijowskiej umocowany prokurator, swoim, następców swoich, oraz kapituły i całej dyecezyi Kijowskiej imieniem, z drugiej strony, wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem teraz i na potomne czasy wiedzieć będzie należało, wiadomo czynimy. Myśl Rzeczypospolitej z ustawy prawa sejmu w roku 1775 skończonego wypływająca względem ubezpieczenia intencji obywatelów pod tytułem: „Rozrządzenie dobrami jezuickimi“ w tem brzmieniu słów: „niemniej że etiam od żyjących fundatorów i dobrodziejów sine ulla condicione ks. jezuitom oblata post suppressionem repeti nie mogą, aby tylko przez zwierzchność duchowną provideatur, żeby obligacyom, które per oblationem vel foundationem ks. jezuitom impositae fuerunt,

przez inszych kapłanów zadosyć się stało“, i znowu na sejmie roku 1776 pod tytułem: „Edukacya Narodowa“ w takowej obmowie: „Taż Komisyja o fundusze i obligacye duchowne, dawniej przez ks. jezuitów przyjęte, cum loci ordinariis transigere ważnie będzie mogła, podług ostatecznej kondycyi“ ponowiona była, zawsze na celu nam komisarzom, nad edukacyą narodową przełożonym, abyśmy wieczną transakcyę cum loci ordinariis, wszelkie obligacye duchowne, dawniej na zakon księży przeszło-jezuitów ante suppressionem przez różne fundacye i zapisy włożone, jak najskuteczniej ułatwili i zakończyli. Z tego powodu uspokajając troskliwość naszą względem dopełnienia odprawiania mszy, aniwersarzów i innych nabożeństw, uczyniliśmy nasze rozrządzenie, obowiązujące tak nas samych, jako i wszystkie osoby nauczające i uczące się, oraz oficyalistów emerytów, zgola generalnie wszystkich, pod rządem naszym będących do odprawiania przez kapłanów mszy osobiście, a przez innych składki na nie w proporecy ustanowionej czynienia, przez uczących się zaś w szkołach nabożeństw według przepisu od nas odbywania. Co że i w dyecezyi Kijowskiej przez osoby wyżej wyrażone skutecznionem będzie, spodziewa się Komisyja Edukacyi Narodowej po gorliwości biskupa i kapituły Kijowskiej, iż o skutku rozrządzenia tego corocznie informować się będą raczyli. Dokładanie się do dobra publicznego Ossolińskiego biskupa Kijowskiego razem z kapitułą katedralną Kijowską zjednało powolność do uskutecznienia dzieła tego, ku zadosyć uczynieniu wyrokom Rzeczypospolitej, w następujących punktach: 1. Franciszek Kandyd Ossoliński, biskup Kijowski i Czerniechowski, swoim, następców swoich, tudzież ks. Franciszek Zambrzycki, kanonik katedralny Kijowski, swem i kapitułą katedralną Kijowskiej, jako umocowany prokurator, imieniem, uwalniając na wieczne czasy dobra leżące i sumy po zgaszonym zakonie księży jezuitów pozostałe, a na fundusz edukacyi narodowej dysponowane od obowiązków duchownych i kościelnych obligacyi (oprócz powyższych, o które P. Komisyja Edukacyi Narodowej swoje uczyniła rozrządzenie), przedtem na zakon ks. jezuitów wniesionych przez zapisy i inne legacye fundatorów, przyjmują na zawsze utrzymywanie przy kościele Jurewickim kapłanów bądź świeckich, bądź zakonnych ad exercendam curam animarum, przy kościele parafialnym w Białejcerkwi dwóch księży kapłanów oraz szkołę parafialną, w Wołodarce konserwowanie na zawsze jednego kapłana świeckiego, oraz w całej dyecezyi misyonarzów trzech do odprawiania misyi corocznie razy trzy, tudzież kaznodzieję jednego przy kościele katedralnym w Żytomierzu, do czego zakon przeszło-jezuicki był obligowany. 2. Dogadzając publicznej potrzebie i korzyści, która zależy na początkowem oświeceniu dzieci, biskup Kijowski swoim i następców swoich, oraz ks. Franciszek Zambrzycki, kanonik katedralny Kijowski, kapituły swojej imieniem, przyjąwszy wiecznymi czasami obowiązek utrzymywania szkoły parafialnej kosztem swoim, submitują się, iż taż szkoła zostawać będzie pod dyrekcyą i zwierzchnością Komisyi Edukacyi Narodowej

wej, do której też Komisyja zostawuje sobie moc, ile się jej razy podo-
bać będzie, wizytę wyznaczyć, dla egzaminowania, jeżeli aktu szkoła pa-
rafialna znajduje się, i jeżeli w niej nauki podług przepisu Komisyi da-
wane będą. 3. Biskup swoim i sukcesorów swoich, tudzież ks. Fran-
ciszek Zambrzycki, kanonik katedralny Kijowski, kapituły Kijowskiej imie-
niem, najuroczyściej przyrzekają, iż dla zachęcenia nauczycieli dwie pre-
bendy doktoralne w katedrze Kijowskiej za zaleceniem od P. Komisyi
Edukacyi Narodowej oddawane będą osobom w akademii uczącym, i że
na zawsze dwie osoby w akademii uczące, na tychże prebendach w ka-
tedrze Kijowskiej umieszczone będą, upewniając. 4. Nawzajem Komisyja
Edukacyi Narodowej ustępuje na wieczne i nieodzowne czasy w Jurewi-
czach kościoła, collegium ze wszelkiem zabudowaniem i gruntami, nie zaj-
mując bynajmniej, co już pod osobne nadania i rozrządzenia podeszło,
oraz w Białocerkwi i Wołodarcze ze wszystkimi sprzętami, zakrystyami,
dzwonami, budowlami i gruntami przez Komisyę Rozdawniczą i z woli
jej nie przedanymi (z których, jeżeliby co fatio aliquo odpaść miało, tedy
o to żadnej pretensyi do funduszu edukacyi narodowej rościć, tak biskup,
jako i kapituła Kijowska nie będą mogli) niniejszym uroczystym aktem,
in forma iuris quam plenissima, daje wieczyste prawo biskupowi i kapi-
tule Kijowskiej do nadmienionych kościołów, ruchomości, oraz budowli
i gruntów, jako wiecznie do nich należeć mają. 5. Komisyja Edukacyi
Narodowej przyjmuje wieczny obowiązek płacenia corocznie biskupowi
i kapitule Kijowskiej na utrzymanie ekspensy i dopełnienie wyżej rzecz-
nych obowiązków od biskupa i kapituły Kijowskiej, na siebie niniejszą
ugodą przyjętych, tudzież szkółki parafialnej w Białocerkwi złp. 6500,
którą dwiema ratami, co pół roku po złp. 3250, na dzień 1 miesiąca
kwietnia i 1 miesiąca października za kwitem generalnego kapituły Ki-
jowskiej prokuratora wypłacać ma. 6. Jeżeliby zaś wieś Kościelniki, któ-
ra a corpore dóbr biskupstwa Kijowskiego, in rem księży przeszło-jezui-
tów odeszła, miała przyjść do dyspozycji P. Komisyi Edukacyi Narodo-
wej, natenczas P. Komisyja też wieś w sumie złp. 3000 biskupowi i ka-
pitule Kijowskiej wypuścić z ubezpieczeniem prawa na zawsze przyrze-
ka; ci zaś, biskup i kapituła Kijowska, rzeczoną wieś w powyższej sumie
przyjąć będą powinni i w takim razie już tylko sumę zł. 3500 z kasy
funduszu edukacyjnego dopłacaną dwiema ratami wyżej oznaczonemi co-
rocznie będą mieli. 7. Oddanych przez Komisyę Edukacyi Narodowej
prawem wieczności wyżej rzeczonych kościołów, collegium, oraz domów
i gruntów spisanie stanu przez inwentarz na gruncie sporządzony nastą-
pić powinno, który to inwentarz do konwencyi, a konwencya do inwen-
tarza stosować się mają. Do takowego dokładnego spisania P. Komisyja
Edukacyi Narodowej z strony swojej osobę wyznaczy, która w przytom-
ności od biskupa i kapituły katedralnej Kijowskiej determinowanej także
osoby takowy inwentarz na dwa egzemplarze spíše, jeden do archiwum
Komisyi Edukacyi Narodowej, a drugi do akt kapituły Kijowskiej odda.

8. Utrzymywanie tak ustąpionych kościołów, jako collegium, domów i gruntów do biskupa i kapituły Kijowskiej, tudzież reparacya i opłacanie podatków publicznych na zawsze należeć będzie, funduszów zaś wszystkich dochodzenie, do tychże kościołów i domów należące, Komisyja Edukacyi Narodowej sobie ostrzega i zostawuje. Którą transakcyę wieczystą i wiecznie trwałą rękami własnymi podpisujemy. Dan w Warszawie dnia — miesiąca listopada 1780 roku.

Michał książę Poniatowski, B. P.

Franciszek Ossoliński B. K. (L. S.)

Jacek Małachowski, podkanclerzy kor.

*Franciszek Zambrzycki K. K. i audytor gnlny
Kijowski, umocowany prokurator.*

8) Komisyja w odpowiedzi na memoriał Czerkiewicza, podającego memoriał imieniem Łętowskiego podczaszego Krakowskiego, jako dziedzica wsi Stępocic po-jezuickiej, z żądaniem wydania mapy, oznaczającej granice onejże, jakoby przez lustratorów dawniej oddanej i u Massalskiego biskupa Wileńskiego znajdować się mającej, że o powrócenie tejże mapy rekwiżycyę nieodwłocznie czynić będzie, oświadcza.

51. Sesa dnia 1 miesiąca grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Mniszcha sekretarza WKL., Potockiego pisarza WKL., Mokronowskiego generał-inspektora w kor. (S. 2, str. 76).

1) Komisyja, stosując się do konstytucyi roku 1776, przez którą suma złp. 360000 do ulokowania na dobrach Koźminie i Radlinie książęcia Kazimierza Sapiehy, generała artyleryi litewskiej, dziedzicznych jest determinowana, zaliczywszy na tę sumę złp. 330902 gr. $7\frac{9}{12}$, za kwitami: pierwszym dnia 12 miesiąca marca roku 1777, drugim dnia 11 miesiąca kwietnia roku 1778, trzecim dnia 21 miesiąca listopada roku tegoż, czwartym dnia 1 miesiąca marca roku 1779, piątym dnia 11 miesiąca listopada roku tegoż, szóstym dnia 13 miesiąca marca roku terazniejszego 1780, siódmym dnia 30 miesiąca czerwca roku tegoż w grodzie Warszawskim zeznanymi zaleca przez terazniejszą dyspozycyę kasie generalnej Warszawskiej, ażeby na dopłacenie reszty determinowanej do ulokowania sumy, za kwitem grodowym Sapiehy lub plenipotentą jego wypłaciła sumę złp. 29097 gr. 22 i ćwierć, a to takowym sposobem: 1. Potrąci temuż księciu prowizyę półroczną za ratę Trzech Królów r. 1781 od sumy złp. 330902 gr. $7\frac{1}{2}$ na dobrach Koźminie i Radlinie lokowanej wynoszącą zł. 8272 gr. 17. 2. Potrąci temuż księciu prowizyę półroczną za podobną ratę od sumy złp. 127388 na dobrach Kodniu lokowanej wynoszącą zł. 3184 gr. 21. 3. Wypłaci gotowymi odebraną ratę św. Jana r. 1780 z dóbr Oknin od Kurdwanowskiego zł. 4500 księżęciu Sapieżu lub zlecenie od niego mającemu kapitału opłaconego przez Wygonowską podkomorzynę Brzeską, za ruchomość pozostałą w dobrach Wysocku zł. 4328 gr. $14\frac{9}{12}$; wyda asygnacyę do kasy Nowo-

grodzkiej na zapłacenie temuż księciu Sapieże lub zlecenie od niego mającemu sumę zapłaconą podług obligu przez Steckiego sędziego grodzkiego Mozyrskiego zł. 6658 gr. 5; wypłaci złożoną przez Podwińskiego koniuszego Połockiego za remanenta w dobrach Kukoniu pozostałe wraz z procentem i ekspensą prawną podług dekretu sumę zł. 1050 gr. $6\frac{2}{12}$; dopłaci gotowizną zł. 603 gr. $24\frac{1}{2}$. 4. Potrąci temuż księżciu Sapieże należącą od tejsze sumy zł. 17140 gr. 20 prowizyę za miesięcy 7 a die 1 decembris anni praesentis 1780 ad ultimam iunii anni 1781 wynosząca zł. 499 gr. $24\frac{3}{12}$; in summa złp. 29097 gr. $22\frac{3}{12}$.

2) Komisyja wyznacza ks. Józefowi Skarzyńskiemu eks-jezuicie nie mającemu jeszcze opatrzenia pensyę złp. 500 rocznie, którą od dnia 1 kwietnia roku przyszłego 1781 zaczynać się mającą z kasy generalnej Warszawskiej dwiema ratami odbierać będzie.

3) Komisyja wyznacza pensyę emeryta złp. 500 rocznie ks. Roykowi eks-jezuicie zaczynać się mającą a die ultima martii roku przyszłego 1781, którą z kasy prowincjonalnej Lubelskiej dla niego asygnowaną odbierać ma.

4) Komisyja, będąc uwiadomiona przez memoriał podany od ks. Szoldrskiego opata Przemęckiego, komisarza i wizytatora generalnego zakonu ks. cystersów, o przykładowej tegoż zakonu ochocie do nauk i przedsięwziętem ćwiczeniu się w umiejętnościach potrzebnych do udzielenia światła młodzi świeckiego stanu w szkołach publicznych uczącej się, nie może, jak tylko chwalić wysyłanie tym końcem zakonników ad universitatem Cracoviensem, dla uczenia się matematyki. Przekłada oraz, iż ci wysyłani w większej liczbie i dłuższy czas bawiąc na naukach in universitate, będą mogli bez pomnażania kosztu nabywać tamże wyższych światel i wiadomości, nie tylko dla świeckich, ale też i dla osób w zakonie będących przyzwoitych, jakie są: moralna nauka, filozofia i teologia, a przez to dogodzi się zamiarom Komisyi względem zaprowadzenia jednostajnej instrukcyi i żądaniu zakonu księży cystersów. Albowiem, gdy osoby wydoskonalone w wiadomościach każdemu stanowi potrzebnych in universitate, już będą zdadne do uczenia w szkołach publicznych, natenczas Komisyja w miejscach zręczniejszych temuż zakonowi powierzyć uczenie onychże z łatwością będzie mogła.

5) Prezydujący odebrał zlecenie Komisyi, aby napisał list do biskupa Wileńskiego z rekwizycją powrócenia do archiwum Komisyi mapy granicznej do wsi Sępocic należącej.

6) Komisyja, mając sobie doniesiono, iż Antoni Kamiński po wypadłym na rzecz sukcesorów Jelcowskich dekrete, zyskawszy przywilej dyplomatyczny na juredykę Owrucką i folwark Zarzeczański po jezuickie, żadnego z nich procentu już za lat pięć nie opłaca, o które zaległości na nim proces w sądzie niniejszej Komisyi zupełnie przewidziony, oraz dekret executionis do sekwestrowania rzeczonych dóbr otrzymany został; z mocy zaś takiego procesu i dekretu, sekwestr pomienionej juredyki i folwarku jest jeszcze pod dniem 16 miesiąca marca roku niniejszego

uskuteczniiony, z pod takiego zaś sekwestru rzeczony Kamiński nadmienionych dóbr nie wykupuje. Zaczem egzekwując prawo na sejmie roku 1775 skończonym, pod tytułem: „Rozrządzenie dobrami jezuickimi“ postanowione, a w słowach następujących będące: „A gdyby uprzywilejowany dziedzic przed nastąpieniem drugiej raty z sekwestru dóbr nie uwolnił, w tym przypadku Komisya Edukacyjna będzie miała moc też dobra deklarować pro vacantibus i komu inszemu dziedzictwa ich za otrzymanym od nas przywilejem nadać pod temiż samemi kondycjami, pod jakimi je trzymał odpadający od prawa swojego“ — rzeczoną jurydykę Owrucką i folwark Zarzeczański pro vacantibus deklaruje. A że Stecki starosta Owrucki, podanym do Komisji swojej memoriałem o nadanie sobie do rzeczonych jurydyk i folwarku prawa doprasza się i wypłacenie dawnej zaległości za Kamińskiego ofiaruje: przeto stosując się do powyższego prawa nadmienioną jurydykę Owrucką i folwark Zarzeczański z tem wszystkiem, co pod pierwsze przywileje dyplomatyczne podchodziło, temuż Steckiemu staroście Owruckiemu i po nim następnym starostom prawem dziedzictwa, pod temiż samemi kondycjami, pod jakimi odpadający od prawa swojego one trzymał, nadaje. Na które podług przepisu prawa przywilej dyplomatyczny od JKM. Pana Miłościwego, Stecki starosta Owrucki wyjednać sobie będzie powinien. A lubo Stecki, mając początkowo na też same części prawo dyplomatyczne (od którego za dekretem z sukcesorami Jelcowskimi zapadłym, był odpadł) ewikcyę podług prawa na dobrach swoich dziedzicznych Międzyrzec zwanych, w województwie Wołyńskiem leżących, zapisał i z niej dotąd kwitu nie otrzymał, gdy jednak pod rezolucyę dekretu i ta ewikcyja podeszła, zaczem na dopełnienie prawa tenże Stecki na tychże samych dobrach nową ewikcyę zapisze. Nadto czynsze za prawa Kamińskiego do sekwestru zaległe wraz z winnemi na zniesienie dwóch kondemnatach na tymże Kamińskim otrzymanych przynależącemi do kasy funduszu z wolnem tego od Kamińskiego, bez ewikcyi jednak do funduszu poszukiwaniem wypłaci. Po skutecznieniu zaś tego wszystkiego dopiero oddanie rzeczonych jurydyki i folwarku za osobną Komisji dyspozycją następować będzie.

7) Komisya, stosując się do rezolucyi swojej na dniu 27 miesiąca marca roku przeszłego 1779 wydanej, przez którą suma złp. 471123 gr. 10 $\frac{1}{2}$, wraz z prowizjami od raty św. Jana roku 1774 do raty św. Jana 1777 inclusive z różnych sumek od różnych obywateli WKL. i kahału Grodzieńskiego windykować się mianych złożona, a po wydatkowaniu tychże sumek z prowizjami, sumę ogólną złp. 547365 gr. 27 wynoszącą do lokowania u Antoniego Tyzenhauza, podskarbiego nadwornego WKL., na dobrach hrabstwa Postawskiego jest determinowana, gdy tenże podskarbi, zadosyć czyniąc wspomnianej rezolucyi, złożył w kancelaryi sądowej kadencji Litewskiej oblig sub actu roku 1780 miesiąca marca 24 dnia legalnie wydany, wraz z zaświadczeniem ziemstwa powiatu Oszmiańskiego, iż nadmienione dobra pod ewikcyę funduszowi edu-

cyjnemu poddane są bez żadnej kwestyi podskarbiego dziedziczne, od wszelkich ciężarów i innych ewikcyi wolne, oraz sumie na nich zaciągniętej korespondujące, uwiadamiającym: zaliczywszy już in vim wyrażonej sumy złp. 547365 gr. 27 sumę złp. 66150 gr. 16³/₄, daje moc kasie generalnej Warszawskiej, ażeby dla łatwiejszego nadal obrachowania się z Tyzenhauzem wszelkie sumy na lokacyę u niego przez powyższą rezolucyę determinowane, a dla wygody dłużników w poblizszych prowincjonalnych kasach opłacane, za asygnacyami przez siebie wydanemi, do Warszawy wraz z prowizyami i adjudykatami sprowadzała, a sprowadzone do percepty zapisawszy i podług powyżej wyrażonej dyspozycyi obrachunek uczyniwszy, u tegoż Tyzenhauza lokowała.

8) Czytany był memoriał od żydów synagogi Krakowskiej i nakazana komunikacya onegoż rektorowi przestawnej akademii Krakowskiej dla uczynienia sprawiedliwości i zapobieżenia inkonweniencyom, jeżeli jakie ze strony studentów w Krakowie będących z prześladowaniem żydów dzieją się.

9) Komisya zaleca kasie gnlnej Warszawskiej komunikować ks. Przyłuskiemu, mającemu rząd szkół wojewódzkich Kaliskich, memoriału podanego do Komisyi przez Mycielskiego generała majora wojsk koronnych, względem nabycia placów po-jezuickich w mieście Kaliszu od sprzedaży pozostałych, oraz niniejszą rezolucyę Komisyi pozwalającą licytować sposobem dawniej przepisany też place (jeżeli dla wygody lub potrzeby dalszej szkół tamiecznych nie są zdadne), względem których informacyę na piśmie do kasy, gdy tego potrzeba będzie uczynić, a potem za poprzedzającą takszą urzędownie sporządzoną licytacyę do potwierdzenia Komisyi przesłać powinien będzie.

10) Komisya wyznacza ks. Stroynowskiemu pijarowi, jako mającemu być użytym do uczenia in universitate Vilmensi pensyę profesorską 2000 złp. na rok terazniejszy szkolny, a die 1 octobris anni 1780 uczynający się, nakazując kasie generalnej Warszawskiej, ażeby asygnowała z kasy w Wilnie będącej, wypłacenie onemuż teraz pensyi półrocznej, z ostrzeżeniem, iżby i w drugiej połowie razem z innymi profesorami na następującą ratę marcową z mocy terazniejszej dyspozycyi zaspokojonym został (S. 5, str. 25).

11) Komisya przez wzgląd na stan zubożały synagogi Krzemienieckiej, gdy ta synagoga z przyczyn w memoryale podanym wyrażonych o przedłużenie terminu opłaty winnych przez siebie funduszowi edukacyi sum kapitalnej i prowizyonalnych dyspartymentem z mocy rezolucyi Komisyi przez kasę generalną na dniu 4 miesiąca lutego roku terazniejszego uczynionym oznaczonego doprasza się: zachowując w całości rygor w submisyi przez synagogę danej co do opłacania punktualnego na terminach podług następującego dyspartymentu, tak sumę kapitalną, jakoteż prowizyonalne wraz z adjudykatami opłacone mieć chce: na

Trzy Króle roku 1781 prowizyi od sumy kapitałnej 33781 zł. za ratę Trzech Królską r. 1781 zł. 844 gr. 15³/₄.¹⁾

12) Komisya ks. Andrzejowi Ahorn eks-jezuicie wiekiem podeślłym i niedostatkiem ściśnionemu wyznacza pensyę dożywotnią złp. 500 rocznie, mającą się zaczynać a die 1 aprilis roku przyszłego 1781, która mu z kasy Lubelskiej dwiema ratami anticipative opłacona będzie.

13) Biskup Płocki ze zlecenia Komisyi pisać będzie do rektora universitatis Vilnensis, komunikując onemuż memoryału przesłanego do Komisyi od formujących się na profesorów do szkół parafialnych, aby skargi zanesione roztrząsnął i w innych okolicznościach szkoły dla nauczycieliów w Wilnie założonej tyżących się dostateczne Komisyi uczynił doniesienia.

52. Sesa dnia 12 miesiąca grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Mokronowskiego inspektora w. kor. (S. 2, str. 86).

1) Komisya po roztrząśnieniu memoryału od Ignacego Chreptowicza, stolnika powiatu Grodzieńskiego, dóbr przeszło-jezuickich Wiażyszcz zwanych, w województwie Połockiem leżących, posesora przez Antoniego Bielekowicza, szambelana JKM., podanego o zmniejszenie czynszu z tychże dóbr na wypłatność kasie funduszu edukacyjnego z proporcji szacunku onych przez rezolucyę Komisyi Rozdawniczej WKL. w roku 1774 miesiąca lipca 9 dnia zaszłą ustanowionego do złp. 1540 wynoszącego, z powodu tego, iż znaczna część tychże Wiażyszcz po zwyż wyrażonem od Komisyi Rozdawniczej WKL. szacunku onegoż oznaczeniu, przy kończeniu granic kordonowych w panowanie rosyjskie odeszła, dopraszające się, takową czyni rezolucyę: „Ponieważ dwa autentyczne zaświadczenia, jedno od Ignacego Twardowskiego, wojewody Lubelskiego, drugie od Władysława Gurowskiego, marszałka nadwornego WKL., wysyłanych od stanów Rzplitej do uczynienia granic między W. Księstwem Litewskiem a państwem Rosyjskiem komisarzów, dokładne przynoszą zapewnienie, iż w roku 1775, to jest, w czasie prostowania linii granicznej, grunta i osady WKL. od gruntów i osad Rosyjskich dzielącej, w początku ciągnięcia tejże linii od rzeki Dźwiny, znaczna część gruntu z kilką chłopami, od przerzeczonych Wiażyszcz w kordon rosyjski oddanymi zostały, a zatem, ponieważ z odejściem znacznej części gruntu i kilku poddanych umniejszonym został szacunku tychże Wiażyszcz rozmiar: więc Komisya Edukacyi Narodowej z sprawiedliwego na przerzeczone okoliczności względu, powyżej wyrażonej kasie funduszu edukacyjnego z dóbr Wiażyszczów należny prowent do złp. 1000 zmniejsza, oraz iżby posesor tychże Wiażyszcz, zaczynając od następnej raty Trzech Królskiej roku 1781,

¹⁾ Półrocznemi spłatami procentów zaległych, bieżących i spłatą kapitału powyższa suma 33781 zł. spłaconą być miała zupełnie na Trzech Króli w roku 1792 wniesieniem ostatniej raty albo reszty kapitału 2881 złp.

nie już po złp. 750, lecz tylko po złp. 500 w każdej racie do kasy funduszu Edukacyjnego wnosił, determinuje (C. A. 12, fol. 17).

2) Uczyniona między Turskim biskupem Łuckim i delegowanymi od niego i kapituły, a Komisją Edukacyi Narodowej uroczysta transakcja o wszystkie fundusze duchowne i obligacye kościelne całej dycyezyi Łuckiej z obu stron podpisana pod aktem dzisiajszym per extensum w protokóle ma być wciągniona.

Na wieczną rzecz pamięć. My komisarze Komisyi Edukacyi Narodowej obojga narodów od Rzeczypospolitej wyznaczeni, z jednej, a Feliks Paweł Turski, biskup Łucki i Brzeski, oraz Jan Kanty Bożydar Podhorodeński, archidyakon i oficyał generalny Łucki, jakoteż Józef Nepomucen Junosza Piaskowski, kanonik katedralny Krakowski i Łucki, kapituły Łuckiej gnlnej prokurator, od tejże kapituły do tego aktu umocowani plenipotenci, swoim, następców swoich, oraz kapituły i całej dycyezyi Łuckiej imieniem, z drugiej strony, wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem teraz i na potomne czasy wiedzieć będzie należało, wiadomo czynimy. Myśl Rzplitej z ustawy prawa sejmu w roku 1775 skończonego wypływająca, względem ubezpieczenia intencji obywatelów pod tytułem: „Rozrządzenie dobrami jezuickiemi“ w tym brzmieniu słów: „Niemniej że etiam od żyjących fundatorów i dobrodziejów sine ulla conditione ks. jezuitom oblata, post suppressionem repeti nie mogą, aby tylko przez zwierzchność duchowną provideatur, żeby obligacyom, które per oblationem vel fundationem ks. jezuitom impositae fuerunt, przez innych kapłanów zadosyć się stało“ i znowu na sejmie roku 1776 pod tytułem: „Edukacya Narodowa“, w takiej obmowie: „Taż Komisya o fundusze i obligacye duchowne, dawniej przez ks. jezuitów przyjęte cum loci ordinariis transigere ważnie będzie mogła“ podług ostatniej konstytucyi ponowiona, była zawsze na celu nam komisarzom nad edukacją narodową przełożonym, abyśmy wieczną transakcyę cum loci ordinariis, wszelkie obligacye duchowne dawniej na zakon ks. przeszło-jezuitów, ante suppressionem przez różne fundacye i zapisy włożone, jak najskuteczniej ułatwili i zakończyli. Z tego powodu uspokajając troskliwość naszą względem dopełnienia odprawiania mszy, aniwersarzów i innych nabożeństw, uczyniliśmy nasze rozrządzenie, obowiązując tak nas samych, jako i wszystkie osoby nauczające i uczące się, oraz oficyalistów, emerytów, zgół generalnie wszystkich, pod rządem naszym będących, do odprawiania przez kapłanów mszy osobiście, a przez innych składki na nie w proporcyi ustanowionej czynienia, przez uczących się zaś w szkołach nabożeństw według przepisu od nas odbywania, co że i w dycyezyi Łuckiej przez osoby wyżej wyrażone uskutecznione będzie, spodziewa się Komisya Edukacyi Narodowej po gorliwości biskupa i kapituły Łuckiej, iż o skutku rozrządzenia tego corocznie informować się zechcą, a zaś o insze obowiązki duchowne, czyniąc zadosyć wyrokom Rzplitej, takową w niżej opisane punkta zawiera ugodę. 1. Feliks Paweł Turski, biskup

Łucki i Brzeski, swoim i następców swoich, tudzież ks. Jan Kąty Bożydar Podhorodeński, archidyakon i oficyał generalny Łucki, jakoteż ks. Józef Nepomucen Junosza Piaskowski, kanonik katedralny Krakowski i Łucki, swoim i kapituły katedralnej Łuckiej imieniem, uwalniają na wieczne czasy dobra leżące i sumy po zgaszonym zakonie ks. jezuitów pozostałe, a na fundusz edukacji narodowej dysponowane od obowiązków i obligacyi duchownych. 2. Biskup Łucki z następcami swymi i kapitułą, bierze na siebie opatrzenie i rozrządzenie kościołów po-jezuickich w dyecezyi swojej, to jest: Łuckiego, Krzemienieckiego i Winnickiego, kościoły zaś w Połonnem, Ostrogu i Drohiczynie, ponieważ dawniej Komisya rozporządziła, przeto też rozporządzenie *salvis iuribus ordinariis*, biskup zupełnie przyjmuje. 3. Przyjmuje także na siebie utrzymywać misye w dyecezyi swojej na miejsce zakonu niegdy jezuickiego, który przez wielorakie w dyecezyi Łuckiej przyjęte fundacye szczególnie do tego był obowiązany. 4. Kaznodziejów i spowiedników przy katedrze swojej utrzymywać będzie, co było obowiązkiem fundacyi collegium Łuckiego. 5. Profesora teologii w seminarium Łuckiem ad mentem fundacyi utrzymywać obowiązuje się. 6. Do odbywania dopiero wyliczonych obowiązków biskup dawać będzie referencyę osobom zakonu niegdy jezuickiego, przez co oszczędzi się kosztu dla P. Komisji Edukacyi Narodowej w opatrywaniu emerytów zakonu po-jezuickiego. 7. Przychylając się biskup do dobra edukacyi, oświadcza w dyecezyi swojej rozporządzić, aby przy kościołach mających na to szczególny fundusz, albo mogących ten na siebie obowiązek przyjąć, założone i utrzymywane były szkoły parafialne, w którychby uczono czytać, pisać i rachować, a do tych szkół P. Komisya wizyty swoje posyłać będzie, *salvis iuribus ordinariis* i praw plebanów. 8. Komisya Edukacyi Narodowej nawzajem oddaje kościoły po-jezuickie w dyecezyi biskupa Łuckiego będące, szczególnie zaś kościoły w Łucku, Krzemieńcu i Winnicy cum omni suppellectili sacra, jakie się w tych kościołach ad praesens znajduje i z tą nawet, któraby bez wiadomości Komisji Edukacyjnej gdziekolwiek indziej znajdowała się, jakoteż cum suppellectili congregationis nobilium, która przed promulgacyą bulli suppressionis zakonu niegdy jezuickiego, przez obywatelów województwa przeniesiona była. 9. Collegium Łuckie w całej swojej obszerności i zabudowaniu gospodarskiem, nic sobie, tam intra, quam extra ekscypując, biskupowi i jego kapitule odstępuje, za które biskup i kapituła Łucka w blizkiem katedry swojej miejscu, odda Komisji murowane i zupełnie wyporządzone mieszkanie, w któremby dziesięciu profesorów z całym gospodarskiem obejściem, jakie jest pro communitate potrzebne umieścić się mogło i oprócz tego siedem klas na szkoły większe województwa Wołyńskiego, na co P. Komisya jednoroczną pro sartis tectis collegium Łuckiego pensyę wydać rozkaże ks. prokuratorowi capituli, ażeby mieszkanie do żądanej wygody zupełnie przysposobione było, zamiana jednak zaś collegium Łuckiego nie wprzód nastąpi, pokąd podług podanego

planu od zesłanego imieniem P. Komisyi wyżej wspomniony dom wyreparowanym i uznanym za wystarczający potrzebom nauczycielów i zamiarom P. Komisyi nie będzie. 10. W Krzemieńcu i Winnicy odda P. Komisyja takowe rezydencje extra collegium będące, któreby wystarczyły na pomieszkanie wygodne dla dwóch księży, od biskupa mających być instytuowanymi do pomienionych kościołów. 11. Kościołowi Krzemienieckiemu na utrzymywanie dwóch księży i na sarta tecta tego kościoła, P. Komisyja raz na zawsze wyznacza zł. 1800, za co biskup obowiązując się utrzymywać przy pomienionym kościele plebana i wikarego, dla których parafię sua auctoritate wyznaczy. Jako zaś P. Komisyja ten kościół z funduszu swego edukacyjnego opatruje, tak raz na zawsze zachowuje sobie ius patronatus prezentowania na plebanję Krzemieniecką. 12. Gdy przy kościele Winnickim od dawnych czasów utrzymywana była parochia i fundusz swój osobny miała, przeto na utrzymanie tejże P. Komisyja raz na zawsze wyznacza złp. 1800 pod równymi kondycjami i obowiązkami, jakie o kościół Krzemieniecki zabezpieczyła, et salvo iure patronatus do kościoła pomienionego, które sobie na zawsze rezerwuje. 13. Na utrzymanie kaznodziejów i spowiedników przy katedrze Łuckiej, jakoteż na utrzymanie profesora teologii w seminarjum Łuckiem i misyonarzów, raz na zawsze wyznacza P. Komisyja sumę złp. 9152. 14. Gdy P. Komisyja, rozporządzając kościołem w Ostrogu, włożyła obowiązek na ks. bazylianów, ażeby dla nabożeństwa uczącej się młodzie utrzymywali kapłana latini ritus, przeto ażeby in recognitionem iurisdictionis ordinariae ten kapłan był zawsze instytuowany pro titulo praebendarii altaris maioris kościoła po-jezuickiego, Komisyja Edukacyi Narodowej niniejszym rozporządza aktem, na którą prebendę teraz wypracowanego eks-jezuity, a potem kapłana świeckiego biskup instytuować przyrzeka; co się zaś tyczy zabranego krucyfiksu przez ks. bazylianów z kościoła parafialnego, ten P. Komisyja do rozrządzenia biskupa wydać rozkaże. 15. Biskup Łucki niniejszym aktem dozwała, ażeby kościół po-jezuicki w Włodzimierzu podług woli P. Komisyi był zakonnikom któregokolwiek zgromadzenia oddany. 16. Kościoły w Pińsku i Brześciu, gdy biskup zakonnikom latini ritus oddać zechce, tedy za zniesieniem się wzajemnem P. Komisyja tego biskupowi nie odmówi, także jeżeli P. Komisyja temiż kościołami dla nauczycielów stanu akademickiego rozporządzi, biskup do rozporządzenia tego zupełnie się przychyli. O inne w dyecezyi Łuckiej kościoły, jako tylko przy rezydencjach księży niegdy jezuitów ufundowane, a bardziej do klasy oratoriorum publicorum niż kościołów należące, Komisyja nie widzi żadnego dla siebie obowiązku transigere z biskupem, wszakże jeżeliby względem tych jakowe rozporządzenie biskup uczynił, to P. Komisyja z swojej strony pro rato przyjmuje. 17. Ponieważ wikaryuszowie kościoła katedralnego Łuckiego, odstępując niegdy jezuitom młyn swego na Styrze będącego, rezerwowali sobie od niego płacenie kanonu po 48 złp. na rok, przeto i tę kwotę P. Komisyja bi-

skupowi Łuckiemu, na rzecz tychże wikaryuszów na zawsze powraca. 18. Na odbywanie dopiero wspomnianych obowiązków, o które niniejsze stanowi się ułożenie, P. Komisya Edukacyi Narodowej raz na zawsze asygnuje do dóbr Okniny cum attinentiis, Łyszcze z Botyniem i jurydyki w Krzemieńcu sumę złp. 12800, która od dnia pierwszego marca w roku następującym 1781 postanowiony od biskupa Łuckiego i jego kapituły z dóbr pomienionych odbierać zacznie; a gdyby w odbieraniu sumy pomienionej od posesorów dóbr biskup był zawiedzionym, tedy ostrzega sobie, żeby w sądzie P. Komisyi Edukacyi Narodowej ad instantiam jej instygatora należytości swej dyecezyi wyznaczonej od tychże posesorów mógł poszukiwać, a Komisya Edukacyi Narodowej praw swoich do pomienionych dóbr i iurydyki biskupowi i jego kapitule na zawsze ustępuje. 19. Ponieważ collegium Łuckie i niektóre rezydencye w Krzemieńcu i Winnicy na rzecz biskupa, kapituły jego i księży, którzy przy tych kościołach umieszczeni będą, P. Komisya niniejszą odstępuje ugodą, przeto chroniąc się zrobienia wszelkiej na czas dalszy wątpliwości, będzie delegowany od Komisyi, który pomienionych domów i placów inwentarze opíše, a do tych inwentarzów niniejsza uгода regulować się powinna. 20. Ostrzega sobie P. Komisya, ażeby biskup Łucki włożył obowiązek względem odprawiania mszy za fundatorów na partycypujących z funduszu, którego P. Komisya niniejszym aktem w ręce biskupa odstępuje. 21. Po podpisaniem wzajemnie niniejszem ułożeniu, biskup, jego sukcesorowie, ani jego kapituła żadnych pretensyi pod jakimkolwiek pozorem do funduszu edukacyjnego wznawiać nie mogą, ale podług tego starać się będą, ażeby przyjęte na dyecezyę obowiązki wiernie dopełniane były, których to obowiązków rozrządzenie biskup per oblatam do akt P. Komisyi Edukacyi Narodowej dla jej wiadomości, in spatio unius anni podać nie omieszka, jakoteż registr szkół parafialnych, gdzie się znajdować będą. Działo się w Warszawie dnia 12 miesiąca grudnia roku 1780.

Michał książę Poniatowski, biskup Płocki,

Hyacynt Małachowski, podkancl. kor.

Joachim Chreptowicz, podkancl. W.K.L.

M. Mniszech, sekr. w. WKL.

Andrzej ordynat Zamoyski.

Andrzej Mokronowski, gen.-insp. w. kor.

Franciszek Bieliński, S. C.

*Ks. Kanty Bożydar Podhorodeński, archidyakon
i oficyał gen. Łucki, biskupa Łuckiego,
swem i kapituły imieniem. L. S.*

*Ks. Józef Nepomucen Junosza Piaskowski,
kan. kat. Krak. i Łucki, biskupa Łuckiego,
swem i kapituły imieniem. L. S.*

3) Ks. Świebocki wysłużony eks-jezuita szczególniejszej Komisyi za-
lecony, z woli jej zapisany jest do beneficium, przy kościele po-jezu-
it

ckim Krzemienieckim fundować się mającego, cum iure patronatus od Komisji dla profesorów wysłużonych sobie na zawsze ostrzeżonem.

4) Komisja na żądanie Świejkowskiego sędziego ziemskiego Bracławskiego, dziedzica dyplomatycznego dóbr po-jezuickich wsi Rzymiec, w województwie Rawskim leżącej, aby prowent do kasy Komisji dwiema ratami importować się mającej złp. 1000 rocznie opłacać mógł do rąk i za kwitami prefekta szkół Winnickich: Komisja niniejszą dyspozycją zaleca kasie gnlnej Warszawskiej, asygnowanie rzeczzonego prowentu z dóbr Rzymca do kasy prowincjonalnej Winnickiej i odbieranie onegoż tamże, zaczynając od raty następującej Trzech-Królskiej roku 1781.

53. Sesa dnia 15 miesiąca grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Poniatowskiego marszałka Rady Nieustającej, ordynata Zamoyskiego (S. 2, str. 96).

1) Ks. Piramowicz sekretarz Towarzystwa Elementarnego czytał protokół i czynił raport sesji poprzedzających.

2) Komisja, rezolwując memoriał Stanisława Baczyńskiego, imieniem księcia Karola Radziwiłła, wojewody Wileńskiego, do Komisji swojej podany, następującą daje odpowiedź. A naprzód, co do pierwszego żądania, względem sumy 60000 złp. przez bywszą Komisję Rozdawniczą z dóbr Meducza i Lisowa, pomienionego księcia Radziwiłła dziedzicznych, a podówczas w posesyi Wiczfińskiego podsędka Kijowskiego zostających podniesionej i na nową lokacyę Sępkowskiemu kasztelanowi Kijowskiemu oddanej: ponieważ prawo roku 1776 tych, którzy za dekretemi Komisji Sądowej sumy jakie po-jezuickie wypłacili od dalszej impetycyi z strony funduszu uwolniło, więc książę Radziwiłł wojewoda Wileński usiłujący wykupić pomienione dobra swoje, nie zważając na proces ze strony funduszu edukacyjnego z Sępkowskim kasztelanem Kijowskim o okazanie na wzięte sumy po-jezuickie ewikcyi toczony, pomienioną sumę in exemptionem dóbr wypłacić może. Co zaś do drugiego żądania, względem podobnejże sumy 60000 złp., kiedy cesya na tę drugą sumę przez Sępkowskiego kasztelana Kijowskiego zyskana, wraz z innemi cesyami dekretem Komisji swojej jest uchylona, suma zaś dotąd na rzeczonych dobrach zostaje, przeto na mocy prawa sumy dawne na dawnych lokacyach gdy są pewne, zostawać determinującego, też drugą sumę 60000 złp. na dawnej lokacyi dóbr Meducza i Lissowa z przyległościami dziedzicznych pomienionego księcia Radziwiłła z opłacać mianego podług prawa anticipative dwiema ratami na rok procentu zostawać postanawia, warując zaspokojenie na rzecz funduszu pretensyi z tego interesu wynikających i zaległych prowizyi opłacenie.

3) Komisja, rezolwując memoriał Łempickiego, wsi Witki po-jezuickiej za prawem dyplomatycznym dziedzica, do Komisji swojej podany, następującą daje odpowiedź: ponieważ dyplomata wszystkie na wieczność dóbr po-jezuickich wyszłe, wielość z nich prowentu do kasy Komisji powinno w sobie zamykające, prawem są utwierdzone, przeto Ko-

misya, iż żądanej do tych dóbr dla zmniejszenia procentu zestania nowej lustracji skutecznie nie może, oświadcza; owszem gdyby miał zalegać procent, tedy nie tylko z tych dóbr, lecz i pod ewikcyę poddanych, iż takowa zaległość poszukiwana będzie, deklaruje.

4) Komisya końcem uskutecznienia punktów w porządku do konkordaty o wszystkie fundusze kościelne i obligi duchowne, które dawniej ks. jezuici przyjęli byli w dyecezyi Poznańskiej z Okęckim biskupem Poznańskim, kanclerzem w. koronnym spisanych, przez które tenże biskup Poznański bierze na siebie zupełne opatrzenie i rozporządzenie czterech kościołów po-jezuickich w swojej dyecezyi, jakoto: dwóch w Warszawie, jednego w Poznaniu i jednego w Międzyrzecu, oraz dopełnienie przerzeczonych obowiązków duchownych, czyni następującą dyspozycyę. 1. Minocki kanonik Krakowski, rektor akademii Poznańskiej, srebra, aparaty i wszelki sprzęt do niego należący, odda w dozór i zawiadowanie mającemu do tego zlecenie od biskupa kapłanowi. Podobnie z kościołem po-jezuickim w Międzyrzecu będącym, przez siebie lub delegowaną osobę uczyni. 2. Domy w Poznaniu przy Tumie będące, jakoto: akademię, konwikt Szoldrskiego i bursę ubogich studentów, odda w posesyę biskupa, wyłączając tylko takowe posesye, z których akademicy intraty swoje ciągnęli. 3. Dom, gdzie były w Poznaniu szkoły jezuickie i te wszystkie posesye, które po lewej stronie kościoła po-jezuickiego Poznańskiego leżą z zabudowaniem aż do rzeki, jako już ustąpione biskupowi wydzieli, warując kontynuowanie lekcyi publicznych dla studentów w tymże domie, aż póki sale in collegio na lekcye akademickie potrzebne, sporządzone nie będą. 4. Mapy z opisaniem ustąpionych posesyi, niemniej rejestra i inwentarze rzeczy na gruncie znajdujących się, dla podpisania przez strony obiedwie do Komisyi prześle. Podobną czyni Komisa dyspozycyę Czarnockiemu pisarzowi sądowemu, względem spisania i podania inwentarzem wszystkich sprzętów należących do dwóch kościołów po-jezuickich tu w Warszawie, oraz względem oddania w posesyę biskupa Poznańskiego dwóch kamieniczek przy kościele po-jezuickim w Starem Mieście będących, bursy i drukarni po-jezuickiej z niemi stykającej się i mieszkania górnego nad zakrystyą. Niemniej względem przygotowania mapy, z opisaniem placów cum superficibus, do przerzeczonych kościołów po-jezuickich teraz przyłączonych i ustąpionych, które przez obie strony mają być podpisane.

5) Tabela ekspensy półrocznej na szkoły Wielko-Polskie, to jest: Poznańskie, Międzyrzeckie, Wschowskie, z dodatkiem na Rydzynskie, z wyrażeniem emerytów w Poznaniu będących podpisana, w protokół per extensum wciaga się.

Expens półroczna na szkoły większe Poznańskie, Międzyrzeckie, Wschowskie, z dodatkiem na Rydzynskie, sarta tecta, podymne i emerytów.

Szkoły Poznańskie: rektor ks. Minocki zł. 2000, prefekt Jan Paprocki 800, profesorowie teologii ks. Rorer 600, VII klasy Ignacy Giecy 600, VI klasy Jan Krusiński 600, V klasy Jan Tytkowski 600, IV klasy Maciej Sosenkowski 600, III klasy Wojciech Skibiński 600, II klasy Jan Mokrzewski 600, I klasy Jan Litwiński 600, kaznodzieja i spowiednik ks. Płochocki 500; profesorowie bez katedry: ks. Woronowski zł. 250, Baczyński 250, Fernicy 250, Świrczyński 250; emeryci ks. Rogaliński zł. 1500, Józef Wojciechowski 250, Maciej Bartochowski 250, Krzysztof Łabęcki 250, Piotr Świtkowski 250, Michał Penxa 250, Jan Lemański 250, Józef de Golsztein 250, Antoni Lutomski 250, Zaleski Stanisław 250, laik Walenty Kownacki 150, Józef Więckowski 150, Józef Chojecki 150, Kajetan Bielecki 150; sarta tecta zł. 1000, podymne 120, na szkoły Międzyrzeckie i sarta tecta 3500, Wschowskie i sarta tecta 3500, Rydzynskie dodatku 440 gr. 25½, in summa zł. 22010 gr. 25½. Dodatkowa pensya zł. 100 profesorom VII klasy Giecemu i III klasy Skibińskiemu, z percepty klasy Lubrańskiej opłacana będzie.

6) Komisya, mając sobie podany przez kasę generalną registr odanych in natura przez Komisję Rozdawniczą Koronną restancyi, to jest: klejnotów, kielichów i ornatów, niektórych już otaksowanych i dla zbytniego ocenienia nie sprzedanych, niektórych zaś jeszcze nie otaksowanych, takowe względem onych czyni rozrządzenie: naprzód dyamenty, rubiny, szmaragdy za poprzedzającym przez jubilera nowem otaksowaniem, per plus offerentiam przedane mieć chce; ornaty zaś i kielichy w podanym regestrze specyfikowane, do dalszego rozrządzenia Komisyi w kasie zostawać mają.

7) Komisya, zaleca kasie gnlnej Warszawskiej, ażeby wydała asygnacyę do kasy prowincjonalnej Kowieńskiej, na zapłacenie do rąk i za kwitem ks. Muczyńskiego rektora szkół Grodzieńskich sumy złp. 3858 gr. 1 na zaspokojenie reszty należności szkołom Grodzieńskim i Wołkowyskim ad ultimam martii roku następującego 1781.

8) Komisya, znajdując w podanym do siebie od Franciszka Uniechowskiego, sędziego ziemskiego województwa Mińskiego, memoryale przeciwko sądowi eksdywizorskiemu na gruncie Poczapowa Burdzykow-szczyzny, między nim, a Niesiołowskim wojewodą Nowogrodzkim, jako dyplomatycznym dziedzicem, i instygatorem o rzecz funduszu edukacyjnego czyniącym w roku przeszłym 1779 byłemu, o uczynioną onemu jakoby uciążliwość zawarte skargi i zażalenia się, zład zaś liczne kalkulowane pretensye, a w rzeczach sądowości tyjących się, nie mogąc inaczey czynić rezolucyi, jako tylko przy aktoracie, tegoż sędziego ziemskiego Mińskiego do aktoratu odsyła.

9) Komisya, rezoluwując memoryał Ledochowskiego starosty Włodzimierskiego, dopraszającego się o ulokowanie sumy po-jezuickiej 3000 złp. kapitału będącego na kahale u żydów Włodzimierskich na dobrach

jego dziedzicznych Koilno zwanych, w województwie wołyńskim a powiecie Włodzimierskim leżących, zaleca kasie generalnej Warszawskiej uczynić obrachunek o zalegające prowizye od sumy przerzeczonej i proces na kahalie Włodzimierskim przewidziany, rozdzielać opłacenie onychże na dwie raty, to jest: na następującą Trzech Królów i na św. Jana w roku przyszłym 1781; sumę zaś kapitalną 3000 złp. u Ledochowskiego starosty Włodzimierskiego na procencie podług prawa anticipative po pięć od sta opłacać się mającym lokować deklaruje, obowiązując, aby wprzódby urzędownie zapisaną ewikcyę dla funduszu, wraz z zaświadczeniem o bezpieczeństwie onejże złożył w archiwum Komisyi.

10) Obrachunek sum funduszowych na ziemstwie żydowskiem Chełmskim i Bełzkiem przez kasę generalną Warszawską uczyniony, czytany i potwierdzony na sesyi, w protokół per extensum wciąga się.

My niżej podpisani Berko syndyk synagogi Chełmskiej i Majer Szmulowicz syndyk synagogi Lubomlskiej, swoim i całych tychże synagogów, oraz ich pospółstwa z parafiami (od których końcem ułożenia się względem sumy po-jezuickiej na ziemstwie Chełmskiem i Bełzkiem lokowanej umyślnie zesłani i deputowani jesteśmy) imieniem czyniący, dajemy tę na rzecz publicznego funduszu edukacyi narodowej asekuracyę i submisyę, nas, następców naszych i całej synagogi z ich parafiami, imieniem których czynimy, wiązać i obligować powinna. Ponieważ P. Komisyja Edukacyjna na podany od nas memoriał, iż summa 18794 złp. kapitalna z dawności na ziemstwie żydowskiem Chełmskiem i Bełzkiem lokowana, a po uchyleniu przez prawa narodowe ziemstw żydowskich, do wszystkich osób pod też ziemstwa podchodzących regulowana, na same tylko teraz osoby, teraz przy kahalach po zakordonowaniu innych w kraju Polskim pozostałe składana być nie może, ale raczej na wszystkie osoby kahałów, które tylko z dawności ziemstwo Chełmskie i Bełzkie składały rozdyspartymentowaną być powinna, wyrażający, do prośby naszej skłoniła się i iżby dyspartyment pomienionej sumy, od niej prowizyi i adjudykatów na głowy podług dawnej taryfy i dekretów Komisyi Skarbowej był uczyniony kasie generalnej Warszawskiej zleciła, który następującym sposobem jest uczyniony. Za świadectwem dekretu zjazdowego z mocy dekretu Komisyi Skarbowej na gruncie miasta Warszawy między pomieniem ziemstwem a ich kredytorami die 29 miesiąca lipca w roku 1765 zapadłego, w całym ziemstwie Chełmskiem i Bełzkiem znajdowało się głów żydowskich w liczbie ogólnej 21499, z której liczby wielka część kahałów pod kordon Cesarski podeszła i tylko w kraju Polskim z pod też generalności ziemstwa Chełmskiego i Bełzkiego, następujące z parafiami kahały, to jest: Chełmski, Lubomlski, Rejowiecki, Krośniński, Opaliński, Świerzowski, Siedliski, Ratniński, Maciejowski, Tarnogórski, a teraz Izbiński, Przedmiejski, Krasnostawski, Dubieniecki i Korytnicki zostały się; w tych zaś dopiero rzeczonych kahalach, w czasie zapadnienia

powyżej wymienionego dekretu zjazdowego było tylko głów 5189. A że podług obmowy tegoż dekretu zjazdowego, na całym ziemstwie Chełmskiem i Bełżkiem znajduje się kapitału in summa zł. 18794, oraz dawnej prowizyi, tak powyższym, jakoteż osobnym Komisji Skarbowej pod dniem 31 miesiąca sierpnia r. 1767 wypadłym od powyższej sumy przysądzonej w sumie zł. 2632, tudzież prowizyi rocznej do roku 1768 i św. Jana rachowanej i powtórny dekret przysądzonej w sumie zł. 1315, także za sprzeciwienie się dekretowi zjazdowemu i na zniesienie publikaty i luitę grzywien 14 polskich dekretem powtórny wskazane w sumie zł. 598 gr. 12, niemniej prowizyi od tejże sumy kapitałnej od roku 1768 i św. Jana Chrzciela do takiegoż święta roku 1773 po półczwarta, od tego zaś roku 1773 do r. 1781 i Trzech Królów, po pięć od sta na rok rachując zł. 10342 gr. 11. Co wszystko generalną sumę wynosi zł. 33681 gr. 23, którą powyższym sposobem wyrachowaną generalną sumę dzieląc na wszystkie głowy żydowskie ziemstwa Chełmskiego i Bełżkiego, których, jak dekret zjazdowy wyżej rzeczony opiewa, było głów 21499, przypadłoby na każdą głowę po zł. 1 gr. 17, a że przez zakordonowanie ubyłoby głów 16310 i tylko w kraju Polskim z rzeczonego ziemstwa Chełmskiego i Bełżkiego powyższe kahały z przezwisk wymienione z parafiami zostały się, w których biorąc fundament z dekretu zjazdowego, liczbę żydów po kahałach z parafiami ustanawiającego i solucyę nakazującego, a dotąd nie dopełnionego podług tegoż dekretu liczba głów 5189 rachuje się, od których, licząc na każdą głowę po zł. 1 gr. 17 przypada wszystkiego dla funduszu edukacyjnego in summa zł. 8129 gr. 13, tudzież za proces na żydach w kraju pozostałych otrzymany i za wydatki prawne zł. 389 gr. $5\frac{1}{4}$, tej znowu należności czyni się szczególny na kahały w kraju pozostałe dyspartymen takowy: Chełmski mający głów 1418 zapłacić ma kapitału zł. 2221 gr. 16, za proces zł. 106 gr. $10\frac{1}{2}$; Lubomlski 1226 zapłacić ma kapitału zł. 1920 gr. 22, za proces zł. 91 gr. $28\frac{1}{2}$; Rejowiecki 437 zapłacić ma kap. zł. 684 gr. 19, za proces zł. 32 gr. $23\frac{1}{4}$; Krośniewski 196 zapłacić ma kap. zł. 307 gr. 2, za proces zł. 14 gr. 21; Opaliński 139 zapłacić ma kap. zł. 217 gr. 23, za proces zł. 10 gr. $12\frac{3}{4}$; Swierzewski 158 zapłacić ma kap. zł. 247 gr. 16, za proces zł. 11 gr. $25\frac{1}{2}$; Siedliski 25 zapłacić ma kap. zł. 39 gr. 5, za proces zł. 1 gr. $26\frac{1}{4}$; Ratniński 210 zapłacić ma kap. zł. 329, za proces zł. 15 gr. $22\frac{1}{2}$; Maciejowski 343 ma zapłacić kap. zł. 537 gr. 11, za proces zł. 25 gr. $21\frac{3}{4}$; Tarnogórski a teraz Izbicki 204 ma zapłacić kap. zł. 319 gr. 18, za proces zł. 15 gr. 9; Żółtowski za przedmieście Krasnostawskie 86 ma zapłacić kap. zł. 139 gr. 22, za proces zł. 6 gr. $13\frac{1}{2}$; Dubieniecki 604 zapłacić ma kap. zł. 946 gr. 8, za proces zł. 45 gr. 9; Korytnicki 143 zapłacić ma kap. zł. 224 gr. 1, za proces zł. 10 gr. $21\frac{3}{4}$; suma głów 5189 kapitału zł. 8129 gr. 13, za proces zł. 389 gr. $5\frac{1}{4}$. Że zaś powyższych kahałów w kraju pozostałych, dwa tylko Chełmski i Lubomlski na prośby swoje, iżby po-

wyższą należność z porachunku wynikającą trzema ratami wypłacili, rezolucję P. Komisji Edukacyjnej pod dniem 19 maja i roku teraz idącego przyjmującą powyższy rachunek i iżby kasa rzeczona od dwóch kahałów należność na trzy raty rozdzieliła oznaczającą otrzymali, w moc której rezolucyi kasa generalna takowy rozdział uczyniła. A naprzód dla kahału Chełmskiego z parafianami: tenże kahał Chełmski powinien będzie wypłacić na św. Jana Chrzciciela roku 1781 za proces zł. 106 gr. 10 $\frac{1}{2}$, prowizyi od sumy kapitałnej zł. 2221 gr. 16 na niego przypadającej za ratę Trzech Królską r. 1781 zł. 55 gr. 16, część kapitału zł. 621 gr. 16, item prowizyi od reszty kapitału zł. 1600 za ratę św. Jana r. 1781 anticipative opłacić się powinna zł. 40, na Trzy Króle roku 1782 kapitału zł. 800, prowizyi od reszty kapitału zł. 800 za ratę Trzech Królską r. 1782 anticipative płacić się powinna zł. 20, na św. Jan roku 1782 reszty kapitału zł. 800. Dla kahału Lubomlskiego z parafiami: tenże kahał ma wypłacić na powyższych jako wyżej terminach, jakoto na św. Jan roku 1781 za proces zł. 91 gr. 28 $\frac{1}{2}$, prowizyi od sumy kapitałnej zł. 1920 gr. 23, za ratę Trzech Królską r. 1781 zł. 48 gr. $\frac{1}{2}$, kapitału część zł. 540 gr. 22, prowizyi od reszty kapitału zł. 1380 za ratę św. Jana r. 1781 anticipative płacić się powinna zł. 34 gr. 15; na Trzy Króle r. 1782 kapitału zł. 690, prowizyi od reszty kapitału zł. 690 — zł. 17 gr. 7 $\frac{1}{2}$, na św. Jan 1782 reszty kapitału zł. 690. Które oznaczenie rat, jako istotnie na przełożenia nasze nie bycia w stanie razem pomienionych należności wypłacenia nastąpiło, tak punktualnie i niezawodnie na pomienionych terminach, imieniem synagogów naszych, to jest: ja Berko syndyk imieniem synagogi Chełmskiej, ja zaś Majer Szmulowicz także syndyk imieniem synagogi Lubomlskiej uiszczenie się deklarujemy i przyrzekamy. Po istotnem zaś wypłaceniu, to jest: na terminie 3-ej raty, iż też synagogi wraz z parafiami z wypłaconej na nie przypadającej należności i procesu skwitowanemi urzędownie być mają, imieniem pomienionych synagogów warujemy. A gdyby która z pomienionych synagogów z wyżej oznaczonych której raty w czasie nie wyliczyła, tedy iż na nią i wszelki jej majątek z mocy dekretu executionis już wyjednanej rygor prawa o procesach przez wziąć mianą tradycję i egzekucję ściągiony ma być dozwalamy. Co wszystko ziścić i dotrzymać pod zakładem podobnych sum obowiązujemy się, a w przypadku sprzeciwienia się, forum sobie, następcom naszym i całym synagogom sądu Komisji Edukacyi Narodowej naznaczamy i na to się podpisujemy. Dan w Warszawie dnia 20 miesiąca grudnia roku 1780. *Podpisany rękami własnymi w charakterach żydowskich przez wyżej wspomnianych Berka syndyka imieniem synagogi Chełmskiej i Majera Szmulowicza syndyka imieniem synagogi Lubomlskiej.*

54. Sesja dnia 23 miesiąca grudnia odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Chreptowicza podkanclerzego WKL., Poniatowskiego marszałka Rady Nieustającej (S. 2, str. 106).

1) Ks. Piramowicz sekretarz Towarzystwa Elementarnego czynił raport i czytał protokół sesyi poprzedzających.

2) Uczyniony w kasie generalnej Warszawskiej porachunek z żydami kahału Brzeskiego z rozłożeniem na raty tak kapitału zł. 46667 gr. 12, jakoteż prowizyi, przyjęty i od Komisji potwierdzony, per extensum w protokół wciąga się.

Żydzi kahału Brzeskiego Litewskiego w racie Trzykrólskiej następującego 1781 roku powinni byli wypłacić funduszowi edukacyi narodowej sumę z kalkulacyi dawnych długów wynikłą złp. 46667 gr. 12, a że do wypłacenia razem takowego kapitału w zdolnym nie znajdują się stannie, więc poddając pod ewikcyę takowego kapitału króbkę swoją wielką, podług urzędowego kancelaryi grodzkiej województwa Brzeskiego Litewskiego pod aktem dnia 7 miesiąca grudnia teraźniejszego 1780 roku, od Tadeusza Laskowskiego, regenta tejże kancelaryi, wydanego zaświadczenia 3000 złp. niezawodnie na rok importującą i inne dochody swoje, rzeczony kapitał z procentami od niego przychodzącymi ratami opłacać obowiązują się, to jest: przyjmują na się w każdej Trzy Królskiej i św. Jańskiej racie płacić po zł. 1600, a to zaczynając pierwszą wypłatność od następującej roku 1781 Trzy Królskiej raty. Na porządek jakowej wypłatności, następujący czynią układ. 1. W roku 1781 stycznia 6 die, to jest: w racie Trzy Królskiej żydzi kahału Brzeskiego Litewskiego, będąc winnymi funduszowi edukacyjnemu sumy kapitałnej zł. 46667 gr. 12, Mając wypłacić w tejże Trzech Królskiej racie z wyż wyrażonej króbbki i dalszych procentów swoich zł. 1600; z tych na procent półroczny od rzeczonego kapitału przychodzący, podług dekretu likwidatorskiego, między przeszłymi jezuitami a tymże kahałem Brzeskim w r. 1766 miesiąca lipca 15 dnia zaszłego po cztery od sta liczony, poprzedniczo płacić się powinny wyjmując zł. 933 gr. $10\frac{1}{3}$, zostawałoby do odtrącenia z kapitału zł. 666 gr. $19\frac{2}{3}$; a że w powyżej wyrażone zł. 933 gr. $10\frac{1}{3}$ na procent zalkulowane wchodzi nawet od zł. 666 gr. $19\frac{2}{3}$ na wytrącenie z kapitału wypadających i wraz w nadmienionej Trzy Królskiej racie wypłacić się powinnych procentowa kwota wynosząca zł. 13 gr. 10, więc one z pomienionych zł. 933 gr. $10\frac{1}{3}$ wyłączając, a na odtrącenie z oryginalnego kapitału dodając, uczyni się ogólnosc z tegoż kapitału wytrącić się powinna zł. 679 gr. $29\frac{2}{3}$ ¹⁾.

3) Bieliński starosta Czerski czytał przygotowane na piśmie pytania, potrzebujące rezolucyi Komisji, w porządku przygotowania tabeli dóbr i sum po-jezuickich, mających być rozesłanych do grodów wraz z uniwersałem podług ostatniej konstytucyi 1780 r., na które dane są odpowiedzi.

¹⁾ Dług cały według tego dyspartymentu opłaconyby został w całości w 44-ej racie półrocznej; w r. 1802 w racie św. Jańskiej ciż żydzi kahału Brzeskiego powinni byli wypłacić resztę kapitału złp. 573 gr. 25.

4) Uczyniony w kasie generalnej porachunek z żydami kahału Mereckiego, z rozłożeniem na raty tak kapitału, jako i prowizyi zaległych w sumie zł. 1301 gr. 23 przyjęty i od Komisji potwierdzony, per extensum w protokół wciąga się¹⁾.

5) Wydano asygnację do kasy prowincjonalnej Kowieńskiej na złp. 8793 gr. 22½ pensyi półrocznej a die 1 octobris anni 1780 ad ultimam martii 1781 należącej Towarzystwu do ksiąg elementarnych²⁾.

6) Starosta Czerski podał punkta do rezolucyi względem rozesłania tabeli dóbr i sum po-jezuickich do grodów ad mentem konstytucyi 1780 roku.

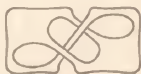
55. Sesja dnia 30 decembris odprawiła się w przytomności biskupa Płockiego, Małachowskiego podkanclerzego kor., Chreptowicza podkanclerzego WKL. (S. 2, str. 133).

1) Raport tygodniowy od kasy generalnej podany był czytany.

2) Komisja dysponuje kasie generalnej Warszawskiej, aby asygnowała złp. 1000 z kasy Kowieńskiej dla ks. Koźmińskiego wyznaczone za napisanie Dykcyonarza Łacińskiego i Polskiego (S. 5, str. 33).

3) Wyszły asygnacye następujące: a) na zapłacenie in vim należitości na departament biskupa Płockiego złp. 5000; b) na szkoły Łęczyskie in vim należitości złp. 2000; c) na zapłacenie złp. 248 za drukowanie mowy ks. Popławskiego i rozrządzenia obligacyi duchownych; d) na zapłacenie odźwiernym i froterom zamkowym na złp. 130; e) za ekspens kancelaryi całoroczną na pocztę, papier i inne potrzeby zł. 800.

Michał ks. Poniatowski, Biskup Płocki.

¹⁾ Tablicę rozpłaty opuszczam; zwrócić mieli kapitał i procenty w 16 półrocznych ratach: w ostatniej na Trzech Króli 1789 roku mieli zapłacić resztę kapitału w kwocie złp. 56 gr. 3½.

²⁾ Oryginalna asygnacya z podpisem biskupa Płockiego i datą 29 grudnia 1780 jest w S. 5, str. 29.

Elbląg

Wojewódzka Biblioteka Publiczna

L-40347

Biblioteka Elbląska

L-40347

103-040347-00-0